

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**XVII. (1615-1617) YÜZYIL BAŞLARINDA BURSA
(B-35 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yakup ÜNAL

**Enstitü Anabilim Dalı : Tarih
Enstitü Bilim Dalı : Ortaçağ Tarihi**

Tez Danışmanı :Yrd.Doç.Dr. Mahmut KIRKPINAR

EKİM-2011

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

XVII. (1615-1617) YÜZYIL BAŞLARINDA BURSA
(B-35 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Yakup ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı : Tarih
Enstitü Bilim Dalı : Ortaçağ Tarihi

Bu tez 28/09/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.
Yrd.Doç.Dr.Mahmut KIRKPINAR Doç.Dr.H. Nejdet ERTUĞ Yrd.Doç.Dr.Haşim SAHİN

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Yakup ÜNAL

18.05.2011

ÖNSÖZ

Günümüzde yapılan araştırmalar artık genel devlet tarihi çalışmalarından ziyade yerel tarih çalışmalarına doğru yoğunlaşmaktadır. Bundaki amaç Şehirlerin sosyo-kültürel ve ekonomik hayatlarının irdelenerek hem yerel tarihlerine ışık tutabilmek hem de devlet sınırları içerisinde ki ekonomik ve sosyal pozisyonlarını sergileyebilmektir.

Yapılan bu tez çalışmasının amacı B-35 numaralı Bursa Şer'iyye sicilinin transkripsiyonunun yapılıp, yapılan çalışmanın neticesinde ortaya çıkan bilgiler ışığında Bursa'nın XVII.yy dönemine ait sosyo-ekonomik, idari ve kültürel yapısının incelenerek, bölgenin tarihinin araştırılmasına katkıda bulunmaktır.

Çalışmamız giriş ve dört bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında; Şer'iyye sicillerinin ortaya çıkışı ve Osmanlıdaki Şer'iyye sicilleri ve önemi hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde; Osmanlı hukuku, Şer'iyye mahkemelerinin genel yapısı ve Şer'iyye sicilleri ile Bursa Şer'iyye sicilleri ve bu konuda yapılmış çalışmalar hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde defterdeki hükümlerin nelerden bahsettiğine daha kolay ulaşılmasını sağlamak amacıyla B-35 numaralı defterdeki hükümlerin hüküm sırasına uyularak konularına göre belge(hüküm) özetleri verilmiştir. Üçüncü bölümde ise B-35 numaralı Bursa Şer'iyye sicili defterinin transkripsiyonu verilmiştir. Defterde ki belgeler toplam 245 adettir. Bu belgelerden 42 tanesi ya yazıların çok ağır bir Arapça ile yazılmış olması ya da okunamayacak kadar kötü olmasından ve silik gözükmesinden dolayı okunamamıştır. Dördüncü bölümde; elde edilen bilgiler ışığında Bursa'nın XVII. yy.'ın başlarındaki sosyo-ekonomik, idari, adli ve kültürel durumu hakkında tahliller yapılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın ekler kısmında ise Bursa Şer'iyye Sicili Defterlerinin tam listesi ve B-35 numaralı Bursa Şer'iyye sicili defterinin bir, yedi, on üç, otuz ve kırk ikinci sayfalarının fotokopileri yer almaktadır.

Başta Anneme ve rahmetli Babama, özellikle çalışmalarım sırasında bana her türlü desteği gösteren, ilgi ve yardımını esirgemeyen kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Mahmut KIRKPINAR'a ve bu güne gelmemde bana emeği geçen tüm öğretmen ve hocalarıma ve yine desteklerinden dolayı sevgili eşim Tuba ÜNAL'a teşekkürlerimi arz ederim.

Yakup ÜNAL

18.05.2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ŞER'İYYE MAHKEMELERİNİN GENEL YAPISI VE BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ	3
1.1. Osmanlı Hukunun Genel Yapısı.....	3
1.2. Osmanlı da Şer'iyye Mahkemeleri.....	4
1.3. Şer'iyye Mahkemesi Görevlileri	5
1.4. Bursa Şer'iyye Sicilleri Hakkında Genel Bilgi.....	7
1.4.1.Bursa Şer'iyye Sicilleri	7
1.4.2.Bursa Şer'iyye sicilleri ile ilgili yapılmış tez çalışmaları listesi.....	8
BÖLÜM 2: B-35. NOLU BURSA MAHKEME SİCİLİNİN MUHTEVA ANALİZİ	10
2.1.Konularına Göre Belge Özetleri.....	10
BÖLÜM 3: B-35 NOLU BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU	31
BÖLÜM 4: B-35 NOLU BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	188
4.1. B.35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili Defterinin Değerlendirilmesi	188
4.1.1. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın İdari Yapısı	191
4.1.2. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın İktisadi Yapısı.....	193
4.1.3. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa' da Kadın	197
4.1.4. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın Toplumsal Yapısı	198

SONUÇ	204
KAYNAKÇA	206
EKLER	208
ÖZGEÇMİŞ	246

KISALTMALAR

TTK.	:Türk Tarih Kurumu
yy.	:Yüzyıl
Çev.	:Çeviren
DİA.	:Diyaret Vakfı İslam Ansiklopedisi
İA.	:İslam Ansiklopedisi
Yay.	:Yayımları
Bkz.	:Bakınız
OSAV.	:Osmanlı Araştırmaları
Vb.	:Benzeri.
C.	:Cilt
s.	:Sayfa
sy.	:Sayı
Ed.	: Editör
TDAV.	:Türk Dünyası Araştırma Vakfı
age.	: Adı geçen eser.
BYL.Tez	:Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tezin Başlığı: XVII. Yüzyıl başlarında Bursa 1615-1617 (B-35 Numaralı Bursa şer'iyeye sicilinin transkripsiyon ve değerlendirmesi)	
Tezin Yazarı: Yakup ÜNAL	Danışman: Yrd.Doç.Dr.Mahmut KIRKPINAR
Kabul Tarihi: 28.09.2011	Sayfa Sayısı: v (ön kısım)+198 (tez)+37 (ekler)
Anabilimdalı: Tarih	Bilimdalı: Orataçağ Tarihi
<p>Yapılan bu tez çalışmasının amacı B-35 Nolu Bursa Şer'iyeye Sicili defterinin transkripsiyonunu yapıp, ortaya çıkan belgeler ışığı altında Bursa'nın (1615-1617) dönemine ait sosyal, kültürel, ekonomik, idari ve adli yapısının incelenerek Bursa'nın tarihinin gün yüzüne çıkarılmasına ve Bursa ile ilgili yapılacak olan araştırmalara katkıda bulunmaktır.</p> <p>B-35 nolu Bursa Şer'iyeye Sicili defterinin tamamının transkripsiyonu ve günümüz Türkçesi ile belge özetleri verilmiştir. 1615-1617 yılları arasını kapsayan defterde ki belgeler toplam 245 adettir. Bu belgelere dayanılarak Bursa'nın XVII. yy. başlarındaki sosyal, kültürel, ekonomik, idari ve adli yapısı hakkında tahliller yapılmaya çalışılmıştır.</p> <p>Şer'iyeye sicilleri incelendiğinde belgelerin, halkın hayat şartlarını, toplumsal ilişkilerini, kullanılan her türlü eşyayı, geçim kaynaklarını, nüfus yapısını, devlet hizmetlerini, idari, hukuki yapısını ve benzeri birçok önemli hususu ortaya koyduğu ve dolayısı ile zengin bir kaynak oluşturduğu görülmektedir.</p> <p>Defterdeki belgelerin içeriğinde Kefalet, Müderris tayini, Muhzır tayini, İmam tayini, Cüzhan tayini, Vasi tayini, Vakıf görevlisi tayinleri, Temessükler, Vakıf tadilatı, sirkat(hırsızlık), Şikâyetler, Firar, Yarlama ve öldürme, İcar (kiraya verme),Alacak- verecek, Mukata'a tahsili, ilamlar, Buyurulduklar, Emri şerifler, Fermanlar gibi konular bulunmaktadır.</p>	
Anahtar Sözcükler: Bursa, Vakıf, Şer'iyeye Sicili, Vasi, Kadı, , Temessük	

Title of the Thesis: Bursa, in the early XVII th 1615-1617 (Transcription and evaluation of Bursa court registry notebook numbered B-35)	
Author: Yakup ÜNAL	Supervisor: Assist. Prof.Dr. Mahmut KIRKPINAR
Date: 28.09.2011	Nu.Of Pages: v(pre text)+98(main body)+37 (appendices)
Department: History	Subfield: Middle Age History
<p>The aim of this thesis study is to make the transcription of the Bursa Court Registry Book (Şer'iyye Sicil Defteri) no B-35 and to contribute to shedding light on the history of Bursa and the future researches on it by examining the social, cultural, economic, administrative and legal structure of Bursa during the 1515-1517 period in the light of the documents found.</p> <p>The transcription of the whole Bursa Court Registry Book no B-35 and the document summaries in today's Turkish are given. There is a total of 245 documents in the book which covers the years 1615-1617. The social, cultural, economic, administrative and legal structure of Bursa at the beginning of the 17th century was tried to be analysed with regard to these documents.</p> <p>When the court registries are examined, it is seen that the documents are a rich resource as they reveal many important subjects such as the living conditions of the people, their social relations, all kinds of things they used, their sources of income, population structure, public services, administrative and legal structure and so forth.</p> <p>Registry Book documents cover issues such as bails, appointments of professors, bailiffs, imams, Koran reciters (cüzhan), custodians and foundation officials, bonds (temessük), foundation renovations, thefts, complaints, prison breaks, injuries and murders, tenancies, assets and liabilities, land tax collections, verdicts, orders (buyuruldular), sultan's orders (emri şerif) and royal decrees.</p>	
Key words: Bursa, Foundation, Sharia Record, Guardin, Kadhi, Bonds	

GİRİŞ

Şer'iyye sicili defterleri İslâm Hukuk Tarihinde çok erken zamanlardan itibaren tutulmaya başlanmıştır. İlk kadı sicilinin Emeviler zamanında (661-750) Mısır'da tutulmaya başlandığı bilinmektedir. Bu usulün başlamasına sebep olan olay ise; Halife Muâviye'nin Mısır kadısı olan Süleym bin İtır'ın daha önce hükme bağladığı bir miras davasının taraflar tarafından daha sonra inkâr edilmesiyle tekrar hükme bağlanması ve bir daha bu ve bunun gibi itirazların olmaması için şahitleriyle kayda geçirilmesidir.

Osmanlı tarihindeki ilk Şer'iyye sicili kaydı A-1 Nolu Bursa (1462-1463) Şer'iyye sicilidir. Osmanlı sınırlarının en geniş olduğu XVI.yy. sonlarında toplam 55 eyalette 635 yargı merkezinin var olması ve her kaza merkezinde bir şer'iyye sicil defterinin tutuluyor olması aynı anda kaza sayısı kadar defterin olması Osmanlı tarih kaynaklarının zenginliğini ortaya koymaktadır. Şuanda Türkiye'de bulunan kadı sicili defteri sayısı 20.000, toplam sayfa sayısı ise 500.000 sayfa olarak tespit edilmiştir. Ancak bütün bu kadı sicillerinin tamamı elde mevcut olmayıp Ankara Milli Kütüphâne arşivlerinde bulunan sicillerin tamamına yakını bugün Türkiye sınırları içerisinde kalan idari birimlere ait olup, bu gün bu şer'iyye sicillerinin tamamı Başbakanlık Osmanlı arşivine aktarılmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Osmanlı Devleti içerisinde XV. yy. ile XX. yy.'lar arasında insanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların vermiş oldukları kararları ve bunlarla ilgili bilgileri kapsayan defterlere şer'iyye sicilleri, kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakâyî sicilleri veya sicillât defteri denmektedir. Bu defterler içerisindeki bilgiler her hangi bir değiştirme söz konusu olmaksızın olduğu gibi mahkemede görülen olayları anlatmaktadır¹.

Osmanlı devletinin yaklaşık 500 yıllık mahkeme kararlarını tüm vilâyet ve kazalarda eksiksiz yazıya geçirmesi ve bunları birer belge olarak korumuş olması şüphesiz Osmanlı ve Türk kültürüyle ilgili yapılacak çalışmalar için eşsiz bir kaynak bırakmış

---

¹ ŞAHİN, Hatice, "Bursa Şer'iyye Sicillerinin Dili Üzerine İnceleme Denemesi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.12, s.1, sy.2, Elazığ 2002.

olması anlamına gelir. Çünkü şer'iyeye sicilleri sadece birer mahkeme tutanakları olarak değil kültür, ekonomi, iktisat ve siyasi tarih açısından da değerli bilgileri kapsayan belgelerdir. Bu belgeler şehirlerin sosyo-kültürel ve ekonomik hayatlarının irdelenerek hem yerel tarihlerine ışık tutabilmek hem de devlet sınırları içerisinde ki ekonomik ve sosyal pozisyonlarını sergileyebilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir.

Çalışmanın Amacı

Tezin amacı B-35 Nolu Bursa Şer'iyeye Sicili defterinin transkripsiyonunun yapıp, ortaya çıkan belgelerin ışığı altında Bursa'nın (1615-1616) dönemine ait sosyal, kültürel, ekonomik, idari ve adli yapısının incelenerek Bursa'nın tarihinin gün yüzüne çıkarılmasına ve Bursa ile ilgili yapılacak olan araştırmalara katkıda bulunmaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu tez çalışmasının esas konusu B.35 Nolu Bursa Şer'iyeye Sicili defterinin tamamının transkripsiyonu, özet ve değerlendirmesidir. Bunun dışında gerekli görülen diğer konular da işlenmiştir. Çünkü konun tam olarak anlaşılması ve değerlendirilebilmesi için diğer konuların da bilinmesi ile mümkün olacaktır. Bu konular Osmanlı huku, şer'iyeye sicilleri, Bursa ve Bursa şer'iyeye sicilleri ile ilgili yapılan çalışmalardır.

Bu araştırmada tez içerisinde transkripsiyon ve değerlendirmenin yanında metinlerin ayrıntılı özetleri yapılmıştır. Bunun yanında Osmanlı hukukunun genel yapısı ve şer'i hukuk hakkında genel bilgiler verilmiştir. B-35 Numaralı Bursa şer'iyeye sicili'nin transkripsiyonu ve Bursa şer'iyeye sicilleri ile ilgili yapılan çalışmalardan da istifade edilerek, Bursa'nın (1615-1616) yıllarında ki idari, iktisadi ve sosyo-kültürel yapısı ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

BÖLÜM 1: ŞER'İYYE MAHKEMELERİNİN GENEL YAPISI VE BURSA ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1.1. Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı

Osmanlı Devleti ile ilgili her alanda bir çok araştırmalar yapılmakta ve bu araştırmalar bize Osmanlıyı daha iyi tanıma imkanı sunmaktadır. Osmanlı Devleti ile ilgili yapılan araştırmaların bir kısmı ise Osmanlı hukuku hakkında yapılan çalışmalardır. Bu çalışmalar bize Osmanlı Devletinin Hukuk sistemi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Osmanlı hukukunun genel yapısına baktığımızda devletin hukukunun büyük oranda şer'i hukuka ve kalan kısmının da örfi hukuka dayandığı bilinmektedir.

Osmanlı hukuku Osmanlı devletinden önceki Türk-İslam devletlerinin hukuku ve hukuk uygulamaları üzerine inşa edilmiş, ihtiyaca göre yeni kurallarla oluşturulmuş bir hukuktur. Bu nedenle Osmanlı hukuku ile Osmanlı'dan önce ki Türk-İslam devletlerinin hukuk yapısı arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır.

Osmanlı hukukunun dayandığı iki temeli şöyle açıklayabiliriz; birincisi klasik fıkıh kitapları içinde yer alan ve geçmiş dönemlerde devletin müdahalesinden uzak kalarak, bağımsız olarak oluşturulmuş Şer'i Hukuk, ikincisi ise padişahların emir ve fermanlarından oluşan Örfi Hukuktur². Osmanlıda örfi hukuk terimine ilk defa Fatih Sultan Mehmed zamanında Tursun Beyin kayıtlarında rastlanmaktadır. Önceki İslam devletlerinde de varlığına rastlanan örfi hukuk; “örf-i padişahi”, “örf-i münifi sultani” şeklinde ifade edilmektedir. Moğollar'da Cengiz Han Yasaları, Timur'un Tüzukat'ı, Akkoyunlular da Uzun Hasan Kanunları ve Dulkadiroğulları'nın Alauddevle Kanunları diğer Müslüman devletlerde karşılaşılan örfi hukuklardır. Bu durum İslam öncesi dönemin “töre” ve “yasak” yasak geleneğinin bir etkisi olarak düşünölmektedir. Osmanlı devletinde örfi hukukun hazırlanmasında en önemli rol ise Divan-ı Hümayun ve burada meselenin uzmanı olan niřancılarındır³.

Osmanlı hukukunun genel olarak Şer'i hukuka dayandığı ve örfi hukukunda zaman içerisinde ihtiyaca dayalı olarak oluşturulduğu düşünölecek olursa örfi hukukun şer'i

---

² Aydın, M. Akif, Türk Hukuk Tarihi, Beta Yay., İstanbul 1996, s.73-74.

³ Aydın, M. Akif., age, s. 74-75.

hukuka ters düşmemesine çalışıldığı görülecektir. Nitekim Osmanlı Devletinin kurucusu Osman Bey zamanının da ilk örfi vergi olan bac (Pazar) vergisinin konulmasına ilk önce “Allah emri değil” diye karşı çıkıldığı ve sonra şer’i esaslara aykırı olmadığı öğrenilmesi ile adı geçen verginin kabul edilmesi buna güzel bir misal teşkil eder. Bunun yanında bazı hukuki problemlerde şeyhülislamın görüşünün alınmasını isteyen hatt-ı hümayunların varlığı, padişahların islam hukukuna uyma yönündeki titizliğinin bir göstergesidir⁴.

1.2. Osmanlı’da Şer’iyye Mahkemeleri

Şer’iyye Mahkemeleri Kadıların şer’i hükümlere göre yargılama yaptıkları mahkemelerdir. Şer’iyye mahkemelerini ifade için mehakim-i şer’iyye, meclis-i şer’i, meclis-i şer’i enver veya nebevi gibi tabirler kullanılmaktadır. Bu mahkemeler Osmanlı devletinin başlangıcından tanzimata kadar uzun asırlar her türlü hukuki ihtilafların çözüldüğü bir merci olmuştur⁵.

Şer’iyye mahkemelerinin belli bir makam binası yoktu. Ancak kadıların yargı işlerini yürütebilecekleri ve tarafların kendilerini her an bulabilecekleri bir muayyen yerleri vardı. Bu kadının evi, cami, mescid veya medreselerin belli odaları olabilirdi⁶. Bu durum II. Mahmud dönemine kadar devam etmiştir. II. Mahmud Döneminde İstanbul Kadısının Bab-ı Meşihattaki boş odalara taşınması ile ilk kez resmi bir mahkeme binasında yargı görevi ifa edilmeye başlanmıştır.

Tanzimat döneminde 1859’da yayınlanan bir nizamname ile şer’iyye mahkemelerinin teşkilat ve fonksiyonları bazı sınırlamalara ve yeni düzenlemelere tabi tutulmuştur. 1867 tarihli Divan-ı Ahkam-ı Adliye nizamnamesi ile; aile, miras, vakıf, şahsa karşı işlenen suçlar ve cezalar gibi hukuk-u şer’iyye denilen davalar dışındaki hususlar şer’iyye mahkemelerinin yetkisinden çıkarılmıştır. Aynı tarihli Şurayı Devlet Nizamnamesi ile şer’iyye mahkemelerinin idari yargı yetkileri de kısıtlanmıştır. 1870 tarihli nizamname ile Nizamiye Mahkemeleri kurulmuş, 1871’de ki nizamnamede hukuk-u şer’iyye

---

⁴ Aydın, M. Akif., age, s. 80-81.

⁵ İhsanoğlu, Ekmeleddin, *Osmanlı Devleti Ve Medeniyeti Tarihi*, C.I, IRCICA Yay., s. 391.

⁶ Akgündüz, Ahmet, 1988, *Şer’iyye Sicilleri*, C.I, TDAV. Yay., İstanbul., s. 77.

dışındaki tüm yetkileri yeni mahkemeye devredildi, 1914 te adliye nezaretine bağlandı ve 1924'te de Mehakim-i şer'iyyenin ilgasına ve mehakimin teşkilatına aid ahkam-ı muaddil kanunu ile şer'iyye mahkemeleri ortadan kaldırmıştır⁷.

1.3. Şer'iyye Mahkemesi Görevlileri Listesi

Aşağıda Osmanlı devleti şer'iyye mahkemesi görevlilerinin adları ve kısaca ne iş yaptıklarına dair bilgiler bulunmaktadır.

1. Kadı: Osmanlı devletinde çok geniş kapsamlı yetkileri bulunan ve şer'iyye mahkemelerinde yargı görevini ifa eden şahıslara kadı denmektedir. Omsalı hukukçuları kadıyı, insanlar arasında meydana gelen dava ve anlaşmazlıkları şer'i hükümlere göre karara bağlamak için devletin en yüksek icra makamı tarafından tayin edilen şahıs diye tarif etmektedirler⁸.

2. Naib: Lügat anlamıyla “kadı vekili⁹” anlamına gelen naiblipler Kadının yargı görevlerini ifa ederken yardımına başvurdukları görevlilerin başında gelirdi.

3. Şühûd-ül hâl: Mahkemeye müşahit sıfatıyla katılırlar. Fakat yargılamaya müdahale etmez, sadece gözlemci olarak katılırlardı.

4. Kassâm: Lugattaki anlamı “taksim eden” olan Kassam, vefat edenlerin miraslarını taksim eden memurdur. Bu işide kadı adına yapar.

5. Muhzır: Lugatta “huzura getiren” demek olan muhzır, davacı ve davalıları mahkemeye celb eden ve savcının bazı görevlerini ifa eden memurdur.

6. Çavuş: İcra memuru ve kısmende savcılarının ve emniyet görevlilerinin vazifelerini ifa ederdi.

7. Subaşı: Şer'i mahkemede icra ve infaz memuru olarak çalışırdı.

8. Mübâşir: Lügattaki manası “bir işe başlayan” demektir¹⁰. Adli memur olarak iki manası vardır; biri celb ve tebliğ işlerinde kullanılan memur anlamındadır. Diğer ise ;

---

⁷ Akgündüz, Ahmet, *Şer'iyye Sicilleri*, C.I, TDAV Yay., İstanbul 1992, s. 77-78 ; Cin, Halil ve Akgündüz, Ahmet, *Türk İslam Hukuk Tarihi*, C.I, Timaş Yay., İstanbul 1990, s. 286.

⁸ Uzunçarşılı, İ., Hakkı, *Osmanlı da İlmiye Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 1988, s. 84.

⁹ Yeğin, Abdullah, *Yeni Lugat*, Hizmet Vakfı Yay. İstanbul 1992, s. 526.

Tanzimat'tan öncesi devletçe gördürülmesi veya soruşturulması lazım gelen bir iş için görevlendirilen memur.

9. Müşavir: Danışılan kimse anlamına gelen müşavir, kadıların ihtiyaç duyduklarında kendilerine danıştığı alim kimselerdi.

10. Kâtib ve Hademeler: Davaları tutanağa geçme ve i'lamları tanzim usulünde mahir olan şahısların getirilmesi gerekir. Katiplerin en önemli vazifesi Davalı ve davacın dediklerini zabta doğru geçmektir. Kadı ve müşavir bulunmadığı zaman mahkemeye kadı adına vekalet eder. Hademeler ise getir – götür işlerine bakan kimselerdir.

---

¹⁰ Pakalın, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, MEB. Yay., İstanbul 1993. s. 592.

1.4. Bursa Şer'iyeye Sicilleri Hakkında Genel Bilgi

1.4.1. Bursa Şer'iyeye Sicilleri

Bilindiği gibi Bursa, Osmanlı Devleti'nin ilk başkentidir. Devletin temelleri burada atılmış, ilk teşkilatlanma burada gerçekleştirilmiştir. Bu bakımdan Bursa'nın Osmanlı tarihinde ayrı bir yeri vardır. Bu durum Bursa Şer'iyeye sicillerinin önemini daha da arttırmaktadır. İlk idari ve hukuki tatbikatın Bursa ve çevresinde icra edilmesi, Osmanlı toplum yapısının önce burada şekillenmesi, ilk yoğun Müslim - gayrimüslim münasebetlerinin bu çerçevede yaşanması Osmanlı araştırmalarında Bursa'yı öncelikli il haline getirmektedir. İstanbul Şer'iyeye sicillerinden sonra, sayı ve muhteva zenginliği bakımından Bursa sicilleri ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca Osmanlı'ya ait en eski sicillerde Bursa sicilleridir¹¹. Eskiliği itibarıyla Fatih Sultan Mehmet devrine kadar uzanan Bursa Müzesindeki şer'iyeye sicillerinin sayısı 827 cilttir¹². Bursa şer'iyeye sicilleri, Bursa Müzesi'nde toplandığı ilk yıllarda birer envanter numarası ile kayda geçirilmiş ve bir süre bu numaraları ile kullanılmışlardır. Daha sonra yapılan yeni bir tasnif çalışması sırasında hemen hiçbir sisteme bağlı kalmaksızın, daha çok defterlerin boylarına bakılarak A,B,C,D, şeklinde dört gruba ayrılmış ve boyu nispeten kısa olanlar ki bunlar daha çok XV. ve XVI. yüzyıllara ait defterlerdir bunlar A, diğerleri de; B,C ve D olarak gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmada kronolojik sıraya fazla dikkat edilmemiştir. Yalnız ilk tasnif numaraları muhafaza edilerek ikincisi ilk tasnife ait olmak üzere defterlere çift numara verilmistir. İkinci tasniften sonra müzeye intikal eden defterler için ise tek numara kullanılmıştır (DI gibi)¹³. Bursa şer'iyeye sicillerine ilişkin tez, makale, kitap gibi çeşitli alanlarda birçok değerli çalışmalar yapılmıştır. Halil İnalçık'ın bu alanda çok çeşitli eserleri mevcuttur. İnalçık, "Bursa Kadı Sicillerinden Seçmeler"¹⁴ adı altında yaptığı çalışmada Osmanlı idari, sosyal ve ekonomik tarihi ile

---

¹¹ ÇETİN, Osman, *Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri Ve Sosyal Sonuçları (1472-1909)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1999), s.1

¹² GÜRKAN, Feyyaz, "Şer'iyeye Mahkemeleri Sicilleri Üzerine Bir Araştırma, IX. TTK. Kongresi, II, Ankara. 1988, s.770.

¹³ ÇETİN, Osman, age, s.1-2

¹⁴ İNALCIK, Halil, "Osmanlı idare, sosyal ve ekonomik Tarihi ile ilgili Belgeler. Bursa Kadı Sicillerinden Seçmeler.", Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.1998.

ilgili sicil belgelerini yayınlamıştır. Yine Bursa şer'iyeye sicilleri ışığında yapmış olduğu XV. yüzyılda Bursa'nın ticaret ve sanayi tarihine dair çalışma Bursa tarihi üzerine çalışanlar için önemli kaynaklar arasında yer almaktadır.

Hüseyin Özdeğer'in "Bursa Şehri Tereke Defterleri" ve Osman Çetin'in "Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri Ve Sosyal Sonuçları " adlı eserleri de Bursa şer'iyeye sicilleri'nden faydalanılarak yapılmış çalışmalardandır. Ayrıca Ö. Lütfi Barkan'ın "Edirne Askeri Kasamına Ait Tereke Defterleri" adlı çalışması da bu alanda araştırma yapacak olanlar için yol gösterici bir konuma sahiptir.

Bursa sicilleri ile ilgili yapılmış bir çok tez çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalar iki farklı şekilde yapılmaktadır. Birincisi şer'iyeye sicili defterlerinden çalışılmamış olan herhangi bir tanesinin transkripsiyonun yapıp, daha sonra elde edilen bilgiler ışığında defterin tutulduğu dönemle ilgili olarak değerlendirmeler yapılması, ikinci çalışma yöntemi ise çevirisi yapılmış yada yapılmamış olan birkaç defterden belirlenmiş olan konu başlığına göre değerlendirmeler yapmak.Örneği; "XVII. yüzyıl sonlarında Bursa'da ekonomik ve sosyal hayat (1670-1698 yılları arasında)" gibi. Bursa sicilleri ile ilgili yapılmış olan tezlere örnek vermek gerekirse aşağıdaki tezler verilebilir.

1.4.2. Bursa Şer'iyeye Sicilleri ile İlgili Yapılmış Tez Çalışmaları Listesi

1. B.18 ve A.152 numaralı Bursa mahkeme sicillerinin değerlendirilmesi / Gürhan Korkmaz
2. XVII. yüzyıl sonlarında Bursa'da ekonomik ve sosyal hayat (1670-1698 yılları arasında Bursa Şer'iyeye Sicilleri'ne yansıyan şehir merkezindeki gayrimenkul alım-satımı, terekeler ve aile ile ilgili belgelere göre) / Ömer Düzbakar
3. Bursa şer'iyeye sicilleri B-317/558 nolu defterin değerlendirilmesi (1826-1827) / Süleyman Bilgin
4. A.151 nolu mahkeme siciline göre 1593 yılında Bursa / Abdulkadir Canlı
5. XIX. yüzyıl sonlarında İnegöl (C-233 numaralı H.1313/M.1892 yılına ait Şer'iyeye sicili kayıtlarına göre) / Yakup Yakut
6. 1650 yılında Bursa (B 87 nolu mahkeme siciline göre) / Nalan Kılıç
7. B 230 no'lu mahkeme siciline göre 1789-1790 yıllarında Bursa / Üsâme Anlağan

8. Şer`iyye sicillerine göre Bursa`da Kadın (1575-1600) / Saadet Mayder
9. Bursa şer'iyye sicilleri terak Defteri (1487-1489) / Mustafa Yılmaz
10. 1069 -1070/1659-1660 tarihli Bursa şer`iyye sicili (Analiz ve değerlendirme)/Salih Pay
11. Bursa'nın B 118/332 numaralı şer`iyye sicili (Merkezi yazışmalar: Transkripsiyon ve değerlendirme) H.1027-1028 /M.1617-1619 / Sezai Sevim
12. 982-994/1574-1585 tarihinde Bursa'da sosyal düzen (A 139/166 nolu B.Ş.Ş.'ne göre) / Hasan Albayrak
13. B 97/302 nolu Bursa şer`iyye siciline göre Bursa'da hayat (sosyal ve dini) / Hasan Basri Öcalan
14. Sicillere göre Bursa'nın sosyo-ekonomik yapısı (950/1542-1543) / Şaban Çetin
15. B 171/347 nolu Bursa mahkeme sicili / Hacer Balcı
16. Bursa A -119 numaralı şer`iyye sicili tahlil ve transkripsiyonu / Züleyha Yördem Sönmezışık
17. B 176/393 numaralı Bursa mahkeme defteri (metin ve analiz) / Haluk Yıldız
18. B 220/449 numaralı Bursa mahkeme defteri / Ali Ayvaz
19. B 240 numaralı Bursa mahkeme defteri / Ahmet Yılmaz
20. Mahkeme sicillerine göre XVIII. yüzyılda Bursa`da gayrimüslimler / Ali İhsan Karataş
21. Mahkeme sicillerine göre XV. yüzyıl Bursa vakıfları / Yakup Tuncer
22. Bursa şer'iyye sicillerindeki (hicri 1117–1121) B 189/412 nolu defterin İslam Hukuku açısından tahlili / Şevket Barcadurmuş

BÖLÜM 2: B-35 NOLU BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNİN MUHTEVA ANALİZİ

2.1. Konularına Göre Belge Özetleri

Özetler defterdeki belge sırasına uygun olarak verilmiştir. Belgelerin konu başlıkları verilip içerikleri kısaca özetlenmeye çalışılmıştır.

[1] **1a-1 Beyanda bulunma:** Bin yirmi beş senesinde mîrî otluk ellişer arabadan ..? olmuştur.

[1] **1a-2 Kefalet:** Muhzır Ahmed'in Hatunu Mehdi bint-i Piri'ye on kuruşa bir çuka vermiş. Merkûm Muhzır Ahmed zikr olunan çukaya bir vechile zarar gelirse ben kefilim demesi.

[1] **1a-3 Ücretlendirme değişikliği:** 5000 akçeye yapacağı işi 3000 ila 2000 akçeye başkasına yatırması.

[1] **1a-4 Vazife değişikliği (Müderriş):** Câbî Mehmed'in Müderriş-zâde Ahmed Çelebi'ye iki aylık vazîfe teslimi.

[1] **1a-5 Bilgilendirme:** Ivaz Efendi zamânında buğday alınıp satılması ve ekmek kaydedilmesi

[1] **1a-6 Kadı:** Razi Efendi Hazretleri'nin huzurunda kadı defterinin tutulduğuna dair.

[1] **1a-7 Vazifelendirme:** Bursa zindanına Subaşı Sefer Bey emri ile iki bin akçeye Abdurrahman bin Abdi'nin vazifelendirilmesi.

[1] **1a-8 Arapça:** (Arapça okunamadı)

[1] **1a-9 Muhzır Tayini:** .....zâde Efendi ile Kayseri'den gelen Hacı Hasan bin Hüseyin Carullah Efendilerin muhzır tayin edilmeleri.

[1] **1a-10 Kefalet:** Rıdvan Bey oğlu Mehmed adındaki Yeniçeri'nin Çiftçi Kara Mehmed bin Mehmed'e kefil olması

[1] **1a-11 Kefalet:** Ömer bin Sefer'in? Üvey babasına kefil olması.

[1] **1a-12** (okunamadı)

[1] **1a-13** (okunamadı)

[2/3] **1b-1 Vergi tabloları:** Tapu vergileri, ahır ve hayvan vergileri, farklı devlet memurlarının aylık ve günlük maaşları vesaire gelir-gider tabloları bulunmaktadır.

[4] **2b-1Katl:** İlya veled-i Yasef adındaki yahudinin birileri tarafından yaralanarak öldürülmesi, varislerinin konu ile ilgili olarak şikayette bulunması.

[4] **2b-2 Şikayet:** El-Hâc Hasan-zâde Mehmed Efendi Vakfı'nın kadı hamamı demekle meşhur hamamının su ıstımak için odun yakılan yerin tamire ihtiyacı olduğu, hamamı ısıtmak için fazladan yakan kimseden fazla odunların ücretinin alınması hususunda.

[4] **2b-3 Alacaklının alacağını alması(Tefviz):** Ali Bey bin Abdullah adındaki kimsenin alacağı parasını aldığına dair.

[4] **3a-1 Alacakla ilgili:** Tımaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah elindeki iltizamdan nekadara para aldığı ve başkasına nekadara verebileceği hususunda.

[4] **3a-2 Cizye dağıtım:** Mudanya ve Trilye Sekinin ve Kurşunlunun askerlerine verilecek cizye ve gulamiyenin verilmesi hususunda.

[4] **3a-3 Temessük:** Mustafa ibn-i Süleyman bey adındaki kimseye Kasım Paşa Cezeri Vakfı'na ait olan Koyunkafiri adındaki karyede bulunan Mezra ve çayırların kendisine temessük verilmesi

[5] **3b-1 Veraset ve Katl:** Yasef nâm Yahudi'in öldürülmesi üzerine ortaya çıkan miras ve cinayet suçlusu konularındadır.

[5] **3b-2 Şikayet:** Süleyman Ağa'nın kendisine ait olmadığı halde yanında gulam tutması ile ilgili dava.

[5] **3b-3 Miras:** Ölen bir yahudinin devlete intikal eden malları ile ilgili husus.

[5] **4a-1 Ücret isteme:** Gülistan adlı cariyenin belli bir ücret karşılığında nikahlandığı ve ücreti alan kimsenin tekrar ücret talep etmesinden bahsediyor.

[5] **4a-2 Şikayet:** Tarlaları su baskınından zarar gören kimselerin zararlarının karşılanması için açtıkları dava.

[5] **4a-3** (okunamadı)

[6] **4b-1 Veraset:** Emine bint-i Kara Aşık adındaki kadın getirdiği şahitlerle kendisinin de daha önceden ölen Ali adında ki kimsenin varislerinden biri olduğunu kanıtlaması hususunda.

[6] 4b-2 Arapça : (okunamadı.)

[6] 4b-3]. Arapça: (okunamadı.)

[6] 4b-4 Arapça: (okunamadı.)

[6]4b-5. Suçlama (katl): İlaya veled-i Yasef'in (Yahudi'in) öldürülmesi üzerine akrabalarının Avraham adındaki kişiyi suçlaması, yapılan incelemeler ve şahitlerin şahitliği Avraham'ın suçsuzluğunu ortaya koyuyor.

[6] 5a-1 Cinayet (Katl): Perviz Hatun Melek ve Kerime adlı kadınların kadledilmesi ile ilgili açılan dava.

[6] 5a-2 Veraset: Konyada vefat eden bir kimsenin kalan mallarının varislerine tahsisi ile ilgili hüküm.

[6] 5a-3 Arapça: (okunamadı)

[7]5b-1 Veraset: Erdebil'den gelip Bursa'da vefat eden bir tüccarın kalan malları (develerle) ile ilgili hüküm.

[7] 5b-2 Arapça: (okunamadı)

[7] 5b-3 Katl: Perviz, Hatun Melek ve Kerime adlı kadınların kadledilmesi ile ilgili maktullerinin tespiti için açılan dava.

[7] 6a-1 Vakıf: Kara Ali Paşa Vakfı' ile ilgili hüküm.

[7] 6a-2 Vergi: Tımaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah'ın kendine ait yerlerin vergisini vermesi hususunda.

[8]6b-1 Şikayet: Seyyid Hasan Çelebi bin Abdurrahman adında ki kimsenin Kara Osman olarak bilinen kişi tarafından bıçaklanmak istenmesi ve Osman'ın sarhoş olamsından dolayı düşüp başını yaralaması ile ilgili husus.

[8] 6b-2 Veraset: Ümmü Gülsüm ibneti'l-Hâc Mehmed kadın kocasından kalan malların kedisine verilmesi ile ilgili hüküm.

[8] 6a-3 Cüzhan değişikliği: Sekizhoca mahallesi mescidinde merhûm Hallaç Ali Vakfı'ndan ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet cihetine mutasarrıf olan Bînâr Halife bin Mustafa nâm kendi isteği ile bu görevi hâfızü'l-kitâb Osman Halife bin Nurullah'a devretmesi.

[8] **7a-1 Vakıf:** el-Hâc İvaz Paşa Vakfının birileri tarafından kendi malları imiş gibi kullanılmak istenmesi ile ilgili husus ve karar.

[8] **7a-2 İmam görevlendirmesi:** Veled Bevvâb mahallesi mescidinde ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile imâm kimse uzun zamandan beri bu görevini gelip yapmadığı için onun yerine Mehmed Halîfe'ye bu görev verilmiştir.

[8] **7a-3 Yaralama(Mecruh):** Mevlanâ Mehmed Efendi bin Mustafa ve Musa Efendi bin Mustafa adındaki kimseler Osman bin Musa adındaki kişinin ikinci vakti vurularak yaralandığını, bu konu ile ilgili mahkemece bir kişinin görevlendirilmesi ve kimin tarafından yapıldığının soruşturulmasını talep etmeleri.

[8] **7a-4 Vergi ödemesi:** Kendisinden harac ve cizye vergisi almak isteyen kimseden dolayı mahkemeye başvuruda bulunan kimse 20 yıldır bu vergiler mukabilinde Merzifondaki Vakfa ödeme yaptığını bildirmesi üzerine kendisinden vergi alınmaması kararlaştırıldı.

[9] **7b-1 Mal tespiti:** Bursa'da vaki' olan hâssa harçlık emânetinde nekadar buğday olduğunun tespiti için verilen hüküm. Ve bunun uygulanması, buğdayların hesablanması ile ilgiligi hükümdür.

[9] **7b-2 Veraset:** Kendisine ait arsanın gelirlerinin kardeşlerine verilmesi ile ilgili görüş ve kararlar.

[9] **7b-3 Müezzin tayini:** Pınarbaşı câmi'inde merhûm İzzeddin Bey vakfından yevmî nim akçe vazîfe ile Cum'a günlerinde devirhân olup câmi'-i merkûmun müezzini olan Mehmed nam kimesne bin yirmi iki senesinde bu görevi terk edince yerine Çelebi bin Selim atanması onunda bu görevi yapmaması üzerine yerine geni görevli istenmesi.

[9] **8a-1 Arapça** (Okunamadı)

[9] **8a-2 Vazife devri:** Kayyımlık görevinin devredilmesine dair hüküm.

[9] **8a-3 Şikâyet:** Muharrem Çelebi bin el-Hâc Hüseyin adındaki kişi Dükkanı komşusu Ahmet bin İbrahim tarafından gölgede bırakılmasından dolayı şikayetçi olması ve haklı görülmesi hususu.

[9] **8a-3 Şikâyet:** Ahmed Şükür bin Hasan adındaki kimsenin mallarının çalındığına dair şikâyette bulunması.

[10] **8b-1 Arapça** (okunamadı)

[10] **8b-2 Şikâyet:** İshak Bin İsmail adındaki kimse Yunus bin Yakup adındaki kimseden parasını alamayınca mahkemeye yaptığı başvurusuna dair.

[10] **8b-3 Önceki hükmün devamı:** Borclunun yerine ona kefil olan kimsenin parayı ödemesine dair hüküm.

[10] **9a-1 Avarız vergisi:** Kendilerin avarız istenilen cingenerin zaten 20 yıldan beridir avarız verdiklerini kanıtlamak için açılan dava, şahitlerin cingenerin her yıl paralarını ödediği ve buna mukabil kendilerine temessük verildiğini ve bunun kayıtlı olduğunu ifade etmesi ile Çingenerin haklılığı ortaya çıkıyor.

[10] **9a-2 Vakıf:** Veli Şemseddin vakfına ait dükkanlardan birinin işletme sahibi ölünce (Yorgi) dükkan başkasına belli bir kira karşılığında devrediliyor. O'da ölünce çocuklarının devam ettirdiği yerden gelen gelirin nasıl kullanılacağı ile ilgili hükümdür.

[10] **9a-3 Temessük:** Kasım Paşa-yı Cezeri'nin Evkâfından Payas kazâsında vâki' Koyunkâfiri köyünün a'şârı ve Mudanya kurbunda vâki' Kadı köyünün a'şârını toplayacak kimse olmadığı için bu görevin Emrullah Bey bin Mehmed nâm Yeniceri'ye verilmesi.

[11] **9b-1 Savunma(masumiyet):** Evinde Eşkiyalarla basılsığı için kendisinde nezarete atılan Osman bin Abdullah adındaki kimsenin kendisinin suçsuz olduğunu ortaya çıkarmak için açtığı dava . Şahitlerin şهادetiyle suçsuzluğu anlaşılıyor.

[11] **9b-2 Temessük:** Kadıların geliri için toplanan paranın alınıp başka birkimseye verilmesine dair.

[11] **9b-3 Şikayet (hak arama):** Cemşid papucu yapan bir grup, bu papucu yapmalarını çekemeyen bir gurup tarafından, cemşid papucu yapmaları engellenmek isteniyor. Papucu yapanlar kadiya başvurunca cemşid papucu yapma hakkını tekrar kazanıyorlar.

[11] **9b-4 Arapça** (Okunamadı)

[11] **10a-1 Şikayet:** Sultan Mehmed Hân Vakfına ait babşerbetçi dükkanı kiracısı Şerbetci Ali ölmeden bana devretti (Hüssam bin Ramazan) dükkan ve içindeki eşya bana icare ile verildi fakat vakıf mütevellisi Haydar bey bin Turhan adındaki kimse

vakıf onayı olmadığı için Şerbetçi Ali ölünce Anlaşmayı feshetmesi ile ilgili gelişmeler. İnceleme sonun da Hüssam bin Ramazan'a verilmesi.

[11] **10a-2 Arapça** (Okunamadı)

[11] **10a-3 Temessük(Sala Müezzinliği ve Devirhanlık değişimi):** Mevlânâ Mehmed bin İbrahim yevmi nim akçe ile salâ müezzinliği ve yevmî nim akçe ile devirhanlık görevine atanması.

[12] **10b-1 Şikayet:** Kete kazâsında vâki' Çavuş köyü sakinlerinden olup bundan önce vefât eden Poyraz Mustafa adındaki kimse hâl-i hayûtunda karye-i merkûmede vâki olan yerini icare verdi fakat o öldükten sonra oğlunun varis çıkıp yeni mal sahibini rihatsız etmesi üzerine açılan dava.

[12] **10b-2 Şikayet(darb edildiği için):** Veli bin Mehmed adındaki kişi Bursa'da Reyhan? Çaçrsında Nikab? bin Mehmed ve Sarı Veli bin Mehmed tarafından darb edildiğine dair şikayetçi olması. Şahitlerin Şehadetiylede haklı bulunuyor.

[12] **10b-3 Cüzhan Vekil ve Tayini:** Şah Sultan Evkâfi'nın ücretlerini verdiği cüzhân olan Osman bin Ahmed ve Ömer bin Ali ve türbe bekçisi olan Hasan bin Ahmed ve Mehmed bin Ahmed adındaki kimseler yerlerine Ömer Halife'yi vekil tayin etmeleri. Ömer Halife'ninde bunu kabul etmesi.

[12] **11a-1 Arapça** (Okunamadı)

[12] **11a-2 Hırsızlık:** Hassa simid kârhânesinde Kepekçi olan Davud bin Hüdâverdi simitçi fırınında çalışan Acem oğlanlarından Karagöz ibn-i Abdullah nâm kimesneyi miri kepek akçesinden çalmakla suçluyor. Yapılan araştırmada Karagöz ibn-i Abdullah adındaki kimse suçunu itiraf etti.

[12] **11a-3 Veraset:** Babasının vefatı üzerine ondan kalan işletmenin kendinse verilmesinin gerektiğini ve el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa adındaki kimseden sorulunca oda ölen kişinin eşine bahsi geçen yer için 6000 akçe verdiğini ve bu konu ile ilgili şahitlerini de getirince el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa adındaki kimse haklı bulundu.

[13] **11b-1 Vakıf cabisini şikayet:** İplikçi Hacı Memi Vakfı'nın cabisinin vazifesini yapmadığı ve Onun görevden alınıp yerine Ramazan bin Sinan ve Ali bin Hasan adındaki kişilerin görevlendirildiğine dair hüküm.

[13] **11b-2 Arapça** (okunamadı)

[13] **11b-3 Vasiyet:** Ahmed Paşa adındaki kimsenin vasiyetine dair hükümdür, yine vasiyete uymayan Mehmet ağanın dava edilmesine dair hükümde yer almaktadır.

[13] **11b-4 Arapça** (okunamadı)

[13] **12a-1 Kefalet:** Osman bin Süleyman adındaki kimsenin beşbin beşyüz akçe borcundan dolayı hapse atılması ve oğlu Mehmed'in babasının borcuna kefil olması üzerine Osman bin Süleyman'ın serbest bırakılmasına dair hüküm.

[13] **12a-2 Vakıf vazifelisi tayini:** Bursa'da Cami'-i kebîr yakınında Boyacı kulu odaları olarak bilinen vakıf odalarının katibi olmadığından gelir-giderler kayıtlarının tutulmamasından dolayı vakfın zarar ettiği. 29 akçeye bir vazifelinin tutulmasına yönelik hükümdür.

[13] **12a-3 Veraset:** İstemihan Hâtûn ibnet-i el-Hâc Mehmed adındaki kadının babasından kalan mirasın (dükkanın) gelirinin kendisine verilmesi ile ilgili açılan dava, şahitlerin şهادetleri ile dükkan geliri İstemihan hanıma veriliyor.

[14] **12b-1 Arapça** (okunamadı)

[14] **12b-2 Veraset:** Acem Mehmet adındaki kimsenin mirasının çocuklarına ve ondan sonrakilerine intikali ve durumu ile ilgili hükümdür.

[14] **12b-3 Arapça** (okunamadı)

[14] **12b-4 Arapça** (okunamadı)

[14] **13a-1 İcara verme:** İstanbul'dan Mustafa Bey adında ki kimsenin icar (kiraladığı) yerin başkaları tarafından boşaltılmaması ve kullanılmasından dolayı gelişen olayları içeriyor.

[14] **13a-2 Firar:** Firar eden Ayşe adındaki bir kadının eşyalarının akrabasına teslim edilmesi ile ilgili hüküm.

[14] **13a-3 Kefalet:** Yeniceköy'de oturan Osman Bey bin Abdullah'ın evinde birkaç eşkiya ve haremzade bulunması üzerine tutuklanması. Ve arkadaşlarının kendisine kefil olmaları konusunda.

[14] **13a-4 Arapça** (okunamadı)

[15] **13b-1 Firar:** Firar eden Ayşe adındaki kadınla ilgili annesinin başvurusu ile ilgili bilgilendirme.

[15] **13b-2 Hırsızlık:** Daha önceki hükümlerde geçen simitçi fırınının parasının alınması ile ilgili hükmün daha geniş ele alınması.

[15] **14a-1 Alacak konusu:** Alacağı olan kimsenin borçlunun borcunu inkar etmesi üzerine şahitlerin şهادetiyle mahkeme borçlunun borcunu ödemesine karar vermiştir. Vekilin vekilini bilmediğinden dolayı borcunu ödemediğini söylüyor.

[15] **14a-2 Arapça** (okunamadı)

[16] **14b-1 Firar:** Efendisi tarafından darb edilmesi üzerine kaçan cariye'nin bulunup bir sipahiye teslim edilmesi. Cariye'nin tekrar sahibi olan Zeydi hatunun oğluna teslim edilmesi sonrasında tekrar evden kaçması hususunda.

[16] **14b-2 Şikayet:** Payanda bint-i Abdullah adındaki hâtûn Değirmenli Kızık yakınlarında Ali ve İbrahim adındaki kişiler tarafından taciz edilmesi ve bunun üzerine yetişen halkın Ali yakalaması İbrahiminde kaçması sonrasında kadın bu kişilerden şikayetçi oldu. Suçlular suçlarını kabul etti

[16] **14b-3 Düzeltme:** Kocasını vefat eden Müslime bint-i ali adındaki hâtûnün kocasının ölümünden sorumlu tutulan kimsenin yanlışlıkla tutuklandığını kocasının rihatsızlığından dolayı öldüğünü bildirmesi ile ilgili hüküm.

[16] **15a-1 Vakıf Tadilatı:** Bursa'da vâki' merhûme Selçuk Hâtûn Vakfı'nın celali isyanlarında onbeş odasının ve bakımsızlıktan dolayı da diğer yerlerin tamire ihtiyacı olduğu ile ilgili başvuru üzerine yapılan incelemede alınan karar. Tamir için gerekli maddi yardımın yapılacağı hususunda karar alındı.

[16] **15a-2 Hırsızlık:** Parası çalınan Simitçi Davud bin Hüdâverdi adındaki adamın mahkeme emri doğrultusunda parasını aldığını beyan etmesi.

[17] **15b-1 Veraset:** Babası vefat eden Hasan adındaki kimsenin babsından kalan gelir ve malların taksiminin nasıl yapıldığını sorması üzerine yapılan açıklamayı içeren hükümdür.

[17] **15b-2 Su yolu tamiri:** Celali isyanlarda kullanılmaz hale gelen Kaygan-zâde Câmî'i Evkâfî'na gelen su yolunun tamiri için yapılan başvuru ve Hasan Paşa mahallesine kadar suyun götürülmesi hususundaki hükümdür.

[17] **16a-1 Şikayet:** Mustafa Bey bin Abdullah adında Mudanya da bulunan bir boza üreticisinden günde iki akçe vergi alınırken, harc emîni olan Hasan Bey nâm sipâhî bunu iki akçe arttırınca bozahane sahibinin bu durumu merkeze aktarması üzerine kendisine iki akçe den fazla vergi vermemesine yönelik hüccet verilmesi ile ilgili hüküm.

[17]**16a-2 Verast:** Emirgen adındaki ölen bir Ermeninin çocuklarının dayıları tarafından bakılmalarından dolayı ölen kişinin mirasında ölen çocuklar adına dayılarına verilmesi hususunda.

[17] **16a-3 Arapça** (okunamadı)

[18] **16b-1 Hırsızlık:** Sultan Mehmed Hân mahallesinde Ahmed Bey bin Hasan adındaki kimse evini soyanlardan birini yakalayıp hapsedirmiş. Bütün mahalle bu hırsız aileden rıhatsız olduğu için ailenin mahalleden sürülmesini istediklerine dair hüküm.

[18] **16b-2 Arapça** (okunamadı)

[18]**16b-3 Şikayet:** Bursa'da Bedreddin mahallesi ahâlîsinden kimseler mahallelerinde kafir müstecirlerin Çıkarılması ile ilgili hüküm. Kafirlere kiralık ev verilmesin deniliyor.

[18] **17a-1 Arapça** (okunamadı)

[18] **17a-2 Vakıf:** Reyhan Paşa Vakfı dükkanlarından birini işleten Durmuş Adındaki kimsenin vefat etmesi ve çocuğuda olmadığı için ondan kalan dükkanın yeni bir kiracıya verilmesi hususunda.

[18] **17a-3 Hüccet verilmesi:** Bursa'da bogasi işleyen Çolah tâyifesinden Hüseyin Bey nâm sipâhînin damga akçesi almak istemesi üzerine Çolah taifesi merkeze başvurup damga vergisi vermemelerine dair kendilerine hüccet verilmesi hususundadır.

[18] **17a-4 Arapça** (okunamadı)

[19] **17b-1 Vakıf:** Kara Ali Paşa Vakfî'na ait fodula kârhânesinin kirasının arttırılmasına dair.

[19] 17b-2 **Arapça** (okunamadı)

[19] 17b-3 **Mukata'a**: Ölçü birimleri nedeniyle verdiği mukata'a yı fazla verdiğini söyleyen Hasan Bey bin İbrahim adındaki kimsenin bunu merkeze iletmesi.

[19] 18a-1 **Şikayet**: İsmail Bey adındaki kimse Ali halife adındaki şahıstan beşbin akçeye bir kısarak satın alıyor. Ali'nin oğlu aynı zamanda İsmail'in gulamını ayırtmış, götürmüş ve daha sonra İstanbul da İbrahim Ali'den Barış İçin altıyüz akçe istiyor ve alıyor sonra bunu inkar ettiğine dair.

[19] 18a-2 **Vekil tayini**: İstanbul'da Gül Câmi'inde vâ'iz olarak çalışan eş-Şeyh Mehmed Efendi bin el-Hâc seydi Efendi maaşı karşılığı olarak i Bursa'da olan bakkal tâyifesinden vergi olarak alıyor fakat biryıldır maaşını alamayınca yerine el-Hâc Mustafa bin Abdünnebi bakkalardan vergi alması için tayin ediyor.

[19] 18a-3 (Okunamadı)

[20] 18b-1 **Şikayet**: Sultân Gâzî Hüdâvendigâr tâbe serâhu Evkâfi'nın idarecisi olan Mustafa Çavuş bin Bâli görevini devretmek istiyor fakat vakıftan beş aylık lacakları olduğunu söyleyen ulufe sahiplerinin vakıf yöneticisini dava etmesi hususundadır.

[20] 18b-2 **Arapça** (okunamadı)

[20] 18b-3 **Vakıf (temessük)**: Fatma ve Şahnisa ibnet-i el-Hâc Mahmud adındaki kızlar babalarının icaresi olan aşçı dükkanın kirası ve işletmesinin kendilerine verilmesi hususundadır.

[20] 19a-1 **Vasi tayini**: Ali Çelebi adındaki kimse ölünce çocukları buluşmaya kadar mallarını koruması için birkişi atanır oda vefat edince yerine başkası atanır. Hükümde kalan malların ve paraların miktarlarında belirtilmektedir

[20] 19a-2 **Vakf etme**: Fatma ibnet-i el-Hâc Geyvan adındaki hâtûn ben öldükten sonra bahçem cariyeme vakf olsun dedi fakat cariyeye kendinden önce ölünce kullanım hakkının yine kendisine verilmesini istediğine dair hüküm.

[21] 19b-1 **Hücre açtırılması**: Sami Bey ibni'l-hâc Hamza adındaki kimse kayınına tarafından kitlenen dükkanda kendisine ait mallar olduğunu ve bundan dolayı kapının açtırılıp mallarının kendisine verilmesi hususundadır. Aynı zamanda diğer mallarda kaydedilip emanete bırakılıyor.

[21] **19b-2 Şikayet:** Murat veled-i Kirakor adındaki zimmînin devlete ait malları bulundurması yönünde açılan dava suçlu suçunu inkar ediyor. Fakat şahitlerin mallardaki miri damgaları göstermesi ile mallara el konuluyor.

[21] **19b-3 Vakıf Görevlisi tayini:** Hamza Bey Evkâfı'nın yeni görevli tayini ve vakıf mallarının keşfinin yapıldığı kaydedilmesi hususundadır.

[21] **20a-1 Cüzhan tayini:** Baba Zâkir mahallesi sakinleri günde iki cüz okutmak için kadıdan bir alim tayin edilmesi isteniyor. Kadı belli şartlar koşarak bir müderris görevlendiriliyor.

[21] **20a-2 Vakıf:** Rüstem Paşa vakfına ait Hamam ve bahçelerin yeni kira bedellerinin belirlenmesi ve bunların nasıl toplanacağı ve kimin toplayacağı hususundadır.

[21] **20a-3 Temessük:** Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed adındaki kadının Çilingir ve Hamidler köyündeki yerlerin kullanım hakkını aldığına dairdir.

[22] **20b-1 Tadilat:** İstabl-ı âmire ahurlarının tamir için hasar tesbiti ve ne kadar maliyet gerektirdiğine dair hükümdür.

[22] **20b-2 Müderris ataması:** Sinan Çelebi Mektebi'nde muallim Hasan adındaki kimsenin ortalıktan kaybolması üzerine yerine Mahmud bin el-Hâc Ferruh'un atanmasına dair.

[22] **20b-3 Alacak Tahsili:** Mevlânâ Mehmed Efendi bin Kemaleddin Efendi adındaki kimsenin Haydar bin Abdullah adında ki kimseden alacağının tahsili ile ilgili hükümdür.

[22] **20b-4 Arapça** (okunamadı)

[22] **21a-1 Şikayet:** Köle olmadığı halde köle gibi kullanılan Saliha bint-i Bâli Bey adındaki kadının başvurusu üzerine yapılan çalışmada hür olduğu ortaya çıkmıştır.

[22] **22a-2 Arapça** (okunamadı)

[23] **22a-1 Veraset:** el-Hâc Ali Hoca bin Ahmed nâm kimesne vefat etmiş olup kendisinden kalan mallar Zevcesi ve iki kardeşine kalmıştır. el-Hâc Ali Hoca bin Ahmed adındaki kimsenin Ahmed Bey karyesi sükkânından Mehmed bin Hamza adındaki kimseden kalan alacağının varislerine verilmesi hususunda.

[23] **22a-2 Yaralama (Mecruh)**: Yakob veled-i Yosef nâm Yahudi'nin mahkemeye bildirmesi üzerine Mevlânâ Sadullah efendinin yaptığı keşifte İlya veled-i Yasef 'in sol memesi altından bıçaklandığı ve bıçaklayanın Leblebici Muslinin gulâmı Rıdvan bin Abdullah olduğunun ortaya çıkması hususundadır.

[23] **22a-3 Vakıf (Meşihat)**: Baba Sultan vakfının Meşihatının kendisinde olduğunu söyleyen el-Hâc Halil adındaki kimse Mustafa Bey ibn-i İlyas adındaki kimse vakıf meşihatını kendisine vermediği konusunda şikayet bulunması üzerine yapılan tetkikte el-Hâc Halil adındaki kimse konu ile ilgili berât-ı şerif-i ibraz etmesi üzerine haklı bulunup meşihatın kendisine verilmesi hususundadır.

[24] **22b-1 Vakıf (Temessük)**: Sulehâ Vakfına vakf edeilen bir yerin uzun zamandan boş kalması ve bunun neticesinde harap olması. Yerin bazı hayırseverler tarafından tamir edilip Câmî'-i Kebîr kayyımı Mustafa Dede İbn-i Mehmet'e Temessük olarak verilmesi hususunda

[24] **22b-2 Vakıf (Tamir için yapılan Keşf)**: Molla Yegân Evkâfına bağlı 4 değirmenin tamir ve meremmetinin yapılması. Vakıftan biri ile Bir mimarın gelip keşf ile tamirine ne kadar harcama yapıldığını belirlemesi hususundadır.

[24] **23a-1 Arapça** (okunamadı)

[24] **23a-2 Temessük (imarethane)**: Sultân Mehmed Han imarethanesi'nin mutasarrıfı olan İsa adındaki kimsenin vefatı üzerine yeine Mehmet bin Sinan temessük verilmesi hususundadır.

[24] **23a-3 Muallim tayini**: Umur Bey Câmî'nin hatibi ve umur bey mahlle mektebi hocası Ahmed Efendi bin Mehmet vefat edince yerine Ramazan Bin ... adındaki kimsenin tayini hususundadır.

[24] **23a-4 Tevcih**: Hazret-i Emir kaddese sırrahü'l-hatîr hazretlerinin imâret-i âmiresinde mutasarrıf olun Hemdem bin Abdullah vefat edince ondan kalan sekiz fodulanın 4'dü zevcesi Kamile bint-i Abdullah'a 4'dü de Halil bin Mehmed adındaki kimseye tevcih olduğu hususundadır.

[25] **23b-1 Temessük**: Vefat Hemdem bin Abdullah'tan kalan sekiz foduladan 4 'nün temessük verilmesi hususundadır.

[25] **23b-2 Kafelet:** Başçı İbrahim Hamamının Mehmet bin Abdullah adındaki kimseye satılması (devredilmesi) ve bununla ilgili olarak kendisine iki kişinin kefil olması hususundadır.

[25] **23b-3 Hırsızlık:** Ali Ağa ibn-i Ömer adındaki kimse sandığından iki bin akçenin çalındığının ve çalan kimsenin Amed adındaki bir eşkıya olduğu, yakalanan eşkıyanın tekrar kaçtığı ile ilgili hükümdür.

[25] **24a-1 Borç alma:** Mevlânâ Pir Mehmed bin Mehmed el-Gâzî adındaki kimsenin Ali adındaki birinden borç aldığı ve buna karşılık bazı mallarını gösterdiği hususundadır.

[25] **24a-2 Dava (Şikayet):** Belkis bint-i Üveys Çavuş adındaki kadın esirci taifesinden el-Hâc Ali'nin elindeki cariyesi olduğu hususunda şikayetçi oluyor yapılan tetkikatta Belkis isimli cariyesinin Belkis bint-i Üveys Çavuş adındaki kadının cariyesi olduğu ortaya çıkmıştır.

[25] **24a-3 Arapça** (okunamadı)

[26] **24b-1 Bey'(satış):** Harç emîni ve mukâta'ât nâzırı olan Osman Ağa adındaki kimsenin Bursa da bulunan Kahve resmi mukatasını Yeniçeri Yahya bin Abdullah'a ikin beşyüz akçeye bey' etmesi hususundadır.

[26] **24b-2 Hırsızlık:** Bursa bezzâzistancıları tarafından yakalanan hırsızın subaşına verilmesi ve çaldığı mallara dair sorgusunun yapılması.

[26] **24b-3 Arapça** (okunamadı)

[26] **25a-1 Veraset:** Ali adındaki kişinin vefat etmesiyle çocuklarının vasisi olan kimsenin çocuklar büyüdüğünden onlara ait olan mallarını iyade etmesi.

[26] **25a-2 Veraset –Bey':** Celal bin Alinin babasından kalan yirmi sekiz bin akçeyi annesinden aldığı ve el-Hac Sinan'a iki bin akçeye borç verdiği dairdir.

[26] **25a-3 Darb ve yaralama:** Mehmet bin Mehmet adındaki kimsenin Mehmet bin Yusuf adındaki kimseyi taşla belinden ve kafasından yaraladığına dairdir.

[26] **25a-4 Şikayet(ihbar)** : Mehmed bin Kurd adındaki kimsenin yaptığı binanın suyunun, Ayşe hatun adındaki kadının evine girmesinden dolayı kadının şikayet etmesi hususundadır.

[27] **25b-1 Şikayet (Alacak)**: Abdurrahman bin Hasan adındaki kimsenin Hüseyin adındaki kimseden bin beşyüz akçe alacağı olduğuna dair hükümdür.

[27] **25b-2 Arapça** (okunamadı).

[27] **25b-3 Temessük(Tayin)**: Konur mahallesi mescid-i Emir Hoca rûhiyçün ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet eden Ramazan bin Carullah vefât edip yerine Muharrem bin Zeynel Abidin'in görevlendirilmesi.

[27] **26a-1 Talep**: Mumcu taifesi kethudalarının kasablardan alınan iç yağının elli bir hisseden fazla olmamasını talep etmeleri hususundadır.

[27] **26a-2 Arapça** Okunamadı

[28] **26a-3 Şikayet**: Ayşe adındaki kadının Babasından kalan mülkünün bir kısmının Rıdvan ve Piyale adındaki adamlar tarafından el konulduğu. Ayşe hanımın Bu el konulmuş olan mülkünün kendisine iyadesi hususundadır.

[28] **26a-4 Temessük**: Şeyh Konur mahallesi mescidinin müezzini olan Ahmed bin Bayram adındaki kişinin vazifesini yerine getirmediği için halk tarafından şikayet edilip görevden alınması ve yerine Ali bin Halil adındaki kimsenin atanması hususundadır.

[28] **26b-1 Temessük**: es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Mustafa adındaki kimse Gâzî Hüdâvendigâr imarethanesi mutasarrıfı olduğu ve olduğuna dair hüccet-i şer-i istiyor ve bu konu ile ilgili kendisine temessük veriliyor.

[28] **26b-2 Veraset**: Ali hoca ibn-i Ahmed adındaki kimseden kalan arazilerin varisi olan kardeşi Mehmed Halife el-imâm tarafından alınmak istenmemesi ve bu hakkından fereagat ettiğine dair hükümdür.

[28] **26b-3 Veraset**: Raziye ve Ayşe babaları vefat edince ondan kalan malların erkek kardeşleri olmadığı için başkalarına satılmış olup olmasından dolayı adı geçen hanımlar bu kalan malların kendilerine geri verilmesi hususunda açtıkları davadır.

[28] **26b-4 Arapça** (okunamadı)

[28] **27a-1 İcar (Kiralama)** : Mehmet bin Mustafa Adındaki kimsenin insiyatifinde olan iltizamın yılda beş yüz akçeye Mehmed Bey bin Sadık'a kiralanması hususundadır.

[28] **27a-2 Arapça** (okunamadı)

[28] **27a-3 Temmessük**: Ayda yirmi dokuz akçe vazife ile Hamam nâzırı olan Hemdem bin Abdullah nam kimsenin vefât edip es-Seyyid Hasan Çelebi ibn es-Seyyid Murtazâ nâm adındaki kimseye görevinin verilmesi hususundadır.

[28] **27a-4 Kefalet**: Ramazânda bir Yahudi katl eyledi diye habs olunan Rıdvan bin Abdullah adındaki kimseye Sarraç Fazlı bin Yusuf'un kefil olması.

[28] **27a-5 Vekalet**: Hâssa emîni olan Mehmed Bey bin Fazlullah'ın Mehmed Bey bin Osman adındaki cündiyi yerine vekil tayin etmesi hususundadır.

[29] **27b-1 İbraz**: Abdünnebi bin Ali adındaki kimse Ivaz Paşa Vakfı Muhasebesi sırasında yaşanan gelişmelerden bahsediyor.

[29] **27b-2 Vakıf**: Mahmud Ağa Vakfı'nın eski yöneticisinin borç aldığı para eşine soruluyor oda damadı tarafından hakim aracılığı ile ödendiği hususunda şahitlik ediyor.

[29] **27b-3 Arapça** (okunamadı)

[29] **28a-1 Vergi Tahsili**: İstanbul'daki tersane-i Amire için gerekli mühimmat Mudanya'da ki Fıçı ve Varil işleyen kefereden yılda Miri altışer akçe ve kesilen ağaçlar için iki şer akçe alındığına dair hüküm.

[29] **28a-2 Hırsızlık**: İstanbul'da katip Şemseddin odaları olarak bilinen odalardan Yeniçeri ocağında katip Efendinin Bir odası açılıp için Otuz beş cild kitap Ve iki gümüşlü kılıcın çalınması üzerine başlatılan soruşturma ile ilgili gelişmeler yer almaktadır.

[30] **28b-1 Talep (Şuf'a)**: Kalmiye binti Bali Kendisine ait olduğunu iddia ettiği bahaçenin Totos Veledi Manol adındaki zimmiye verdiğini fakat oda öldüğü için parasını alamadığından bahaçenin kendisine geri verilmesini istiyor. Fakat bahaçenin Hüdavendigâr vakfının arazisi oldu ortaya çıkıyor.

[30] **28b-2 Savunma**: el-Hâc Rasul bin el-Hâc Ali oğlunun ve kendisinin hırsızlıkla ilişkilerinin olmadığını kanıtlama hususunda.

[30] **28b-3 Temessük:** Cüzhan Yusuf Bin Abdurrahman'ın vefatı üzerine görevinin Mustafa bin el-Hâc Ahmed'e temessük verilmesi hususundadır.

[30] **29a-1 Dava (Şikayet):** Emir zade Davut Kardeşi Yusuf'dan kendisine Miras kalan (Vakıf Dükkanının) Vakıf dükkanının Vakıf Mütevellisi tarafından kullanmasına izin verilmediği konusundaki başvurusu, yapılan inceleme. Davut bey haklı çıktı.

[30] **29a-2 Narh tespiti:** Bursa sancağı yönetiminin değişiminden sonra yeni yönetim sancakta bir miktar üzüm olduğu ve bu üzümün yönetim değişimi olmadan olduğu tespit edildiğinden fiyatının tespit edilip parasınında önceki yöneticiye teslim edilmesi hususundadır.

[30] **29a-3 Arapça** (okunamadı)

[31] **29b-1 Katl-Kıyas:** Oğullarını öldüren mehmed adlı kimseden barışmaları için kıyas hakkı olarak mal istemeleri ve bu malların karşılığında barışlamaları hususundadır.

[31] **29b-2 Olay incelenmesi:** İsa bey Abdullah adındaki kimse yanında çalışma ve kendine ait bir odada oturan Piyale adındaki kimsenin cinnet geçirip dağa kaçması, biri tarafından bulunup getirilmesi ve odaya kilitlemesi ve odada intihar etmesi hususundadır.

[31] **29b-3 Temessük:** Mahmut adındaki kimseye tevliyet vazifesi verilmesi.

[31] **30a-1 Cüzhan Ataması:** Cüzhan Bostan Mehmet adındaki kimsenin vefatı üzerine boş kalan görevinin Nimetullah bin Mehmed adındaki kimseye Temessük verilmesi hususundadır.

[31] **30a-2 Keşf ve Tahmin:** Camii kebir Vakfı Mütevellisi Mehmed Çavuş adındaki kimse Vakfa bağlı harab olmuş Sinekli hamamının tamirini yapmış ve yapılan tamirin keşf ve tahmini için adam istemesi üzerine yapılan keşf ve tahmin hususundadır.

[31] **30a-3 Temessük (Atama):** Tuz pazarı Bitaleb-i garimesine atama.

[31] **30a-4 Temessük:** Hamza Bey Vakfı'na ait Emet'teki madenden zırnının temessüksüz satılmasının yasak olduğuna dair. Sattığı düşünülen birinin tutuklanması ve sonra serbest bırakılması hususundadır.

[31] **30a-5 Dava(Şikayet):** Nimetullah bin es-Seyyid Mustafa Adındaki kimsenin eşi Hayrünnisa bint-i Osman adındaki kadının Kardeşi ile Mudanya'ya gitmesi hususundadır.

[32] **31b-1 Arapça** (okunamadı)

[32] **31b-2 Alacak:** Miri arazi buğdayından alacağı olan kimsenin buğdayını alması hususundadır.

[32] **30b-3 Vakıf (Keşf):** Haremeyn Vakfı mütevellisi tarafından tamir edilen Ziraat Çeltik Dingininin keşf ve tamair bedellerinin belirlenmesi hususundadır.

[32] **30b-4 Arapça** (okunamadı)

[32] **30b-5 Arapça** (okunamadı)

[32] **31a-1 Hırsızlık:** Kara Ali bin Hüseyin ve Ahmed bin Hüseyin nâm şerikler mahkeme-i şerifeye gelip bir takım kimselerim koyunlarını çaldıkları hususunda şikayette bulunmaları ve konu ile ilgili diğer gelişmeler hususundadır.

[32] **31a-2 Alacak:** Daha önce kölesi olan el-Hâc Yusuf 'un Kendi malını eksik vermesi ile ilgili yapılan bir şikayet üzeri ortaya çıkan gelişmeler hakkındadır.

[33] **31b-1 Emri şerif:** Rıdvan ve Mustafa Kabz-ı mallardan Mehmed ve Hüseyin adındaki adamların elinde bulunan beş kıta mukataanın tahvilatının yenilenmesine dairdir. Birde ücretleri alacak tahsildarlar hakkındadır.

[33] **32a-1 Emr-i Şerif:** Fatma Hatun adındaki hatunun babasının savaşta şehit olmasından dolayı kendilerinden herhangi bir vergi alınmaması hususundadır.

[34] **32b-1 Arzuhal:** Mevlânâ Hâşim Hüssâm Câmî'-i şerifinin mütevellîsi olan el-Hâc İbrahim efendi cami ve çalışanlarına verilmesi gereken verilmemesi üzerine yaptığı şikayet hakkındadır.

[34] **32b-2 Emri şerif:** Bursa ve Kütahya ve Manisa ve İzmir ve Tire kâdîları ile Aydın Saruhan ve Midilli adasındaki Kadılara yapılacak doğu seferi hakkında Yeniçeri göndermeleri ile ilgilidir.

[34] **33a-1 Emr-i şerif:** Kasım Paşa-yı Cezerî Vakfı Mütevellisinin başka bir diyarda olup Vakfa bakamaması ve zarara uğratmaları üzerine yerlerine Mehmed ve Osman adındakilerin atanması hususundadır.

[34] **33a-2 Berat-ı Şerif:** Ürgbî ve Kebud? demekle ma'rûf vakıf bahçeye yevmî bir akçe ile müteveli olarak Hacı Ali adındaki kimseye beratı şerif verilmesi.

[34] **33a-3 Emr-i Şerif:** Mîzânü'l-harîr mukâta'asının Hüseyin Mehmed adındaki kimseden alınıp yeniçeri korucularından Mehmed'e verilmesi hususundadır

[34] **33a-4 Emr-i Şerif:** Yıldırım Bâyezîd Han İmarethanesi bevvaplarından Uzun Mehmed'in görevini ihmal etmesi üzerine onun yerine başkasının berat-i Şerif ile görev verilmesi hususundadır.

[35] **33b-1 Emr-i Şerif:** Bursa hassa harc emini iken buğday fiyatlarını zarara uğratması üzerine görevden alınan Piri Çavuşun yerine Osman zide'nin görevlendirilmesi hususundadır.

[35] **33b-2 Berat verilmesi:** Hamza bey vakfına arzuhal üzerine Mehmet nam kimseye berat-ı şerif verilmesi.

[35] **33b-3 Emr-i Şerif:** Bursa'da ki Hamr mukataasına İbrahim Karahisari'nin atanması hususundadır.

[35] **34a-1 Emr-i Şerif:** Gözlerini Eğri seferinde kaybeden Mustafa adındaki yerniçeri işletmekte olduğu bozahaneden dolayı iki akçe vergi vermektedir. Fakat bu verginin dört akçeye çıkarılması üzerine şikayette bulunuyor ve kendisine iki akçeden fazla vermeme için emri şerif alması hususundadır.

[35] **34a-2 Emr-i Şerif:** Mevlana Şeyh Muhit kendinse verilmek istenmeyen vazife ücreti, Mevlana Şeyh Muhit'inin arzuhalle başvurusundan sonra kendisine berat-ı Şerif verilmesi hususundadır.

[36] **34b-1 Emr-i Şerif:** Anadoludaki mukataaların eksiz toplanıp başka yere harcanmadan ordu hazinesine teslim edilmesi hususunda ki emri şeriftir.

[36] **35a-1 Buyruldu:** Bursa'da sâkin Yahudi ve kefer ve Ermeni tâyifesinin istihdamından olan üseranın kesimleri eskiden olduğu gibi Yahudi Avraham tarafından toplanılması hususunda emri şerif verilmesi.

[36] **35a-2 Ferman-ı Şerif:** Mustafa Ahmed adlı Sipahiye Kethüdalık verilmesine dair hükümdür.

[36] **35a-3 Müderris Ataması:** Konyaya gönderilen müderrisin yerine yapılacak atama ile ilgilidir.

[37] **35b-1 Beratı Şerif:** Hallac Taifesinin Arzuhali üzerine Bogasi işleyen taifeden damga vergis alınmayacağı hususunda ki Beratı şeriftir.

[37] **35b-2 Emr-i Şerif:** Yıldırım Bayezid adına cüz okuyan Abdurrahman adındaki kişi yerine Mehmet ağanın atanmasına dairdir.

[37]**35b-3 Muafname-i Hümayun:** Merkeze yapılan başvuru üzerine Bursada Amele Pazarı Hanı demekle bilinen handan sürsat akçesi alınmamasına dair muafnema-i hümayundur.

[37] **36a-1 Hükümü Humayun:** Bursa'da yerlerinden göç eden Süleymanlı ve Kayalica ve Sarılar cemâ'atlerinin durumu ile ilgili vergi verme veya vermeme durumunun araştırılması ile ilgili hükümü hümayundur.

[37] **36a-2 Emr-i Şerif:** Mudanya Metropolitinin başvurusu üzerine ölen Metropolit ve papazların kalan mallarının eğer çocukları yoksa yerlerine geçen kimselere devretmesi talebi, eğer vergilerini verirlerse devam edebilirler deniliyor.

[37] **36a-3 Beyanda bulunma:** Kardeşi Ali hocadan kalan dükkanın vakfa adına kiraya verilmesi hususundadır.

[38] **36b-1 Vergi:** Toplanan tımarlarla ilgili bilgi.

[38] **37a-1 Emr-i Şerif:** Dede Bâli zâviyesini mütevellisi vefat edip görevi ve mallarını çocuklarına bırakması üzereine ortaya çıkan bir kadın bende evladıyım deyip hak iddiasında bulundu fakat aldığı payı heder etmesi üzerine bir daha böyle bir şey olursa onun bu haktan mahrum edileceği hususundadır.

[38] **37a-2 Emr-i Şerif:** Mudanya ve gemlikteki Asıyorca Hatun adındaki Vakfi Karyeleri Mütevellisinin başvurusu üzerine merkezin yapılan giderlerden arta kalanın İstanbul'a gönderilmesi hususundadır.

[39] **37b-1 Ferman-ı Şerif:** Asıyorca hatun vakfı çalışanlarından Sefer bin İbrahim yerine Ahmet Kasımın Osman Ağanın arzı üzerine görevlendirilmesi.

[39] **37b-2 Emr-i Şerif:** Bursa mirliya kaymakamından halk memnun iken Çelebi oğlu Ali bu göreve talip olup bazı çalışmalar yapmış fakat netice de eski kaymakamın görevinde devam etmesi yönünde hükmü şerif buyuruldu.

[39] **37b-3 Ferman-ı Hümayun:** Emir Sultân tekkesi Meşayihından Şeyh Mehmed Zide Efendinin Abdurrahman adındaki Müderrisle birlikte sıra ile vaaz etmelerine dair fermanı hümayundur.

[39] **38a-1 Ferman-ı Hümayun:** Bursa'da mîzân-ı harîr mukâta'ası vezzânlık vazifesi Hoca Yar Bey de iken ondan Sinan Çavuş Adındaki Kimseye Devrediliyor. Fakat tüccarlar vazifenin Hoca Yar Bey 'e geri verilmesini istiyoruz diye merkeze başvuruda bulununca merkez de tekrar Hoca Yar Beyi Görevine getiriyor.

[39] **38a-2 Emr-i Şerif:** Bursa'da ve gayride olan evkâfın mütevellisi iken Kasım adındaki kimse resmi belge ile bu görevi Abdurrahman'dan Alması üzerine Abdurrahman adındaki kimse merkeze baş vuruyor. Ve padişah fermanı ile tekrar görevine getiriliyor

[40] **38b-1 Berat-ı Şerif:** Hamza paşa oğlunun Padişaha yazdığı arzuhal üzerine ailesinden kalan malların amcalarından alınıp kendisine verilmesine dair aldığı berat-ı şeriftir.

[40] **38b-2 Emr-i Şerif:** Bir önceki kararın mülki idare amirleine bildirilmesi hususundadır.

[40] **38b-3 Ferman-ı Şerif:** Hoca Yar Bey ve çocuklarına verilen Bursa'da Mîzân-ı Harîr Mukâta'ası süresinin dolması üzerine sürelerinin yenilenmesi için padişaha başvuruları üzerine sürelerinin uzatılması.

[40] **39a-1 Emr-i Şerif:** Bir önceki kararın mülki idare amirlerine bildirilmesi hususundadır.

[40] **39a-2 Tahrir kaydı:** Mumcu taifesinin isteği üzerine tutulan tahrir kaydı

[41] **39b-1 Emr-i Şerif:** Sakız adası keferelerinin padişaha başvurup eski anlaşmalarındaki şartların tekrar yenilenmesini istemeleri hususundadır.

[41] **40a-1 Emr-i Şerif:** Sakız adası tücarlarının Padişah'tan kimsenin kendilerini rencide etmemesi için ahidname-i hümayun istemesi.

[41] **40a-2 Keşf isteği:** Muallimzâde Efendi Vakfının Meydancık adındaki mevkiinde ki Abdi adındaki kimseye kiraya verilen odanın Abdi efendinin çoktandır ortalarda görülmemesi üzerine vakfı zarara uğratmıştır. Oda açılıp içindekiler kayd edilmesi hususundadır.

[42] **40b-1 Emr-i Şerif:** Bursa'da ve diğer yerlerde çıkan celali isyanlarla ilgili alınması gereken önlemlerden bahsediyor. Öncelikle tellallar teslim olanların affedileceği ni duyurması ve teslim olmayan ve eşkıyaya karşı birlikte hareket edilmesi hususunda yapılacaklar hususundadır.

[42] **41a-1 Emr-i Şerif:** Mehmet çavuş adındaki kimseye karyedeki gelirlere müdahale etmemesi hususunda ki Emr-i Şerifdir.

[42] **41a-2 Berat-ı Temessukat:** Nasuh adındaki kimse yerine Katip tayin edilen Mustafa adındaki kimse hususundadır.

BÖLÜM 3: B-35 NOLU BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

Açıklama: Başlıklarda [ ] ile gösterilen görüntü numarasıdır. Defter taranırken iki sayfası bir sayfaya çıkarıldığından böyle bir isimlendirme yapılmıştır.

Görüntü numarasından sonra verilen 1a, 1b, 2a olarak verilenler varak numarası olarak verilmiştir.

Yine varak sayfa numaralarından sonra verilen 2a-1, 5b-2 gibi numaralar ise sayfadaki hüküm numaralarını göstermektedir. ([2] 2a -1 İkinci görüntünün ikinci sayfasının 1. hükmü gibi)

Metinde okunamayan ve silik çıkan yerler Okunamadı yada (.....) olarak gösterilmiştir. Metinde ağır bir Arapça ile yazılmış ve çok karışık olan yazılar Arapça (Okunamadı) şeklinde belirtilmiştir. Yine kesin olarak okunamayan kelimeler ise (?) ile gösterilmiştir.

3.1. B.35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili Defterinin Transkripsiyonu.

[1] 1a-1

Bin yirmi beş senesinde mîrî otluk ellişer arabadan .....? olmuştur.

[1] 1a-2

Muhzır Ahmed'in Hatunu Mehdi bint-i Piri'ye on kuruşa bir çuka bey' etmiş. Merkûm muhzır Ahmed zikr olunan çukaya bir vechile zarar müteretteb olursa ben kefil ve zâmin oldum dedikde gıbbe't-tasdîk.

Fî 17 Recebü'l-ferd sene

Kefil Bekir bin Mehmed?, Ali bin Kemal?

[1] 1a-3

Bâkî bir mikdâr biçmesi lâzım çayırı alıkomuş sûret-i ..... biçmesi için beş bin akçeye zâhiren kavlı etmiş sonra ..... ikişer bin üçer bin akçeye şuna buna bey' ettiği bâbında Mevlânâ Alaeddin haber verip.

[1] 1a-4

Müderriş-zâde Ahmed Çelebi'ye iki aylık vazîfemi câbî Mehmed teslim eyledi. fî selh-i Zilka'de.

[1] 1a-5

İvaz Efendi zamânında hinta alınıp satılıp ekmek iki yüz işlendiği makâmdan haber alınmıştır. Ammâ çok işlenmemiş dedi.

[1] 1a-6

Kıdvetü'l-ulemâi'l-müteverri'în Razi Efendi Hazretleri'nin kendi huzûr-ı şerîflerinde olan vekâyi' defteridir.

[1] 1a-7

Mahrûsa-i Bursa zindanını Subaşı Sefer Bey gurre-i Şa'bandan ayda iki bin akçeye ber- vch-i maktû' Abdurrahman bin Abdi'ye der'uhde edip ol dahî vech-i mezbûr üzere kabûl eyledikde mâ vaka'a kayd olundu.

Fî 26 Recebi'l-ferd

Şuhûdü'l-hâl: Abdi bin Mehmed, Satılmış? Bin Mehmed, Mehmed Efendi bin Abdullah? er-râcil, Mahmud .... Bin Ömer el-müderriş.

[1] 1a-8

ARAPÇA ..Kefele Mehmed Bey bin Sefer el-cündî eş-şehîr ....c1-zâde fî mahalle-i Kocanâib ..... mir karye-i Kulaksız Yunus? bi-talebi'l-âmil-i Anadolu

Fî 22 Şaban sene 25.

Şuhûdü'l-hâl: Kasım Bey bin Ali er-râcil, ...

[1] 1a-9

....zâde Efendi ile Kayseri'den gelen Hacı Hasan bin Hüseyin Carullah Efendi işâretle muhzır ta'yîn olundu. fî 13 Şaban sene 25.

Muhzır Abdunnebi ...

[1] 1a-10

Canbolad Bey ile ma'an ahz olunan Çiftçi Kara Mehmed bin Mehmed'in nehsine ve hîn-i mütâlebede ihzârına Rıdvân Bey oğlu Mehmed nam Yeniçeri kefil olundukda kayd olundu.

Fî 20 Zilka'de sene

[Şuhûdü'l-hâl]: Ahmed bin Ali, Salih bin el-cündî.

[1] 1a-11

..... Kayakoca kurâlî Salih Beşe bin Abdi mahzarında ikrâr edip ..... üç bin fiddî râyic fi'l-vakt kabz eyledim meblağ-ı mezbûr lâzımü'l-edâ deynimdir dedikden sonra üvey oğlu olan Ömer bin Sefer'in? meblağ-ı mezbûra kefil olup ve mahall-i mezbûrda vâki' menzilin deyn-i mezbûr mukâbelesinde rehin vaz' eyledi. Min ba'd mezbûr .....? Eğer otuz gün tamâmına meblağ-ı mezbûru ebkâ ve teslîm etmez ise menzil-i mezbûru vekîl-i mezbûr bey' edip hakkını istîfâ eylesin dedikde

Şuhûdü'l-hâl: Osman Halife bin Ahmed el-imâm, Sefer Subaşı bin Haydar?, Ahmed bin Ali, Mehmed Efendi ibn-i el-kâdî, Sinan Efendi el-müderriş,

[1] 1a-12: (Okunamadı)

[1] 1a-13: (Okunamadı)

[2] 1b-1

Asl-ı mâl-ı makbûz-ı Hazret Efendi an mahsûl-i âdet-i ağnâm ..... Berây-ı vezâyif-i in'âm-hânân-ı hâssa ve zevâyid-hârân ba'zı sulehâ ve mühimmât-ı sâire-i mukâta'a-i mezbûre der tahvîl-i Mehmed Ağa emîn-i mukâta'a-i mezbûre ve bi-ma'rifet-i mevlânâ Mustafa nâ'ib-i İzmit mezbûr berây-ı tahsîl-kerde mâl-ı mukâta'a-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i müfredât Ahmed Çelebi el-kâtib. 104930

Tablo 1: Ağnam ve ahır vergileri tablosu

An bahâ-i ağnâm-ı sergi fûruhte şode be kazâ-i Bursa Re's 713 fî 110 Kıymet 78320	An Mahssûl-i resm-i ağıl ve mürde bahâ-i ağnâm ve Bere ve gayrihî 26610			
An bahâ-i makbûz-ı hazret efendi 78320 an bahâ-i ağnâm şod 05090 an kusûr-ı resm-i ağıl ve gayrihi 83410	An resm-i ağıl ber müceb-i âdet-i kadîme Ağıl 41 Beher ağıl fî 300 Akçe 12300	An bahâ-i mürdehâ-i ağnâm 593 re's fî 10 Akçe 5930	An bahâ-i mürde-i bere Re's 1476 Fî 5 7380	An resm-i tapu-yı zemîn 1000
				An bahâ-i makbûzât-ı Emîn-i M. 21520
Vudî'a min zâlik 104125				
An bahâ-i Hazret Efendi 83305 el-kesr 105	An bahâ-i âdet-i ağnâm 20820	Yekûn-ı makbûzât-ı Emîn 700		

[2] 1b-2

Bahâ-i vezâif-i in'âm-hâyân-ı hâssa der Câmî'-i Hazret Efendi kaddese sirruhül'-hatîr an gurre-i Şevvâli'l-mükerrem sene 1024 ilâ gâye-i Saferü'l-hayr sene 1025. Fî hamse eşhur ve minhüm ziyâde dâde min ba'zihim ba'zen gayr-ı ez târihi'l-mezbûr

Tablo 2: Camii görevlilerine verilen ücretler tablosu

Vazîfe-i Ayni Efendi el-imâm Fî yevm 6 iki inâmdır 4 der huzûr-ı hod 10 Akçe 2700 an gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025 fî 9 eşhur		Vazîfe-i Abbas efendi Fî yevm 3 in'âm 5 berây-ı sermahfil 8 Akçe 1920 an gurre-i Şa'bân sene 1024 ilâ gâye-i Rebî'u'l-evvel sene 1205 Fî 8 eşhur		Vazîfe-i Hasan Halîfe ibn-i Abdülğaffar Fî yevm 3 Akçe 450 An gurre-i Şevvâl sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025 Fî 5 eşhur	
Vazîfe-i Mehmed bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Safa Çelebi Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin İbrahim Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Muhsin Çelebi ibn-i Şeyh Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Mustafa Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Hasan bin Abdi? Yevm: 3 Akçe: 450

Tablo 2'nin devamıdır.

Vazîfe-i Mustafa bin Akbaba Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin İsmail Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Seyyid Ahmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Nimetullah bin Nurullah Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Sinan Halife Yevm: 3 Akçe: 450
Vazîfe-i Hüseyin Efendi Beradzâde? Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i İbrahim Efendi el-hatîb Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Ahmed bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Kasım Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Abdurrahman bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450 Akçe: 270 an gurre-i Şevval sene 1024 ilâ gâye-i Cemâziye'l-ülâ sene 1025 fi 8 eşhur	
Vazîfe-i Ramazan Halife Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa Yevm: 2 Akçe: 300	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed aşırhân Yevm: 4 Akçe: 600	Yekûn Akçe: 14340 Resîde tamam be ma'rifeti hazret efendi gayr-ı ez masârif-ı mültezim.		

[3] 1a-1

Vezâyif-i in'âmhân-ı diğ er der Câmî'-i Kebîr an fi't-târîhi'l-mezbûr

Tablo 3: Camii görevlilerine verilen ücretler tablosu

Vazîfe-i Mevlânâ Mehmed Efendi el-vâ'iz Yevm: 3 Akçe: 450 an gurre-i Şevvâl sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025	Vazîfe-i Ahmed Efendi ibn-i Şaban Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Hüseyin Efendi Hacı Halilzâde Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Abdullah Çelebi el-imâm Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Abdi Yevm: 3 Akçe: 450	
Vazîfe-i Mustafa bin Ali? Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Çilingir el-müezzin Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Ahmed Efendi Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i mehmed bin Abdullah Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Ebubekir bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450
Vazîfe-i Bekir bin Kasım Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Eyüb-zâde Musli Çelebi Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Ali Dede Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Ramazan Yevm: 3 Akçe: 450	
Vazîfe-i Mehmed Çelebi eş-şehîr Eşmi-zâde? Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Bostan Efendi hatîb-i câmî'-i kebîr Yevm: 3 Akçe: 450 an gurre-i Ramazan sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025 fi 6 eşhur	Vazîfe-i Bostan Efendi el-mezbûr Yevm: 5 Akçe: 900 berây-ı sermahfil-i in'âmhân fi't-târîhi'l-mezbûr	Vazîfe-i Abdurrahman Çelebi Yevm: 3 Akçe: 540 an gurre-i Şevval sene 1024 ilâ gâye-i Rebî'u'l-evvel sene 1025 fi 6 eşhur		

Tablo 3'ün devamıdır.

Vazîfe-i Seyyid Mahmud Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa Yevm: 2 Akçe: 300	Vazîfe-i Ramazan bin Yusuf Yevm: 3 Akçe: 450	Yekûn nakden Fî yevm Akçe: 10830 Resîde tamâmen be-ma'rifet-i Hazret Efendi gayr-ı ez masârif-ı emîn. Gurre-i Rebî'u'l-âhir sene mezbûr
--	--	--	--

[3] 1a-2

Vazîfe-i Zevâyid horân-ı sâire bâ tevârîh-i muhtelife

Tablo 4: Camii görevlilerine ve diğer vazifelilere verilen ücretler tablosu

Vazîfe-i Mevlânâ Abdülkadir bin Mevlânâ Münifzâde Efendi Fî yevm: 8 Akçe: 3000	Vazîfe-i Seyyid Mehmed Çelebi Yevm: 8 Akçe: 1200 an gurre-i Şevval sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025	Vazîfe-i Mevlânâ Hüsâm Efendi bin el-Hâc Halil Şeyh-i zâviye-i Temne Yevm: 3 Akçe: 630		
Vazîfe-i Mevlânâ Bülbülzâde Efendi Yevm: Akçe: 2000	Vazîfe-i Durmuş Dede Yevm: 15 Akçe: 4500	Vazîfe-i Abbas Efendi Yevm: Akçe: 960 zâviyede alâkası yoktur bu aldığı in'âm akçesidir Mezkûr in'âmhân ile alugelmiştir. Mukaddemâ akçe verildikde ..... İn'âmhânlar Efendi yızılmış ve hem zevâyid içinde yazılmış.... Binâen aynı ile kayd olunmuştur. Su'âl buyurula	Vazîfe-i Abide Hâtûn zevce-i merhûm Mukayyid-zâde Efendi Yevm: 10 Akçe: 1200	
Vazîfe-i Ağmâ müezzin Yevm: 4 Akçe: 600 300 900	Vazîfe-i el-Hâc Halil Korucu-i aġnâm Yevm: 3 Akçe: 900	Vazîfe-i Mehmed bin Abdullah Topçu el-müttekâ'id Yevm: 62 Akçe: 585	Vazîfe-i Şeyh Halil Efendi Yevm: 40 Akçe: 5000 Resîde be-dest-i Ömer-zâde ..... efendi	3600 der zamân-ı Molla Ali
Vazîfe-i Seyid Mahmud Efendi el-imâm Yevm: 5 Akçe: 360	Vazîfe-i Abdülkadir bin Mustafa Yevm: 10 Akçe: 300	Vazîfe-i Mevlânâ ..... Yevm: 30 Akçe: 3000	Vazîfe-i	

Tablo 4'ün devamıdır

Vazîfe-i ... Karabaş Efendi Yevm: Akçe: 4000 vekîl Mehmed Efendi Şeyh-i Câmî'-i Kebîr		Vazîfe-i .... Yevm: 3 Akçe: 1000		Vazîfe-i ..... Fî yevm Akçe: 1300		Vazîfe-i ..... Der bâb-ı kaplıca Yevm Akçe: 120	
Vazîfe-i ..... Yevm: 12 fi 4 Akçe: 720 Resîde-i ..... ağnâm		Vazîfe-i Ahmed Elebi ..... Resîde-i ..... mezbûr		Vazîfe-i Mehmed Çelebi bin Mustafa eş-şehîr Güdül'an mütekâ'id-i sipâhiyân			
Berây-ı Abdi Çelebi 1300		Vazîfe-i Seyyid Mustafa Yevm: 480		..... Efendi Akçe: 240		Yekûn: 35725 <u>01300</u> 37025 00480 <u>00240</u> 37745 <u>01200</u> 38945	
Vazîfe-i Mevlânâ Mehmed Efendi Hâfız-zâde Yevm: Akçe: 1200	Yekûn: 38945	Resîde an yed-i Hazret Efendi 37325	Resîde an yed-i Emîn 1620	Berây-ı nâzırân 720	Berây-ı kâtib efendi 900		

[3] 1b-1

Bahâ-i ihrâcât-ı sâire-i mukâta'a-i mezbûre fi't-târîhi'l-mezbûr

Tablo 5: Alınan bazı vergiler tablosu.

Be cihet-i sâlyâne-i câmî'-i kebîr ber müceb-i âdet-i kadîm Beher sene fi 30000 Minhâ Mütesellim be Mehmed Çavuş mütevellî-i câmî'-i m. 10000 an yed-i hazret efendi	Be cihet-i âdet-i revgan-bahâ-i zaviye-i Sultan Seyid Gazi be dest Akçe:1000 Resîde an yed-i Hazret Efendi	Be-cihet-i harcırâh-ı üstâdân-ı mîrî der Bursa zuhûr kerde bûd ve Asitâne-i Sa'âdet İrsâl şüde est. 400 Resîd an yed-i Hazret Efendi
--	--	--

Tablo 5'in devamıdır.

Be-cihet-i semek-i bahrî Berây-ı ağnâm Akçe: 5410 Resîd an yed-i Efendi	Be-cihet-i harcırah-ı nâib ki berây-ı tahsîl-i mâl-i mukâta'a firistâde bûd Akçe: 800 Be yed-i emîn	Be teslim be Piri Çavuş emîh-i hacc-ı hâssa-i Bursa 04000 be-ma'rifet-i efendi <u>10000</u> 14000 berây-ı bahâ-i kendüm 05000 berây-ı helvacıyân-ı hâssa bâ temessük hod <u>01900</u> berây-ı mevâcib-i kâtib-i hod ba temessük-i m. 20900 <u>01500</u> bâ temessük-i mezbûr 22400
Yekûn 40010		
Resîde be-ma'rifet-i hazret Efendi 19410 01000 be cihet-i Seyid Gâzi <u>00400</u> arz-ı istîzân 30810	Resîde be yed-i Emîn 10000 Hassa-i Hac 05000 mezbûr 01900 mezbûr <u>01500</u> mezbûr 18400 00800 be cihet-i nâib	

Cem'an Masârîf 104125	
An yed-i Hazret Efendi 83305	An yed-i Emîn-i mukâta'a-i mezbûre 20820
El-bâkî Ba'de'l-harc ve'l-mevâcib 805 Minhâ 700 der yed-i emîn-i makbûz-hod bâkî mânde 105 an makbûz-ı Efendi germânde	

[4] 2b-1

İşbu bin yirmi beş senesi şehr-i Ramazânî'l-mübârekinin yirmi beşinci gecesi mahrûsa-i Bursa'da Yahudiler mahallesi kurbunda İlya veled-i Yasef nâm Yahudi mecrûhan maktûl olup verâseti zevcesi Ester bint-i Avraham nam Yahudiyeye ve Yasef ve Avraham ve İlya ve Ester nâm evlâd-ı sığârına münhasıra olduğu hâkim-i muvakkı'î'l-kitâb tûbâ-leh ve hüsn-me'ab hazretleri huzûrunda sâbit ve mütehakkık oldukdan sonra sığâr-ı mezbûrîne cânib-i şer'den vasî nasb olunan İsak veled-i Yasef nâm Yahudi kendi nefsinden asâleten ve yine sığâr-ı mezbûrîne vasî nasb olunan karındaşı Avraham tarafından husûs-ı âtiye Mevlânâ Mehmed bin Lütfü ve Mevlana Sinan bin Mehmed şehâdetleriyle alâ vechi'l-hasım vekâleti sabite oldukdan sonra vekâleten ve mezbûre Ester tarafından husûs-ı âti'z-zikre Mustafa bin Mehmed ve Mehmed bin Ali

şehâdetleriyle kezalik vekaleten alâ vechi'l-hasım sâbit oldukdan sonra yine vekâleten mahfil-i şer' de bâ'isü'l-kitab Berber Mehmed bin Hasan nam kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip mezbûr İlya mecrûh olup ba'dehû mürd olmağla mezbûr Berber Mehmed dahî husûs-ı mezbûra mübâşir olmak zan olunup der-i devletden husûs-ı mezbûr şer'le görülmekiçün emr-i şerîf ihrâc edip vesâyeten ve vekâleten da'vâ ve talebe şürû' etmişidik. Lâkin mezbûr İlya bundan akdem mecrûh oldukda cânib-i şer' den üzerine nâyib varıp hâricden su'âl etdiklerinde beni mecrûh eden Leblebici Musli'nin abd-i memlûki Rıdvan'dır ândan gayrı Yahûdîden ve müslimînden bir ferd ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur de mahzar-ı müslimînde ..... ta'yîn edip hüccet olunup ve fi'l-hakîka mecrûh-ı mezbûrun kelâmı meşrûha vâki' olup şer'an mezbûrun veresi Rıdvan'dan gayrı kimesneden da'vâ ve taleb etmeğe imkân olmamağın ve fi'l-hakîka mezbûr Berber Mehmed'in husûs-ı mezbûrda alakası olmaduğu mütevâtir olmağın biz dahî vech-i mezbûr üzere da'vâ ve talebden bi'l-küllîye ferâğ eyledik min ba'd mezbûr Berber Mehmed ile husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ ve husûmetim yokdur dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Zilka'de sene 1025.

Şuhûdü'l-hâl: Abdüsselam Efendi bin İbrahim, Mustafa Çelebi bin Ahmed el-muhzır, Ali bin Mehmed, Mahmud bin Abdullah, Salih Beşe.

[4] 2b-2

Mahrûsa-i Bursa'da merhûm El-Hâc Hasan-zâde Mehmed Efendi Vakfi'nin câbîsi ve kâimmakâm mütevellîsi olan fahrü'l-e'imme Mehmed Efendi bin Ahmed nâm kimesne meclis-işer' de vakf-ı merkûmdan mahrûsa-i mezbûrede Gülceğiz?? Çarşısında vâki' olup Kadıhamamı demekle meşhûr olan hamamın hamamcısı ve müste'ciri olup dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî bevvâblarından işbu bâ'isü'l-kitâb Osman Bey bin Abdullah nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve bast-ı mukaddemât-ı merâm edip zikr olunan hamamın cehennemliği hayli zamândan beri tanzîf olunmayıp dolmağla kızmayıp hadden ziyâde odun yakmak iktizâ edip cânib-i vakfa zarar terettüb eylediği ecilden zikr olunan cehennemliği tanzîf ettirmek lâzım olmağın minvâl-i meşrûh üzere tanzîf olununcaya değin hark olunan odunun nısfı müste'cir-i merkûmun ve nısf-ı âharı cânib-i vakfin olup ve sâyir harcının cümlesi vakfin olmak üzere mezbûr osman Bey ile ittifâk eylemişiken hakikat-i hâl ehl-i vukûfdan su'âl olundukda vech-i

meşrûh üzere cânib-i şer‘den tanzîfe izin verilmek taleb etdikde hamamcı tâyifesinden el-Hâc Mehmed bin Hasan? ve Oruç bin Bâli? Ve Ali bin Maksud ve Osman bin Abdullah ve el-Hâc Hasan bin Kasım ve Mehmed bin Mustafa ve Berber tâyifesinin şeyhleri es-Seyyid Evliya ibn-i es-Seyyid Mehmed nâm kimesneler hâzırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-vâki‘ zikr olunan hamamın cehennemliği dolup tanzîf olunmamakla kızmayıp hadden ziyâde odun yakmak iktizâ etmekle vakfa zarar terettübü mukarrer ve vech-i meşrûh üzere tanzîf olunması her vechile cânib-i vakfa evlâ ve enfa‘dır deyü ihbâr etdiklerinde minvâl-i meşrûh üzere tanzîf olunmakiçün cânib-i şer‘den izin verilip ve müste‘cir-i merkûm Osman dahî bâlâda zikr olunduğu üzere hark olunan odunun nısfı kendi malından edâya ta‘ahhüd eylediği tahkîk etmeğin mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi'r-râbi‘ aşer min şehr-i Zilka‘deti’ş-şerîfe li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Osman Ali el-Hâc Mehmed Efendi, Zahrü'l-müderrişin Mevlânâ İsmail Efendi bin Sinan, Kıdvetü'l-müderrişin Mevlânâ Mehmed Efendi bin Sinan.

[4] 2b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki‘ kahve rüsûmu mukâta‘asına sâbıkâ mültezim? olan Ali Bey bin Abdullah nâm kimesne mahfil-i kazâda şer‘-i mezbûrede hâlâ hâssa harc emîni olan fahrü'l-a‘yân Osman Ağa bin Bayram mahzarında takrîr-i kelâm edip bundan akdem Bursa'da Hassa Harc Emîni ve mukâta‘a? Nâzır ve kâbız-ı emvâl-i mîriyye olan ..... zamânında zikr olunan kahve rüsûmun ben iltizâm üzre ber-vech-i peşin cânib-i mîriye kendi malımdan altı bin akçe verdim idi. Ba‘dehû mukâta‘a-i mezbûreyi zabt edip yine mâh be-mâh kıstını edâ etmekle benim zikr olunan peşnim cânib-i mîrîde kalmağla zikr olunan peşnim Hâssa Harc Emîni olanlardan aliverile deyü yedime tuğrâ-yı garrâ-yı sultân ile mumzî ve murakkam emr-i şerîf-i lâzımü'l-ımtisâl verilmişidi. El-hâlet hâzihî emr-i şerîf mücebince zikr olunan altı bin akçeyi bi’t-tamâm müşârun-ileyh Osman Ağa yedinden alıp kabz ile cânib-i mîrîde bir akçe hakkım kalmamışdır dedikde gıbbe't-tasdîki mâ vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zilka‘deti’ş-şerîfe min şuhûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin ....., Mehmed Çavuş, Deli Bekir bin....., İbrahim Ağa.

[4] 3a-1

Anadolu'da vâki' yave harâcı mukâta'asına ve kahve rüsûmu ve tevâbi'i mukâta'asına berât-ı [pâdi]şâhî ile ber vech-i iltizâm emîn olan Timaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahrûsa-i Bursa'da Ebubekir mahallesi sükkânından bâ'isü'l-kitâb Ahmed bin Yusuf nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelim edip taht-ı iltizâmımda olan mahrûsa-i mezbûrede vâki' kahve rüsûmun mezbûr Ahmed'e târîh-i kitâb gününden ayda iki bin sekiz yüz akçeye der'uhde etdim. Mezbûr dahî ayda iki bin sekiz yüz akçeye iltizâm ve kabûl edip peşîn cânib-i mîrîye hâlâ altı bin akçe verip, ben dahî mîrî için kabz eyledim. mezbûr Ahmed'in cânib-i mîrîye mukaddemâ verdiği iki bin akçe peşîn ile sekiz bin akçe peşinim olmuştur. Şol vech üzere ki zikr olunan sekiz bin akçe cânib-i mîrîde peşîn olup mâh be-mâh sezi yüz akçesi peşînine mahsûb olup her ay tamâmında ik ibin akçeyi cânib-i mîrîye teslim eyleye ve ziyâde ile mukâta'aya tâlib zuhûr ederse zikr olunan sekiz bin akçe peşîni vermeyince zabt etdirilmeye dedikde emîn-i mezbûru cemî' kelimâtında mezbûr Ahmed dahî bi'l-muvâcehe tasdîk ve nehc-i muharrer üzere iltizâm ve kabûl eylediğîn tahkîk edicek mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehri Zilka'de sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Ağa bin Ömer el-bevvâb, osman Ağa bin Murad, Mehmed Çavuş el-kâtib, Deli Bekir bin Mehmed, Yahya Bey bin Hayrullah??.

[4] 3a-2

Bin yirmi beş senesinin yave cizyesi cem'ine livâ-i Hüdâvendigâr'a gelen Mustafa bin Şakir ve Sarraç ve yoldaş Hamza bin Ramazan meclis-i şer'-i şerîfde Mudanya ve Seki ve Kurşunlu keferesi tarafından tasdîki'd-deyne? Vekâleti sâbite olan Laskari veled-i Mihâl Papas ve Rali veled-i Kolokoş nâm harcîler muvâcehelerinde takrîr-i kelim eyleyip Mudanya'nın dört yüz on bir neferinden ve Tirilye'nin üç yüz otuz dört neferinden ve Seki'nin yüz neferinden ve Kurşunlu'nun yüz seksen neferinden her nefer başına yüzer akçe ziyâde cizye ve onar akçe gulâmiye Bursa Hassa Harcı olan Piri?

Çavuş cem‘ ve tahsîl eylemiş. Nefsü'l-el-emirde mezbûrlara vermesi lâzım ancak ol mikdâr akçedir zîrâ ziyâde cizyeleri yüzer akçedir ve yirmişer akçe bedel-i ağnâmdan afv olunmuşlardır ellerinde temessükleri vardır. Temessükleri manzûrumuz olup sûretin elimize cevâb için almışızdır. Piri Çavuş tarafından makbûz olan makbûzumuzdur. Ondan ziyâde mezbûrlara nesne vermek lâzım gelmez ve talep dahi etmeziz dediklerinde bi'l-muvâcehe mezbûrların kelâm-ı meşrûhun zikr olunan keferi tarafından vekîl olan mesfûrân Laskari ve Ral bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâfehe tahkîk edicek ol ki vâki‘dir bi't-taleb ketb ve tahkîk olunup vâki‘ hâlin sûreti yedlerine def‘ olundu.

Tahrîren evâsıt-ı Zilka‘de sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim Kethüdâ-i şehri, ..., Muhzırbaşı İbrahim Çelebi.

[4] 3a-3

Manyas kazâsı tevâbi‘inden Donya?? Nâm karye sükkânından olup Dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me‘âlî yeniçerilerinden işbu bâ‘isü'l-kitâb Mustafa Bey ibn-i Süleyman nâm kimesne meclis-i şer‘a gelip takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i Bursa'da vâki‘ merhûm Kasım Paşa-yı Cezerî Evkâfından Manyas kazâsında Koyunkâfiri nâm karyede vâki‘ olup hudûdunun bir tarafı İbiş sınırı nâm mevzi‘de ve bir tarafı tarîk-i âmma ve bir tarafı Hacı Mikdat? yerine ve bir tarafı İskender yerine ve bir tarafı Karaca demekle karye-i mezbûre ve sâir hayrât-ı karye beyninde ma‘rûfe olan yerlerin mütebeyyin olan çayırları ve mezra‘aları mukaddemâ zikr olunan Koyunkafiri karyesi ahâlîsinden Sinan Çelebi nâm kimesne mutasarrıf olup ba‘de vefâtihi mahlûlünden Ahmed Bey nâm kimesne vakf-ı mezbûrun ol târihde mütevellîsi olan İbrahim'den resm-i tapu ile alıp mezbûr Ahmed Bey'den sonra oğlu Mustafa mutasarrıf olup ve Mustafa'dan sonra Çelebi oğlu diğeri Ahmed Çelebi mutasarrıf olup bu Ahmed Çelebi'den sonra akrabâsından Ömer oğlu Hasan Çelebi mutasarrıf iken vefât edip zikr olunan çayırlar ve mezra‘alar mahlûl oldukda zirâ‘ate kâbil olan yerlerini zirâ‘at edip sâl be-sâl cânib-i vakfa öşrünü teslîm edip ve rüsûm-ı örfiyesinden on akçe dahî ziyâde edip yılda yirmi akçe verip ve zirâ‘at kâbil olmayan yerlerinde koyun otladı ve koyun otlayan yerler için elli akçe ziyâde edip her senede iki yüz elli akçe vermek üzere tasarrufuna ben râğb olup cânib-i vakfa üç bin akçe resm-i tapu vermeğın vâkıf-ı müşârun-ileyh mahrûsa-i mezbûrede vâki‘ medrese-i şerifesinin mukaddemâ müderrisi ve vakf-ı merkûmun kâimmakâm-ı mütevellîsi ve emr-i sultânî ile nâzırı olan fahrü'l-ulemâi ve'l-

müderrişîn Mevlânâ İsmail Efendi kâimmakamlığı ve nezâreti hasebiyle zikr olunan çayırkların ve mezra'aların tasarrufuna izin ve yedime temessük vermişidi. Nazar olunup mûcebince kibel-i şer'den hüccet olunmak taleb ederim deyü bin yirmi iki senesi Zilka'desi evâsıtı târihiyle müverrah ve mûmâ-ileyh İsmail Efendi hat ve hatemini müştemil ve min külli'l-vakf? Takrîr-i meşrûhuna mutâbık temessük ibrâz etmeğin mûcebince bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olunup yedine def' olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zilka'deti'l-harâm min şuhûr sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Hüseyin, Hüseyin bin Mustafa, Arslan bin Mehmed er-râcil, Salih Beşe bin Abdi.

[5] 3b-1

(.....)

Bundan akdem Bursa'da Yahudiler mahallesinde İlya veled-i Yasef nâm Yahudi mecrûhan maktûl olup verâseti zevcesi Ester bint-i Yasef nâm Yahudiye ve ebnâ-yı sığârı Yasef ve Avraham ve İlya'ya ve bint-i sagîresi ..... münhasıra olup el-hâletü hâzihî maktûl-i mezbûrun zevce-i vârisesi mezbûre Ester yine Bursa'da Ahmed Paşa mahallesinde Mehmed bin Hasan nâm şâbbı ihzâr ve üzerine takrîr-i da'vâ edip mezbûr Mehmed Yahudiler mahallesinde kable'l-işâ zevcim olup ibrâ-[y1]? mahkûnü'd-dem olan ve maraz olan mesfûr İlyayı bıçak ile böğründe amden vurup mecrûh edip mezbûr İlya ânın darbından? Sâhib-i firâş olup mürd olunca ol firâşdan kalmamışdır. Dârib-i mezbûr üzerine şer'an kısâs lâzım olmuşdur. Teşfi-i sadr için mezbûr Mehmed kısâs olunmasın taleb ederim deyü da'vâ-yı sahîha-i şer'iyeye etdikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed inkâr-ı mu'teber ile inkâr eyleyüb ve da'vâ-yı meşrûha benim üzerime sahîha değildir şol cihetden ki maktûl-i mezbûr fevtinden evvel beni Leblebici Musli nâm kimesnenin kulu Rıdvan mecruh etmişdir ândan gayrı ile da'vâm yokdur dediği işbu mahalle talebleriyle hüccet olunmuşdur deyüb ve cevâbına mutâbıka suret-i hüccet-i keşf ibrâz ettikde mesfûre Ester mu'âraza edip mecrûh-ı mezbûr fi'l-hakîka öyle demişdir. Lâkin benim da'vâma mutâbıka beyyinem vardır dedikde muvakkı'-ı kitâb yesserallâhu bihî hüsnü'l-mütekallib ve'l-me'âb hazretleri ..... ve Kavâyid-i Tarsûsiye'de ve gayride kâtil olan kim idüğü mütevâtir olmayıcak ve müdde'î-i aleyh dahî maktûlün ..... olmayıcak beyyine-i mezbûre dahî ..... istimâ' olunmaz deyü

buyurmuşdur. Bu sûretde beyyine ikâmet olucak istimâ' olunur demek. Eğerki eşbâh-ı nazâyirde ibn. .... tasrîh olunmuşdur. Lâkin hatâ-i beyyinedir ..... tezyîf olmayıp ve risâle-i ..... da'vâ-yı meşrûhasından men'î şer'î buyurdıklarında ola ki vâki'dir bi't-taleb ketb ve imlâ olunup yed-i tâlibe vaz' olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Zilka'deti's-şerife li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlânâ Sa'di bin eş-Şeyh Memican Efendi, Sefer... , Çukadar Salih Beşe.

[5] 3b-2

[Arapça.....]

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Ada nâm karye sâkinlerinden el-Hâc Abdi Ağa bin Hamza nâm kimesne mahfil-i kazâda mahrûsa-i mezbûrede ..... merhûm ve ma'fûrînle Sultan Murad Han tâbe serâhu evkâfına bi'l-fi'il mütevellî folan fahrü'l-akrân Süleyman Ağa tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup nehc-i şer'î üzere mahzar-ı hasmde isbât-ı vekâlet eden bâ'isü'l-kitâb Yakub Bey bin Abdullah nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip müşârun-ileyh Süleyman Ağa'nın hâlâ yedinde olup işbu meclisde hâzır ve müşârun-ileyh ..... uzun boylu açık kaşlı ela gzlü kara yağız tahmînen on üç yaşında [Ro]mâni'l-asl?? Yusuf bin Abdullah nâm gulâm benim abd-i memlûkum olup târîh-i kitâbdan yirmi beş gün mukaddem mülkünden ayâk eyledi. hâlâ mezbûrun yedinde buldum taleb ederim dedikte gıbbe's-su'âl vekîl-i mezbûr Yakub Bey cevâbında işbu gulâm-ı mevsûf-ı mezbûr Ufakharman toprağında mısır-ı Mihaliç tevâbi'inden Çilingir nâm karyede Abdullah bin Dibo??? Ahz olunmuşidi. Mezbûr el-Hâc Abdullah abd-i memlûku olup mülkünden ayak eylediği ma'lûmum değildir deyü inkâr edicek müdde'î-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden mahrûsa-i Bursa'da vâki' ..... zâviyesi şeyhi olan eş-Şeyh Mehmed Efendi ve Mehmed Efendi bin Abdullah..... Meclis-i şer'a hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd edâ-i şehâdet-i şer'îyye edip fi'l-vâki' işbu meclisde hâzır ve müşârun-ileyh olan gulâm-ı mevsûf-ı mezbûr müdde'î-i mezbûr el-Hâc Abdullah Bey'in abd-i memlûku olup târîh-i merkûmda mülkünden ayak eyledi idi. Biz bu husûsa şahidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup ba'dehû gulâm-ı mezbûru Ahmed'e bey' veya hibe

etmeyip vücûh-ı şer‘iyyeden bir vechile mülkünden ihrâc eylemediğine müdde‘î-i mezbûra yemîn verildikde mâ vaka‘a bi‘t-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi‘l-yevmi‘s-sâmin min şehr-i Zilka‘deti‘ş-şerife li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa, Hasan bin Ahmed, İbrahim Bey bin Ömer, Hızır bin Ali.

[5] 3b-3

İşbu bin yirmi beş senesi şehr-i Ramazânî‘l-mübârekinin yirmi beşinci gecesi mahrûsa-i Bursa ve Yahudiler mahallesi kurbunda tarîk-i âmm üzerinde İlya veled-i Yasef nâm Yahudi mecrûh olup ba‘dehû ol cerâhatden mürd olmağla Yahudi-yi mezbûrun veresesi sütte-i devlete varub bu husûsda mazınna olan Lelebici Musli ve Lelebici Musli‘nin kaynı Hasan ve Bakkal İbrahim ve Lelebici Musli‘nin abd-i memlûku Rıdvan der-i devlete gönderile deyü dergâh-ı âlî bevvâblarından Mahmud nâm kapıcı yediyle emri şerîf-i cihân mutâ‘-ı lâzımü‘l-ittibâ‘ vârid olmağın imtisâlen li‘l-emri‘l-âlî muvakkıf-ı kitâb tarafından cümlesin der-i devlet tarafına gitmek için muhkem tenbîh olunup sûret-i hâl gıbbe‘t-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi‘l-yevmi‘l-âşir min şehr-i Zilka‘deti‘ş-şerife li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü‘l-hâl: İbrahim Ağa bin Ömer el-bevvâb, Ahmed bin Abdullah, Salih Bey bin Abdi.

[5] 4a-1

Bâ‘isü‘l-kitâb el-Hâc Yusuf bin Abdülmennân? meclis-i şer‘-a mevlânâ el-Hâc Sefer bin el-Hâc İbrahim‘i ihzâr ve üzerine da‘vâ eyleyip târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem Gülistan bint-i Abdullah nâm Eflâkiyye câriyesin mezbûr Mevlâ el-Hâc Sefer bana kendi tezvîc eyleyüb ba‘de‘t-tezvîc otuz bin râyic fi‘l-vakt fiddî Osmânî üzere beni zevcem mezbûre Gülistan kitâbete kesip, ben dahî kitâbet-i merkûmeyi kabûl edip ve bu yakınlarda?? bi‘t-tamâm bedel-i kitâbet olan otuz bin mezbûru‘n-na‘t akçeyi mesfûr el-Hâc Sefer‘e teslîm etdim. yine benden kasr-ı yed etmez yedini kasra tenbîh taleb ederim dedikde gıbbe‘s-su‘âl mezbûr el-Hâc Sefer kavlimiz??? ber-vech-i meşrûh müdde‘î-i merkûm mükâteb olmamışdır deyücek müdde‘î-i mezbûrdan beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur yemîn billâh eylesün dedi. Mesfûr el-Hâc Sefer‘e yemîn billâh teklîf

olundukda yemîn etmeyip nukûl etmekle müdde'î-i mezbûru itkına hükm-i şer'î olunmağın müdde'î-i mezbûr tav'an ikrâr eyleyüb mezbûrdan âzâde-i hâtır ettim ânınçün inkâr etdim. Nefsü'l-emirde hâl zikr olunan minvâl üzeredir ve kitâbete kesdiğimden biray sonra câriye-i mezbûreden mezbûr el-Hâc Yusuf'un bir veledi dahî zuhûr etmiştir. Ol veled vâlidî gibi dahi dahî mu'tak olur mu ve bedel-i kitâbeti hâssaten merkûm el-Hâc Yusuf edâ etmekle câriye-i mezbûre dahî âzâd olmuş olur mu? Kitâbda hükm-i şer'î olunsun ânınla amel edeyim dedikde muvakkı'-ı kitâb hazretleri tarafından kitâbet-i mezbûre istihsâli câyiz görülmüştür. Mezbûr el-Hâc Yusuf akd-i kitâbetde kendin asıl ve zevcesin teb'a-i sâlis ..... üzere kitâbet-i meşrû'adır ve ümme-i mektâbeden evlâdı ümmenin kitâbetinde teb'an vâsıl olurlar. Hattâ üm edâ-ı bedel-i kitâbet etse evlâdı itkan olurlar. Üzerlerine bedelden bir şey lâzım olmaz. Mes'ele-i Hidâyede ve sâyir kütüb-i mu'teberede tasrîh olunmuştur. Cümlesinden kasr-ı yed etmek şimdiki hâlde sana lâzım gelmiştir deyü tefhîm-i şer'î olundukda ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb ve imlâ olup yed-i tâlibe def' olundu. tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Zilka'deti's-şerife şuhûr sene hams ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin....., Osman Efendi bin Mehmed, El-Hâc Muharrem bin Mehmed, El-Hâc Abdülhalim bin Abdülbasir, Ahmed bin Ahmed.

[5] 4a-2

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Karye Kırığı?? nâm karye ahâlîsinden fahrü'l-müderrişin Mehmed Efendi bin Dursun ve el-Hâc Ali bin Ömer mahfil-i şer'a gelip takrîr-i kelim edip kadîmü'l-eyyâmdan karye-i mezbûre kurbunda cârî olan su Natur? Mehmed nam kimesnenin hâlâ bağ gars eylediği mevzi'den ondan Mehmed Ivaz mezra'asından ondan Hacı İsmail nâm kimesne bağından cârî olagelmişken merkûm nâzırı Mehmed'in bağının mukaddemâ sâhibi olan Süleyman nâm kimesne zikr olunan suyun mecrâsı kadîmine duvar inşâ edip setr etmekle zikr olunan su bizim bahçelerimize cârî olup bize zarar-ı fâhişi vardır. Şeyhülislam ve müftiyü'l-enâm sellemallâhu te'âlâ yevmi'l-benâm?? Hazretleri tarafından yedimize verilen fetvâ-yı hücec-i şer'iyye mûcebince zarar-ı fâhişi def' etdirilip icrâ-yı mâ-kâne alâ mâ-kân olunmak taleb ederiz dediklerinde cânib-i şer'den Mevlânâ Mehmed irsâl olup zeyl-i kitâbda isimleri mastûr olan bî-garaz müslimîn ile karye-i mezbûreye vardıklarında mezbûr Natur Mehmed gaybet edip mezkûr Mehmed bin Ivaz hâzır olup nazar eylediklerinde fi'l-

hakîka zikr olunan Natur Mehmed'in bağının duvarı olmağla ol mahalden cârî olan su müşârun-ileyh Mehmed Efendiyle mezkûr el-Hâc Ali'nin bahçelerine uğrayıp zarar-ı fâhişi mukarrer olup ve Ömer Halife [bin] Vasıf ve Yusuf bin Mehmed ve Hasan bin İbrahim ve Kasım bin Süleyman ve Hasan bin Hüdaverdi ve Nasuh bin Bekir nâm kimesneler hâzırûn olup zikr olunan bağlar mukaddemâ orman olup ve zikr olunan su hâlâ mezbûr Natur Mehmed'in elinde olup bağ gars olunan mevzi'den cârî olup ondan mezkûr Mehmed bin Ivaz mezra'asına ondan Hacı İsmail bağına cârî olur idi. Mukaddemâ sâhibi olan Hacı Süleyman bağ gars edip suyun mecrâsına duvar inşâ edip sed etmişdir deyü mezbûr Mehmed bin ıvaz muvâcehesinde ihbâr ettiklerinde zarar-ı fâhiş def' için zikr olunan su mecrâ-yı kadîmine icrâ olunup vâki' hâl mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr edip ba'dehû gelip ihbâr ve takrîr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâil-i Zilka'de li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

[5] 4a-3 (Okunamadı)

[6] 4b-1

İş bu bâ'isetü'l-kitâb orta boylu açık kaşlı sarı ela gözlü buğday tenlü? hâlâ Belkıs ismiyle müsemmât olan Cennet bint-i Hasan nâm hâtûn meclis-i şer'-i hafîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahrûsa-i Bursa'da Şibli?? Mahallesinde bundan akdem vefât eden Ali nam kimesnenin Ömer ve Süleyman ve Nazım nâm evlâd-ı sığârının vasî-yi şer'îleri olup kendüye bi'l-vesaye vâzî'u'l-yed olan Boyacı Mehmed bin Hüseyin nam kimesne tarafından husûs-ı âti'l-beyana vekîl olup vekâleten mahzar-ı hasm-ı münkirde Mustafa bin Mehmed ve Hasan bin Mehmed şehâdetleri ile sâbite olan el-Hâc Yusuf bin Mehmed nam hayyâtı ihzar ve muvakkı'-ı kitâb huzûrunda üzerine takrîr-i da'vâ edip ben vilâyet-i Anadolu'da vâki' kasaba-i Gedüs tevâbi'inden Döllük? nâm karyede Emine bint-i Kara Aşık nâm hürretü'l-aslın sadriye kızı benim vâlidem olan mezbûre Emine hürretü'l-asıldır. Beni âzâdlık firâşında doğurmuşdur vasî-yi mezbûr beni bi-gayr-ı hak merkûke? ittihâz eyleyip nice müddetdir bilâ vech-i şer'î kulluk etdirir. Vâcibdir ki dest-i tasarrufun benden kütâh eyleye deyüb taleb-i necât ve felâhat edicek müdde'îye-i mezbûre inkiyâd-ı rıkka mukırra olmağın müdde'î-i aleyhi'l-merkûmdan cevab-ı da'vâ su'âl olucak müdde'î-i aleyhi'l-merkûm da'vâ-yı meşrûhayı inkâr-ı

mu'teber ile inkâr eyleyüb beyyine-i âdile taleb olundukda kasaba-i merkûme ahâlisinden Mehmed Bey bin Hamza er-râcil ve el-Hâc Mehmed bin Hasan nam kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-vâki' müdde'iyeye-i merkûme Cennet kasaba-i merkûme tevâbi'inden Döllük nam karyeden Emine bint-i Kara Aşık nâm hürretü'l-asıldan âzâdlık firâşında tevellüd etmiş hürretü'l-asıldır bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup mücebiyle müdde'iyeye-i merkûmenin hürriyetine hükm olunup ve tasarrufundan vasî-i mezbûr men' olundukda ol ki vâki'dir gibbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

[6] 4b-2 Arapça: (okunamadı)

[6] 4b-3 Arapça: (okunamadı)

[6] 4b-4 Arapça: (okunamadı)

[6] 4b-5

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Şahâbeddin Paşa mahallesi sükkânından işbu bâ'isetü'l-kitab Hasan bin Mustafa nâm kimesne meclis-işer'de mahrûsa-i merkûmede Kuruçeşme mahallesinde bundan akdem mahrûkan mürd olan İlya veled-i Yasef nâm Yahudi'nin li-ebeveyn karındaşı ve evlâd-ı sığârının vasî-yi şer'îsi olan Avraham nâm Yahudi muvâcehesinde takrîr-i kelim edip Yahudi-yi mezbûr İlya'yı târîh-i kitâb senesi şehr-i Ramazânî'l-mübârekinin yirmi beşinci gecesi ba'de'l-işâ Kuruçeşme mahallesinde ba'zı kimesneler bıçakla vurup ol cerâhatden mürd oldukda mezbûr Avraham bi'l-vesâye işbu hâzır bi'l-meclis olan el-Hâc Mustafa nâm kimesnenin abd-i memlûku olan Rıdvan bin Abdullah'dan da'vâ edip âhardan bir ferdin ismini zikr etmeyip ve mürd-i mezkûr mecrûh olduğu gece ben Şahâbeddin Paşa mahallesi mescidinde terâvihi cemâ'atle kılıp terâvîhden çıkarken Yahudi-yi mezbûrun feryâdın işidip cemâ'atle ma'an varup mecrûh-ı mezkûr İlya'nın cerâhatine şâhid eylemişken mezbûr el-Hâc Mustafa benim eniştem olmağla vasî-yi mezbûr Avraham husûs-ı mezbûr için der-i devletden bir emri şerîf getirip emri şerifde benim ismimi bile yazmışlar ben dahî ahâl-i mahalleyi ihzâr eyledim. Hakikat-i hâl mezbûrlardan su'âl olunup cevâbları ketb ve tahrîr olunmak taleb

ederim dedikde mahalle-i merkûme imâmı olan Abdurrahman bin Feyzullah? ve el-Hâc Mstafa bin Mehmed ve Mustafa bin Hasan ve Ali bin Süleyman ve el-Hâc bin Ahmed bin Mehmed ve Mehmed bin Süleyman ve Mehmed bin Hacı ve Mahmud bin Musa nâm kimesneler hazırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-vâki' mezbûr Hasan ramazân-ı şerîfin yirmi beşinci gecesi terâvihi mahalle-i merkûme mescidinde bizimle kılıp biz önden çıkarken Yahudi-yi mezbûrun feryâdın işidip bizimle mezbûr Hasan ile ma'an varup mezbûr İlyâ'nın cerâhatini müşâhede eyledik deyü vasî-yi merkûm Avraham muvâcehesinde haber verdiklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Ağa Muhzırbaşı, Abdüsselam Efendi el-mülâzim, Salih? Beşe çukadâr, Pervane bin Abdullah.

[6] 5a-1

Mahrûsa-i Bursa'da hâlâ Subaşı olan fahrû'l-akran Sefer Bey bin Hayran mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelam edip mahrûsa-i mezbûrede Alacahırka mahallesi sükkânından Perviz bin Abdullah nâm kimesneyi ve zevcesi ve bir hâtûnu mezbûr Perviz'in mahalle-i mezbûrede vâki mülk menzil içinde târîh-i kitâb gün gecesi katl etmişler. Hâlen üçü dahî maktûlen yatıp kıbel-i şer'den üzerine varılıp keşf olunmak taleb ederiz dedikde cânib-i şer'den Mevlânâ Mustafa irsal omunup âhar mahalle ahâlîsinden cem'-i kesîr ile vardıklarında fi'l-hakîka mahalle-i mezbûrede mezbûr Perviz'in mülk menzil dâhilinde olan çardaklara döşek içinde mezbûr Perviz ve Hâtûn Meleknaz bint-i Abdullah ve Kerîme bint-i Mehmed nam hâtûn teber ve kılıç yaralarıyla mecrûhan maktûl bulduklarını Mevlânâ-yı mezbûr tahrîr edip ba'dehû gelip ihbâr eyledikde mâ vaka'a ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Rebî'i'l-evvel li-sene hams ve ısrîn ve elf.

[6] 5a-2

Medîne-i Konya'da bundan akdem vefât edip verâseti zevce-i metrûkesi Ünzile Hâtûn ve li-ebeveyn karındaşı oğulları Süleyman ve Abdi ve Ahmed ibnâi'l-Hâc Ebri? Nam kimesnelere münhasıra olan el-Hâc Hızır bin Veled nam kimesnenin li-ebeveyn karındaşı oğulları ve bi-tarîki'l-usûbe vârisleri olan mezkûrûn Süleyman ve Abdi ve

Ahmed'den mezbûr Süleyman kendi tarafından asâle ve karındaşı mezbûr Ahmed tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl ve âharı tevkîle me'zûn olup vekâleti mahzar-ı hasm-ı münkirde bi-mâ hüve tarîki's-sübût şer'an sâbite oldukdan sonra vekâleten ve mezbûr Abdi dahî kendi tarafından asâle ve merkûme Ünzile Hâtûn tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl ve kezâlik âharı tevkîle me'zûn olup vekâleten nehc-i şer'î üzere mahzar-ı hasm-ı câhidde sâbite oldukdan sonra vekâleten meclis-işer'de işbu bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-mehâdîm e'l-müderrişin Mevlânâ Mehmed Efendi ibni'l-Mevlâ Osman Efendi muvâcehesinde herbiri asâleten ve bi'l-vekale ikrâr ve takrîr-i kelâm edip mûrisimiz mezbûr el-Hâc Hızır'ın li-ebeveyn ammî oğlunun oğlu Mehmed Bey nâm kimesnenin sulbî oğlu ve sulbiyete kızı olup mahrûsa-i Bursa'da Arab Mehmed mahallesinde bundan akdem müte'âkiben vefât eden Mehmed ve Rabia nam sagîrlerin verâseti mûrisimiz mezbûr el-Hâc Hızır ile sagîre-i merkûme Rabi'anın zevci es-Seyyid Mehmed nâm sagîre münhasıra olup mezbûr el-Hâc Hızır âhar diyârda olmağla sagîrân-ı merkûmânın muhallefâtından mezbûr el-Hâc Hızır'a âid olan hisse-i şer'iyyesi mukâbelesinde cânib-i beytü'l-mâldan yirmi akçe ahz ve kabz olunup mezbûr el-Hâc Hızır dahî meblağ-ı merkûmu cânib-i beytü'l-mâldan alıp kabz etmeden vefât edip minvâl-i meşrûh üzere verâseti bize ve müvekkillerimiz merkûmân Abdi ve Ünzile hâtûna münhasıra olup cânib-i beytü'l-mâldan kabz olunan hissesi bize intikâl etmekle biz dahî evlâd-ı mezbûr el-Hâc Hızır'ın sagîrân-ı merkûmâna verâsetini ve sâniyen bizim mezbûr el-Hâc Hızır'a verâsetimizi medîne-i Konya'da hakimü's-şer' huzûrunda şuhûd-ı udülle isbât edip mücebince nakli-i ?? şehâde ihrâc edip, mazmûn-ı nakli bi'l-asâle ve bi'l-vekâle Bursa'da bi'l-fi'il beytü'l-mâl emîni olan Mehmed Bey bin Fazlullah nam cündî muvâcehesinde şer'le isbât edip cânib-i beytü'l-mâldan kabz olunan meblağ bizim için hükm olunmuşıdi. El-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûm cânib-i beytü'l-mâldan ahz ve kabza ve bize irsâle ve kabz ve îsâl tevakkuf olduğu umûrun cümlesine mûmâ-ileyh Mehmed Efendiyi bi'l-asâle ve bi'l-vekale vekîl ve nâib-i münâb nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde mûmâ-ileyh dahî vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesini edâya ta'ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ vakaa bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Süleyman el-râcil?, Mevlânâ Ali Efendi bin eş-Şeyh Mehmed Efendi, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Salih Beşe Çukadâr.

[6] 5a-3 : (Okunamadı)

[7] 5b-1

Diyâr-ı Acem'de Erdebil nâm kasaba sükkânından bâ'isü'l-kitâb Ali Kulu bin Mirza nâm tâcir mahfil-i kazâda mahrûsa-i Bursa sükkânından Mustafa Çelebi bin Emirşah Çavuş mahzarında takrîr-i da'vâ edip mezbûrun yedinde olup işbu meclisde mevcûd ve müşârun-ileyh olan üç re's lök deve benim mülk-ı mahz-ı sahîhim olup mülkümnden gasb olunmuşıdi. Hâlâ mezbûrun yedinde buldum. Bilâ vech-i şer'î vaz'-ı yed eylemişdir. Yedi kasr ve izâle olunup bana teslîm olunmasın taleb ederim dedikde gıbbe's-su'al mezbûr Mustafa Çelebi cevâbında işbu üç re's deve Acem tüccârından olup Bursa'da vefât edip zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağla terekesi cânib-i beytül-mâldan kabz olunan Mehmed nâm kimesnenin terekesinden olmak üzere târîh-i mezbûrda hâssa harc emîni olup mukâta'aya nâzır ve kâbız-ı emvâl-i mîriye olan Piri Çavuş bin Mehmed nam kimesneden dört bin beşyüz akçeye alıp kabz-ı mebî' ve def'-i semen-i merkûm eyledim mezbûrun mülkü olduğunu bilmem deyü inkâr edicek gıbbe'l-istişhâd udûl-i müslimînden el-Hâc Mehmed ibn-i İbrahim ve Ali Çavuş bin Ahmed ve Musa bin Mehmed ve Mehmed bin Emin ve ahmed Çelebi bin Receb nâm kimesneyi li-ecli's-şahâde hâzırûn olup fi'l-hakîka işbu meclisde mevcûd ve müşârun-ileyh olan üç re's lök deve müdde'î-i mezbûr Ali Kulu'nun mülk-i mahz-ı sahîhi olup bizim huzûrumuzda bundan akdem Bursa'da Türkmen tâyifesinden kendi malıyla nefsiyçün iştirâ etmişıdi. vech-i merkûm üzere mülk-i müşterası olduğuna şahidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup müdde'î-i mezbûr zikr olunan develeri âhara bey' ve hibe etmeyip vücûh-ı ihrâcdan bir vechile mülkünden izâle ve ihrâc etmediğine ba'de'l-istihlâf yemîn billâhi te'âlâ eyledikde mücebiyle zikr olunan develeri müdde'î-i mezbûre teslîm ile hükm olunup, mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri'l-Saferi'l-hayr min şuhûr sene hams ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Salih Beşe bin Abdi, Mustafa bin Abdünnebi, Mahmud Bey bin Osman.

[7] 5b-2: (Okunamadı)

[7] 5b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Alacahırka mahallesi ahâlîsinden işbu ashâbü'l-kitâb Abdullah bin Mahmud el-imâm ve Ahmed Dede bin Cafer el-müezzîn ve Kadri bin Abdi ve Mustafa bin Abdi ve Ebubekir bin Mahmud ve sâyirleri bi-ecma'ihim mahfil-i şer'-i hatîr-ilâzımü't-tevkîre gelip sevk-i kelim ve bast-ı mukaddemât-ı meram edip işbu târîh-i kitâb senesi şehr-i Rebî'u'l-evvelinin ikinci günü gecesini mahalle-imezbûrede Perviz bin Abdullah nam kimesnenin mülk menzil dâhilinde merkûm Perviz ve zevcesi Meleknâz bint-i abduallah ve rebîbesi Kerime bint-i Mehmed nam hâtûn katl olunup üçü dahî merkûm Perviz'in mülk menziline maktûl bulundu. Lâkin kâtilleri nâ-ma'lûm olmağla ehl-i iorf tâifesi alâ tarîki'l-kassâm size diyet lâzımdır deyü bizi rencîde eder. Bu bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm her ne ise bize tefhîm olunmak matlûbumuzdur dediklerinde fi'l-hakîka mezbûrûn Perviz ve Meleknaz ve Kerime mezbûr Perviz'in mahalle-i mezbûrede vâki' mülk dârında maktûl buldukları mukarrer olup bu takdîrce mezbûr Perviz kendi dârında maktûl bulunmağla kavî-i muhtâr üzere ..... için hiçbir kimesne üzerine diyet lâzım olmayıp ve merkûmetân Meleknaz ve Kerime dahi merkûm Perviz'in mülk dârında maktûl bulunmağla diyetleri mezbûr Perviz'in üzerine lâzım olup bu sûretde zikr olunan maktûller için ahâlî-i mahalleye şer'an alâ tarîki'l-kassâm diyet lâzım olmaz deyü tevkî'-i refî'-i zîver-i sadr-ı rakîm olan hâkim-i şer'-i kavîm hazretleri tarafından tefhîm olunduktan sonra sûret-i hâl gıbbe't-taleb ve's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebî'i'l-âhir sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Bostan Efendi bin Mehmed el-müderriş, Mehmed bin Mustafa, Es-seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Mehmed Efendi, İbrahim bin Ali??.

[7] 6a-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Kara Ali Paşa Vakfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitab İbrahim Halife bin Bâli meclis-i şer'de mahrûsa-i merkûme sükkânından Celâleddin Mehmed Çelebi ibni'l-merhûm Ali Efendi mahzarında takrîr-i kelim edip vakf-ı mezbûrdan olup mahrûsa-i merkûmede Başçı İbrahim mahallesinde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ve haytân olup sâbıkâ fodula kârhânesi olan menzil bundan akdem mezbûr Celâleddin Mehmed Çelebi'nin babası müşârun-ileyh Ali Efendi hâl-i hayûtunda vakf-ı mezbûrun sâbıkâ mütevellîsi olan el-Hâc Mustafa Hüsâm nam

kimesneden müddet-i ma'lûme tamâmına varınca yevmî iki akçe ücret-i müeccele ve üç bin akçe ücret-i mu'accele ile isti'câr edip mütevellî-yi mezbûr dahî vech-i mezbûr îcâr edip ücret-i mu'accele-i merkûmeyi vakıf için kabz ve zabt etmiş imiş. Ba'dehû müşârun-ileyh Ali Efendi müteveffâ olmağla akd-i icâre münfesih olmamağın menzil-i mezbûru mezbûrdan merkûm Celâleddin Mehmed Çelebi tarafından işbu hâzır fi'l-meclis olan Maksud bin Abdullah nâm kimesne bi'l-vekale müddet-i ma'lûme tamâmına değin ber-nehc-i sâbık yevmî iki akçe ücret-i müeccele ile istîcâr ve tasarruf edip lâkin menzil-i mezbûr ecr-i mislinden akall ile îcâr olunup ecr-i mislinin ziyâdeye tahammülü olduğundan mâ'adâ mezbûr Ali Efendi menzil-i mezbûrda olan bir fevkân ve bir tahtân köşkü ve bir beyt-i süflâyı hedm edip vakfa gadr etmişidi deyü âhara îcâr etmek istedikde mezbûr Celâleddin Mehmed Çelebi dahî eğer ki babam zikr olunan köşkü ve beyt-i süflâyı hedm eyledi lâkin ekser nevâkısını izn-i mütevellî ile malından tecdîd ve ta'mîr eyledi demekle hâkim-i muvakkı'-ı kitâbi'l-kitâb hazretleri tarafından Mevlânâ Hızır bin Abdülhalim irsâl olunup, ol dahî hâssa mi'mârlardan üstâd Mehmed bin Veli ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslimîn ile üzerine varıp mu'âyene ve müşâhede eylediklerinde zikr olunan köşkün mebniyyen kıymeti sekiz bin akçe ve mablû'an kıymeti dört bin akçe ve beyt-i süflânın dahi mebniyyen kıymeti altı bin akçe ve mablû'an kıymeti beş bin akçe tahmîn olduğundan mâ'adâ İbrahim Efendi bin Mehmed ve Haydar Bey bin Abdullah er-râcil ve Mehmed Çelebi bin Hoca Halil ve Mehmed Bey bin Abdullah ve Kapıcı Mustafa nâm kimesneler hâzırûn olup fi'l-vâki' zikr olunan köşkün mebniyyen kıymeti sekiz bin ve mablû'an kıymeti dört bin akçe ve beyt-i süflânın dahî mebniyyen kıymeti altı bin akçe ve mablû'an kıymeti beş bin altı yüz akçeye tahammülü var idüğü bizim ma'lûmumuzdur deyü mezbûr Celâleddin Mehmed Çelebi muvâcehesinde bi-tarîki's-şehâde ihbâr eylediklerinden sonra ehl-i vukûf tahmîniyle ücret-i müeccelesine yevmî üçer dahî ziyâde olup menzil-i mezbûru târîh-i kitâbdan otuz sekiz tamâmına varınca her üç yılda bir akd-i cedîd olup akd-i evvelin inhâsı akd-i sâninin ibtidâsı olmak üzere tecdîd-i müte'âkideye muhtâc olmağın ben icâre-i tavileyi kabûl eden fukahâ-yı zevi'l-elbâb kavilleri üzere tevliyetim hasebiyle mezbûr Celâleddin Mehmed Çelebi'ye yevmî beşer akçe ücret-i müeccele îcâr ve teslîm eyledim dediği gibbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min şehri Şa'bân li-sene 1025.

Şuhûdü'l-hâl: Halil bin Pîrî, Mustafa b. Mehmed, eş-Şeyh Ali bin Abdülbâsıt, Mehmed Ağa bin Cafer.

[7] 6a-2

Vilâyet-i Anadolu'da cizye-i yave gebrân ve rüsûm-ı kahve ve sâyir mukâta'at-ı menzil olan Tımaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah tarafından Bursa'da vâki' rüsûmu beher şehr üçer bin akçeye işbu bin yirmi beş Şa'bân guresinden râfi' u'l-kitâb Ahmed bin Yusuf nam kimesneye der'uhde olunup, yedinden ber-vech-i peşîn altı bin akçe hâssa harc-ı mühimmi için kabz olunup kıst-ı şehrsinden haklaşmak üzere karâr ve kabûl olunup mesfûr Ahmed dahî bu vech üzere kabûl eyleyüb altı bin akçesin müşârun-ileyh Tımaşvarî'ye teslîm eyleyüb Tımaşvarî yedinden Bursa Hâssa Harcının vekîli kapucu İbrahim Bey'e teslîm olunup ol dahî buğday mühimmine harc eyleyüb bundan gayrı mezbûr Tımaşvarî Mehmed' Beyi mukaddemâ merkûm Ahmed yedinden iki bin akçelik kumaş alıp nefsim için hâssa harc Piri Çavuş'a vermişidim iki aydan sonra akçe verip iki bine tuta ol bana verdiği kumaş akçesin tutsun deyü merkûm Ahmed dahî eyle edicek olup bu vech üzere ittifâk olunup ol ki vâki'dir bi't-tahleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Recebi'l-ferd li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Musatfa, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Ahmed bin Abdullah ....., Salih Beşe Çukadâr.

[8]6b-1

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Musli mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Hasan Çelebi bin Abdurrahman nam kimesne meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâm edip târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem akşam zamânında Musli önünde oturup kendi hâlime meşgûl iken dânişmend? tâyifesinden olup Kara Osman demekle ma'rûf olan kimesne sekerât gelip bi-gayr-ı vech-i şer'î belimde olan bıçağım çekip alıp üzerime hücum edip zikr olunan bıçakla vurup ferâcemi delip bedenime te'sîr etmemekle kaçıp evimin içine girdiğimde elinde yalnız bıçakla kapıya değin arkama gelmişidi. Ba'dehû mezbûr Osman sekerât olmakla kendi düşüp başı yarmışidi. Hatîkat-i hâl onda hâzır olan müslimânlardan su'âl olunup haberleri ketb ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde mahalle-i merkûme ahâlîsinden el-Hâc Bostan bin Habib nâm bevvâb-ı sultânî ve es-

Seyyid Cafer Efendi bin es-Seyyid Mehmed Eyüb ve el-Hâc Hasan bin Yusuf ve Habib bin Arzuman? Ve Mehmed bin Durmuş el-müezzin ve Mehmed Halife bin Abdülaziz el-imâm ve el-Hâc Mustafa bin Mehmed ve Ali bin Mahmud nam kimesneler hâzırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-vâki' mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi mahall-i mezbûrda oturup kendi hâline meşgûl iken mezbûr Osman sekerât gelip mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi'nin belinde olan bıçağı çekip alıp üzerine hücum edip zikr olunan bıçakla vurup ferâcesinden geçip bedenine te'sîr etmemekle mezbûr es-Seyyid Hasan Çelebi kaçıp evinin içine girdikde mezbûr Osman bıçakla kapıya değin ardınca varıp ba'dehû kendi düşüp başı yarıldı. Husûs-ı mezbûre merkûm es-Seyyid Hasan Çelebi bir vechile alâkası yokdur deyü alâ vechi's-şahâde ihbâr ettiklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Recebi'l-ferdi'l-harâm li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ramazan Efendi bin Yunus el-hatîb, Mehmed Efendi bin Haşim? El-müderriş, Mustafa Bey Serdâr-ı Yeniçeriyân, İbrahim Çelebi bin Mustafa

[8] 6b-2

Bundan akdem mahrûsa-i Bursa'da Hacı Yakub mahallesinde vefat eden Koruk demekle ma'rûf Mehmed bin Hüseyin nam kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan Ümmü Gülsüm ibneti'l-Hâc Mehmed nâm hâtûn mahfil-i şer'-i hatîrde âti'z-zikr olan menzile vâzı'u'l-yed idüğü şer'an ma'lûm olan bâ'isü'l-kitâb Mevlânâ Receb Çelebi bin el-Hâc Yusuf mahzarında takrîr-i da'vâ edip, el-ân mezbûrun yedinde olan mahalle-i mezbûrede vâki' iki yer evini ve bir sofayı altında zîr-i zemîn ve bir su ..... ve kenîfi ve eşcâr-ı müsmireyi hâviye muhavvatayı müştemil olup bir tarafı Osman Bey bin Mustafa mülküne ve bir tarafı Halil bin Abdullah mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olan menzil zevcim merkûm Koruk Mehmed'in mülkü olup ba'de vefâtihî sümün hisse-i şer'ıyyem ile altı bin akçe mihr-i müeccelim mukâbelesinde bana verilip menzil-i merkûm benim mülk-i mahz-ı sahîhim iken mezbûr Receb Çelebi bi gayr-ı vech-i şer'î vaz'-ı yed edip tasarruf eder. yedi kasr ve izâle olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl merkûm Receb Çelebi cevâbında fi'l-hakîka menzil-i merkûm mezbûr Koruk Mehmed'in mukaddemâ mülkü idi ve müdde'ıye-i mezbûre vârisesi ve zevce-i metrûkesidir. Mezbûr Koruk Mehmed lâkin hâl-i sıhhat ve hayât ve zamân-ı nefâz-ı tasarrufâtında menzil-i mezbûru Durmuş bin Yusuf nâm kimesneye bey'-i bât-ı kat'î ile

dokuz bin akçeye bey' edip mülkünden izâle eyledikten sonra menzil-i mezbûr tedâvül-i eyâdî ile Abdülcelil nâmkimesnenin yedine düşüp merkûm Abdülcelil dahî bana altı bin sekiz yüz akçeye bâten bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledi deyüp müdde'îye-i mezbûre dahî bey'-i mezbûrun ber-vech-i meşrûh merkûm Koruk Mehmed'e sudurundan? sonra olmağla müdde'î-i aleyhi'l-merkûmdan ber-vech-i meşrûh merkûm Koruk Mehmed'den bey'in sudûruna beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Osman Çelebi bin Abdülaziz ve Osman Bey bin Mustafa ve Ali bin İlyas ve Hasan bin Mehmed ve Haydar bin Abdullah li-ecli's-şahâde hâzırûn olup gıbbe'da'vâ ve'l-istişhâdi's-şer'ıyyîn edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyleyip fi'l-vâki' merkûm Koruk Mehmed hâl-i sıhhat ve hayâtında mülkü olan menzil-i mezbûru Durmuş bin Yusuf nâm kimesneye bey'-i bât-ı kat'î ile bizim huzûrumuzda dokuz bin akçeye bey' edip mülkünden izâle eylemiştir. Bu husûsa şahidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinden sonra merkûm Ümmü Gülsüm inân-ı kelâm-ı semrt-i âhara sarf edip fi'l-vâki' zevcim mezbûr Koruk Mehmed Çelebi sıhhatinde menzil-i mezbûru vech-i merkûm üzere mezkûr Durmuş'a dokuz bin akçeye bey' etmişidi. Ba'dehû mezkûr Durmuş ile akd-i mezbûru fesh ve ikâle edip def'-i semen ve kabz-ı mebî' eyledi hîn-i vefatına değin mülkü olup ba'de'l-vefat veresesine intikâl eyleyip sümününe ve altı bin akçe mihr-i müecceline duta kendine verilip bu vech üzere şer'an mülkü olduğuna beyyine taleb olunup mezbûre dahî beyyine getirmekiçün istimhâl edip beyyine ile isbât etmeden menzil-i mezkûra ta'arruz etmemekiçün tenbîh olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Mahmud bin Yusuf, Osman Çelebi bin Hüseyin, Mehmed bin Pir, Ahmed bin Abdullah, Ramazan bin Hüseyin.

[8] 6a-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Sekizhoca mahallesi mescidinde merhûm Hallaç Ali Vakfi'ndan ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet cihetine mutasarrıf olan Bînâr Halife bin Mustafa nâm kimesne cihet-i merkûmeyi hüsn-i ihtiyârı ile işbu hâfizü'l-kitâb Osman Halife bin Nurullah nâm kimesneye fâri' olup ol dahî her vechile mahal ve lâyıq olmağın tevcîh olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb olundu.

Fî'l-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ramazan Efendi bin İbrahim el-hatîb, Süleyman bin Receb, Osman bin Mehmed, Bali bin Hamza.

[8] 7a-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm el-Hâc İvaz Paşa Evkâfının evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere bi'l-fi'il mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb Mevlânâ Mehmed Efendi bin Abdülgaffar meclis-i şer' de mahrûsa-i merkûme kasabası dâhilinde Kavaklık mahallesinde bundan akdem vefât eden Ayşe ibneti'l-Hâc Ali nâm hâtûnun zevci ve mezbûre Ayşe'den sagîr oğlu Abdullah ve sagîre kızı Fatma'nın babaları ve velîleri olup âti'z-zikr olan vakıf dükkânın sülüs şâyi'ine bi'l-velâye vâzı'u'l-yed olan el-Hâc Ali bin Receb nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelam edip vakf-ı mezbûrun Gölcük? Çarşısında vâki' bir tarafı Noktazâde dükkânı ve bir tarafı Hasan Dede? Dükkânı ve bir tarafı vakf-ı mezbûr ve taraf-ı râbi'i tarîk-i âmm ile mahdûd olup âyda yetmiş akçe icâre-i müeccelesi olup hâlâ mezbûr el-Hâc Ali'nin yedinde ve tasarrufunda olan bir bab dükkânın sülüs şâyi'i bundan akdem icâre-i mu'accele ve ücret-i müeccele ile müteveffât-ı merkûmenin yedinde ve taht-ı tasarrufunda olup ba'de vefâtihâ zikr olunan sülüs şâyi'i kânûn üzere vâlideden evlâda intikal edip cânib-i vakfa âyid olmuşiken mezbûr el-Hâc Ali vâlideden evlâda intikal eder deyü bi-gayr-ı vech vaz'-ı yed edip tasarruf eder. yedimde olan emr-i şerîfe nazar olunup mücebince zikr olunan sülüs şâyi'inden kasr-ı yedine tenbîh olunmak taleb ederim deyü tuğrâ-yı garrâ-yı sultânî ile mûmzî ve târih-i kitâb senesi Cemâziye'l-âhiresi evâyil târihiyle müverrah emr-i şerîf ibrâz eyledikde mazmûn-ı hümâyûnunda bundan akdem Bursa'da Gölcük? Çarşısında İvaz Paşa Evkâfindan bir bab kaftancı dükkânına icâre-i mu'accele ve müeccele ile mutasarrıfe olan Ayşe nâm hâtûn fevt oldukda evlâdı kalub mütevellî-yi vakf tarafından zabt etmek istedikde mezbûrenin evlâdı anamız dükkânıdır bize intikal eder deyü dah etmekle vakfa gadr ve hayf olduğun bildirdiği ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfümle vardıkda husamâ muvâcehesinde hak üzere göresin ol dükkân mezbûre hâtûnun olup tasarrufunda iken fevt oldukda mütevellî-i vakf kadîmden olugeldiği üzere evlâda icâre ile alın deyü teklîf eylediğinde mezbûrlar anamız dükkânıdır deyü olugelmişe muhâlif icâre ile almayıp ta'allül ederler ise câyiz değildir. Ol dükkân mütevellî-i vakfa hükm edesiz deyü mestûr ve musarrah olup mezbûr el-Hâc Ali istintâk olundukda cevâbında

fi'l-vâki' hâl alâ hâzihi'l-minvâl olmuşdur deyü i'tirâf etmeğin zikr olunan sülüs-i şâyi' ber-mûceb-i emr-i âlî taraf-ı vakıfdan zabt olunmağa tenbîh olunup mâ vaka'a bi't-talebketb olundu.

Tahrîren fî evasıt-ı şehr-i Recebi'l-ferdi'l-harâm sene hamse ve ısrîn ve elf.

[8] 7a-2

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Veled Bevvâb mahallesi mescidinde ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile imâm olan kimesne âhar diyâra gidip nice zamandan beri gelip hizmet-i imâmet hâliye ve mu'attala kalıp âhara tevcîh olunmak lazım oldukda işbu râfi'u'l-kitâb Mehmed Halife bin el-Hâc Sinan nam kimesne her vechile mahal ve müstahık olup muhtâr-ı cemâ'at olmağın imâmet-i merkûme ve vazîfe-i mu'ayyenesiyle mezbûr Mehmed Halife'ye tevcîh olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdi bin Mehmed, el-Hâc Ömer bin el-Hâc Sinan, Ramazan bin Hüseyin, Pervâne bin Abdullah.

[8] 7a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Sultan Orhan medresesi sükkânından fahrü'l-müderrişin Mevlânâ Mehmed Efendi bin Mustafa ve Musa Efendi bin Mustafa nam kimesneler mahfil-i kazâda takrîr-i kelim edip medrese-i mezbûre sükkânından olup şerîkimiz olan Osman bin Musa nâm kimesneyi târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem vakt-i asırda musalli içinde vurup mecrûh etmişler. Hâlâ mecrûhan yatıp kıbel-i şer'den üzerine varılıp vukû'u üzere keşf olmasın taleb ederiz dediklerinde cânib-i şer'den Mmevlânâ Mehmed irsâl olunup ol dahî zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmî olan bî-garaz müslimânlar ile mecrûh-ı mezbûrun üzerine varılıp nazar eylediklerinde fi'l-hakîka sağ elinin baş parmağının üzerinde bıçak yarası ve sol kulağının üstünde haçer yarası ve başının dört yerinde taş yarası ile mecrûh bulunup cârihinden suâl olundukda vakt-i merkûmda kendi hâlimde musalli içinden geçerken Seyyid Hasan ve abd-i memlûk ve Mekikçi oğlu ve Karasili Osman nam kimesneler oturup şürb-i duhân ederken bu makûle mevzi'de niçin böyle edersiz dediğimde mezbûrün kimesneler seyiyi'atta? Bulunmağın cem'iyetle üzerime

gelip beni vurup mecrûh eylediler dedikde Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr edip ba'dehû gelip haber verdikde mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-samin ve'l-ısrîn min Receb sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mevlânâ Süleyman? Halife, Musa Efendi bin Mustafa, Mevlânâ Cafer Efendi bin ( ), Mustafa ibn. ( ).

[8] 7a-4

Mahrûsa-i Bursa'da Kayabaşı mahallesinde sâkin olan bâ'isetü'l-kitab Malkoç veled-i Murad nâm zimmî mahfil-i kazada vilâyet-i Anadolu'da vâki' yave keferenin cizyeleri cem'ine me'mûr olan Tımaşvarî Mehmed Bey'in vekîli olup vekâleti vech-i şer'î üzere alâ vechi'l-hükm sâbite olan Mahmud bin abdullah nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip ben fi'l-asl kasaba-i Merzifon sükkânından olup ve ebu'l-feth-i merkûm Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfi re'âyâsından olmağla her sene harac ve ispencemi cânib-i vakf-ı merkûma edâ edip ve ben yirmi yıl mikdârı vardır bunda tavattun edip yine harâc ve ispencemi cânib-i vakfa verir iken mezbûr Mahmud yave haracı talep etmekle ben dahî südde-i devlete arzuhâl edip yirmi yıl mikdârı temekkün olduğu takdîrce yave haracı talep olunmaya deyü emr-işerîf ihrâc iyledim men' olunmak talep ederim deyü kelimât-ı meşrûhasına mutâbık emr-i âlişân ibrâz eylerken gıbbe's-su'âl merkûm mahmûd cevâbında zimmî-yi mezbûr yave keferedendir bunda temekkün olalı yirmi yıl yokdur deyücek gıbbe'l-istihbâr Salih bin Abdi ve el-Hâc İbrahim bin Mustafa ve Mustafa bin Mahmud ve Halil bin Mustafa ve Hüssam bin Mustafa nâm kimesneler hâzırûn olup fi'l-hakîka zimmî-yi mezbûr bu diyâra gelip tavattun edeli yirmi yıla karîbdır ol zamândan beri bunda temekkün olduğu cümlemizin ma'lûmudur deyü bi'l-muvâcehe haber verdiklerinde yave haracı talebinden mezbûr Mahmud men' olunup sûret-i hâl gıbbe't-taleb ve's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fi evâhiri'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Mehmed, Sefer bin Haydar, Mehmed bin Mehmed, Hızır bin Ali.

[9] 7b-1

Mahmiye-i Kostantiniyye ahâlîsinden olup Dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî mteferrikalarından fahrü'l-akrân Osman Ağa tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup vekâleti bi-mâ hüve tarîki's-sübût şer'an sâbite olan fahrü'l-eşbâh İbrahim Çelebi meclsi-i şer'a gelip takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i Bursa[da] vaki' olan hâssa harçlık emâneti müvekkil-i mûmâ-ileyh Osman Ağa'ya tevcîh olunup yedine berât-ı şerîf verilmekle emânet-i merkûmeyi zabta beni tevkîl ve irsâl etmekle ben dahî gelip bermûceb-i emr-i alî zabta mübâşeret eylemişdim. Hâlâ mahrûsa-i merkûmede vâki' olan anbâr-ı hâssada ne mikdâr buğday vardır kibel-i şer'den üzerine varılıp keşf ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde cânib-i şer'den Mevlânâ Mehmed Efendi irsâl olunup ol dahî zeyl-i kitâbda mastûrû'l-esâmî olan müslimîn ile üzerine varıp mu'âyene ve mesâha eylediklerinde zikr olunan anbar-ı hâssada Bursa müdü ile bir müd on keyl buğday bir yerde dahî yetmiş sekiz keyl buğday ve bir müd zîr-i gırbal olup ba'dehû dakîk-i hâs eşleten mahalle varıp mu'âyene eylediklerinde bursa müdüyle on iki müd buğday ve yirmi aded cedîd keçe ve altı aded köhne keçe ve otuz iki aded beyaz çarşab ve yirmi aded grar ve yirmi dört çuval bulunup bunlardan mâ'adâ bir şey olmaduğun mevlânâ-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrîr edip ba'dehû gelip ihbâr v etakrîr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve ırîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-cüyûş Mehmed Çavuş el-kâtib, Mehmed Çelebi bin Kara Hacı, Ahmed bin Mahmud el-mu'temed, Mustafa bin Ramazan, Ali Bey bin Abdullah.

[9] 7b-2

Mahrûsa-i Bursa sükkânından bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-müderrişîni's-sâde Mevlânâ es-Seyyid Celaleddin Efendi ibni-i Ebâbekir nâm kimesne mahfil-i kazâda Ali bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i merkûme kal'ası mahallâtından Nakkaş Ali mahallesinde vâki' muhavvata-i dâhiliyye ve hâriciyyeyi hâvî olup bir taraf birâderim es-Seyyid Mehmed Efendi mülküne ve bir tarafı merhûm Lâmi'î Efendi Vakfına ve iki taraf müşârun-ileyh Lâmi'î Efendi'nin vâlidî merhûm Osman Efendi mülküne muntehî olup el-ân ücret-i ma'lûme ile merkûm Ali'nin yedinde ve tasarrufunda olan menzilin hums-ı şâyi'i birâderim es-Seyyid Mehmed Efendi'nin

mülkü ve erba'a-i ahmâsı akrabâmızdan olup hâlâ Lârende nâm kasabada sâkin olan es-Seyyid Mustafa bin Mehmed'in mülkü olup menzil-i mezbûru icâre ve ücret-i hâsılasını kabza mezbûrân es-Seyyid Mehmed Efendi ve es-Seyyid Mustafa beni vekîl edip ben dahî bi'l-ve kale icâr edip ücretini kabz edegelmişiken Lâmi'î-zâde demekle meşhûr Mahmud Çavuş zikr olunan menzil ceddin Osman Efendi'nin vakfındandır deyü hâkim-i muvakkı'-ı kitâb tûbâ-leh ve hüsn-me'âb hazretleri huzûrunda da'vâ edip birkaç şâhidleri getirip şehâdet edip ba'dehû ta'yîn-i hudûd için üzerine varıldıkda şâhidlerin ba'zısı şehâdetini inkâr edip ba'zısı ta'yîn-i hudûd edememekile şehâdetleri red olunup merkûm Mahmud Çelebi'nin yedine verilen hüccet-i müseccelde darb-ı bi'l-kalem olunup, kemâkân mülkiyet üzere ifâ olunmuşiken ve mezbûr Ali menzil-i mezbûru yedişer akçe ücret ile müddet-i ma'lûme tamâmına değin istîcâr edip ücretinden zimmetinde altı aylık icâre variken ücret-i mezbûreyi teslîmden imtinâ' eder. taleb ederim dedikde gibbe's-su'âl mezbûr ali menzil-i mezbûru yevmî beşer akçe ücretle istîcâr edip zimmetinde altı aylık icâre olduğuna ve mezbûr Mahmud Çavuş nehc-i mestûr üzere vakfiyyetini da'vâ edip ba'dehû getirdiği şâhidler vech-i mezbûr üzere red olunup mülkiyet üzere ibkâ olunduğuna mu'terif olur lâkin müşârun-ileyh es-Seyyid Celaleddin Bey vekâletini inkâr eyledikde gbbe'l-istişhâd udûl-i müslimînden Mehmed bin Ahmed ve Süleyman Bey bin Celal nâm kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırân olup fi'l-vâki' mezbûr es-Seyyid Mehmed Efendi ve merhûm es-Seyyid Mustafa bizim huzûrumuzda mülkleri olan menzil-i mezbûru icâra ve ücret-i hâsılasını kabz ve kendülere îsâle ve kabz ve îsâl tavakkıf eylediği umûrun cümlesine mezbûr es-Seyyid Celal Efendiyi vekîl ve nâyi-i menâb nasb eylediler bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mûcibiyle ücret-i merkûmenin edâsına tenbîh olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ali Hoca bin Ahmed, Abdullah bin Ahmed, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Ahmed Çelebi? bin Abdullah.

[9] 7b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Pınarbaşı câmi'inde merhûm İzzeddin Bey vakfından yevmî nim akçe vazîfe ile Cum'a günlerinde devirhân olup câmi'-i merkûmun müezzini olan

Mehmed nam kimesne bin yirmi iki senesinde cilâ-yı vatan edip yeri mahlûl oldukda zikr olunan devirhânlık hizmetini cânib-i şer‘den işbu bâ‘isü'l-kitâb Mustafa Çelebi bin Selim nâm kimesneye tevcîh ve ta‘yîn olunup yedine temessük verilmişdi. Lâkin temessükü zâyi‘ olup müceddeden temessük taleb etmeğin bu hurûf li-ecli't-temessük ketb olundu.

Tahrîren fî evâil-i Safer li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çavuş bin İbrahim, Mehmed bin Ali Çavuş, İbrahim Çelebi bin el-Hâc Mustafa, Mustafa bin, El-Hâc Ömer bin Sinan, el-Hâc Mustafa bin Tevfik? en-neccâr.

[9] 8a-1: (Okunamadı)

[9] 8a-2

Mahrûsa-i Bursa'da yevmî yirmi dokuz akçe vazîfe ile merhûm Veli Halife Mescid'inde kayyımlik hizmeti mahlûle olup işbu râfi‘u'l-kitab Hüseyin müstahak olup vazîfe-i merkûme ile kayyım nasb olunup kimesne mâni‘ ve müzâhim olmamak için bu hurûf li-ecli't-temessük ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Recebi'l-ferd li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa ser-muhzırân, Ahmed bin Abdullah, Mehmed bin Ahmed ve gayruhum.

[9]8a-3

Mahrûsa-i Bursa sükkânından olup dergâh-ı âlî bevvâblarından olan Muharrem Çelebi bin el-Hâc Hüseyin nâm kimesne meclis-i şer‘de berber tâyifesinden işbu bâ‘isü'l-kitâb Ahmed bin İbrahim nâmkimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip mezbûr Ahmed'in mahrûsa-i merkûmede Uzunçarşı'da vâki‘ Mahmud Paşa Hanı duvarında olup ma‘lûmü'l-hudûd olan bir bâb berber dükkanına muttasıl bir dükkân olup zikr olunan dükkânımın dirseği olan direğe birkaç dâne tahta mihlamağla mezbûr Ahmed benim dükkanımın aydınlığna mâni‘ olur bana zararı vardır deyü mukaddemâ nâyib ve mi‘mâr eylenip beynimizde nizâ‘ olmuşidi. H âlâ tarafeynden şöyle ittifâk eyledik ki zikr olunan tahtaları kaldırıp yerine taraba vaz edip gündüzün açıp gece ile örtüle dedikde mezbûr Ahmed dahî merkûm Muharrem Çelebiyi bi'l-muvâcehe tasdîk ve minvâl-i mişrûh üzere ittifâk eylediklerin tahkîk etmeğin mâ vaka‘a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Receb li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Kasım Beşe bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Abdi bin Mehmed.

[9] 8a-3

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Sultan Mehmed Hân mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb Ahmed Şükür bin Hasan nâm râcil meclis-i şer'a câr-ı mülâsıkı olan Abdullah nâm şâbbi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip mezbûr Abdullah karındaşı olan Mehmed nam şâbb ile ma'an işbu hâzırati fi'l-meclis olan Revan bint-i Abdullah nâm câriye-i memlûkem ma'rifetiyle târîh-i kitâb gecesi nısfü'l-leylde beynimizde olan duvardan inip menzilimin dâhilinde vâki' olan emvâl ve eşyâmdan bir sansar kürklü kırmızı ferâce ve Kücen kürklü bir mâ'î ferâce ve sâyir yirmi bin akçe kıymetli esbâbımı sirka edip mezbûr Mehmed firâr ve gaybet eylemişidi. Hâlâ mezbûr abdullahı bulup ihzâr eyledim. hakikat-i hâl mezbûrân Abdullah ve Revan'dan su'âl olunup takrîrleri tahrîr olunmak taleb ederim dedikde evvelâ mezbûre Revan istintâk olundukda cevabında fi'l-vâki' merkûm Abdullah karındaşı merkûm Mehmed ile ma'an vakt-i mezbûrda benim ma'rifetim ile zikr olunan duvardan inip mevlâm merkûm Ahmed Bey'in menzili dâhilinde olan esbâblardan zikr olunan ferâceleri ve sâir esbâbları sirka edip gitdiler deyüp ba'dehû mezbûr Abdullah istintâk olundukda cevâbında karındaşım mezbûr Mehmed vakt-i mezbûrda zikr olunan duvardan inip zikr olunan esbâbları sirka edip sâkin olduğumuz menzile getirip ba'dehû ben uyudumdu sonra yine alıp gitmiş, kande alıp gitdiği ma'lûmum değildir ve ben karındaşımla bile vardım dedikde vâki' hâl hıfz-ı makâl için ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Sefer Subaşı bin Hayran, İbrahim Çelebi bin Hüseyin, Salih Beşe bin Abdi, Üstâd Abdi? el-Haffâf, Hüseyin bin Mehmed, Kasım Beşe bin Abdullah.

[10] 8b-1 : (Okunamadı)

[10] 8b-2

İşbu bâ'isetü'l-kitâb İshak bin İsmail nâm kimesne debbâğ tâyifesinden Yunus bin Yakub namkimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip merkûm Yunus'a her biri kırk altışar akçeye olmak üzere cem'an yirmi yedi bin üç yüz yirmi dört akçeye beşyüz doksan dört aded keçi derisi bey' ve teslîm edip bir def'a altı bin beş yüz akçe v ebir def'a bin beşyüz akçesin alıp ve dokuz bin akçesi dahî Bursada tâcir tâyifesinden olan dokuz bin akçe hakkında esâmîsi beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm kimesnelerden havâle edip zimmetinde on bin üç yüz yirmi dört akçe hakkım kaldı. Taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Yunus cevâbında mezbûr İshak'dan her biri kırkar akçeye olmak üzere beşyüz seksen keçi derisi iştirâ v ekabz edip bir def'a yedi bin akçe ve bir def'a bin beşyüz akçe verip ve üç bin ikiyüz akçelik ma'lûmü'l-aded sahtiyan verip ve dokuz bin akçesi Bursa'da olan tâcirlerden havâle eyledim deyücek ziyadesine müdde'î-i mezbûrdan beyyine taleb olub vâki' hâl zabt-ı makâl için gıbbe't-taleb ketkb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Mehmed, Mehmed Efendi bin Lütfullah, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Hüseyin bin Ahmed.

[10] 8b-3

İşbu bâ'isetü'l-kitâb İshak bin İsmail nâm tâcir mahfil-i kazâda mahrûsa-i Bursa ahâlîsinden Muharrem bin el-Hâc Yusuf nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm edip bundan akdem tâcir tâyifesinden Yunus bin Yakub namkimesne zimmetinde vasfi ve adedi beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm keçi derisi bahâsından dokuz bin akçe hakkım olmağla mezbûr Yunus deyn-i merkûm mukâbelesinde mahrûsa-i merkûme tâcirlerinden olup esâmîsi beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm olan kimesnelere zimmetinde olan dokuz bin akçe hakkı bana havâle etmek istedikde ben imtinâ' edip merkûm el-Hâc Muharrem sen havâle-i mezbûreyi kabûl eyle ben meblağ-ı merkûmu bî-kusûr yerli yerinden tahsîl edip sana teslîm edeyin. Eğer tahsîl mümkün olmazsa ben kefil ve zâmin olayın deyüp ben dahî havâleyi kabûl etdim idi. Su'âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Muharrem cevâbında fi'l-vâki' medyûn-ı mezkûr Yunus'un mezbûr İshak'a olan dokuz bin akçe deyn

mukâbelesinde sâlifü'z-zikr olan tâcir tâyifesinden havâle eylediği dokuz bin akçeyi cem' ve tahsîl edip mezbûr İshak'a teslim edeyin, tahsîli mümkün olmazsa ben kefil olup malımdan edâ eyleyin dedikde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri Receb.... Sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Hacı Mustafa....., Mustafa bin Abdünnebî, Kara Hasan bin Süleyman, Osman bin....., Oruç ....., İrfân.....

[10] 9a-1

Mahrûsa-i Bursa'da sâkin cingân tâyifesinden Hobyar bin Şimşir? Ve ali bin Ali ve Mustafa bin Şimşir? Nâm kimesneler ve sâyirleri bi-ecma'ihim mahfil-i kazâyâ vilâyet-i anadolu'da vâki' cizye-i yave-i gebrân ve kıbtiyân mukâta'alarının ber-vech-i iltizâm emîn olan Tımaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelim edip bizim her birimiz yirmi yıldan ziyâdedir ki Bursa'da mütemekkin olup her sene vâki' olan yüz ellişer akçe bedel-i avârızımızı emîn-i mezbûra vergelip âhardan bir ferd ânda dahl ve ta'arruz edegelmemişken hâlâ Rumeli'nde olan kıbtiyân nâzırı Hasan Ağa tarafından ba'zı kimesneler gelip siz Rumeli cingânelerisiz sizden birer yıllık bedel-i avârız almağa yedimde emri şerîf vardır deyü bizi rencide ederler. hakikat-i hâl mezbûr Mehmed Bey'den su'âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb ederiz dediklerinde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed Bey cevâbında fi'l-vâki' mezbûrlar yirmi yıldan ziyâdedir ki Bursa'da sâkin olup zikr olunan yüz ellişer akçe bedel-i avârızlarını sâl be-sâl bana teslim edip ben dahî mîrî için kabz edip yedlerine temessük vermişimdir dedikde mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunup yedlerine def' olundu ki lede'l-hâce müekked? Mâcerâ ola.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Recebi'l-ferdi'l-harâm li-sene hams ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çavuş bin İbrahim, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Ahmed Reis bin Abdullah, Salih Beşe bin Abdullah.

[10] 9a-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Veli Şemseddin Mescidi [ter]mimi için vaz' olunan evkâfa bi'l-fi'il mütevellî olan Hüseyin Çelebi bin Abdullah mahfil-i kazâda mescid-i

mezbûrda bi'l-fi'il imâm olan bâ'isü'l-kitâb İbrahim Halîfe ibn-i Avnullah mahzarında takrîr-i kelam edip bundan akdem evkâf-ı mezbûreden alıp menâfi'i mescid-i mezbûr imâmına meşrût olup mahrûsa-i merkûmede bezzâzistân kapısı kurbunda vâki' ma'lûmü'l-hudûd beş bâb dükkândan birine ücret-i mu'accele v emüeccele ile mutasarrıf olan Yorgile nâm zimmî bilâ veled mürd oldukda dükkân-ı merkûm vakfa kalıp Abdülhalim nâmkimesneye dokuz bin akçe ücret-i mu'accele ile verilip meblağ-ı mezbûru vakıf için kabz eylediğimden sonra izn-i hâkimü'l-vaktla iki bin akçesi mescid-i mezbûrun meremmetine sarf edip yedi bin akçesi murâbaha ile zimeme verip hâsıl olan rıbhı lâzım oldukça mescidin meremmetine sarf olunup meremmete ihtiyâc oldukça rıbhı imâma verile deyü kibel-i hâkimü's-şer' den tenbîh olup hüccet verilmişidi. Ba'de meblağ-ı merkûmun bin akçesi izn-i hâkimü's-şer'le mescidin meremmetine sarf olup altı bin akçe kalıp ve merkûm Abdülhalim dahî vefât edip Mehmed nâm oğlu ve Fatma ve Ayşe nâm iki kızları kalıp hâlâ mezbûre Ayşe fevt olmağla dükkân-ı mezbûrda sülüs hissesi vakfa kalıp dört bin akçe ücret-i mu'accele ile âhara verilip ve yedi yüz akçe dahî Mehmed Çelebi nâm kimesneden öşr alınıp hâlâ mecmû'undan on bin yedi yüz akçe mevcûd olup meblağ-ı merkûm uslûb-ı sâbık ve nehc-i mer'î lâyük üzere zimeme verilip ırbâh-ı hâsılası lâzım oldukça ta'mîr-i mescid-i hatîre sarf olup ta'mîre ihtiyâc olmadıkça imâma verilmekiçün tenbîh olunmak taleb ederin deyü gıbbe's-su'âl imâm-ı müşârun-ileyh dahî mütevellî-yi mezbûru kelimât-ı meşrûhasında tasdîk ve kabzına nehc-i merkûm üzere câzim olduğun tahkîk etmeğın vech-i merkûm üzere tarafeyne tenbîh olub mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü erbâbü's-salâh Mustafa Dede, Elhâc Hasan bin Abdullah, el-Hâc Mustafa bin Abdünnebi, el-Hâc Ali bin Hüseyin.

[10] 9a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Nusret Emir Kuddise sırruhû'l-hatîr merkad-i münîri kurbunda medresesi olan merhûm Kasım Paşa-yı Cezerî'nin Evkâfından Payas kazâsında vâki' Koyunkâfiri köyünün a'şârı ve Mudanya kurbunda vâki' Kadı köyünün a'şârı kadîmden ber vech-i maktû' verilegelip ve hâlen harman zamânı olup lâkin mütevellîsi bunda olmayıp ve kâyimmakâmı dahî olmayıp medrese-i mezbûrede sâbıkân müderris olan İsmail Efendi'nin küllî vazîfesi kalıp ve müderris-i cedîdin ve mürtezikanın dahî

vazîfeleri zikr olunan a'şârdan verilmek lâzım olduğundan mâ'adâ harman zamânında ber-vech-i maktû' verilmediği takdîrce küllî oşr zâyi' olmak mukarrer olup ve evkâf-ı mezbûrenin nezâreti Bursa kâdîlarına meşrûta olmağın hâkim-i muvakkî'i'l-kitâb tûbâleh ve hüsn-me'âm hazretleri nezâret-i hâssa ve evkâf-ı müslimîne vilâyet-i âmmeleri hasebiyle zikr olunan Koyunkâfire köyü ile Kadıköy'ün târîh-i kitâb senesinde vâki' olan arpa ve buğday ve alaf ve sâyir hubûbâtın a'şâr ve rûsûmunu Mudanya sükkânından bâ'isü'l-kitâb Emrullah Bey bin Mehmed nâm Yeniceri'ye ba'de'l-müzâyede yirmi bin fiddî râyicü'l-vakt akçeye der'uhde edip merkûm Emrullah Bey dahî kabûl eyledikde tasarruf etmekîçün li-ecli't-temessük bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Veli Bey bin Mehmed, Kasım Bey bin Abdullah, Sinan Çelebi bin Musa, Emir Çavuş bin Mustafa, İbrahim bin Abdullah.

[11] 9b-1

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Yeniceköy'de sâkin olup Şorbacı demekle ma'rûf olan bâ'isü'l-kitâb Osman bin Abdullah mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm ve bast-ı merâb edip bundan akdem Topal İsmail nâm haramzâde birkaç nefer eşkıyâ ile benim karye-i merkûmede vâki' çiftliğime gelip be dahî havfımdan mezbûrları men' edemeyip evimin taşrasında bir odada otururlarken hâkimü'ş-şer' tarafından avcılar ile mirlivâ mütesellimi gelip mezbûrları ahz edip şer'le haklarından geldiler idi. Zikr olunan eşkıyâ benim evimde bulunmağla teftîş için beni ahz ve habs edip hâlâ yarar kefiller verip itlâk eylediler keyfiyet-i hâlim müslimînden istihbâr olunup cevâbları sebt ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde mahrûsa-i merkûme ahâlîsinden el-Hâc Lütfullah bin el-Hâc Musa ve el-Hâc Mustafa bin Abdullah ve el-Hâc Şükrullah ibni'l-Hâc Lütfü ve Ömer Bey bin ali er-râcil ve el-Hâc Mehmed bin Ahmed ve Hızır Bey bin Osman nâm kimesneler hâzırûn olup mezbûr Osman Bey bu âna gelince kendi hâlinde olup hırsızlığı ve hırsız yatağı olduğuna vukûfumuz olmayıp yaramazlığını görmedik deyü ihbâr eylediklerinde mezbûrların minvâl-i meşrûh üzere sudûr eden haberleri ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Recebü'l-ferdi'l-harâm li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Mehmed Ağa, Mustafa Bey bin Mehmed serdâr-ı yeniçeriyân, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Salih Beşe Çukadâr.

[11]9b-2

Hâlâ vilâyet-i Anadolu'da muhassilü'l-emvâl olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed Kethüdâ tarafından livâ-i Hüdâvendigâr'da vâki' olan kâdîlıkların bedel-i nüzül akçelerini kabz ve zabta vekîl olup vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olup sağ gurebânın kethüdâları olan Mehmed Ağa nâm kimesne meclis-i şer' de bi'l-fi'îl Atranos kazâsından munfasıl olan kazâ-i harmancık kâdîsı olan işbu bâ'isü'l-kitâb Fahrü'l-kuzât mevlânâ Ahmed Efendi nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip işbu bin yirmi dört senesinde vâki' olan şark seferi mühimmâtiyçün kazâ-i mezbûrdan ihrâcî fermân olunan yirmi dokuz aded hânenin fermân olunduğu üzere elli bir bin altı yüz akçe bedel-i nüzül ki te'kîden li'r-râcil??? Nısfı yirmi beşbin sekiz yüz akçe olur bi't-tamâm ve'l-kemâl mûmâ-ileyh Ahmed Efendi'nin yedinden alıp mîrî için bi'l-vekâle kabz edip yedine hat ve hatmimi müşt Emil temessük verdim dedikde gibbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Receb Efendi bin Nasuh, Abdüsselam Efendi bin İbrahim, Muslihiddin bin Mehmed.

[11] 9b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Cemşid papucu işleyen tâyifenin yiğitbaşlıları olan Bekir bin Hasan ve tâyife-i mezbûreden Ömer bin Muammer ve Hüseyin bin Abdurrahman ve Ebu Müslim bin Abdülmuttalib ve Osman bin Ömer ve Abdullah bin Mustafa v esâyirleri bi-ecma'ihim mahfil-i kazâyâ hâzırûn olup takrîr-i kelâm edip kadîmü'z-zamândan üç delikli karasığır gönü ile postal işlenigelmış iken tâyife-i merkûmeden ba'zı kimesneler garaz edip zikr olunan üç delikli cemşid postal sekban ve suhte tâyifesi ve sâyir levendân giyer deyü bizi işlemekden men' edip bize gadr ederler. vâki' hâl ehl-i vukûfdan tefahhus ve su'âl olunmak taleb ederiz dediklerinde tâyife-i merkûmenin ehl-i hıbreleri olan Hüseyin bin Mehmed ve ehl-i vukûfdan Üstâd Piri ve el-Hâc sefer ve Üstâd Sıyâmî ve Bahar bin Bali ve cemm-i gafîr hâzırûn olup fi'l-vâki' kadîmden üç delikli karasığır gönüle cemşid demekle ma'rûf postal papucu işlenigelim ve kimesneye zararı yokdur tâyife-i mezbûrenin men' ettikleri mahz-ı garaz ve adavâtdır deyü ihbâr

etdiklerinde kadîmde işlenigeldiği üzere işlenmeğe tenbîh olunup gibbe't-taleb mâ vaka'a ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Salih bin Halil, Mustafa bin Şaban, Turgud bin Veli Ahmed bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed.

[11] 9b-4 Arapça: (okunamadı)

[11] 10a-1

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Maksim mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb Hüssâm bin Ramazan nâm kimesne meclis-i şer' de merhûm Sultan Mehmed Hân Vakfi mütevellîsi olan Haydar Bey bin Turhan mahzarında takrîr-i da'vâ edip vakf-ı merkûmdan mahrûsa-i merkûmede Tavukpazarı'nda vaki' bir tarafı hamam duvarı ve bir tarafı Ömer Bey dükkânı v ebir tarafı Ahmed bey dükkânı ve taraf-ı râbi'î tarîk-i âmm ile mahdûd olup ayda kırk akçe icâre-i müeccelesi olan bir bâbşerbetçi dükkânı bundan akdem vefât eden Şerbetçi Ali nâm kimesneye on dört bin akçeye bey'-i âdî ile bey' edip ve teslîm edip içinde olup ilm-i şer'î ile beynimizde ma'lûm olan şerbetçilik âlâtı dahî iki bin iki yüz akçeye bâten bey' ve teslîm edip zikr olunan semenlerin on dört bin akçesin yedinden alıp kabz edip iki bin akçesi kalıp ba'de vefâtihi mezbûr şerbetçi Ali'nin veresei bey'-i âdîde izn-i mütevellî olmayınca akd sahîh olmaz deyü müşteri-yi merkûmun vefâtından sonra akd-i mezbûru fesh edip semen-i merkûmdan makbûzum olan on dört bin akçeyi benden talep ve da'vâ edip dükkân-ı mezbûru bana teslîm eylemişler idi. Hâlâ mütevellî-i mezbûr tasarrufuma mâni' olur. Su'âl olunup tasarrufuma mâni' olmamak için tenbîh olunmak talep ederim dedikde gibbe's-su'âl mezbûr Haydar Bey cevâbında fi'l-vâki' hâl alâ hâzihi'l-minvâl olup ben bunda bulunmamakile akd-i mezbûra bi-nefsihî benden izin vâki' olmamışdır, Lâkin vakf-ı mezbûrun câbîsi olup bu makûle umûra benim kâimimakâmım olan derviş Mehmed nâm kimesne müşteri-yi merkûmdan mâh be-mâh ücret-i mu'ayyenesini alıp kabz etmekile izn vâki' olmuş olup zikr olunan akd-i mevkûf sahîh olup mezbûr şerbetçi Ali'nin evlâdı olmamağla dükkân-ı mezbûr cânib-i vakfa âyid olmuşdur. Hakîkat-i hâl câbî-i merkûmdan su'âl olunup veyahud şuhûd ihzâr edinceye değîn beş on gün mehîl verilsin deyüp câbî-i mezbûr dahî ihzâr olunup su'âl olundukda husûs-ı mezbûr böyle

değildir mâh be-mâh aldığım ücreti bâyi'-i mezbûrdan alırdım müşteriden almazdım ve akd-i mezbûr ma'lûmum olmamıştır. Sûretâ? ve ma'nevî benden izin sâdır olmamıştır demekle akd-i merkûm kable mevt müşerâ? izn-i masârîf olduğuna mütevelliden beyyine talep olundukda mütevellî-i mezbûr dahî ihzâr-ı beyyine için beş gün on gün istimhâl eyleyip ba'de'l-imhâl ityân-ı beyyineden âciz bulunmağın dükkân-ı mezbûru alâ mâ-kâne aleyh bâyi'-i merkûm zabt etmek için izin ve icâzet verilip mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî'î'l-evvel li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Mahmud, Mustafa bin Abdullah, El-Hâc Ali bin el-Hâc Sinan, Kara Hasan bin Süleyman, Hasan.

[11] 10a-2: (Okunamadı)

[11] 10a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Tabib Hoca mahallesinde merhûm Hasan Çelebi nâm sâhibü'l-hayr hâl-i sıhhatinde vakf eylediği evkâfî mahsûlünden mahalle-i mezbûrede vâki' câmi'-i şerîfde salâ müezzinine yevmî nim akçe ve bir devir tilâveti mukâbelesinde yevmî nim akçe vazîfe şart ve ta'yîn edip hâlâ zikr olunan salâ müezzinliği ve devirhanlık mahlûl olmağla işbu bâ'isü'l-kitâb her vechile lâyıq v emüstahık olan Mevlânâ Mehmed bin İbrahim yevmî nim akçe ile salâ müezzinliği ve yevmî nim akçe ile devirhanlık tevcîh ve ta'yîn olunup li-ecli't-temessük bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fî gurre-i Zilka'de li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İftihârü'l-ulemâ Mevlânâ Abdullah Efendi el-merhûm Hasan Efendi, Osman Efendi bin Mehmed, Salih Beşe Çukadâr.

[12] 10b-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Merhûm Muallim-zâde Ahmed Efendi Vakfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmed Çelebi bin Abdurrahman meclis-i şer'de mahrûsa-i merkûmede vâki' merhûm Gülruh Hâtûn Vakfı'nın mütevellîsi olan Abdi Bey ibn-i Mehmed nam kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip Kete kazâsında vâki' Çavuş köyü sükkânından olup bundan akdem vefât eden Poyraz Mustafa nâm kimesne

hâl-i hayûtunda karye-i merkûmede vâki' olup bir tarafı Osman Bey ve bir tarafı Musa v e bir tarafı Emrullah nâm kimesneler mülkleri ve taraf-ı râbî'i tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilde bin dört senesinde bana iki bin akçeye bey' edip ben dahî tevliyetim hasebiyle vakf-ı merkûm malıyla bi-tarîki'l-istiğlâl iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra mezbûr Poyraz Mustafa menzil-i merkûmu sene-i merkûme Muharremü'l-harâmı guresinden müddet-i ma'lûme tamâmına deĝin istîcâr edip, ba'dehû mezbûr Mustafa vefat edip gâyibde Mehmed nâm bir oĝlu olup zâhirde gayrı vâris olmamaĝla menzil-i merkûmu vakf-ı mersûm için zabt etmek murâd eylediĝimde mezbûr Abdi Çelebi tasarrufa mâni' olur yedimde olan hüccete nazar olunup bî-vech mâni' olmamakiçün tenbîh olunmak taleb ederim deyü târîh-i mezbûr Muharremü'l-harâmı evâyili ile müverrah ve sâbıkan Kete nâyibü's-şer'i olan Mevlânâ Şeyh Mehmed imzâsıyla mûmzât ve takrîri meşrûhuna mutâbık istiğlâl hüccetini ibrâz edip su'âl olundukda mezbûr Abdi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Poyraz Mustafa hâl-i hayûtunda menzil-i merkûmu bana altı bin akçeye bey' edip ben dahî tevliyetim hasebiyle vakf-ı merkûm malıyla bi-tarîki'l-istiğlâl iştirâ ve tesellüm edip müddet-i ma'lûme gâyetine deĝin istîcâr eylemişdi. Vech-i mestûr üzere bin dört senesinde müdde'î-i merkûma bey' ve istîcâr eylediĝi ma'lûmum deĝildir deyü mazmûn-ı hüccet-i merkûmeyi bi'l-küllîye inkâr edip bin on yedi senesi şehr-i Muharremi'l-harâmı evâyili ile müverraha ve takrîr-i meşrûhuna mutâbık istiğlâl hücceti ibrâz eyledikde mezbûr Mehmed Çelebi yedinde olan hüccetin târîhi üç sene mukaddem olmaĝın mazmûnuna mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Şeyh Mehmed Efendi bin Sadi ve Safa Halife bin Mehmed ve Bilal Dede bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırûn olup gıbbe'l-istişhâd min külli'l-vücûh mazmûn-ı hüccet-i merkûmeye mutâbık edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl şehâdetleri makbûle olup mûcebiyle menzil-i merkûm müdde'î-i mersûmun yedinde ibkâ olunup mezbûr Abdi Bey ta'arruzdan men' olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Rebî'i'l-âhir min şühûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Zeyneddin, Mehmed Çelebi bin Abdullah, Mustafa Çelebi bin Mehmed Ali, Yusuf bin Nasuh.

[12] 10b-2

Acem tâyifesinden bâ'isü'l-kitâb Veli bin Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda tâyife-i mezbûreden Nikab? bin Mehmed ve Sarı Veli bin Mehmed mahzarlarında takrîr-i da'vâ edip mahrûsa-i Bursa'da Reyhan? Çarşısında merkûm Nikab? bir değnek ile başımı vurup mecrûh edip ve merkûm Sarı Veli depme ile vurup ikisi dahî darb-ı şedîd ile beni darb eylediler su'âl olunmak taleb ederin dedikde gibbe's-su'âl merkûman Nikab? Ve Sarı bi'l-küllîye inkâr edip müdde'î-i mezbûrdan beyyine taleb olundukda Molla Ali bin Mehmed el-imâm ve Süleyman bin Naim nam kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırân olup fi'l-vâki' zikr olunan çarşıda merkûm Nikab? Bir değnek ile mezbûr Veli'nin başın vurup ve merkûm Sarı veli yine mezbûra depme ile vurup ikisi dahî darb-ı şedîd ile darb eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Recebi'l-ferd li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Salih Beşe bin Abdi.

[12] 10b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûme Şah Sultan Evkâfi'nın mürtezikasından olup yevmî ikişer akçe vazîfe ile cüzhân olan Osman bin Ahmed ve Ömer bin Ali ve birer akçe vazîfe ile türbe bekçisi olan Hasan bin Ahmed ve Mehmed bin Ahmed nam kimesneler meclis-i şer'de vakf-ı merkûm mürtezikasından olup yevmî iki akçe vazîfe ile cüzhân olan işbu bâ'isü'l-kitâb Ömer Halîfe ibn-i Ali nâm kimesne muvâcehesinde târîh-i kitâb senesi şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzamının gâyetine gelinceye değin müstahak olduğumuz vazîfelerimizi vakf-ı merkûmun bi'l-fi'il mütevellîsi olup hâlâ mahmiye-i Edirne'de sâkin olan Mehmed bin ( ) nâmkimesneden da'vâ ve talebe ve ahz u kabza ve bize îsâle ve kabz ve îsâl tevakkuf eylediği umûrun cümlesine mezbûr Ömer Halife'yi cümlemiz vekîl ve menâbımıza nâyib nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde mezbûr Ömer Halîf edahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hidmet-i lâzimesin edâya ta'ahhüd ve iltizam etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin Ahmed, Mustafa bin Mehmed, Şemseddin Efendi, Pervâne bin Abdullah.

[12] 11a-1

El-emrû kemâ fihi kâle'l-imâmü en-nâsîhî bimâ se'ele an katale'l-haşerât
(.....Okunamadı).

[12] 11a-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Hassa simid kârhânesinde Kepekçi olan bâ'isü'l-kitâb Davud bin Hüdâverdi mahfil-i kazâya zikr olunan kârhâneye hizmet eden Acem oğlanlarından Karagöz ibn-i Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kalam edip târîh-i kitâbdan on gün mukaddem bir gece ben âhar yerde olmamla merkûm Karagöz benim kilidli olup muhriz olan odamın dâhiline girip mîrî kepek akçesinden bir kırmızı sahtiyan kese içinde yirmi bin akçemi ahz ve sirka eyledi su'âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb ederim dedikte gıbbe's-su'âl mezbûr Karagöz cevâbında fi'l-vâki' ben ve kepekçinin hizmetkârı Hüseyin nam kimesne on gün mukaddem bir gece kepekçinin kilidli muhriz ve mahfûz odası dâhiline sirka kasdıyla girip zikr olunan sahtiyan kese ile mîrî kepek akçesinden yirmi bin akçeyi ahz edip getirip Süleyman nam ekmekçiye verdik deyü sirka eylediğine bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf edip ba'dehû mîrî ekmekçilerin kethüdâsı olan Mehmed Ağa ibn-i Abdullah ve Saray ağası olan Mustafa Ağa ibn-i Abdullah ve sâyir saray ahâlîsinden el-hâc Mehmed bin Mustafa ve el-Hâc Ahmed bin Mustafa ve Halil bin Ali ve Ali bin Ahmed ve Ali bin Abdullah ve Hasan bin Mehmed ve Mustafa bin Abdullah ve Mahmud bin Abdullah ve Süleyman bin Abdullah ve İbrahim bin Abdi ve Osman bin Ahmed ve Yusuf bin Şaban hâzırûn olup mezbûr Karagöz'ün dâyimâ kâr ve pîşesi bu makûle sirka olup bundan akdem bir .... Gümüş yüklüğün sirka edip ve Mehmed Beşe nâm acemi oğlanının dahî ba'zı esbâbın sirka olunmuşıdi. Hâlâ bir pazubandı mezbûr Karagöz kulunda bulundu vech-i mezbûr üzere sirkaya mu'tâd olup harâm-zâde ve yaramazdır hakkından gelinmek sevâb-ı azîmdir deyü alâ tarîki'l-şehâde haber verdiklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Recebi'l-harâm li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâb, Salih Beşe Çukadâr, Mahmud Bey bin Ahmed, Hızır bin Ali.

[12] 11a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Karaköy mahallesinde bundan akdem vefât eden İsmâil bin ( ) nâm müteveffâtın sulbî kebîr oğlu Mehmed nâm şâbb-ı emred mahfil-i kazâya âti'z-zikr olan menzile hâlâ vâzı'u'l-yed olduğu ilm-i şer'î ile ma'lûm olan bâ'isü'l-kitâb el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip el-ân mezbûrun yedinde olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir beyt-i süflâyı ve bir ..... takımı ve bir fırını ve mâ-i cârîyi ve muhavvata-i yûsrayı müştamil olup iki tarafı Rasul bin Ivaz mülküne ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olan menzil mukaddemâ mezbûr babam İsmail'in mülkü olup ba'de vefâtihî bi-hasebi'l-irs-i şer'î bana intikâl etmiş iken mezbûr el-Hâc İbrahim bilâ vech-i şer'î vaz'-ı yed edip tasarruf eder menzil-i merkûmdan yedi kasr olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr el-Hâc İbrahim cevâb verip menzil-imerkûm fi'l-vâki' müdde'î-i mezbûrun babası Karagöz İsmail'in mülkü olup târîh-i kitâbdan sekiz yıl mukaddem zevcesi Kamile bint-i Abdullah nâm hâtûna altı bin akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i .....? Edip nice zamân tasarrufunda oldukdan sonra mezbûr Kamile dahî bana altı bin akçeye bey'-i kat'î ile bey eyledi vech-i merkûm üzere mülk-i müşterâmdır dedikde müdde'î-i mezbûr husûs-ı mezbûru bi'l-küllîye inkâr edicek mezbûr el-Hâc İbrahim'den takrîr-i meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda mahalle-i mezbûr sükkânından Mehmed bin Ali ve Mehmed bin .....? Ve Hamid bin Hacı Yusuf nâm kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırûn olup fi'l-vâki' mukaddemâ müdde'î-i mezbûrun babası merkûm İsmail menzil-i merkûmu sekiz yıl mukaddem bizim huzûrumuzda altı bin akçeye mezbûre Kamile'ye bey'-ı kat'î ile bey' edip kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' edip ba'dehû mezbûre Kamile dahî mezbûr el-Hâc İbrahim'e altı bin akçeye bey' eyledi. mezbûrun mülk-i müşterâsıdır bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle oldukda müdde'î-i mezbûr mütâlebeden men' olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene Hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Receb el-İmâm, el-Hâc Mustafa bin Hüsam, Mustafa bin Mehmed, Ahmed bin Edhem, Rasul bin Ivaz ve gayruhum.

[13] 11b-1

Mahrusa-i Bursa'da vâki' İplikçi Hacı Memi Vakfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi ve vâkıf-ı merkûmun sulbî oğlu Yahya nâm sagîrin vasî-yi şer'îsi olan el-Hâc Abdurrahman bin Yunus nam kimesne meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâm edip vakf-ı merkûmun yevmî beş akçe vazîfe ile câbîsi olan Ali nâm kimesnenin hizmetinde ihmâl ve müsâhelesi olup edâ-yı hizmet etmediğinden mâ'adâ hizmet-i merkûmeyi sakîl olup bir câbî kifâyet emmediği ecilden mezbûr Ali cibâyetden ref' olunup beş akçe vazîfesine sagîr-ı merkûmun vazîfe-i mu'ayyenesinden bin akçe dahî zam olunup altı akçe ile iki kimesne câbî ta'yîn olunmak ve vakf-ı mezbûr ve sagîr-i merkûm hakkında her vechile enfa' ve evlâ olmağın tevliyet ve vesâyetim hasebiyle mezbûr Ali ref' olunup yerine işbu bâ'isü'l-kitâb Ramazan bin Sinan ve Ali bin Hasan nâm kimesneler üçer akçe vazîfe ile câbî ta'yîn olunmak taleb ederin dedikde nazaran li'l-vakf me'mûlüne müsâ'adeden mübâ'ade olunmayıp vech-i meşrûh üzere mezbûrân Ramazan ve Ali yevmî üçer akçe vazîfe ile vakf-ı mezbûra câbî ta'yîn olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâyil-i Rebî'u'l-âhir li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa, Sinan Halife bin Salih el-imâm, İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâb, Mehmed Çelebi bin Ahmed, Mustafa bin Mehmed Ali, Mustafa bin Abdünnebi ve gayruhum.

[13] 11b-2: (Okunamadı)

[13] 11b-3

Yeniçeri Ahmed'e müte'allik

Bursa'dan Mustafa bin Mehmed, Ahmed Paşa mahallesinde bundan akdem vefât edip zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağla muhalledatı cânib-i mîrîye âid olan Ahmed Bey nam râcilin muhalledâtına vaz'-ı yed edip mahrûsa-i mezbûrede olan yeniçeri tâifesinin zâbitı ve beytü'l-mâllarını kabza me'mûr olan Mehmed Ağa bin Abdullah nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip mezbur Ahmed Paşa hâl-i hayâtında vasiyet edip bi-emrillâhi'l-meliki'l-müte'âl âharına intikâl eylediğimde silk-i mülkümde münselik olan emvâlimden iki bin akçe mu'tâd üzere techîz ve tekfinime sarf olunup ve bin akçe dahî mahalle-i merkûme mütevellîsi yediyle vech-i mübâh üzere istiğlâl v eistirbâh olunup

ma'an hâsıl olan rıbhı dahî mahalle-i merkûme mescidinin kanâdili yağına sarf oluna ve esâs-ı beyt makûlesinden bir tencere ve bir sahan ve tepsi ve bir döşek ve bir yorgan müstevlidem Sanuber bint-i Abdullah'a verilen ve sâir muhallefâtım dahî kassâm defteri mûcebince bey' olunup semeni li-ebeveyn karındaşım olan Mahmud Bey nam sipâhî seferden gelince bezzâzistanda bir kimesnede emânet vaz' oluna deyüp zikr olunan vasiyeti tenfiz için beni vasiyy-i muhtâr nasb etmişiken mûmâ-ileyh Mehmed Ağa müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından seksen aded filorisini kabz eylemişdir vesâyetim hasebiyle su'âl olunup kasr-ı yedine tenbîh olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed Ağa cevâbında fi'l-vâki' müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından seksen aded filorisini mîrî için kabz eyledim lâkin minvâl-imeşrûh üzere vasiyeti ma'lûmum değildir deyü inkâr edip müdde'î-i merkûmdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müsliminden Mustafa Dede ibn-i Mehmed ve Resul bin Memiş? nâm kimesneler li-ecliş-şehâde hâzırân olup gıbbe'd-da'vâ ve'l-istişhad fi'l-vâki' müteveffâ-yı merkûm Ahmed Beşe hâl-i hayûtunda vasiyyet edip bi-emrillâhi'l-meliki'l-müte'âl dâr-ı dünyâdan cânib-i âhirete intikâl eylediğimde silk-i mülkümde münselik olan emvâlinden iki bin akçe mu'tâd üzere techîz ve tekfînime sarf olunup, ve bin akçe dahî mahalle-i mezbûre mütevellîsi yediyle vech-i helal üzere istiğlâl ve istirbâh olunup, hâsıl olan rıbhı dahî mahalle-i merkûme mescidinin kanâdili yağına sarf oluna ve esâs-ı beyt makûlesinden bir tencere ve bir sahan ve bir tepsi ve bir döşek ve bir yorgan müstevlidem Sanuber bint-i Abdullah'a verile ve sâir muhallefâtım dahî kassâm defteri mûcebince bey' olunup semeni li-ebeveyn karındaşım olan Mahmud Bey nam sipâhî seferden gelinceye bezzâzistanda? Bir kimesnede emânet vaz' oluna deyüp ve zikr olunan vasiyyeti tenfiz için müdde'î-i merkûm vasiyy-i muhtâr nasb eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mûcebiyle mezbûr Mehmed Ağa'nın kasr-ı yedine tenbîh olunup, mâ vaka'a kayd olundu.

Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhire li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâb, Mehmed Bey bin Fazlullah el-cündî, Mustafa Bey, Sefer bin Haydar.

[13] 11b-4: (Okunamadı)

[13] 12A-1

Ağac-zâde Osman'a müte'allik Ağaç-zâde demekle? Meşhûr Osman bin Süleyman nam kimesne'nin Ali? Bey bin Abdullah nâmkimesneye deyn-i şer'îden beş bin beş yüz akçe hakkı olup ba'de'l-ikrâr muhzır Mustafa beyâna? Havâle olup habse verilip kırk gün mütecâviz mahbûs olup mesfûr Osman hâpiste iken oğlu Mehmed nam şâbb-ı bâliğ ve âkil meclis-i şer'a gelip ben babamın nefesine ve meblağ-ı mezbûra kefilim ıtlâk olunsun. Bursa içinde olan emlâkimizin temessükâtın bi-tarîki'r-rehn alın babam taşra çıksın. .... meblağ-ı mezbûr beş bin beş yüz akçeyi bulup buluşdurup havalemize teslîm eyleyelim ve vermezsek emlâkımız mehr ve cebr ile bey' olunsun. Edâ-yı deyn olunsun deyüb mezbûr Osman dahî getirilip ma'nâyı tahkîk eden vech-i meşrûr üzere oğlu Mehmed kefil olup sûret-i dâfi' havâle-i mezbûre talebiyle tahrîr olunsun. Hâpisten mezbûr Osman ıtlâk olunsun havâle-i mezbûreye temessükât-ı merkûme teslîm olundukda ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-ısrîn min Cemâziye'l-âhir li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Nakîb-zâde Çelebi, Mehmed bin Abdi, eş-Şeyh Yusuf.

[13] 12a-2

Mahrûsa-i Bursa'da Cami'-i kebîr kurbunda Boyacı kulu odaları demekle ma'rûf olup zevâyidi evlâda meşrûta vakıf hücrâtın kâtibi olmayıp masârıf ve levâzımı ketb ve tahrîr olunmamağla mahsûlünün ekserî zâyî' olup ve zâhirde evlâd-ı vâkıfdan kimesne olmamağla zevâid-i vakıfdan ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir kâtib nasb olunmak cânib-i vakfa her vechile evlâ ve enfa' idüğünü ahâlî-i vukûfdan cemm-i gafir ihbâr eyledikde işbu hâfızü'l-kitâb Fahrü's-sülehâi'l-kiram Mevânâ Mehmed Efendi bin Hüsâm ehl-i kalem ve sâhib-i rakam olup min külli'l-vücûh uhdesinden gelmeğe kâdir olmağın zevâid-i vakıfdan ayda yirmi dokuz akçe vazife ile kâtib nasb ve ta'yîn olunup, bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr ve yedine ref' ve vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine.

Tahrîren fi evâhir-i Cemâziye'l-âhir li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eimme Hasan Çelebi bin Hüsâm el-imâm bi-câmi'î'l-merhûm Sultan Orhan, Zahrü's-sülehâ Mevâlanâ Mehmed Efendi el-müezzin bi-müstağnî, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Salih Bey ibn-i Abdi er-râcil, Mustafa bin Abdünnebi, Rıza bin Servet, Nakib bin Ali.

[13] 12a-3

Bursa'da Umurbey mahallesi sâkinelerinden olan İstemihan Hâtûn ibnet-i el-Hâc Mehmed nâm hâtûnun zevci ve husûs-ı âtiye vekîli olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzere sâbite olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mustafa âti'z-zikr olan dükkâna vâzı'u'l-yed olduğunu şer'an ma'lûm olan Mehmed Bey bin Hasan nâm Yenieri muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip merhûm Sultan Yıldırım Hân Evkâfından olup mahrûsa-i mezbûrede Bezzâzistân kurbunda dâir-i sâlise-i munfasılada vâki' bir tarafı haffâf receb dükkânına ve bir tarafı Abdullah dükkânına v ebir tarafı Sultan Mehmed Hân Vakfına ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup cânib-i vakf-ı mezbûra ayda otuz akçe ücret-i müeccelesi olan Sefer dükkânı demekle ma'rûf dükkân bundan akdem ücret-i müeccele ve mu'accele ile müvekkilemin babası mezkûr el-Hâc Mehmed'in tasarrufunda olup hâl-i sıhhat ve hayâtında dükkân-ı mezbûrun hakk-ı tasarrufunu ol zamânda mütevellî-i vakf olan Abdurrahman Bey izni ile kızı merkûme İstemihan'a tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde bin akçe alıp mütevellî-i mezbur dahî izn ve yedine hatt ve hatemini müştemil temessük verip dükkân-ı mezbûr müvekkilemin taht-ı icâre ve tasarrufunda iken merkûm Mehmed Bey bilâ vech vaz'-ı yed eder. yedi kâs olunmak taleb ederin dedikde gibbe's-su'âl mezbûr Mehmed Bey cevabında merkûm el-Hâc Mehmed vefât eyledikde zikr olunan dükkânı ile üç bâb dükkân dördüne intikâl ba'dehû mezbûrân Fatma ve Mustafa bilâ veled vefât etmekle mezbûrlara intikâl eden merkûm dükkân vakfa kalmağın vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Ali Ağa vakıf için beşbin akçe ücret-i mu'accelemleri alıp ücret-i ma'lûme ile bana îcar eyledi. hâl-i sıhhatinde babası tasarrufunu mezbûre İstemihan'a ma'rifet-i mütevellî ile tefvîz eylediği ma'lûmum değildir deyü inkâr edicek gibbe'l-istişhâd Mustafa bin Yusuf ve Hızır bin Yahya nâm kimesneler li-ecli's-şahâde hâzırân olup fi'l-vâki' mezbûr el-Hâc Mehmed hâl-ı sıhhat ve hayâtında dükkân-ı mezbûrun tasarrufunu ol zamânda mütevellî-i vâkıf olan Abdurrahman Bey ma'rifet ve izni ile kızı mezbûre İstemihan'a tefvîz edip mukâbele-i tefvîzde bin akçe alıp mütevellî-imezbûr dahî tasarrufuna izin ve

yedine hat ve hatemini müştemil temessük verip dükkân-ı mezbûr müvekkile-i merkûmenin taht-ı icâre ve tasarrufunda idi. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mûcebiyle mezbûr Mehmed'in zikr olunan [sh. 12b] dükkândan kasr-ı yedine tenbîh birle hükm olunup, mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim Ahmed bin Mustafa, Salih Paşa, Abdi, osman Efendi ve gayruhum.

[14] 12b-1: (Okunamadı)

[14] 12b-2

Mahrûsa-i Bursa zeylinde Oruç Bey çiftliği demekle ma'rûf olan mevzi'de vâki' olup hudûdunun bir tarafı Kiremidçi-zâde Vakfına ve bir tarafı el-Hâc Hüsrev Vakfı'na ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehiye olup ol taraftan cârî olan sudan haftada bir gün bir gece hakk-ı sakâ ve harâbe müşrif olup ancak içinde iki inâb ve bir kiraz ve havlusunda üç tud ve bir kiraz ağacını müştemil olan bahçe mahrûsa-i mezbûrede Bilecik mahallesinde sâkin Acem Mehmed demekle şehîr şahsın yedinde ve tasarrufunda olup vefât ettikde verâseti sagîr oğlu Mehmed'e ve sagîrekızı Rabia'ya münhasıra olup kable'l-kısme msagîre-i mezbûre dahî vefât edip verâseti vâlidesi Mülâyim bint-i Abdullah'a ve li-ebeveyn karındaşı mezbûre Rabia'ya ve li-ümm karındaşı Hüseyin nâm sagîre munhasıra olup kable'l-kısme mezbûre Rabia dahî vefat edip verâseti vâlidesi mezbûre Mülâyim'e ve li-üm karındaşı merkûm Hüseyin'e münhasıra olup suver-i selâse-i mezkûreden ber-mûceb-i münâsaha-i şer'iyeye bahçe-i merkûme kırk beş sehim i'tibâr olunup yirmi sekiz sehim merkûm Mülâyim'e ve on yedi sehim mezbûr Hüseyin'e intikâl edip el-hâletü hâzihî merkûm Mülâyim ve mersûm Hüseyin'in vâlidî olan Hasan bin Hüseyin nâm kimesne meclis-işer'de işbu bâ'isü'l-kitab mefharü'l-müderrişini'l-kirâm Mevlânâ Mahmud Efendi ibn-i Mehmed muvacehesinde mezbûre Mülâyim'e isâbet eden bahçe merkûmdan yirmi sekiz sehim hisse-i şâyi'asın müşârun-ileyh Mahmud Efendi'ye iki bin beşyüz fiddî Osmânî akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i fiddî ile bey' ve teslîm edip semen-i mersûmu kabza mukırr olup ve mezbûr Hasan dahî sagîr oğlu Hüseyin'in bahçe-i mezbûrda olan hisse-işâyi'asının ..... harcına kifâyet eylemez ve

nafaka ve kisveye dahî ihtiyâcı olup bey' olunmak her vechile nâfi'dir deyü velâyeten zikr olunan on yedi sehim hisse-i şâyi'asın dört bin fiddî râyici'l-vakft akçeye bey' -i bâtı kat'î ile bey' ve teslim edip semen-i merkûmu kabza mukır olup mûmâ-ileyh Mehmed Efendi dahî ber-vech-i meşrûh zikr olunan semenleri ile tasvîr ve tahrîr olunan mebî'leri iştirâ ve kabûl ve semenlerini teslim etdiğine mezbûrları tasdik eyleyip tarafeynden bu vech üzre musâdaka vukû'undan sonra bahçe-i merkûmun üzerine âdemler irsâl olunup her husûs keşf ve tahkîk olunup hakk-ı sagîr-i merkûmda semen-i mezbûr za'if kıymetden ezyed ve sagîr-i merkûmun semen-i mersûme ihtiyâcı fevka'l-hadd olup muvakkı'-ı kitâb hazretleri tarafından dahî bey' -i mezbûr ba'de'l-keşf ve't-tahkîk tecvîz ve tasvîb olunup mezbûrât Mûlayim ve Hasan asâleten ve velâyeten bahçe-i merkûme müte'allik alâka ve medhalimiz yokdur. min bamd mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'nin mülk-i müşterasıdır keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun dediklerinde gıbbe't-tasdik mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Cemâziye'l-evvel li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Umdetü'l-müderrişîn Melânâ Ahmed bin Hızır, eş-Şeyh Mehmed bin Ramazan, el-Hâc Mahmud bin Hamza, İbrahim bin Receb, Muslihiddin bin Ali, Farhü'l-müderrişîn Eyüb Efendi bin Mahmud?, el-Hâc İbrahim bin Mustafa,

[14] 12b-3: (Okunamadı)

[14] 12b-4: (Okunamadı)

[14] 13a-1

İstanbul'dan firâr eden Silahdar Hasan Bey'in Hâtûnu Husûsudur.

Mahrûsa-i Bursa'da Baba Zâkir mahallesinden olup gâyib ani'l-meclis olan Seydi bin ( ) nâm kimesnenin tarafından menzil-i âti'z-zikri îcâra vekîl-i şer'îsi olan Kurd Mehmed bin Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda takrîr-i kelim edip mahalle-i mezbûrede civârında vâki' merkûm Seydi'nin mülkü olup bir tarafı .... Hasan mülkü ve üç tarafı? Tarîk-i âmma müntehî olan menzilini İstanbul'dan Mustafa Bey nâm cündî ile Fahri bin Ramazan nam kimesne gelip mezbûr Mustafa Bey nâm kimesneye îcâr eyledikten sonra mahmiye-i Kostandiniyyede olup Davud Paşa adamlarından olan Ali bin Halil nâm kimesne gelip mezbûr Mustafa Bey'in zevcesi nâmına olan hâtûn mahmiye-i

mezbûre mahallâtından Serdik?? Mahallesinden Ali Bey nâm cündînin zevcesi olur ızlâl eylemişdir deyü kelâm eyledikde mezbûr Mustafa Bey adamı geldiğini haber aldıkda zevcesiyle ma'an firâr edip sâkin olduğu menzili kilidleyip gitmiştir. Kıbel-i şer' den üzerine varılıp mezbûr Mustafa Bey'in inbâsı tahrîr olunup menzil-i mezbûrun teslim olunmasın taleb ederim dedikde cânib-i şer' den Mevlânâ Mahmud irsâl olunup ol dahî müslimîn ile menzil-imezbûr üzerine vardıklarında menzilin içinde olan esbâb müşâhede olundukda fi'l-hakîka iki cübbe dolu küçük kaftan? Ve bir kırmızı ve bir alaca küçük kaftan ve bir makreme ve bir arakiye ve bir uçkur ve bir yakalık?? ve bir kırmızı yüz yasdığı ve üç dane bogasi ve bir yeşil toka ve bir .....? tesbih ipliği ve bir mikdâr kırk gümüş ve bir şeker torbası ve bir zağra kılıç v e bir tüfenk ve raht ve bir .....? Ve bir kilim, maşraba ve bir beyaz hamam peştemali ve bir köhne don ve bir beledî döşek ve iki yorgan biri yemeni biri kadife ve bir çârşeb iki yasdık ve bir kâfir kesesi ve bir yüz yasdığı ve bir hırka ve bir beledî köhne minder ve bir küçük tencere bu mezkûrânın cümlesini mevlânâ-yı mezbûr tahrîr edip ba'dehû tahrîr olunan eşyâyı .....? Receb Halife ibn-i Ali nâm kimesneye sâhibi gelip zuhûr edince mahzar-ı müsliminde emânet vaz' olunup gelip haber verdikde mâ vaka'a tahrîr olundu.

Tahrîren fî şehr-i Rebî'î'l-âhir sene [10]25

Şuhûdü'l-hâl: Abid bin Halil bin Sinan, Mehmed bin Durmuş, Mehmed bin Abdî, Hamza bin Gülâbi, Şükrü bin Ali, İsmail bin Hasan, Hüseyin bin Mustafa, Sunullah bin Ali, Hasan bin Mustafa, Mehmed bin İsmail, el-Hâc Yusuf.

[14] 13a-2

İşbu bin yirmi beş Recebi guresinde emr-i şerîf ile bölük çavuşlarından Hasan Çavuş mübâşeretıyla Safiye bint-i Hamdi nâm hâtûn İstanbul'da Ahmed Çelebi mahkemesi nâibi olan İshak bin Ahmed Efendi hat ve hatemiyle nakl-i şer'î getirip nakilde firâr eden hâtûnun ismi Ayşe olup mezbûre Ayşe'nin işbu merkûme Safiye vâlidesi olduğu mestûr olup emânet vaz' olunan yerden mestûr olan esbâb getirilip kılıç dedikleri bir zağra demiri olup çakşır ve ..... kılıç ve tüfenk emîn-i beytü'l-mâla teslim olunup mâ'adâ cümlesi mezbûr Safiye'ye teslim olup müşârun-ileyh Hasan Çavuş ve Safiye cümlesin kabz edip mezbûr Safiye İstanbul'da Kapıağası mahallesinde Sakallı-zâde menzili kurbunda Karaca Ahmed Tekyesi yanında olup Hüseyin nâm bir cebecinin

avratı olup merkûm Hasan Çavuş Tophânede Galata sarayına gidecek dört yol ağzında sâkin olduğu haber alınıp tezekkür-i mâ cerâ olmak için bu hurûf ketb olundu.

Fi't-târîhi's-sâbık

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Kethüdâ, kethüdâ-yı silahdârân, Salih Beye bin Abdi çukadâr.

[14] 13a-3

Yeniceköy'de sâkin olup evinde birkaç eşkıyâ ve harâmzâde bulunmağla hanbs olunan Şorbacı demekle ma'rûf Osman Bey bin Abdullah'ın nefesine ve hîn-i mütâlebede mahfil-i kazâya ihzârına Yeniçeriler serdârı olan Mustafa Bey bin Mehmed ve Kurşunlu mahallesinde sâkin yine mezbûr Osman Bey'in yoldaşlarından Hasan Bey bin Abdullah? Ve İsabey mahallesinde sâkin Yusuf bin Abdulkadîr? Ve Ali Paşa mahallesinde sâkin el-Hâc Muharrem bin Mehmed kefil olup mâ vaka'a ketb olundu.

Fî şehri Rebî'u'l-evvel

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Abdurrahman Efendi bin Veli el-kâdî bi kazâ-i Bayramiç, İbrahim Çelebi bin Yunus?, Ömer Bey bin Ali el-râcil, Hüseyin?? Efendi, Salih Beşe bin Abdi, Kasım Bey bin Abdullah.

[14] 13a-4: (Okunamadı)

[15] 13b-1

Mahrûsa-i İstanbul'da Kapıağası mahallesinde Cağala-zâde sarayı kurbunda sâkine olan bâ'isetü'l-kitâb Safiye bint-i Ali? Hâtûn emri-i şerîfle bölük çavuşlarından Hasan Çavuş mübâşeretıyla Safiye bint-i ( ) hâtûn ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip merkûme Safiye sadriye kızım Ayşe nâm hâtûnu İstanbul'dan ayarıp mezbûre Ayşe dahî esbâbı ve sagîr oğlu Mehmed ile firâr edip bunda gelmekle ben dahî nakl-i şehâde alıp ve mûcebince emri-i şerif ihrâc edip geldiğimde merkûme Ayşe'yi ve sagîr-i merkûmu bulmadım. Lâkin mezbûre Ayşe'nin esbâbı Baba Zâkir mahallesi imamı yedinde bir sepet sandığı ile emânet vaz' olunmuş buldum. Su'âl olunsun dedikde mezbûre Safiye istintak olundukda ben zevcem Muharrem nam kimesne ile İstanbul'dan gelirken Mustafa Bey nâm cündî dahî zevcesi nâmına Ayşe nâm hâtûn ve oğlu Mehmed nâm sagîr ile bu cânibe gelmeğin mezbûrlar ile refik olup bundan gelip mezbûr Mustafa Bey

Baba Zâkir mahallesinde Kurd Mehmed nâm kimesnenin menziline kirâ ile olup ba‘dehû esbâbın koyup cümlesi firâr etmişler ben ayartmadım. Ancak refik oldum deyüp merkûm Kurd Mehmed dahî istintâk olundukda İstanbul'dan Mustafa Bey nâm cündî merkûme Safiye'nin zevci Muharrem ile bana gelip mezbûr Mustafa' Bey için bir menzil kirâlayıp onlar dahî girip sâkin olurlar iken İstanbul'dan ba‘zı kimesneler gelip mezbûr Ayşe ayarılmışdır demekle merkûm Mustafa Bey dahî zevcesine ve sagîr-i mezbûru alıp esbâbını bırakıp firâr edicek ben dahî kibel-i şer‘den nâyib alıp cümle esbâbı yazdırıp emânete kodum deyüp ba‘dehû zikr olununan esbâb götürdülüp içinden bir zağra demiri kılıç ve çakşır ve sepet ve tüfenk emîn-i beytü'l-mâla verilip mâ‘adâsı avrat esbâbı olmağla nakl-i şehâde ve emr-i şerîf mücebince merkûme Safiye Hâtûn'a verilip sûret-i hâl gıbbe's-su‘âl ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren evâyil-i Recebül'l-ferd li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Bey bin kethüdâ-yı silahdârân, Salih Beşe bin Abdi, İbrahim Bey bin Mustafa ve gayruhum.

[15] 13b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki‘ hâssa simid kârhanesinde kepekçi olan bâ‘isü'l-kitâb Davud bin Hüdâverdi mahfil-i kazâya zikr olunan kârhaneye dihmet eden Acem oğlanlarından Karagöz bin Abdullah nâm kimesne ile Süleyman bin Emir nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelam edip târîh-i kitâbdan on gün mukaddem bir gece ben âhar yerde olmağla merkûm Karagöz benim kilidli odama girip mîrî kepek akçesinden bir kırmızı sahtiyan kese içinde yirmi bin akçeyi ahz edip merkûm Süleyman ile âşinâ olmağın mezbûra vermiş. İki dahî istintâk olunup takrîrleri ketb ve tahrîr olunmak taleb ederin dedikde evvelen mezbûr Karagöz istintâk olundukda fi'l-hakîka ben ve kepekçinin hidmetkârı Hüseyin on gün mukaddem bir gece kepekçi'nin kilidli odasına girip zikr olunan sahtiyan kese ile mîrî kepek akçesinden yirmi bin akçeyi ahz edip getirdip merkûm Süleyman'a verdik deyüp merkûm Süleyman dahî istintâk olundukda evvelen husûs-ı mezbûrdan kat‘an haberim yokdur deyü bi'l-küllîye inkâr edip ba‘dehû fi'l-vâki‘ bir gün akşam zamanında kepekçinin hidmetkârı olan merkûm Hüseyin zikr olununan kırmızı kese ile akçeyi bana getirip işbu keseyi Karagöz sana gönderdi sende emânet dursun deyüp ben dahî alıp etmekçi dükkânında tahta altına kodum. Bir gün bir gece ânda durup ertesi yine akşam zamanında merkûm Hüseyin gelip keseyi isteyip ben

dahî çıkarıp verdim. ol dahi alıp gitdi. akçe bende kalmadı lâkin kendi ihtiyârıyla on bin akçesin vereyiz deyüp ve merkûm Karagöz zikr olunan akçe mezbûr Süleyman'da kalmışdır bana getirmediler lâkin ben dahî ihtiyârıyla on bin akçe vereyin deyücek sûret-i hâl gibbe't-taleb ve's-su'âl ketb ve tahrîr lundu.

Tahrîren evâyil-i şehri Recebi'l-ferd min şuhûr sene hams ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzâti'l-müteşerri'in Mevlânâ Mehmed Efendi bin Lütfullah, İbrahim bin eş-şeyh Mustafa ....., el-Hâc İbrahim bin Mustafa Kethüdâ-yı şehir, Hüseyin bin Ahmed, Mustafa bin Mahmud, Süleyman bin Mahmud, Durmuş bin Hüseyin, Süleyman Çavuş b. Sefer, Mustafa Bey bin Hüseyin, Kasım Beşe bin Hasan?, Mehmed Çelebi bin Mustafa.

[15] 14a-1

Vilâyet-i Acem'de vâki' kasaba-i Revan ahâlîsinden olup hâlâ mahrûsa-i Haleb'de sâkin olan Mustafa ibn-i el-Hâc Halil nâm tâcir tarafından vech-i âti üzere bey'a ve kabz-ı semene vekîl olan el-Hâc Şerif bin el-Hâc Said nâm kimesne meclis-i şer'de işbu bâ'isetü'l-kitâb Ümmü Gülsüm ibnet-i Seyyid İbrahim nâm hâtûnun zevcesi ve vech-i âti'l-beyân üzere iştirâ ve def'-i semene vekîl olup vekâleti mahzar-ı hasm-ı münkirde mukâta'a-i? merkûmede babası mezbûr Seyyid İbrahim ve sadrî oğlu seyid Mehmed bin Seyyid Mehmed şehâdetleriyle sâbite olan Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i .....? nâmkimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip müvekkilem mezbûre Mustafa Çelebi silk-i mülkünde münselik ve muntazam olup mahrûsa-i Bursa'da Na'alband oğlu mahallesinde vâki' olup muhavvata-i dâhiliyyede dört bâb evini ve iki sofayı ve fırını ve mahzeni?? Ve tâbiye-i mâ'-i câriyi ve kenîfi ve zât eşcâr-ı cüneyneyi ve muhavvata-i hâriciyesi iki beyt-i süflâyı ve bir arakiye? Ve bir sofayı ve zât eşcâr cüneyneyi müstemile olup cânib-i cenûbiyesi? ba'zen mekteb duvarı ve ba'zen imam vakfı ile Ayşe Hâtûn mülkü ve cânib-i şarkiyesi ba'zen el-Hâc Mustafa mülkü ve ba'zen medîne-i Münevvere Vakfı ve taş ve şimâlîsi ba'zen Banu Hâtûn ibnet-i Abdullah mülkü ve ba'zen Mehmed Çelebi bin Mustafa mülkü ile merhûm Ahmed Çelebi eytâmı mülkü ve cânib-i garbiyesi Seyyid Mehmed Çelebi bin Ahmed nâm tâcir mülkü ve ba'zen Pürcefâ Hâtun ibnet-i Abdullah mülkü ile mahdûd olan menzilini bey'a ve kabz-ı semene ve kendüye îsâle bin yirmi dört senesinde mahmiye-i Haleb'de beni vekîl ve nâyib-i menâb nasb etmekle ben dahî vekâletim hasebiyle menzil-i merkûmu cemî' tevâbi' ve levâhıkı

ve kâffe-i menâfi' ve merâfıkı ile mezbûr Seyyid Mustafa Çelebi'ye doksan beş bin fiddî Osmânî akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' ve teslîm edip ol dahî vekâleti hasebiyle müvekkilesi merkûme Ümmü Gülsüm'ün malı ile meblağ-ı merkûmu iştirâ ve tesellüm edip semeni merkûmun doksan bin akçesini bana teslîm edip mâ'adâ olan beş bin akçeyi vermekde ta'allül eder su'âl olunup alıverilmek taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi cevâbında fi'l-vâki' müdde'î-i merkûm menzil-i mersûmu vech-i meşrûh üzere bana vekîlim deyü doksan beş bin akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' ve teslîm edip ben dahî vekâletim hasebiyle zevcem merkûme Ümmü Gülsüm'ün malı ile meblağ-ı merkûma iştirâ ve tesellüm edip semen-i merkûmun doksan bin akçesini teslîm edip beşbin akçesi bâkî kalmışidi. Lâkin mezbûr Mustafa Çelebi'yi vech-i meşrûh üzere bey'a ve kabz-ı semene vekîl eylediği ma'lûmum değildir. ba'de zamân vekâlet-i merkûmeyi inkâr etmek ihtimâli vardır deyü vekâletini bi'l-küllîye inkâr etmeğin gıbbe'l-istişhâd udûl-i müslimînden el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Ali ve müvekkil-i merkûmun li-ebeveyn karındaşı Mehmed Çelebi ibn-i'l-hâc Halil nâm kimesneler li-ecliş-şahâde hâzırân olup fi'l-vâki' mezkûr Mustafa Çelebi zikr olunan menziline bey'a ve kabz-ı semene ve kendüye îsâle bin yirmi dört senesinde mahmiye-i Haleb'de müdde'î-i mezbûr el-Hâc Şerif'i bizim huzûrumuzda husûs-ı mezbûra vekîl ve nâyib-i menâb nasb ve ta'yîn edip müdde'î-i mezbûr dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini edâya ta'ahhüd eyledi idi. Bu hsûsa şahidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup mücebiyle mebî'-i mezbûrun sıhhatine ve meblağ-ı bâkî beş bin akçenin edâsına hükm birle tenbîh olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i Recebi'l-ferd li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Çelebi bin Şaban imâm-ı mahalle-i merkûm, el-Hâc Hamdi bin Ali fevzü'l-Kur'ân?, Hasan Çelebi bin Mehmed, Mehmed Çelebi bin Nurullah ....., el-Hâc Mustafa bin Abdullah....., Ahmed Çelebi bin El-Hâc Mehmed, Avni Çelebi bin eş-Şâir ve gayruhum.

[15] 14a-2: (Okunamadı)

[16] 14b-1

Der-i devlet mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budurki bundan akdem sipâhî şeklinde? Ahmed nâm kimesne İstanbul'dan bir câriye getirip câriye-imerkûme mahkemeye gelip ben İstanbul'dan Hobyar mahallesinden Zeyni Hâtûn'un câriyesi idim bir gün merkûm Zeyni beni darb etmekle ben dahî taşra çıkıp bir ak sakallı kimesneye rast geldim. Beni görüp gel seni halâs edeyim deyip beni alıp gidip mezbûr Ahmed'e teslîm eyledi. ol dahî beni bunda getirdi. Adım mukaddemâ Mehlika iken Afitâb deyü tesmiye eyledi demekle câriye-imerkûme emânete konulup ve esbâb ile mi geldin denildikde esbâb almadım deyip ve merkûm Ahmed'e sen hünkar? kulu musun deyü su'âl olundukda kayıkçılardan otuz birinci bölükde yeniceri idim on iki akçe ile sipâhî oldum demekle Bursa'da kethüdâ yeri olup sefer-i sultânî de olan Bostan Bey kullarının kâimmakâmı olan Mustafa kullarına zabt için teslîm olunup, ol dahî zabt ederken İstanbul'dan nakl-i şehâde ile mezbûre Zeyni Hâtûn'un vekîli olan oğlu Mustafa Bey sipâhîler ağası mektûbuyla gelip mezbûr Ahmed getirtilip muvâcehesinde mazmûn-ı nakl-i şehâde sâbit olup câriye-i merkûme vekîle teslîm olunup ve merkûm Ahmed yine mezbûr Mustafa'ya zabt için verilip vekîl-i mezbûr ile ağalarının mektûbu mücebince der-i devlete ma'an gitmeleriyçün tenbîh olunup bir gün bir gece geçtikden sonra mezbûr Ahmed mezkûr Mustafa Beyin habsinden firâr edip getirtilip vâki' hâl su'âl olundukda ben ayağına bukağı vurup bir koca câriyemi bekçi kodum idi. Ben pazarda iken bukağıyı kırıp firâr etmiş etrafa âdemler gönderip ve kendi dahî tecessüs üzereyin deyücek sûret-i hâl vekîl-i mezbûrun ilhâhî ile südde-i devlete arz olundu. bâkî fermân der-i adlindir.

Tahrîren fî evâil-i şehri Recebi'l-ferd li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

[16] 14b-2

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Değirmenli Kızık nâm karye sâkinelerinden Payanda bint-i Abdullah nâm hâtûn meclis-i şer' de mahrûsa-i merkûme muzâfâtından Fidan Kızığı? nâmkarye ahâlîsinden Ali bin Fazlı nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem ba'de'l-asr Bursa'ya gelirken zikr olunan Değirmenli Kızık karyesi kurbunda vâki' olan makâbir önüne geldiğimde mezbûr ali ve yoldaşı

olan İbrahim nâm şâb-ı emred sekerât yoluma gelip mezbûrİbrâhim bana zikr olunan makâbir önünde olan tarîk-i âmm üzerinde cebren fi'l-i şenî' edip merkûm Ali dahî bile mübâşir olup mezbûre i'ânet edip ben feryâd eylediğimde beni tahlîs için gelen müslümanları merkûm Ali yemek? Bıçak ile men' eyledi. hâlâ merkûm İbrahim firâr edip mezbûraliyi ahz etdirdim. Su'âl olunup takriri tahrîr olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Ali cevâbında fi'l-vâki' mezbûr İbrahim ile mahall-i mezbûra geldiğimizde mezbûr İbrahim benden mukaddem merkûme Payende'ye ardından yetişip yolun üzerinde cebr altına alıp fi'l-i şenî' eyler iken ben dahî üzerlerine vardığımda mezbûre Payende feryâd edip tahlîs için etrâfdan ba'zı müslümanlar geldikde mezbûrİbrahim bana gelenleri men' edip bana mu'in ol demeğın ben dahî gelenleri yemek? bıçakla tahvîf edip men' eyledim deyü i'tirâf etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Recebi'l-ferd min şuhûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hüseyin bin Yunus, Mustafa bin Memiş, Ahmed bin Yusuf, Mehmed bin Ivaz, Hasan bin Hüdaverdi

[16] 14b-3

Serme nâm karyenin

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Çalık nâm karyede vefat eden Ruşen bin Abdullah nâm kimesnenin zevce-i metrûkesi olup verâseti nehc-i şer'î üzere sâbite olan Müslime bint-i ali nâm hâtûn mahfil-i kazâda karye-i mezbûre kurbunda vâki' Serme nâmkaryede İbrahim bin el-Hâc Ali nâm şâb-ı emredin babası ve tasdîk-i âtiye vekîli olup vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan el-Hâc Ali bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip zevcim mezbûr Ruşen târîh-i kitâbdan beş ay mukaddem karye-i mezbûrede bir husûs için mezbûr İbrahim ile kavga edip merkûm İbrahim değnek ile ayağına vurup hâlâ mezbûr Ruşen fevt olmağla mezbûrun darbından vefât eyledi deyü zan olunup ehl-i örf tarafından habs olunmuş lâkin zevcim mezbûr Ruşen dört aydan ziyâdedir ki zefir marazına mübtelâ olup maraz-ı mezbûrdan fevt olmuşdur. Husûs-ı mezbûrda kimesnenin müdâhalesi olmayıp zikr olunan iki karye halkından ve

âhardan bir ferd ile husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâ v ehusûmetim yokdur dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin el-Hâc Mustafa, Salih Çelebi bin Abdi Çukadâr, Hızır bin Yahya, Mustafa bin Mehmed, Nurullah bin Yusuf, Ramazan bin Hüseyin, Mustafa bin Abdünnebî, el-Hâc Ahmed bin Yusuf, Hüseyin bin Ali ve gayruhum.

[16] 15a-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûme Selçuk Hâtûn Vakfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb Fahrü's-sâde mecma'u'r-rüşde? Ve's-siyâde es-Seyyid Cafer Efendi ibni'l-merhûm Emir Gazi meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelam edip vakf-ı merkûmdan mahrûsa-i merkûmede Ergandi başı nâm mevzi'de vâki' olan yirmi üç aded odanın on beş odası Celâlî istilâsında bi'l-küllîye muhrik olup bir vechile kâbil-i süknâ olmayıp ve vâkıfe-i mûmâ-ileyhin mescid-i şerîfinin kurşunlarının ba'zısı zâyî' olup ve minâresinin dahî ba'zı yerleri meremmete muhtâc olup, ve Vezîrî mescidi kurbunda vâki' olan iki bâb dükkânın ve Yiğid Cedid mahallesinde vaki' olan yirmi bir bâb odalardan beş bâb odanın ekser mevâzimi murûr-ı eyyâmıla harâbe müşrif olup tecdîd ve meremmet olunmağa eşedd-i ihtiyâcla muhtâc olmağın kıbel-i şer'den üzerine varılıp ne mikdâr akçe ile tecdîd ve imâret olunmak mümkündür keşf ve tahmîn olunup ta'mîrine izin verilmek taleb ederim dedikde cânib-i şer'den fi'l-müderrişin Mevlânâ Mehmed Efendi ibn-i Cemaleddin irsâl olunup ol dahî hâssa mi'mârlarından Üstâd Mehmed bin Veli ve zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmî olan bî garaz ve ahâlî-i vukûf ve ashâb-ı ebniye ve sukûf müslimîn ile üzerlerine varıp mu'âyene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-vâki' tecdîd ve meremmete muhtâc idüğü mukarrer ve muhakkak olup mesâha olundukda zikr olunan on beş bâb odanın her biri binâ zirâ'ıyla tûlen ve razen yetmiş iki zirâ' olup her zirâ'a mu'tâd üzere dört duvarına yirmişer akçeden bin dört yüz kırk akçe ve sakafi dahî kezâlik hesâb-ı şatrancî üzere yetmiş iki zirâ' olup her zirâ'a otuzar akçeden iki bin yüz altmış akçe ve her bir odaya birer pencere levâzımıyla iki yüz akçe ve kapusuna üçer yüz akçe ve her odaya bir sofa ev kapusu ve sakafi ve lefâzımıyla beşyüz akçe cem'an her odaya dörder bin altışar yüz akçeden on beş bâb odaya altmış dokuz bin akçe ve sekiz bâb odanın dahî kapuları ve pencereleri bi'l-küllîye yıkılıp ve üstü harâb olup kapularını ve pencerelerini tecdîde ve üstünü ve ba'zı mevâzi'i harkına her birine dörder

yüz akçeden üç bin iki yüzakçe ve mescid-i şerîfin üzerinde otuz tahta kurşun eskiyip dökülüp tecdîd olunmağa muhtâc olmağın zikr olunan kurşunları müceddiden döküp yerine komağa üç yüz akçe ve mescid-i şerîfin üzerinden otuz tahta kurşunu eskiyip bükülüp tecdîd olunmağa muhtâc olmağın zikr olunan kurşunları müceddiden döküp yerine komağa üç yüz akçe ve mescid-i mezbûrun minâresi şerefesini tecdîd ve ta'mîre dörtyüz akçe ve Vezîri Mescidi kurbunda vâki' iki bâb dükkânın üstü ve duvarları bi'l-küllîye harâb olup tecdîd-i imâretine üç bin akçe ve Yiğid-i Cedîd mahallesinde vâki' yirmi bir bâb odalardan beş bâb oda bi'l-küllîye harâb olup her odanın pencere ve kapusuna ve sofa ve çatısına üçer bin akçeden on beş bin akçe ve on altı bâb odanın dahî sakafı ve ba'zı mevâzi'i ta'mîr ve meremmet etmeğe her birine beşer yüz akçeden sekiz bin akçe bu cümleye cem'an yüz bin üç yüz akçe ancak vefâ eder. Noksân ile mümkün değildir deyü mi'mâr-ı mezbûr ve sâyir ehl-i vukûf icmâ' ve ittifâk eylediklerinde mevlânâ-yı mezbûr Mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû gelip meclis-i şer' de ihbâr ve takrîr etmeğın minvâl-i meşrûh üzere tecdîd ve imârete izin verilip mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Recebi'l-ferdi'l-harâm li-senehamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eimme Mevlânâ Ahmed Efendi ibni'l-hâc Mahmud imâmü'l-mescidi'l-mezbûr, Mehmed Halife bin Abdullah el-müezzın, Mehmed bin Hüseyin, Hüseyin bin Halil, Sefer Halife el-imâm, İbrahim bin Ahmed, Abdülkerim bin Ahmed, Mehmed bin Mustafa, Mehmed Hoca el-imâm, İbrahim Halife el-müezzın, Hasan Halife el-müezzın, Mustafa bin Ali.

[16] 15a-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Hassa simid kârhânesinde mîrî kepekçi olan Davud bin Hüdâverdi nâm kimesne meclis-i şer'a ekmekçi? Dezgâhdârândan işbu bâ'isü'l-kitâb Süleyman bin Emir nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelam edip mukaddemâ zikr oluna hâsa simid kârhânesinde vâki' olan kilidli odanın dâhilinde bir kırmızı sahtiyan kese içinde mîrî kepek akçesinden yirmi bin akçe olup, ben âhar yere gitmekle zikr olunan yirmi bin akçe sirka olunmağla mezbûr Süleyman ile sâilfü'z-zikr olan simid kârhânesinde hizmet eden Acemi oğlanlarından Karagöz nâm olandan zan olunmağile zikr olunan akçe bin on sekiz akçesini mezbûr Süleyman ve on bin akçesini merkûm Karagöz ihtiyârları ile kendi mallarından cânib-i mîriye edâ ve îfâya ta'ahhüd

etmişler idi. El-hâletü hâzihî mezbûr Süleyman zikr olunan on bin akeyi bi't-tamâm getirip bana teslîmedip ben dahî alıp kabz eyledim dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Elhâc Mehmed bin Mustafa kethüdâ-yı saray, İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâb, Ahmed Çelebi bin Hasan el-yesârî, Abdüllatif Çelebi bin Abdurrahman, Abdülcelil bin Mehmed, Mehmed bin Emir el-haffâf, Salih beşe bin Abdi'r-râcil, Mustafa bin Ahmed es-Sayyâd ve gayruhum.

[17] 15b-1

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Çavuşköyü demekle ma'rûfe olan karyede bundan akdem vefât eden Bayram bin ( ) nâm kimesnenin sulbî oğlu olup sinninin ve cüssesinin bülûğa tahammülü olup da'vâ-yı bülûğ eden Hasan nâm şâb-ı emred meclis-i şer' de mahrûsa-i merkûmede hâlâ Yeniçeri tâyifesinin serdârı olan işbu bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Mehmed mahzarında bi-tav'ihî ikrâr ve takrîr-i kelâm edip babam mezbûr Bayram vefât eyledikde merhûm Gazi Hüdâvendigâr Vakfı'ndan olup yedinde ve taht-ı tasarrufunda olup inde'l-diyâr ma'lûmü'l-hudûd ve'l-mikdâr olan mezâri'in kânûn üzere sülüsünün hakk-ı tasarrufu bana ve sülüsünün hakk-ı tasarrufu karındaşım Mehmed'e ve sülüs-i âharının hakk-ı tasarrufu dahî vefât eden karındaşımız Hüseyin'e intikâl edip ba'dehû karındaşım mezbûr Hüseyin dahî vefât edip evlâd-ı zükûru olmamağla sülüs hissesi vakfa kalıp zikr olunan sülüs hisseyi dahî tapu ile ben almağın mezâri'-i merkûmenin sülüsânı benim ve sülüsü karındaşım mezbûr Mehmed'in olmuşidi. el-hâletü hâzihî mezâri'-i merkûmeden zikr olunan sülüsân hissennin hakk-ı tasarrufun hâlâ mütevellî-i vakf olan Mustafa Bey nâm bevvâb-ı sultânî ma'rifetiyle mezbûr Mustafa Bey'e tefvîz ve teslîm edip ol dahî tefevvüz ve tesellüm eyledikten sonra mukâbele-i tefvîzde yedinden on bin nakd-i râyic fi'l-vakt akesin alıp kabz eyledikten sonra zikr olunan mezâri'den benim tasarrufumda olan sülüsânında kendi zirâ'at edip hâlâ nâbit ve bakl, müntefi'un-bih olup beynimizde mikdârı ilm-i şer'î ile ma'lûm olmağla libâs-ı iltibâsdan arî ve nizâ'a makzî cehâletden berî olan buğday ve arpa ve alaf zerû'at şerîkim olan karındaşım mezbûr Mehmed'in izniyle kat' etmek üzere mezbûr Mustafa Bey'e sekiz bin akçeye bey' edip ve silk-i mülkümde münselik olup vaz'ı beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm olan on üç re's sığır ve kebîr sığırı ve adedi

ma'lûm âlât-ı zirâ'at ve esbâb-ı hırâseti ve mülküm olup iki dönüm mikdârı harmanı müştemil olan bir ahuru dahî safka-i vâhîde ile mezbûr Mustafa Bey'e on üç bin nakd-i râyici'l-vakt akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' edip eşyâ-yı mezbûrenin semeni olan yirmi bir bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûrun yedinden alıp kabz eyledim. Min ba'd ferâğ-ı merkûmenin bedel-i tefvîzi olan on bin akçeden ve eşyâ-yı merkûmenin semeni olan yirmi bir bin akçeden mezbûr Mustafa Beyin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâyil-i şehri Recebi'l-ferdi'l-harâm sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Hamdi bin Seydi, Mahmud bin Dost Ali, Molla Ali bin Mehmed el-imâm, Mustafa bin Memduh?

[17] 15b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Kaygan-zâde Câmi'î Evkâfi'na bi'l-fi'l mütevellî olan Pervane bey bin Aydın nam bevvâb-ı sultânî mahfil-i şer'-i hatîrde bâ'isül-Kitâb Mustafa Bey bin Mehmed nâm yeniçeri mahzarında takrîr-i kelâm edip kadîmü'z-zamândan zikr olunan Kaygan-zâde Câmi'inin şadırvanına cârî olan Gökdere suyundan câmi'in hark içinde olan maksimden birmikdârsu câmi'-i mezbûrun garb tarafında olan kapısı önünde vâki' ekmek fırını ardındaki kenîflere cârî olup ândan Bitpazarı çarşısı başında Ekserici Emir binâ eylediği çeşmeye cârî olup ondan karşusunda olan mîrî bozahâneye cârî olugelmişidi. Lâkin Celalî vâki'asında zikr olunan çarşı ve bozahâne bi'l-küllîye yanmağla zikr olunan suyun mecrâsı dahî bozulup akmaz olmuşidi. hâlâ mezbûr Mustafa Bey zikr olunan bozahâneyi müceddiden binâ edip ve zikr olunan su yolunu ta'mîr ve meremmet edip uslûb-ı kadîm üzere icrâ etmeğe istîzân edip ve zikr olunan bozahâne kurbunda Karabakla kahvehânesi mukâbelesinde bir çeşme binâ edip zikr olunan suyun ayağı mezkûr çeşmeye icrâ edip ondan onra Hasan Paşa mahallesine ulaştırmağa ve lâzım oldukça su yolunun meremmetine mu'âvenet etmeğe ta'ahhüd edip husûs-ı mezbûr cânib-ivakfa ve Hasan Paşa mahallesi ahâlîsine nâfi' olmağın ben dahî vech-i merkûm üzere ke'l-evvel icrâ etmeğe izin verdim deyüp mezbûr Mustafa ey dahî kelimât-ı meşrûhasında mütevellî-yi mezbûru tasdîk ve kaziyye nehc-i mestûr üzere câriye olduğun tahkîk edip ve zikr olan Hasan Paşa mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Ali el-imâm ve Abdî bin İbrahim ve Üstâd Mehmed bin Veli ve el-Hâc Durmuş bin Serkul ve Derviş bin Mustafa ve cemm-i gafîr hâzırûn olup fî'l-hakîka zikr olunan su

kadîmden vech-i mezbûr üzere câriye olugelip hâlâ bir uslûb üzere cârî olmak vakfa ve bize min külli'l-vücûh nâfi'dir deyü haber verdiklerinde cânib-i şer' den dahî izin verilip mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa kethüdâ-yı şehir, İbrahim Çelebi bin Mustafa muhızırbaşı, Ahmed bin Abdullah, Hüseyin bin Ahmed ve gayruhum.

[17] 16a-1

Dergâh-ı ma'delet Yeniçerilerinden bâ'isü'l-kitâb Mustafa Bey bin Abdullah mahfil-i kazâyâ gelip takrîr-i kelâm edip benim mahrûsa-i Bursa'da Mudanya kurbunda bir bab bozahânem olup zikr olunan bozahânenin cânib-i mîriye kadîmü'z-zamândan günde ikişer akçe alınıgelmişiken sâbıkan Bursa'da hâssa harc emîni olan Hasan Bey nâm sipâhî garazan iki akçe ziyâde etmekle hâlâ der-i devlete varıp tazallum eylediğimde kadîmü'l-eyyâmdan alınugeldiği üzere yevmî ikişer akçe alıp ziyâde alınmaya deyü yedie emr-i şerif-i lâzımü'l-ımtisâl verilmişdir. Mücebince hüccet olunmak taleb ederin deyü tuğrâ-yı garrâ-yı sultânî ile mücellâ emr-i şerîf-i cihân-mutâ' ibrâz eyledikde mazmûn-ı hümâyûn takrîrine muvâfık bulunmağın ba'de'l-yevm ber muktezâ-yı emr-i celîlü'l-kadr yevmî iki akçe alıp ziyâde almamak için bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehir-i Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Abdüllatif, Mustafa bin Mehmed, Salih bin Abdi, Ramazan bin Mehmed.

[17]16a-2

Ermeni tâyifesinden olup bundan akdem mahrûsa-i Bursa'da Subaşı mahallesinde mürd olan Emirgen nânzimmînin sulbî oğulları olup sene-i sâbıkada İstanbul'a giderken vâlideleri Yakut bint-i Astaradir nâm zimmiye ile ma'an deryâyâ gark olan Aleksinoz ve Norsiz nâmsagîrlerin hâli ve vâlideleri merkûme Yakut'un li-ebeveyn karındaşı olan bâ'isü'l-kitâb Aleksinoz veled-i Espazadir nâm Ermeni mahfil-i şer'-i şerifde sagîrân-ı mezbûrânın babaları merkûm Emirken'in vâlidesi Has Hâtûn nâm zimmiye karındaşı Avanos nâm zimmînin sulbiyye kızı Gülbeşe nâm zimmiyenin zevci ve vech-i âtî üzere da'vâ ve husûmete vekîli olup vekâleti nehc-i şer'î üzere alâ vechi'l-hasım sâbite olan

Yakut veled-i Tomor nâm ermeni mahzarında takrîr-i da'vâ edip sagîrân-ı mezbûrânın ben li-eb ve üm hâli ve vârisi olup ve müvekkile-i mezbûre Gülbeşebabalarının hâli olan merkûm Avanos'un kızı olup bu takdîrce sagîrlerin verâseti bana münhasıra olmağla cümle terekesi bana müntakil olup merkûme Gülbeşe verâsetden mahcûbe ve mahrûbe iken sagîrlerin terekesine vaz'-ı yed etmek ister su'âl olunup men' olunmak taeb ederim dedikde gıbbe's-su'âl vekîl-i mezbûr cevâbında fi'l-hakîka müvekkilem sagîrân-ı mezbûrânın babaları Emirken'in vâlidesi Hâs Hâtûn'un karındaşı olan Avanos nâm Ermeninin kızıdır. Lâkin merkûm Aleksinoz sagîrlerin hâli değildir deyü verâsetini inkâr edicek gıbbe'l-istişhâd Ahmed bin Mehmed nâm müslim ve İskender veled-i Berk ve Aydın veled-i Kirkor nam zimmîler li-ecli-ş-şahâde hâzırân olup fi'l-hakîka müdde'î-i mezbûr Aleksinoz sagîrân-ı mezbûrânın vâlideleri merkûme Yakut'un li-eb ve üm karındaşı olmağla li-ebeveyn hâlleri ve vârisi olup verâsetleri mezbûre münhasıradır bundan gayrı vâris ve terekelerine müstahak belmeziz bu husûsa şahidlerimiz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye etdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup vekîl-i mezbûrun takrîr-i meşrûhu üzere müvekkile-i mezbûre verâsetden mahcûbe olmağın sagîrân-ı mezbûrânın terekesine tasarrufdan men' olunup gıbbe't-taleb bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ahmedbin Abdullah, Mehmed Efendi bin Hamil?, Hafız Ebubekir Efendi bin Sinan, Hüseyin bin Abdi.

[17] 16a-3: (Okunamadı)

[18] 16b-1

Mahrûsa-i Bursa'da merhûm Sultan Mehmed Hân mahallesinden bâ'isü'l-kitâb Ahmed Bey bin Hasan nâm râcil mahfil-i kazâya gelip takîr-i kelam edip târîh-i kitâbdan üç gün mukaddem mahalle-i mezbûrede vâki' evim olup içinde mevcûd olan esbâbımdan yirmi bin akçelikden ziyâde esbâbım sirka olunmuşidi. Zikr olunan esbâbımı sirka eden yine mahalle-i mezbûrede sâkin olup şerret ve şekâ ve fesâdla meşhûr olup Danişmend nâmına olan Mehmed bin Hüseyin ve karındaşları Abdullah ve Hüseyin nâm kimesneler olmağla mezbûr Mehmed firâr ve gaybet edip mezbûr Abdullah'ı ahz etdirdiğimde mezbûr Abdullah karındaşıyla ma'an girip sirka eylediklerine i'tirâf edip habs

etdirmişdim. Lâkin mezbûr Mehmed bulunmayıp mütevârî olmağın cümle ahâlî-i mahalleyi ihzâr eyledim. keyfiyet-i hâlleri istihbâr olunup haberleri ketb ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde mahalle-i mezbûre imâmı olan Mevlânâ Ahmed Halîfe bin Mehmed ve Ali bin Sunullah ve Abdurrahman bin Mehmed ve el-Hâc Mehmed bin Hasan ve Habib bin Hasan ve Hüseyin bin Ali ve Mehmed bin Musa ve Habib bin Salih ve İbrahim bin Kasım ve Mehmed bin Yusuf el-müezzin ve Mehmed bin Ali ve Mustafa bin Hızır ve Mustafa bin Yakub ve İsa bin Mehmed ve Ömer bin Mehmed ve cemm-i gafîr mahfil-i kazâya hâzırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-vâki' merkûmûn Mehmed ve Abdullah ve Hüseyin ve vâlideleri iyi değillerdir, mahallemizde oldukların istemeziz dediklerinde ba'zılar şakî ve harâm-zâdedir deyüp ve ba'zıları sirka ile müştehirlerdir deyüp ba'zıları dahî yaramaz oldukların işidiriz deyüp ve ba'zıları dahî mezkûr Mehmed için adam soyarken gördüm deyip v eba'zıları dahî mezkûr Hüseyin için katl-i nefis etmişdir deyip el-hâsıl cümlesi yaramazlardır deyü alâ tarîki's-şehâde haber verdiklerinde sûret-i hâl gıbbe't-taleb ve's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehri Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Ahmed Bey bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed.

[18] 16b-2: (Okunamadı)

[18] 16b-3

Mahrûsa-i Bursa'da Bedreddin mahallesi ahâlîsinden imâm-ı mahalle Ahmed Halîfe bin Süleyman ve müezzin Osman? Bin Yusuf ve cemâ'atinden Kazzaz el-Hâc Mustafa ve Bezzâz Ebûbekir ve Boyacı Hızır ve Çeşmeci Ali ve el-Hâc Ali bin el-Hâc Halil nâm kimesneler meclis-i şer'a mahalle-i mezbûrede sâkin Mehmed bin Abdullah nâm Yeniçeriyi ihzâr ve üzerine takrîr-i kelam eyleyip mezbûr Mehmed evinde icâre ile kâfirler koyar küffârdan müte'ezzî olmuşuz killet-i cemâ'ate sebep olur. Müslimîne îcâr mümkündür, müslimîne îcâr etsin ve kâhrîzin sokağa akıdır. Müslimîn müteezzilerdir akıtmaya deyü tenbîhe muhtâcdır tenbîh olunsun dediklerinde gıbbe's-su'âl vâkı'an keferi müste'cirlerim vardır ihrâc eyleyeyim, ammâ dahî mahallede nice küffâr müste'cirler vardır. Onlara dahî tenbîh olunsun cümlesi ihrâc olunsun deyip ve

kâhrîzimi dahî meremmet edeyim zararım def' eyleyeyim deyip cümle zararını def'a ve mahalleden icâre ile sâkin olan keferenin ihrâcına muhkem tenbîh olunup ol ki vâki'dir gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şa'bâni'l-mükerrerem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, el-Hc İbrahim bin Mustafa, Salih Bey bin Abdi Bey.

[18] 17a-1: (Okunamadı)

[18] 17a-2

Kasaba-i Yenişehir'de medfûn olup mahrûsa-i Bursa'da evkâfı olan merhûm Reyhan Paşa Evkâfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi olan Mehmed Bey bin Hasan nâm Sarrâc-ı sultânî mahfil-i kazâda bâ'isü'l-kitâb Ahmed bin Mahmûd nam kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip evkâf-ı mezbûreden olup mahrûsa-i mezbûrede vâkıf-ı mezbûrun mahallesinde vâki' iki tarafı tarîk-i amma ve tarafeyn-i âhareyni vakf-ı merkûmun kahvehânesiyle kalaycı dükkânına müntehî olup ânda otuz akçe ücret-i müeccele ile mutasarrıf olduğu dükkân bundan akdem Durmuş bin Mehmed nam kimesnenin tasarrufunda olup ba'de vefâtilhî merkûm Durmuş'un evlâdı kalmayıp dükkân-ı mezbûr kânûn üzere vakfa kalmışiken mezbûr Ahmed bilâ-vech-i şer'î vaz'-ı yed eder su'âl olunup mücebin taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Ahmed cevâbında fi'l-vâki' dükkân-ı mezbûr mukaddemâ müteveffâ-yı mezbûr Durmuş'un tasarrufunda olup ba'de vefâtilhî evlâdı kalmayıp mahlûl oldukda vakf-ı mezbûra sâbıkâ mütevellî olan Behram Bey dükkân-ı merkûmun hakk-ı tasarrufunda rağbet-i nâs inkitâ'ından sonra ayda otuz akçe ücret-i müeccele ve altı yüz akçe ücret-i mu'accele ile bana tefvîz edip ücret-i mu'accele-i merkûmeyi vakıf için kabz eylediğinde tasarruf için izin ve yedime mûmzî ve mahtûm temessük vermişidi deyü bin yirmi üç Zilhiccesi evâli târihiyle müverrah mütevellî-yi mezbûrun hat ve hatemini müştemil temessükü ibrâz edip ba'de'n-nazar mazmûn-ı temessükü mezbûr Ahmed'in takrîr-i meşrûhuna muvâfık bulunup mütevellî-i mezbûr Mehmed Bey dahî târîh-i mezbûrda mezkûre Behram Vakfının mütevellîsi olup ve zikr olunan temessük mezkûrun idüğüne mu'terif olmağın mezbûr Ahmed'in temessükü mücebince dükkân-ı mezbûr yedinde ibkâ olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şa‘bâni'l-mu‘azzam li-sene hamse ve işrîn ve elf.

[18] 17a-3

Mahrûsa-i Bursa'da bogasi işleyen Çolah tâyifesinden işbu ashâbü'l-kitâb İbrahim bin Mehmed ve Memi bin Yunus ve Mustafa bin Abdullah ve Hasan bin Abdullah ve Yusuf bin Abdullah nâm kimesneler ve sâyirleri meclis-i şer‘a gelip bundan akdem mahrûsa-i merkûmede işleyen bogasiden şimdiye değin damga resmi alınıgelmiş değil iken hâlâ bâc-ı zirâ‘ mukâta‘ası emîni olan Hüseyin Bey nâm sipâhî mahrûsa-i merkûmede işlenen bogasiden damga akçesi olunmak üzere elli bin akçe ziyâde ile iltizâm edip berâtına ilhâk ettirmekle biz dahî der-i devlete varıp tazallum eylediğimizde zikr olunan damga akçesi bid‘at-ı hâdise olup bilâd-ı selâsede olmamağla def‘ olunup yedimize mü‘ekked emr-i şerîf verilmişti. Nazar olunup mücebine hüccet olunmak taleb ederiz deyü tuğrâ-yı garrâ-yı sultânî ile mücellâ ve târîh-i kitâb-ı şehrînin dokuzuncu günüyle müverrah ve takrîr-i meşrûhlarına mutâbık emr-i sultânî ibrâz eylediklerinde mücebine bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olunup yedlerine def‘ olundu.

Tahrîren fî't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Es-sâbıkûn.

[18] 17a-4: (Okunamadı)

[19] 17b-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki‘ merhûm Kara Ali Paşa Vakfı'nın bi'l-fi‘il mütevellîsi olan İbrahim Halîfe bin Bâli mahfil-i şer‘-i hatîrde bâ‘isü'l-kitâb Celaleddin Mehmed Çelebi bin el-Merhûm Ali Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip vakf-ı mezburdan olup mahrûsa-i merkûmede Başçı İbrahim mahallesinde vâki‘ lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma‘lûmü'l-hudûd ve'l-muhîtân olup sâbıkan fodula kârhânesi olan menzili bundan akdem mezbûr Celaleddin Mehmed Çelebi'nin babası müşârun-ileyh Ali efendi hâl-ihayûtunda vakf-ı mezbûrun mukaddemâ mütevellîsi olan Hacı Mustafa bin Hüsam nâm kimesneden müddet-i ma‘lûme tamâmına değin yevmî iki akçe ücret-i müeccele ve üç bin akçe ücret-i mu‘accele ile istîcâr edip mütevellî-yi mezbûrdan vech-i merkûm üzere îcâr edip ücret-i mu‘accele-i merkûmeyi vakıf için alıp kabz etmiş imiş. Ba‘dehû müşârun-ileyh Ali Efendi müteveffâ olmağla akd-i icâre münfesih olmağın menzili-

mezbûru yine mütevellî-yi mesfûrdan merkûm Celaleddin Mehmed Çelebi tarafından işbu hâzır fi'l-meclis Maksud bin Abdullah nâm kimesne bi'l-vekâle müddet-i ma'lûme tamâmına değin ber-nehc-i sâbık yevmî iki akçe ücret-i müeccele istîcâr edip tasarruf olunup lâkin menzil-i mezbûr ecr-i mislden akal ile îcar olunup ecr-i mislinin ziyâdeye tahammülü olmağın ahâlî-i vukûf tahmîniyle ücret-i müeccelesine yevmî üç akçe dahî ziyâde olunup menzil-i mezbûru târîh-i kitâbdan otuz yıl tamâmına değin her üç yılda bir akd-i cedîd olup akd-i evvelin intihâsı akd-i sâninin ibtidâsı olmak üzere tecdîd-i müte'âkideyne muhtâc olmaksızın icâre-i tavîleyi tecvîz eden fukahâ-yı zevî'l-elbâb tûbâ lehüm ve hüsn-me'âb kavilleri üzere tevliyetim hasebiyle mezbûr Celaleddin Mehmed Çelebi'ye hâlâ ecr-i misli olan yevmî beş akçe ücret-i müeccele ile îcar ve teslîm eyledim dedikde mezbûr Celâleddin Mehmed dahî mütevellî-yi mezbûru kelimât-ı meşrûhasında bi'l-muvâcehe tasdîk ve nehc-i mestûr üzere kabûl ve istîcâr eylediğin tahkîk etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min Şa'bân li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderrişini'l-kiram Mevlânâ İbrahim Efendi bin Mehmed, İbrahim Halîfe bin Avnullah, Şeyh Mehmed bin Halil, Halil bin Piri, Hüseyin bin Pervane.

[19] 17b-2: (Okunamadı)

[19] 17b-3

Sipâh-ı zafer-penâh zümresinden Hasan Bey bin İbrahim mahfil-i şer'-i kavîmde Yenişehir hâsları mukâta'asına hâlâ berât-ı sultânla nâzır ve kâbızu'l-mâl olan bâ'isü'l-kitâb Ali Çavuş bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm edip bundan akdem mukâta'a-i mezbûre Çavuş-ı mezkûrun uhdesinde iken tahvîli tamam oldukda mukâta'a-i mezbureyi ben ziyâde ile iltizâma tâlib olup iltizâm ve kabûlüm hüccet olunup der-i devlete arz olunağla ben dahî mukâta'ât müfettişi olan hâkim-i muvakkı'-ı kitâb hazretleri izniyle ve hâssa harc kâtibi ile mahsûl cem'ine mübâşeret edip cizye ve çift akçesi ve mart mahsûlünü ce' ve kabz edip hâlâ yine mukâta'a-i mezbûrenin tahvîlini Mustafa nâmkimesne iltizâm edip merkûm Ali Çavuş nâzır ve ber-vech-i kefâle kâbız-ı mâl olmağın berât-ı cedîd-i sultânî ile gelip cümle makbûzum görüldükde cem'an altmış üç bin akçe makbûzum zuhûr edip ve mukâta'a-i mezbûreye ocaklık ta'yîn olunan

Edirne Fodula kârhânesine işbu hâzır fi'l-meclis kârhâne ağası Mehmed Bey bin Cafer'e zabt eylediğim eyyâmda her yedi bin akçeye olmak üzere Bursa müdüyle altmış yedi müd buğday teslim eylemekle makbûzumdan ziyâde dört bin akçe hakkım zuhûr etmekle çavuş-ı mezbûr dahî dört bin akçeyi bana vericek olmuştur deyü merkûm Mehmed Bey dahi fi'l-hakîka mezbûr Hasan Bey mukâta'a-i merkûmeyi zabt eylediği eyyâmda fodula kârhânesi mühimmâtiyçün her müdü bin akçeye olmak üzere bi't-defa'ât Bursa müdüyle bana altmış yedi müd buğday teslim edip ben dahî temessükü verdim deyüb ve merkûm Ali Çavuş dahî mezbûrları tasdik edecek mâ vaka'a gibbe't-taleb ketb ve tahrîr olundu..

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ İbrahim Efendi Kasab-zâde, zahrü'l-a'yân Osman Ağa hâssa harc, Ali Çavuş bin İbrahim, Süleyman Çavuş bin Ahmed ve gayrhum.

[19] 18a-1

(....) İmâretinde dört fodula ile işe mutasarrife olan

Mahrûsa-i Bursa sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb İsmail Bey bin Abdullah nâm cündî meclis-i şer'de Ali Halife bin Mustafa nâmkimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip bundan akdem mezbûr Ali Halîfe'den beş bin akçeye bir re's kısrak iştirâ edip kable def'i's-semen mezbûr Ali Halîfe'nin sulbî oğlu İbrahim nâm Yeniceri otuz dokuz altın kıymetli Eflâk'l-asl Rıdvan bin Abdullah nam gulâmımı ayardub Pazarcık nâm kasabada furuht etmekle Bursa'da da'vâ eylediğimde mezbûr Ali Halîfe dahî oğlu mezbûr İbrahim tarafından sulh ve ibrâya vekâletini şer'an isbât edip bi'l-vekâle husûs-ı mezbûru beş bin akçeye sulh edip zikr olunan kısrığın semeni olan beşbin akçeyi bedel-i sulh-ı merkûma takâs edip zimmetim husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan ibrâedip kat-ı nizâ' olundukdan sonra mezbûr Ali Halîfe zikr olunan beşbin akçeyi benden talep ve da'vâ eyledikde ben dahî minvâl-i meşrûh üzere akd-i sulhu mezbûrun muvâcehesinde şer'le isbât edip yedime hüccet-i şer'iyye verilmişiken mezbûrali Halîfe beni İstanbul'da ahz edip zikr olunan kısrığın semenini benden talep ve da'vâ edip tekrâr altı yüz akçeye beni sulh edip bilâ-vech-i şer'î altı yüz akçemi alıp kabz edip küll-i sulh ba'd ve alınan bâtil fehvâsınca mukaddemâ benimle akd-i sulh etmişiken hâlâ tekrâr sulh olup bedel-i sulh deyü aldığı altı yüz akçenin reddi lâzım olmağın meblağ-ı

merkûm mezbûrali Halife'den aliverilmek taleb ederim dedikde merkûm Ali Halîfe istintâk olundukda cevâbında mezbûr İsmail Bey benim bir re's kısrağımı beşbin akçeye alıp semenini vermemeğin İstanbul'da da'vâ edip altı yüz akçeye beynimizde akd-i sulh inşâ eyledik mukaddemâ vec-i mezkûr üzere sulh olmadım idi deyü inkâr edecek mezbûr İsmail Bey'den mukaddemâ sulh olunduklarına beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden el-Hâc Nasirüddin bin Mehmed ve Ahmed bin Abdullah nâmkimesneler li-ecli's-şahâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr Ali Halîfe bundan akdem zikr olunan kısrağın semenini mezkûr İsmail Bey'den da'vâ edip ba'de'l-münâza'a nehc-i mestûr üzere akd-i sulh eylediler idi. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup ba'dehû mezbûr Ali Halîfe eğerki İstanbul'da beynimizde altı yüz akçeye akd-i sulh cârî oldu lâkin bedel-i sulhu kabz etmedim deyücek mezbûr İsmail Bey'den hâla İstanbul'da bedel-isulhu teslîm eylediğine beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineye kâdir olmayıp yemîn verilmesin taleb eyledikde mezbûr Ali Halife dahî merkûm İsmail Bey'den İstanbul'da bedel-isulhu olan altı yüz akçeyi alıp kabz etmediğine gıbbe'l-istihlâf yemîn billâh eyledikde sûret-i hâl gıbbe't-taleb ve's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehri Şa'bâni'l-mükerrem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Hızır bin Yahya, Mustafa bin Nebi, Mustafa bin Mehmed.

[19] 18a-2

Mahrûsa-i İstanbul'da Gül Câmi'inde vâ'iz ve nâsıl olup İkiçeler ağnâmı mahsûlünden berât-ı sultânî ile yevmî yirmi akçe vazîfeye mutasarrıf olan kıdvetü'n-nâsıhîn umdetü's-sulehâi's-sâlikîn eş-Şeyh Mehmed Efendi bin el-Hâc seydi mahfil-i kazâda mahrûsa-i Bursa'da sâkin olan bakkal tâyifesinden bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Mustafa bin Abdünnebi mahzarında takrîr-i kelâm edip zikr olunan İkiçeler ağnâmı mahsûlünden mutasarrıf olduğum vazîfemden bir yıllık vazîfem birikilip hâlâ kabz için geldiğimde mahsûl zamânı olmamağın bir mikdârını alıp küllî vazifem bâkî kalmağın merkûm el-Hâc Mustafa'dan yedi bin fiddî akçe istikrâz ve kabz edip bâkî kalan vazîfemi da'vâ ve talebe ve ağnâm işinden kabza ve deyn-i mezbûru istifâya ve fazlasın bana îsâle ve husûs-ı mezbûr mütevakkıf olduğu umûrun cümlesine merkûm el-Hâc Mustafayı vekîl

ve nâyib-i menâb nasb eyledim dedikde merkûm el-Hâc Mustafa dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl eyledikde mâ vaka‘a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Ramazâni'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Derviş Mehmed bin Sefer, Ahmed bin Abdullah.

[19] 18a-3: (Okunamadı)

20] 18b-1

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan merhûm-ı ma‘fîret-diyâr Sultân Gâzî Hüdâvendigâr tâbe serâhu Evkâfi'na sâbıkan mütevellî olan bâ‘isü'l-kitâb Mustafa Çavuş bin Bâli mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip bundan akdem tevliyet-i mezbûre benim üzerimde iken zamân-ı tevliyetimin muhâsebesi görülüp îrâd ve masârîf ve ihrâcat ve vezâyif her ne ise tahrîr olunup mürtezikanın bin yirmi iki senesi şehri Ramazân ve Şevvâl ve Zilka‘de aylarının vazîfelerin deyn gösterip muhâsebem defterleri imzâlandıktan sonra ben tevliyetden azl olunup yerime Mustafa Bey ibn-i Mahmud nâm bevvâb-ı sultân mütevellî oludukda vakfın mürtezikası ol zamânda mahrûsa-i merkûmede hâkim-i şer‘-i celîl olan merhûm İsmail Efendi huzûruna beni ve mütevellî-yi cedîdi ihzâ edip bin yirmi senesi şehri Ramazânından bin yirmi üç Muharremi gâyetine gelince mütevellî-yi sâbıkın zamânına düşen beş aylık vazîfelerimiz verilmeyip cânib-i vakıfda kalmışiken mütevellî-i lâhıktan taleb eylediğimizde benim zamânıma düşmemişdir deyü imtinâ‘ edip mezbûr Mustafa Çavuş'dan taleb eylediğimizde altmış bin akçe zevâyid verdim deyü muhâsebesine kayd etdirmekile ol dahî imtinâ‘ edip bizim beş aylık vazifemiz dururken mezbûr Mustafa Çavuş'un zevâyid vermesi meşrû‘ mudur? Vazîfelerimizi mezbûr Mustafa Çavuş'dan taleb ederiz deyüb hâkim-i müşârun-ileyh dahî fi'l-vâki‘ usûl-i vakıfda olan mürtezikanın beş aylık vazîfeleri verilmeyip cânib-i vakıfda bâkî kalmışiken sene-i mezbûre için altmış bin zevâyid niçin verdin mürtezikanın vezâyifinden zâyid ne kalırsa ol verilmek gerekdir vazîfelerin ver deyüp mahzar-ı müsliminde hükm ve tenbîh edip ben dahî hâkim-i müşârun-ileyhin emri ile muhâsebemde deyn gösterilen üçer aylık vazifeleri ki cem‘an yirmi altı bin yüz akçe olup azlim hâlinde kendi malımdan bi't-tamâm verdim ve sene-i mezbûre Zilhiccesi ile bin yirmi üç Muharreminin vazîfeleri dahî yirmi bir bin kırk akçe olup cemman kırk

yedi bin yüz kırk akçe olup kendi malımdan verdim idi. Hâlâ cümle mürtezika meclis-i şer' de hâzırlardır vâki' hâl mürtezikadan su'âl olunup takrîrleri tahrîr olunmak taleb ederim dedikde merkûm-ı müşârunileyhin câmi'-i şerîfnde hatîb vâ'iz olan Hüseyin Efendi bin Mustafa ve Kal'a Câmi'inde ser-mahfel olan Ahmed Halife bin Şaban ve Hatib Süleyman Halife bin el-Hâc Ahmed ve müezzin olan Piri bin İbrahim ve muvakkı[t]? Olan Mahmud bin Mehmed ve eczâhân tâyifesinden Mustafa bin Eyüb ve Mehmed bin Ahmed ve kılâr kâtibi Mehmed Bey bin Sinan ve sâyirleri bi-ecma'ihim hâzırûn olup fi'l-vâki' zikr olunan beş aylık vazîfeyi hâkim-i müşârun-ileyh huzûrunda mezbûrdan zamân-ı azlinde da'vâ ve taleb eylediğimizde hâkim-i mûmâ-ileyh dahî nehc-i mezkûr üzere vazifelerimizi mezbûr Mustafa Çavuş'dan bize hükm etmeğin mezbûr dahî zamân-ı azlinde kendi malından bi't-tamâm edâ edip biz dahî mezbûr Mustafa Çavuş'un yedinden alıp kabz eyledik idi dediklerinden sonra mezbûr Mustafa Çavuş kelâmın te'yîd için Şehir kethüdâsı el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa ve Muhzirbaşı İbrahim Bey bin Mustafa ve Ahmed bin Abdullah ve Mehmed bin Ahmed ve cemm-i gafîri ihzâr edip mezbûrlar dahî fi'l-hakîka biz müşârun-ileyh İsmail Efendi usûl-i vakıfdan olan mürtezikanın beş aylık vazîfelerin ver deyü zamân-ı azlinde mezkûr Mustafa Çavuş'a hükm ve tenbîh eyledi idi deyü ihbâretdiklerinde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Lütfullah, Sinan Efendi bin Mehmed el-müderris, Ahmed bin Abdullah, el-Hâc İbrahim bin Mustafa[20] 18b-2: (Okunamadı)

[20] 18b-3

Mahrûsa-i Bursa'da merhûm Salih Molla Efendi Vakfı'na hâlâ câbî ve kâyimmakâm-ı mütevellî olan Derviş Mehmed bin Sefer mahfil-i kazâda mahrûsa-i Bursa'da Defter Şeref mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb Fatma ve Şahnisa ibnet-i el-Hâc Mahmud nâm kız karındaşlar mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip vakf-ı mezbûrdan olup mahrûsa-i mezbûrede Câmi'-i Kebîr kurbunda Eyne Bey çarşısında vâki' bir tarafı Mehmed bin Kara Yusuf dükkânına v e bir tarafı merhûmel-Hâc İbrahim evlâdı mülküne v e bir tarafı Arslaniye Vakfına ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup ayda doksan altı akçe icâre-i müeccelesi bir bâb aşçı dükkanı bundan akdem icâre-i müeccele ile aşçı Hızır nâm kimesnenin tasarrufunda iken bir tarîkle kasab Gülali

nâmkimesne vaz'-ı yed edip tasarruf etmekle sâbıkan Bursa'da hâkimü'ş-şer' olan fahrü'l-ulemâi'l-kirâm mevlânâ Ali Efendi huzûrunda vakıf için taleb ve da'vâ edip cânib-i vakfa hükm olunmuşıdı. Lâkin dükkân-ı mezbûr mukaddemâ ücret-i müeccele ile mezbûretân Şahnisa ve Fatma'nın babaları mezkûr el-Hâc Mahmud tasarrufunda olmağla mezbûrân Şahnisa ve Fatma ücret-i mu'cccele ve müeccele ile istîcâr etmeğle tâlibeler olmağın ben dahî kâyimmakâmlığın hasebiyle mezbûrelerin yedlerinde vakıf için sekiz bin akçe icâre-i mu'accele alıp kabz eyledikten sonra yine mâh be-mâh doksan altı akçe ücret-i müeccele ile îcar edip yedlerine hat ve hatemimi müştemil temessük verdim dedikde mukırr-ı mezbûru ikrâr-ı meşrûhunda mezbûretân Şahnisa ve Fatma dahî bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk eylediklerinde vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Mustafa bin Pîr, Mehmed bin Seyfi, Mehmed bin Ivaz, Abdurrahman Efendi el-müsta'id.

[20] 19a-1

Bursa'da Şeyh Şiblî mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât eden merhûm Ali Çelebi..... nâm kimesnenin sulbî oğulları Süleyman ve Ömer ve sulbiye kızları Fatma ve ..... vasîyy-i şer'iiyyeleri olan Mehmed bin Hüseyin nâm ..... mahfil-i kazâda mezbûr Ali ..... li-ebeveyn karındaşı..... ve ..... merhûm Mehmed ve .... El-Hâc Süleyman ve ..... sulbî oğlu İbrahim ve sulbiye kızı .... Nam evlâd-ı sığârına ve ..... olan işbu bâ'isü'l-kitâm Mustafa Beybin Mehmed nâm bevvâb-ı sultânî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bundan akden mezbûr Ali Çelebi vefât eyledikde mezbûr Mehmed ..... Evlâd-ı sığârına kibel-i şer'den vasî nasb olunup vesâyeti sebebiyle mezbûr Ali Çelebi ve .... Evlâd-ı sığârına intikâl edin evân? Ve âsiyâbdan kassâm..... defteri mücebince yüz seksen altı bin yedi yüz on akçe nukûd..... altın küpe ve on iki altın sabah bağı ve altın hâtim ve bir inçili kuşak ve bir ..... kuşak ve potur kuşak, ve bir dülbend kuşak ve dört aded ferhâhnâne dülbend ve bir derâyî ..... ve iki beledî kuşak ve iki beledî minder ve dört beledî yasdık ve iki yemeni ve bir ..... ve bir altûnî yorgan ve üç çarşeb ve ..... ve bir kaliça ve bir ..... ve bir boğça ve üç cam tas ve iki .... Ve iki .... Ve beş sahan ve bir yapa ve bir güğüm ve bir tepsi..... ve bir bakrac ..... beyaz.... Ve iki hindî..... ve bir kilim .....

cem'an yetmiş üç aded .....kabz ..... eyledikten sonra mezbûr Mehmed Çelebi dahî vefât edip mezbûr Ali Çelebi'nin evlâd-ı sığârına kibel-i şer' den ben vasî nasb olunup .... Mezbûr Mehmed Çelebi karındaşı mezbûr Ali Çelebi vefâtından sonra makbûzâtım olan meblağ-ı merkûmyüz seksen altı bin alt ıyüz on akçe ve zikr olunan Çelebi esbâbı mezbûr Mehmed Çelebi'nin makbûzu olup yedinde bâkî kaldığını hâkimü's-şerm huzûrunda şuhûd..... vasiyy-i mezbûr muvâcehesinde isbât edip cümlesini teslîme cânib-i şermden tenbîh olunmuşıdi. Hâlâ zikr olunan yüz seksen altı bin yedi yüz on akçeyi ve zikr olunan ..... cemî'an mezbûr Mustafa irtikâb ..... Edip ben dahî vesâyetim hasebiyle vech-i mezbûru yedinden cümlesini bi't-tamâm alıp kabz eyledim dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâyil-i şehr-i Ramazani'l-mübârek sene-i mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Umdetü'l-müderrisîn Mevlânâ Alaaddin efendi el-müderris bi medrese-i ....., El-Hâc Veli , Mehmed Çelebi bin Mehmed, Mustafa ....., Mustafa Çelebi bin Abdülhâdî? Hüseyin Çelebi bin Mehmed, derviş bin eş-Şeyh Mehmed Efendi, İbrahim Çelebi bin..... ve Mustafa bin Abdullah.

[20] 19a-2

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Kiremitçi oğlu mahallesinden Fatma ibnet-i el-Hâc Geyvan nâm hâtûn meclis-işer'a gelip takrîr-i kelâm edip bundan akdem ben sâhib-i firâş olup galebe-i şiddet-i marazda mahalle-i merkûmede vâkî' olup hudûdunun bir tarafı Muhyiddin Beyzâde Mehmed Paşa bağçesinde ve bir tarafı Kalaycı oğlu demekle meşhûr Mustafa nâm kimesne bağçesine ve bir tarafı el-Hâc Mustafa bin Turhan mülküne müntehî olan mülk bağçemi vefâtımdan sonra câriye-i memlûkem olan Zâhide bint-i Abdullah'a vakf olsun demişdim. Hikmet-i rabbâniyye ben sıhhat buldum câriye-i merkûme bi-emrillâhi te'âlâ âhirete intikâl etdi. Hâlâ ben fakîre ve muhtâce olduğumdan mâ'adâ medyûne olmağla sadaka-i mezbûreyi bey' etmek murâd ederim müşteriler şirâda tevakkıf ederler bu mertebe ile vakf-ı sahîh lâzım oldu zannederler sûret-i hâlin mûcibi beyân olunmak matlûbumdur dedikde muvakki'-ı sadr-ı kitâb olan hâkim-i fezâil-me'âb hazretleri Fetâvâ-yı Bezâziyede vakafe alâ hücceti ba'de mütevellî vakfen sahîhan leh en yerci'u li-ennehû vasiyyetihî ve li'l-mûsî en yerci'u anhâ buyurulmuşdur. Bu sûret vasiyyet sûretidir zevâl-i mülk yedüne't-temlik vakf-ı sahîh lâzımın mucebdir bunda mahdûd-ı mezbûru bey'a mâni' yokdur hülâsatü'l-

fetâvâda ümme-i kanneye kişi a'yân malından vasiyyet-i bâtiladır deyü tasrîh vardır vasiyyet dahî olmasa vakıf ale'l-memlûk bâtil olduğuna kütüb-i fetâvâda tasrîh vardır ve'l-hâsıl takrîr olunan sûretde mahdûd-ı mezbûru bey'a mâni'-i şer'î yokdur sâir emlâk-ı sahîha gibi bey'a nice kâdir isen bunu dahi bey'a onlar gibi kâdirsin deyü tefhîm-i şer'î olundu mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâyil-i Ramazân sene el-merkûm

Şuhûdü'l-hâl: Himmet Efendi ibn-i Ahmed el-mülâzim, Mehmed bin Mustafa el-hamâmî, Ali Beş ebin Ömer, Mehmed Beşe bin Piri el-râcil, Mustafa bin Ahmed, Hasan bin Uğur, Hızır İsmail?? Mehmed Çelebi ibn-i Mahmud el-imâm, Şaban el-müezzîn, Mustafa bin Musli ve gayruhum.

[21] 19b-1

Mahrûsa-i Bursa sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb Sami Bey ibni'l-hâc Hamza nâm bevâb-ı sultânî meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâm edip hâlâ kaynım olup Akbaş-zâde demekle ma'rûf olan es-Seyyid İbrahim bin Mustafa nâm kimesne bundan akdem mahrûsa-i merkûmede Yenihan demekle ma'rûf olan hande vâki' hücrunda bir mikdâr esbâb ve kapım kilidleyip gitmişidi. Hâlâ mezbûr es-Seyyid İbrahim âhar diyârda olup ve zikr olunan hücre nice zamândan beri mu'attal olduğundan mâ'adâ içinde bir mikdâr tutkalım olmağın kıbel-i şer'den üzerine varılıp mahzar-ı müsliminde hücrenin kilidi açılıp mezbûr es-Seyyid İbrahim'in esbâbı tahrîr olunup bir kimesnede emânet vaz' olundukdan sonra hücrem bana teslîm olunmasın taleb ederim dedikde kıbel-i şer'den mevlânâ Sa'dullah irsal olunup ol dahî zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî müslimîn ile zikr olunan hücrenin üzerine varıp mahzar-ı müsliminde kilidin açıp mu'âyene eylediklerinde bir berber liğen ve bir köhne çadır ve bir köhne yan keçesi ve on dokuz vukiyye ipek güğümü ve bir dâne yağ deposu ve iki yüz elli vukiyye tutkal ve otuz aded eczâ-yı şerîf bulup lâkin mezbûr es-Seyyid İbrahim hâzır olmamağla zikr olunan tutkal mezbûr Hüseyin Bey'e teslîm olunmayıp cümlesi tahrîr olunup mahmiye-i merkûme bezzâzistancılarında el-Hâc Ramazan bin Ebâ Bekir ve Mehmed bin Abdullah nâm kimesnelere emânet vaz' olunup eşyâ-yı merkûme mezbûr es-Seyyid İbrahim ve merkûm Hüseyin Bey ma'an hâzır olmayınca birisine verilmemek için tenbîh olduğun mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû gelip meclis-i şer'de ihbâr ve takrîr etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren evâyil-i şehri-i Ramazânî'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Ahmed bin Mustafa, Ahmed bin Mehmed, Ali bin Hüdaverdi, Abdünnebi bin Veli Yahya bin Abdullah.

[21] 19b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' İstabl-ı Amire Ağası olup husûs-ı âti'z-zikri da'vâ ve talebe me'mûr ve me'zûn olan fahrû'l-emâsil ve'l-a'yân Ali Ağâ bin Ömer mahfil-i kazâda mekârî tâyifesinden bâ'isü'l-kitâb Murat veled-i Kirakor nâm zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ edip zimmî-yi mezbûrun yedinde olup işbu meclisde mevcûd ve müşârun-ileyh olan kır bârgir mîrî bârgirleri olup sağ tarafında olan mîrî damgası bozulup hâlâ aynı ile mîrî damganın elfi mevcûd ve müşâhid olup ve bu makûle mîrî damgası olup ve mîrî damga yeri bozuk bulunan bârgirler taraf-ı mîrîye zabt etdirile deyü fermân-ı sultânî vârid olup mîrî için kabz ve zabt olunagelmeğin zikr olunan bârgir taraf-ı mîrîye zabt etdirilmek taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Murat cevâbında işbu kır bârgiri hâzır fi'l-meclis olan Perviz bin Abdullah nâm kimesneden bir sarı katır ile dört yüz akçeye iştirâ eyledim vech-i meşrûh üzere mülk-i müşterâmdır mîrî bârgirlerden olduğu ma'lûmum değildir deyü inkâr edicek gıbbe'l-istişhâd mahrûsa-i mezbûrede hâlâ na'albandlar ehl-i hibresi olup bu makûle âlûde vukûf ve şu'ûru olan Üstâd Mehmed bin Yusuf ve ehl-i vukûf ve hâssa mi'mârı olan Mehmed bin Veli hâzırân olup zikr olunan bârgirinn damga yerine em'ân-ı nazar ve tedkîk-i basar etdiklerinden sonra işbu bârgir mîrî bârgirlerindendir sağ tarafında mîrî damgası olup bozmuşlardır el-ân mîrî damganın elfi mevcûd ve müşâhididir. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye etdiklerinde şehâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra zikr olunan bârgir cânib-i mîrîye zabt olunmağa tenbîh olundukda vâki'-i hâl gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Abdullah bin İbrahim, El-Hâc Piri bin Durmuş, El-Hâc Mehmed bin Elvan, Mustafa bin Hüseyin.

[21] 19b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Hamza Bey Evkâfi'nın tevliyeti evlâd-ı vâkıfdan Hamza Paşa oğlu fahrü'l-a'yân Mehmed Bey'e tevcîh olunup müceddeden berât-ı şerif-i sultânî verilmekile sicill-i mahfûza kayd olunup, imâretini keşf için nâyib taleb olundukda mevlânâ Sadullah irsâl olunup merhûm-ı müşârun-ileyh imâret-i âmiresine varıp keşf ettiklerinde ancak Bursa müdü ile on üç müd on keyl buğday bulunduğun mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû gelip ihbâr ve takrîr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Cafer Efendi, Hüseyin bin Mustafa, Sadri bin Abdullah, Ahmed Bey bin Abdullah ve gayruhum.

[21] 20a-1

Mahrûsa-i Bursa'da Baba Zâkir mahallesinde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ve'l-haytân olup mâliki olan sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Boyacı Kulu el-Hâc Sinan nam kimesne süknâsı rûhiyçün günde iki cüz-i şerîf tilâvet etmek üzere ulemâ-i kirâm keserehümmullâhi te'âlâ el-yevmi'l-kıyâm zümresinden re'y-i hâkim ile bir racül-i sâlih ve âlime tevcîh oluna deyü vakf ve şart eylediği menzilde sâkin ve mutasarrıf olan kıdvetü'l-ulemâ' i'l-kirâm Mevâlan Mehmed Efendi bin Ahmed âhar yerde sâkin olmağa menzil-i mezbûrun süknâsından ferâğ edip hâlâ Hazret-i Emîr kaddese sırratü'l-hafîr medrese-i şerifesinde müderris olan bâ'isü'l-kitâb sedad-ı intisâb umdetü'l-ulemâ' ve'l-müderrisîn Mevlânâ İbrahim Efendi Bey süknâya şiddet-i ihtiyâcı olup ve fâriğ-i merkûm mukaddemâ menzil-i mezbûrda sâkin olup izn-i hakim ile menzil-i mezbûrun kıblesine malından dört bin akçe harc ve sarf eyleyin Mevlânâ Mehmed Efendi'ye verdiği meblağ-ı mezbûr dört bin akçeyi müşârun-ileyh İbrahim Efendi târîh-i mezbûra teslîm edip ol dahî kabz edip ve lâzım oldukça menzil-i mezbûru kendi malından ta'mîr ve meremmet etmeğe ta'ahhüd etmeğin menzil süknâsı kendi malından ta'mîr ve meremmet etmek üzere müşârun-ileyh İbrahim Efendi'ye tevcîh ve ta'yîn olunup li-ecli't-temessük bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ'î'l-mütebahirîn Abdullah Efendi, Zahrü'l-fudalâ Ali Efendi el-müderriş bi-medrese-i mâderî efendi, Mahmud Efendi bin Mehmed.

[21] 20a-2

Mahmiye-i İstanbul'da medfûn olan merhûm Rüstem Paşa eskenallâhu ta'âlâ fi'l-cenneti haysü yeşâ hazretlerinin mahrûsa-i Bursa'da vâki' olan evkâfına bi'l-fi'il kâyimmakâm-ı mütevellî olan Mehmed Bey ibn-i Abdullah nâm yeniçeri mahfil-i kazâda işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Çelebi ibn-i es-Seyyid Hasan nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip evkâf-ı merkûmeden olup mahrûsa-i merkûme çarşısında vâki' Yeni Kaplıca demekle ma'rûf olmağla ta'rîf ve tavsîfden müstağnî olan büyük Hamamı ve kurbunda olup Kara Mustafa ve Tizce? Demekle ma'rûf iki hamamı ve zikr olunan hamamlar kurbunda vâki' Bâdemli bahçe demekle eşhûr olan ma'lûmü'l-hudûd bahçeyi kâimmakâmlığı sebebiyle mezbûr es-Seyyid Mehmed Çelebi'ye târîh-i kitâb şehri Ramazân guresinden üç yıl tamâmına varınca yılda yüz altışar bin fiddî akçe ücret-i müeccele ile îcâr ve teslim eyledim. mezbûr es-Seyyid Mehmed Çelebi dahî zikr olunan hamamları ve bahçeyi nehc-i mestûr üzere yılda yüz altışar akçe ücret ile istîcar ve kabûl edip her altı ay tamâmında hesâbınca ücret-i lâzimesin edâya ta'ahhüd eyledi dedikde kâyimmakâm-ı mezbûru kelimât-ı meşrûhasında müste'cir-i mezbûr es-Seyyid Mehmed Çelebi dahî bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâfehe tahkîk etdikden sonra mahrûsa-i merkûmede Daye Hâtun mahallesinde sâkin olan el-Hâc Mahmud bin Davud nâmkimesne hâzır olup ücret-i merkûmeye tarafeynden emr ve kabûlü hâviye kefâlet-i sahiha ile kefil olmağın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehri Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Es-Seyyid Sefer bin Sinan, Mehmed bin Veli Mustafa bin ( ).

[21] 20a-3

Dergâh-ı ma'delet-penâh çavuşlarından Mustafa Çavuş bin Bâli nâm kimesne meclis-i şer'de mahrûsa-i Bursa mahallâtından Kamancı? Mahallesinde bundan akdem vefât eden Ömer Bey nâm râcilin zevce-i metrûkesi işbu bâ'isü'l-kitâb Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed nâm hâtûnun hâlâ zevci ve husûs-ı âti'l-beyâna vekîli olup vekâleti mahzar-ı

hasm-ı münkirde bimâ hüve tarîki's-sübût şer'an sâbite olan el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Hamza nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i merkûmede âsûde olan merhûm-ı mağfîret-disâr Gâzî Hüdâvendigâr Vakfindan sahrâ cibâyetine tâbi' olup mahrûsa-i merkûme muzâfâtından Hamidler nâm karyede vâki' bir tarafı Bergos nâm kimesne mezra'ası v ebir tarafı Emin Beyzâde Mehmed mezra'asına ve bir tarafı Sipâhî yeri ve bir tarafı Rüsteb Bey oğlu Musli mezra'ası ile mahdûd olup ve yine mahrûsa-i merkûme tevâbi'inden Çilingir nâm karyede vâki' bir tarafı Kırkpınar ve bir tarafı Ayazmadan cereyân eden hark ve bir tarafı tarîk-i âmm v ebir tarafı Çilingir harkı ile mahdûd olan iki kıt'a mezra'a bundan akdem resm-i tapu ile müteveffâ-yı merkûmun yedinde ve taht-ı tasarrufunda olup ba'de vefâtihî oğlu Mehmed nâm sagîre intikâl-i âdî ile intikâl edip ba'dehû sagîr-i mezbûr dahî vefât etmekle zikr olunan iki kıt'a mezra'a vakfa kalıp tapuya müstahak oldukda ol zamânda vakf-ı mezbûre ben mütevellî olmağın zikr olunan Hamidler köyünde vâki' olan mezra'a-i mahdûde-i mezbûreyi tevliyetim hasebiyle ben Mustafa Bey nâm kapıcıya bin beşyüz akçeye resm-i tapu ile tasarrufun tefvîz edip ba'dehû mezbûr Mustafa Bey dahî tasarrufun hâlâ vakf-ı mezbûr mütevellisi olan Mustafa Bey nâm kapıcı izniyle bin sekiz yüz akçeye tefvîz edip yedime temessük verilmişiken mezbûre Ümmü Gülsüm dahî zikr olunan mezra'ayı ve Çilingir köyünde olan mezra'a-i mezkûreyi mütevellî-yi mezbûr Mustafa Bey'den resm-i tapu ile üzerine alıp temessük verilmekle hâlâ ben dahî temessük ibrâz edip nizâ' üzere iken mezbûre Ümmü Gülsüm benim mezbûr Mustafa Bey'e bedel-i tefvîz deyü verdiğim bin sekizyüz akçeyi bana verip ben dahî cümle temessükâtı mezbûre Ümmü Gülsüm'e def' ve teslim edip mezra'a-i merkûmeyi da'vâ ve talebden fâri' olup kat'-ı alâka eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan mezra'aları merkûme Ümmü Gülsüm keyfe mâ yeşâ tasarruf eylesin dedikde müşârun-ileyh Mustafa Çavuşu kelîmât-ı meşrûhasında mezbûr el-Hâc Mehmed bi'l-vekâle tasdîk ve tahkîk etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Kıdvetü'l-ulemâi'l-kirâm Mevlânâ İbrahim Efendi ibn-i Hüseyin el-müderriş, Mehmed Çelebi bin Mustafa, Hızır Çelebi bin Hüdaverdi, İbrahim bin Mustafa ve gayruhum.

[22] 20b-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Istabl-ı âmire ağası olan bâ'isü'l-kitâb kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ali Ağa ibn-i Ömer mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip zikr olunan Istabl-ı Amire'nin ahurlarının duvarı ve sakafı ve satıhı ve kapıları ve pencereleri ve ekser mevâzi'i murûr-ı eyyâmla harâbe müşrif olup ta'mîr ve meremmet olunmağa eşedd-i ihtiyâcla muhtâc olmuşdur kibel-i şer'den üzerine varılıp keşf ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde hâssa mi'mârlardan Üstâd Mehmed bin Veli ve şer'iki olan İbrahim bin Tahsin ve zikr olunan Istabl-ı âmire'nin meremmetçisi olan Hatır veled-i Hacı nâm zimmî ve sâyir zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmî olan ahâf-yi vukûf ve erbâb-ı ebniye ve sukûf ile varıp nazar olundukda fi'l-hakîka dört topla at alıp yeni ahır demekle ma'rûf olan ahurun cânib-i şimâlîsinde vâki' sakafının duvarları her cânibden bakılıp? Binâ zirâ'ıyla elli zirâ' mikdârı yeri bi'l-küllîye münhedim olup ve sakafının dahî çatısı câ-be-câ tecdîd ve meremmete muhtâc olup ve kiremidinin dahî ekserî kırılıp aktarmağa muhtâc olup ve zikr olunan satıhının ve örtme ta'bîr olunan iki bâb ahurun dahî sakafları bi'l-küllîye harâb olup müceddeden binâ ve imâret olunmağa muhtâc idüğü mukarrer ve muhakkak oldukdan sonra sâlifü'z-zikr olan yeni ahurun duvarlarının harâbe müşrif olan nıfsı misâha olundukda herbir duvarı binâ zirâ'ıyla tûlen yüz yirmişer zirâ' ve arzan yedişer zirâ' olup hesâb-ı şatrancî üzere sekiz yüz kırk zirâ'dan cem'an bin altı yüz yirmi zirâ' olup cem'-i zirâ'a cümle harcıyla mu'tâd üzere yirmişer akçe tahmîn olunup lâkin taş ve toprak mevcûd olmağla her zirâ'a onar akçeden cem'an on altı bin iki yüz seksen akçe lâzım olup ve zikr olunan ahurun tûlen iki yüz dört zirâ' ve arzan yirmi altı zirâ' olup hesâb-ı şatrancî üzere beşbin üç yüz dört zirâ' olan sakafının cânibinde câ-be-câ vâki' olan meremmete dahî beş bin akçe lâzım olup ve yine tûlen yirmi zirâ' ve arzan on dört zirâ' olup hesâb-ı şatrancî üzere iki yüz altmış zirâ' olup bi'l-küllîye tehî olan sathın çatısına ve iki tarafında olan örtmelerin câniblerine on bin akçelik tahta direk ve her vukiyyesi on sekizer akçeden bin sekizyüz akçe yüz vukiyye enserî lâzım olup ve bu cümlelerin sakaflarına her birinin adedi üçer yüz ellişer akçeden beş bin iki yüz elli akçeye on beşbin aded oluk kiremidi lazım olup ve cümlesinin kapılarına ve pencerelerine ve sâyir levâzımına dört bin beş yüz akçe lâzım olup ve üstâdiye ve ırgâdiye ve ticâriye ve müşâfehe ve hammâliye ve sâyir levâzım-ı mühimmesine dahî dört bin akçe tahmîn olunup cümlesi kırk altı bin sekiz yüz otuz akçe ile ancak tecdîd ve imâret olunur. noksan ile mümkün değildir deyü

mi'mâr-ı mezbûr ve sâyir ehl-i vukûf icmâ' ve ittifâk eylediklerinde mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehr-i Ramazân li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Sipâhî el-hâc Mehmed serbolük, Hasan bin Mustafa anbârî, Mustafa bin Mehmed korucu, Mehmed Kethüdâ müjdecî, Mehmedbin Abdullah anbârî.

[22] 20b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Sinan Çelebi Mektebi'nde yevmî üç akçe ile mu'allim olan Hasan nâm kimesne firâr ve gaybet edip nice zamândan beri hidmeti hâliye ve mu'attala kalıp âhara tevcîh olunmak lâzım geldikde işbu bâ'isü'l-kitâb Mahmud bin el-Hâc Ferruh nâmkimesne her vechile mahal velâyık olmağın tevcîh olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Rıdvan Halife ibn-i Abullah imâm-ı mahalle-i Kanber, Kılıç bin Mehmed, Hasan Efendi ibn-i Behram imâm-ı Câmî'-i Sultan-ı muhteremeyn, Hüseyin Çelebi bin eş-Şeyh Şücâ', Ahmed Çelebi ibn-i eş-Şeyh Şücâ'.

[22] 20b-3

Mahrûsa-i Bursa ahâlisinden bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-müderrişini'l-kirâm Mevlânâ Mehmed Efendi bin Kemaleddin Efendi mahfil-i kazâda Hüseyin bin Üveys nâm kimesne mahzarında takrîr-ikelâm edip mahrûsa-i merkûme Umurbey mahallesinde sâkin Haydar bin Abdullah namkimesne zimmetinde beynimizde vasfı ve cinsi ve türü ilm-i şer'î ile ma'lûm kadife yasdık bahâsından üç bin fiddî akçe hakkım olup mezbûr Haydar'ın dahî sâlifü'z-zikr Hüseyin zimmetinde deyn-i şer'îden üç bin akçe hakkı olmağla meblağ-ı merkûm üç bin akçe hakkımı üçümüz meclisde hâzır iken mezbûr Haydar mezkûr Hüseyin'den havâle-i sahîha-i şer'iyeye ile havâle edip ben dahî havâle-i merkûmeyi kabûl edip ve mezbûr Hüseyin meblağ-ı muhâlün-bihi edâ etmeğe ta'ahhüd eyleyip rızâ-yı hal vâki' olmuşdur. İle'l-ân ben ber-mûceb-i havâle-i merkûme istîfâ-yı hak etmemle hâlâ taleb ederim su'âl olunup hakkım alıverilmek taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Hüseyin müdde'î-i müşârunileyhi def'-i kelâmında vicâhen tasdîk

ve şifâhen tahkîk etmekle bi't-taleb meblağ-ı muhâlün bihi edâsına tenbîh olunup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazâni'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Abdurrahman bin Yunus, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Salih Beşe bin Abdullah el-râcil, Ali bin Abdullah, Süleyman bin Mehmed.

[22] 20b-4: (Okunamadı)

[22] 21a-1

İşbu bâ'isü'l-kitâb orta boylu açık kaşlı ela gözlü hâlen Belkıs tesmiye olunan Saliha bint-i Bâli Bey nâm hâtûn mahfil-i kazâda Akhisar kazâsında Alrek?? Nâm karye sükkânından olup kendüye mülk olmuş zu'muyla vâzı'u'l-yed olan Hüseyin bin el-Hâc Mustafa nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ edip ben Günyüzü kazâsında vâki' Keçek nâm karyede Bâli Bey ibn-i Köhne Ali nâm hürretü'l-aslın kulbiye ve Cennet bint-i Abdullah nâm hürretü'l-aslın sadriye kızı olup bana ve ebeveynime kat'â rıkk târî olmamışiken ben Yenişehir kazâsında Uluköy sükkânından Sefer nâm kimesne ayardub ba'dehû âhara bey' edip tedâvül-i eyâdî ile mezbûrun yedine düşdüm. Ben hürretü'l-asl iken beni bi-gayr-ı vech-i şer'î tasarruf eder. yedi kasr olunmak taleb ederim dedikde gıbeb's-su'âl mezbûr Hüseyin cevâbında ben mezbûreyi câriye-i memlûke olmak üzere Geyve kasabası tevabi'inden Tekverpınarı? nâm karyede sâkin Kapıcı Hasan nâm kimesneden beş bin be şyüz akçeye iştirâ eyledim. nehc-i mestûr üzere hürretü'l-asl olduğunu bilmem deyü inkâr edicek mezbûre Saliha bey' ve selleme inkiyâd edip rıkkâ i'tirâfi sebk etmişiken da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda bâlâda zikr olunan karye-i Keçek sükkânından olup müddet-i sefer-i ba'îd yerde olmağla mahfil-i kazâyâ huzûru müte'azzir olan Ebubekir bin Hasan nâm şâhid-i asl işhâd eylediği Ahmed bin Abdullah ve el-Hâc İsa bin Yahya nâmkimesneler ve kezâlik karye-i merkûme sükkânından olup müddet-i sefer-i ba'îd yerde olmağla mahfil-i kazâyâ huzûru müte'azzir olan Pir Gayib Suhul nâm şâhid-i asıl icrâ-yı şehâd eylediği Mehmed bin Hamza ve Alemşah bin Hasan namkimesneler li-ecli's-şahâde hâzırûn olup asıllarımız olan mezbûrân Ebubekir ve Pir Gayib Bursa mahkemesinde bizi işhâd edip dediler ki biz şâhidiz şehâdet dahî ederiz ki mevsûfe-i mezbûre hürretü'l-asl olup karye-i mezbûrede Bâli Bey ibn-i Köhne Ali nâm hürretü'l-aslın sulbiye ve Cennet bint-i

Abdullah nâm hürretü'l-aslın sadriye kızı olup kat'an mezbûreye ve ebeveynine rikk târî olmamışdır. Vech-i mezbûr üzere hürretü'l-asl olduğuna biz şâhidleriz şehâdet dahî ederiz. Siz dahî bizim lisânımızdan şâhid olup şehâdet ediniz deyü bizi iştihâd eyledi. Biz dahî mezbûrların bu şehâdetleri üzerine şâhidleriz şehâdet ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup mezbûre Saliha'nın hürriyetine hükm olunup, sebîli tahliye olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Es-Seyyid el-Hâc İbrahim es-Seyyid Musa, el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Vildan, Yusuf bin Hasan, sinan bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed.

[22] 21a-2: (Okunamadı)

[23] 21b-1

Bundan akdem Mocil? Tâyifesinden el-Hâc Mehmed nam kimesne müteveffâ olup Mustafa ve Ali ve Yahya ve Kasım nâm evlâd-ı sığârını terk eyleyip Avraham veled-i Mentş nâm Yahudi zimmetinde dahî elli beş bin akçesin terk eyleyip meblağ-ı merkûm hakk-ı sığâr-ı merkûmîn olduktan sonra medyûn-ı mezbûrdan vasî-i sığâr olan Fatma bint-i Mehmed nâm vâlideleri meblağ-ı mezbûru taleb eyleyip Yahudi-yi mezbûr fakîr olup edâya kâdir olmayıp lâkin yedinde merhûm Ivaz Paşa Vakfı'ndan mahrûsa-i Bursa'da ..... çarşısında vâki' bir tarafı Hacı Mehmed bin Ahmed dükkânı ve bir tarafı Yakub veled-i ( ) nâm Yahudi dükkânına ve bir tarafı da Bâli vakfına ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup cânib-i vakfa ayda yetmiş akçe ücret-i müeccelesi olup, âdet ve guremâ hakk-ı tasarruf kırk bin akçeye tefvîz olunagelmiş ancak bir dükkân olup tâcir olmağla dükkân-ı mezbûru bey'-i âdî ile vasî-yi sığâra elli beş bin akçeye sığâr için bey' eyleyip vasî-yi merkûm dahî ber-vech-i meşrûh sığâr için iştirâ-yı âdî ile iştirâ eyleyip semenini deyn-i mezbûr ile takâs eyleyip bin yirmi iki senesinde hüccet yazdırıp bin yirmi dört senesinde Bursa kâdîsı olan Mevlânâ Ali'ye vasî-yi sığâr Yahudi-yi merkûm ile murâfa'a olup bey'-i mezbûr gayr-ı meşrû'dur deyü elli beşbin akçeyi taleb edip Mevlânâ-yı mezbûr dahî elli beş bin ne kadar mahal revâcda olur mu? Dükkân bulunmaz gabn-ı fâhiş vardır deyü elli beş bini Yahudi'den vasî için hükm edip ve dükkân yine Yahudi-yi mezbûr yedinde ibkâ edip el-hâletü hâzihî muvakkî'-i kitâb olan hükm-i fezâyil-me'âb hazretlerine dahî murâfa'a olunup Yahudî-yi mezbûr vasî-yi

mesfûr hükm-i şer'î taleb eyleyip sûret-i vâkı'ayı arz etdiklerinde muvakkî-i kitâb hazretleri bey'-i mezbûrda nakdi akâra tebdîl ile enfa'iyet yokdur zîrâ akâr denilen burada Ivaz Paşa vakfidır. Fi'l-hakîka bey' olan hakk-ı tasarrufdur. Hakk-ı tasarruf mâl-ı yetîm ile şîrâya sâlih nesne değildir. eğer gâyeti bunun îcâr ve istîcâra râci' olup vasî-yi eytâm mâl-ı eytâm ile mütevellîden icâre-i mu'accele ve müeccele ile bir vakıf dükkân istîcâr etmekdir denirse kavlen nâfi' ise fi'l-hakîka câyiz olur du. Ammâ her ne kadar mahal revâcda olsa galle-i dükkân mezbûr elli beşbin akçeden hâsıla olan galle ile berâber olmak ihtimâli yokdur. elbette nâkısdır gerek icâra i'tibâr olunsun gerek bey'-i dâdî hiçbir vechile mâlî yetîm sarf oluncak hâl yokdur. ol hüccet olundukda illet-i Yahudi fakîr olup alacak nesnesi olmamağla elli beş bin akçeye iştirâ olunup semeni takâs olundu deyü yazmış böyle tahrîr bir vecihdir. Yazı değeriyle alıp bâkîsine fe-nazaratü'l-müeyssere? Demek gerek idi. Zîrâ enkâz-ı mezbûr ile izâ'at-ı mâl-ı yetîm câyiz değildir ve müşârun-ileyh Molla Ali'nin gabn-ı fâhişi vardır. Zîrâ ol bahalu dükkân bulunmaz ve fisi bir vechdir. Ol bahâlu değil iki ol bahâda dükkân bulmak olur. bu bâbda adem-i cevâz-ı akde sebep belki emr-i sâbıkdır deyü tefhîm etdirdikden sonra mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Mevlânâ Mehmed ihzâr olup bu bâbda sen ne dersin denildikde bu dükkân mukaddemâ bu Yahudi'nin idi. Lâkin Yahudi-i mezbûr bey'-i mezbûru cümle evlâd almamışdır. Ancak Mustafa ile Ali'ye bey' etmişdir. Ve onlar bâliğler idi ve ben onlara izin vermişdim. El-ân mezkûrân Mustafa ve Ali müteveffâlardır. Onlardan sonra dükkân-ı mezbûru ben Seyyid Veli nâm kimesneye otuz iki bin akçeye bey'-i âdil ile onların mahlûlünden bey' ettim ben ne Yahudi-yi mezbûrun ve ne vasî-yi merkûmun bu bâbda alâkası vardır benim bu husûsa şahidlerim dahî vardır getireyim deyip gidip merreten ba'de uhrâ taleb ve da'vâ olup gelip bir vechile da'vâsın tenvîre kâdir olmamağla dükkân-ı mezbûr Yahudi-yi merkûmyesinde meblağ-ı mezbûr dahî Yahudi-i merkûm destinde olmak üzere karâr verilip Yahudi-yi mezbûr dahî bu ma'nâya tav'an râzı olup ol ki vâkı'-i hâldir gibbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Ramazânî'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Lutfullah, Bostan Efendi bin Mehmed, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Mustafa bin Abdünnebî.

[23] 21b-2: (Okunamadı)

[23] 21b-3

Kostantiniyye mahallâtından Sarraçhâne mahallesi sükkânından Belkıs bint-i Üveys Çavuş nâm hâtûn mahfil-i kazâya hâlâ Belkıs ismiyle müsemmât olan orta boylu açık kaşlı ela gözlü sarışın Rûsiyyetü'l-asl Mercibin bint-i Abdullah nâm câriyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm edip mezbûre Mercibin benim câriye-i memlûkem olup târîh-i kitâbdan yedi yıl mukaddem İstanbul'da küllî esbâbımı alıp mülkümünden ayak eyledi idi. Hâlâ mezbûreyi mahrûsa-i Bursa'dan el-Hâc Ali nâm esircide buldum. Lâkin merkûm el-hâc Ali âhar diyârda olup hâzır olmamağla metbû'ât husûsuna mecâl olmayıp mezbûr gelinceye değin firâr etmemekiçün emânet vaz' olunmak taleb ederin deyü câriye-i mezbûre istintâk olundukda evvelâ mezbûre Belkıs Hâtûn'un câriyesi olduğunu bi'l-küllîye inkâr edicek ba'dehû fi'l-hakîka mezbûre Belkıs'ın câriyesi idim beni Karamürselli ismi ma'lûmum değildir bir avrat beni ızlâl eyleyip İstanbul'dan kaldırıp Karamürsel kasabasına alıp getirip bir hafta durduktan sonra Karamürsel'den Yenişehir'e alıp gidip Mati? Oğlu Sefer Çelebi'ye bey' eyledi. ol dahî mezbûr el-Hâc Ali'ye yedi bin beş yüz akçeye bey' eyledi deyüp lâkin lâkin câriye-i mezbûrenin kelâmının müfâd-ı şer'isi olmayıp mevlâsı gelince tevakkuf lâzım olmağla câriye-i mezbûre Pervane bin Abdullah nâm mahzûra emânet vaz' olunup mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, el-Hâc İbrahim bin el-Hâc Mustafa, Mustafa bin Abdünnebî, Hızır bin Yahya.

[23] 22a-1

Fi'l-asl alâiye sancağında Akseki kazâsı tevâbi'inden İyogalo? Nâm karye ahâlisinden olup mahrûsa-i Bursa Kal'ası mahallâtından ..... mahallesinde mutavattın iken vefât eden el-Hâc Ali Hoca bin Ahmed nâm kimesnenin li-ebeveyn karındaşları ve bi-tarîki'l-usûbeti'n-nesebiyye vârisleri olan işbu bâ'isetü'l-kitâb Mehmed Halife ve Ekmel Dede ibn-i Ahmed nâm kimesneler mahfil-i şer'de mahrûsa-i merkûme tevâbi'inde Ahmed Bey karyesi sükkânından Mehmed bin Hamza nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ

edip mûrisimiz merkûm el-Hâc Ali Hoca'nın merkûm Mehmed zimmetinde vezn-i mizdârı ve vasf ve nev'î beyinlerinde cehâlet-.....ilm-i şer'î ile ma'lûm üzüm bahâsından iki bin akçe hakkı olup hâlâ mezbûr Ali Hoca vefât edip verâseti ikimize ve zevcesi nesli bint-i Mustafa nâm hâtûn'a münhasıra olmağla meblağ- ımerkûmun rub'ü olan beş yüz akçe zevcesine ve selâse-i erbâ'ı olan bin beşyüz akçe ikimize intikâl etmişiken mezbûr Mehmed selâse-i erbâ'ın bize vermeyip ta'allül eder su'âl olunup alıverilmek taleb ederiz dediklerinde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed cevabında fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Ali Hoca'ya vech-i mezbûr üzere üzüm bahâsından iki bin akçe deynim vardır. Lâkin mezbûrân Mehmed Halife ve Ekmel dede müteveffâ-yı merkûmun li-ebeveyn karındaşı ve vârisi oldukları ma'lûmum değildir deyü bi'l-küllîye inkâr ile cevap verip müdde'iyân-ı merkûmândan da'vâlarına mutâbık beyyine talep olundukda udûl-i müslimînden Ali Halife bin Ahmed el-imâm ve el-Hâc Hamza bin İbrahim ve el-Hâc Gündoğdu ibn-i Necib? Ve el-Hâc Halil bin Şaban nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde hâzırûn olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' müdde'iyân-ı merkûmân Mehmed Halife ve Ekmel Dede müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Ali Hoca'nın li-ebeveyn karındaşları ve bi-tarîki'l-usûbeti'n-nesebiye vârisleridir. Babaları merkûm Ahmed ve dedeleri Ali Ekmel ve vâlideleri Fatma bint-i ali nâm hâtundur. Müteveffâ-yı mezbûrun verâseti müdde'iyân-ı mezbûrâna ve zevcesi merkûmeye münhasıra olup müteveffâ-yı merkûma mezbûrlardan gayrı vâris ve terekesine müstahak bilmeziz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve'l-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle meblağ-ı merkûmun selâse-i erbâ'ı müdde'iyân-ı merkûma teslîm etmek için mezbûr Mehmed'e tenbîh olunup, mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâyil-i şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-ulemâ Mevlânâ Mehmed efendi bin el-Merhûm Hoca Menteş, Zahrü'l-ulemâ ve'l-müderrişîn Mevlânâ Mustafa Efendi bin Abdullah, Kıdvetü'l-müderrişîn Mevâlân Ahmed Efendi bin Hakkı, Mevlânâ Mehmed Efendi ibn-i Lutfullah, Mevlânâ Bostan Efendi bin Mehmed el-müderriş, es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Mehmed Eendi, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Abdülcelil bin Mehmed.

[23] 22a-2

Bursa'da vâki' Yahudi tâyifesinin kethüdâları olan bâ'isü'l-kitâb Yakob veled-i Yosef nâm Yahudi mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm , tâyife-i mezbûrdan olup Kuruçeşme mahallesinde sâkin olan İlya veled-i Yasef? Nâm Yahudi'yi târîh-i kitâb gecesi ba'de'l-aşâ sol memesi altından bıçakla vurup mecrûh eylemişler hâlâ mecrûhan yatur, üzerine varılıp cârihinden su'âl olundukda keşf ve tahrîr olunmak taleb ederin dedikde cânib-i şer'den Mevlânâ Sadullah irsal olunup ahâlî-i mahalleden ve gayriden cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr ile mecrûh-ı mezbûrun üzerine vardıklarında fî'l-hakîka mezbûr Yahudi sol memesi altında bıçak ile esîri'l-mecrûh ve ba'de cârihinden su'âl olundukda târîh-i kitâb gecesi ba'de'l-aşâ Karamanlı oğlu mahallesinde Çatalkıran kurbunda vâki' tarîk-i âmda dururken Leblebici Muslinin gulâmı Rıdvan bin Abdullah takyemi almak isteyip men' eylediğimde elinde olan bıçağıyla beni sol mememin altından vurup mecrûh eyledi. cârihim mezbûr Rıdvan'dır. Ahâlî-i mahalleden ve gayriden olan müslimîn ve Yahudi tâyifesinden bir ferd ile da'vâ ve husûmetim yokdur dedikde mevlânâ-yı mezbûr tahrîr edip ba'dehû gelip takrîr etmeğin bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Ramazânî'l-mübârek sene.....

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed bin el-Hâc Mehmed, Mustafa bin Ramazan, ... Mehmed bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah, Ali bin Mustafa, İbrahim bin Mahmud, Mustafa bin Ali.

[23] 22a-3

Mahrûsa-i Bursa sükkânından bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Halil bin Pîrî mahfil-i kazâda yine mahrûsa-ı merkûme sükkânından olup merhûm-ı mağfîret-nişân kutbül-evliyâ Baba Sultan kaddese sırrıhu'l-azîz evkâfına bi'l-fi'il mütevellî olan Mustafa Bey ibn-i İlyas nâm bevvâb-ı sultânî mahzarında takrîr-i kelâm edip merhûm-ı müşârun-ileyhin İnegöl kazâsında medfûn olduğu karyede vâki' zâviyesinin meşîhati yevmî sekiz akçe vazife ve berât-ı şâhî ile evlâd-ı Arabdan Yunus nâm kimesnenin üzerinde olup ba'dehû meşîhat-i merkûme bin on yedi senesi Zilhiccesinin on sekizinci gününde merkûm Yunus'un üzerinden bana tevcîh ve sadaka olunup yedime berât-ı şerîf-i âlîşân inâyet ve ihsân olunup, târîh-i mezbûrdan berü mutasarrıf iken merkûm Mustafa Bey hâlâ mütevellî olmağla meşîhat-ı merkûmeyi benim tasarrufuma mâni' olup vazîfemi

vermekde ta'allül eder. su'âl olunmak taleb ederin deyi kelimât-ı meşrûhasına mutâbık ve târîh-i mezbûrda meşîhat-ı merkûme kendüye tevcîh olunduğunu nâtik târîh-i mezbûr ile müverrah ve mübeyyen ve tuğrâ-yı garrâ-yı [22b] sultânî ile mücellâ ve müzeyyen berât-ı şerif-i izzet-medâr ibrâz ve izhâr eyledikde merkûm Mustafa Bey dahî istintâk olundukda zikr olunan meşîhatin aslı olmayıp kadîmden mütevellî olanlar meşîhati zabt edegelmişlerdir deyüp lâkin mezbûr el-Hâc Halil'in yedinde vech-i merkûm üzere berât-ı sultânî olup cânib-i saltanat-ı aliyeden tevcîh ve sadaka buyurulup ve mezbûr Mustafa Bey'in yedinde mezbûr el-Hâc Halil'in berâtını nâsîh emr-i şerîf ve berât-ı münîf olmayıp bir vechile istimâ' ve kabûle kâbil cevâb ve temessükü olmamağın yedinde olan berât-ı âlîşân mücebince Meşîhat-ı mezbûreyi merkûm el-Hâc Halil zabt ve tasarruf edip müstahak olduğu vazife-i ma'lûmesini edâ ve îfâ etmek için mütevellî-i mezbûra tenbîh olunup, mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazânî'l-mübârek fî't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Mehmed Efendi ibn-i Lutfullah el-gâdî, zahrü'l-müderrişîn Mevlânâ Mahmud Efendi ibn-i Hoca Mehmed, Sinan Efendi bin Mehmed el-müderriş, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi ibn-i el-Hâc Mustafa el-bevvâbü's-sultânî, Hasan bin Süleyman, Mehmed Dede bin ....., Mustafa bin Abdünnebî, Pervane bin Abdullah.

[24] 22b-1

Mahrûsa-i Bursa'da Hacılar mahallesinde vâkî' olup bir tarafı Sulehâ Vakfı olan menzil ve bir tarafı Mehmed bin Mustafa mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup mâlik olan Çeşmeci el-Hâc Ramazan nâm sâhibü'l-hayr süknâsını sulehâyâ vakf ve şart eylediği menzil harâb olmağla nice zamandan beri hâlî ve mu'attal kalıp hâlâ ahâlî-i mahalleden ba'zı ashâb-ı hayr zikr olunan menzili hasbeten lillâhi te'âlâ ta'mîr edip sulehâdan bir müstahak olan kimesneye tevcîh olunmak lâzım olup ve mahrûsa-i mezbûrede vâkî' Câmi'-i Kebîr'de kayyım olan bâ'isü'l-kitâb Mustafa Dede ibn-i Mehmed sâlih ve mütedeyyin ve müttakî ve deyyen olup süknâyâ şiddet-i ihtiyâcı vâzih ve beyyin olmağla menzil-i merkûmun süknâsına istihkâkı müte'ayyen olmağın menzil-i merkûmun süknâsı mezbûr Mustafa Dede'ye tevcîh ve ta'yîn olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Ramazâni'l-mübârek sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Musa ibn-i el-Hâc Musa, Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed el-kazzâz, Fahrü'l-eimme Ahmed Çelebi ibn-i Yusuf el-imâm, el-Hâc Mehmed el-müezzîn, Abdülmümin ibn-i el-Hâc Sinan, Ahmed Dede ibn-i Abdullah el-kayyim.

[24] 22b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Molla Yegân Evkâfına hâlâ kâyimmakâm-ı mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb Rıdvan Çelebi mahfil-i kazâyâ gelip takrîr-i kelam edip bundan akdem vakf-ı mezbûrdan olup mahrûsa-i mezbûre tevâbi'inden Varanyol? Kurbunda vâki' Nilüfer Suyu ile dâyir olup vâkıf-ı müşârun-ileyhe intimâyla tecdîd ve tavsîfden müstağnî olan dört göz değirmenin ekser mevâzi'i harâb ve meremmete muhtâc olmağla cânib-i şer'den nâyib ve mi'mâr olup gidip meremmete muhtâc olan mevâzi'i keşf ve tahmîn olunup, meremmetine izin verilmişidi. Hâlâ kemâ yenbagî ta'mîr ve meremmet etdirdim. Cânib-i şer'den üzerine varılıp tahammülü görölmesin taleb ederim dedikte cânib-i şer'den Mevlânâ Sadullah Efendi irsal olunup hâssa mi'mâr olan üstâd Mehmed bin Veli ve ehl-i vukûf ile üzerine varılıp nazar eylediklerinde fi'l-hakîka zikr olunan dört göz değirmen kemâ yenbagî ta'mîr ve meremmet olunmuş bulunup yirmi çatı direk ve dokuz yüz akçe mismâr ve oluğun başı doldurmasına bin yüz akçeye elli Varna? taşı ve beş araba çal ve iki büyük oluk dört bin akçeye ve oluklarının başların doldurmağa iki bin akçe ve cânib-i garbında olan bir gözünün üst taşına ve çarhına iki bin beş yüz akçe ve üçüncü gözün alt taşı tecdîd ve çarhına iki bin beş yüz akçe ve dördüncü gözün alt taşının tecdîdine bin sekiz yüz akçe ve harcına beş yüz akçe ve zikr olunan çarhlara keçenin yirmi dâne öz ve dört yüz akçe ve yirmi vukiyye büyük mismâra üç yüz altmış sekiz akçe ve iki bin badavra? Mismârına iki yüz akçe ve cümle harkların tanzîfine iki bin akçe ve değirmenin suyun sed etmeğe altı yüz yirmi akçe ve üstâdiye mekkâriye ve ırgâdiye ve hammâliye ve levâzımına üç bin iki yüz akçe ve harc evine üç yüz altmış akçe ve ..... yanında olan meremmetine iki yüz doksan akçe ve mismârına yüz elli dört akçe ve olukda kalan ve dallarına? duvar için altmış akçe ve yevm-i şitâda suyu kesmek için dizmeye doksan akçe ve değirmen taşlarına iki erkek duvar seksen akçe oluğun neccâriyesine ve duvarlarının kerpicine yüz altmış ve anbar için yirmi beş tahtaya bin akçe ve üstâdiye ve ırgâdiyesine iki yüz yirmi beş akçe ve iki tuç doksan akçeye ve erkek duvar için üstâdiye altmış akçe ve hammâliye-i kereste otuz

akçe ve orta oluğun meremmetine üstâdiye ve dayaklarına iki yüz elli akçe bu cümlelerin cem'an yirmi alt ıbin dört yüz yedi akçeye tahammülü vardır. Noksânla ta'mîr ve meremmet mümkün değildir deyü mi'mâr-ı mezbûr ve ehl-i vukûf haber verip, zikr olunan değirmenin fırını dahî harâb olup onun dahî ta'mîr ve tevdîdine mi'mâr-ı mezbûr bin iki yüz akçe tahmîn eylediğin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr edip ba'dehû gelip vukû'u üzere ihbâr ve takrîr [23a] eyledikde zikr olunan fırın dahî ta'mîre izin verilip mâ vaka'a ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Rüstem Bey bin ..... an karye-i Hamidler, Ferruh bin Mehmed, Süleyman bin Veli, Eyüb bin Cafer, Bali bin Ahmed min karye-i Ragıb? el-Hâc ..... bin Yakub min karye-i Nebiler?.

[24] 23a-1: (Okunamadı)

[24] 23a-2

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan merhûm-ı mağrifet-nişân Sultân Mehmed Han tâbe serâhu ..... İmâret-i âmiresinde fukarâ-yı müslimîn için tabh olunan ta'âmdan yevmî dört kıt'a fodula ve iki kefçe aş mutasarrıf olan İsa bin ( ) nâm kimesne vefât edip zikr olunan dört kıt'a fodula ve iki kefçe aşın âhara tevcîh olunmak lâzım oldukda işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmed bin Sinan her vechile mahal ve müstahak olmağın tevcîh ve ta'yîn olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr ve yedine def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc ede.

Tahrîran fî evâhir-i şehr-i Ramazânî'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim [bin] Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâbü's-sultânî, Mahmud Bey bin Osman, Salih bin Abdi.

[24] 23a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Umur Bey Câmi'i'nin hatîb ve imâmı olup ve mahalle-i Umurbey'de Fayize Hâtûn ibnet-i Sinan Çelebi Mektebi hocası olan Ahmed Efendi bin Mehmed vefât edip müşârunileyhâ Fayize Hâtun Vakfiye-i ma'mûlün-bihâsında ve şartü't-ta'lîm Mehmed bin Bâli limen-yahtâre'l-hâkimi's-şer'î Bursa el-mahrûsa deyü tasrîh eyleyip ve

beher yevm rûhiyçün bir cüz'-i şerîf kırâ'et ve tilâvet etmek üzere mu'allim vazîfesin yevmî dört akçe olmak şart eyleyip muvakkı'-ı kitâb yesserallâhu lehû hüsnü'l-münkaliib ve imâm hazretleri dahî ehl ve müstahak olmağla râfî'u'l-kitâb Ramazan bin ( ) nâm kimesneyi vazîfe-i merkûme ile mekteb-i mezbûrda mu'allim nasb v etayin eyleyip ol dahî ber-mûceb-i şart-ı vâkıf mu'allimlik hidmetin kabûl ve edâsına müte'ahhid olucak ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim Kethüdâ, Muhzırbaşı İbrahim Çelebi, Cübbedâr Salih Beşe, Mustafa bin Pir.

[24] 23a-4

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan kutbü'l-ârifîn gavsü'l-vâsılîn hazret-i Emir kaddese sırrahü'l-hatîr hazretlerinin imâret-i âmiresinde fukarâ-i müslimîn için ve müsellemt için tabh olunan ta'âmdan aşıyla yevmî sekiz kıt'a fodulaya mutasarrıf olan Hemdem bin Abdullah nâm kimesne vefât edip zikr olunan sekiz fodula'nın yevmî dört fodulası mezbûrun zevcesi Kamile bint-i Abdullah nâm hâtûna tevcîh olunup bâkî kalan dört fodulası dahî işbu bâ'isü'l-kitâb Halil bin Mehmed nâm kimesne fakîr ve müstahak olmağın aşıyla mezbûr Mehmed'e tevcîh olundu. ba'de'l-yevm zikr olunan dört kıt'a fodulaya mutasarrıf olup kimesne mâni' olmaya.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Ramazâni'l-mübârek li-sene hamse ve ışrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Abdullah, Rıdvan bin Abdullah, Mehmed bin Zeynelabidin, Pervane bin Abdullah.

[25] 23b-1

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan kutbü'l-ârifîn senedü'l-vâsılîn Hazret-i emir kaddese sırruhü'l-hatîr hazretlerinin imâret-i âmiresinde fukarâ-i müslimîn ve müslimât için tabh olunan ta'âmdan aşıyla yevmî sekiz kıt'a fodulaya mutasarrıf olan Hemdem bin Abdullah nâm kimesne vefât edip zikr olunan sekiz fodulanın yevmî dört fodulası Halil bin Mehmed nâm kimesneye ta'yîn olunup bâkî kalan dört fodulası dahî müteveffâ-yı merkûmun zevcesi işbu bâ'isetü'l-kitâb Kamile bint-i Abdullah fakîre ve müstehikka

olmağın işbu dört fodula mezbûreye tevcîh olunup, bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min şehr-i Ramazân li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Çelebi bin Abdurrahman, Rıdvan bin Abdullah, Mehmed bin Zeyneddin, Pervâne bin Abdullah.

[25] 23b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Başçı İbrahim Hamamının hamamcısı olan el-Hâc Hasan bin Hüsrev nâm kimesne meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmedbin Abdullah namkimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edip silk-i mülkünde münselik olup zikr olunan hamamın içinde olan esbâbdan kırk yedi çift kara buğra peştamal ve on dört aded ibrişimli peştamal ve yedi deste müsta'mel peştamal ve altı aded yün? Havlu ve yedi deste mereste? Demekle ma'rûf beyaz peştamal ve üç çift havlu yeni el makremesi ve altı aded peştamal-ı hurde makreme ve dört aded tas ve üç buçuk kantar omça? Odun ve sâyir adedi ve ne'vi ve vasfı beynimizde cehâlet-i tâmmı ilm-i şer'î ile ma'lûm olup döşeme ve halıyı mezbûr Mehmed'e bi-safka-i vâhîde ile otuz bin fiddî Osmânî akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' ve teslîm edip ol dahî minvâl-i meşrûh üzere iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra semen-i merkûmun üç bin akçesin yedinden nakd alıp kabz edip bâkî kalan yirmi yedi bin akçenin bin akçesini dahî târîh-i kitâb senesi şehr-i Şevvâlinin on beşinci günü edâ edip ve mâ'dâsı olan yirmi altı bin akçeyi dahî zikr olunan Şevval ayının on beşinci gününden bir yıl ve bir ay tamâmına varınca her haftada beşer yüz akçe vermek üzere taksît ve te'cîl eyledim dedikde bâyi'-i merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda müşteri-yi merkûm Mehmed dahî bi'l-muvâcehe tasdik ve minvâl-i meşrûh üzere iştirâ ve kabz edip taksît-i mezbûru kabûl eylediki tahkîk eyledikten sonra mahrûsa-i merkûme mahallâtından Elmalık mahallesinde sâkin olup dellâk tâyifesinden olan Ali bin Hüseyin nâm kimesne taksît-i mezbûra ve meblağ-ı mezkûre tarafeynden emr ve kabûlü hâviye kefâletle kefil olup ve yine mahrûsa-i merkûme kal'asında Nakkaş Ali mahallesinde sâkin olup tâyife-i merkûmeden olan Kanber Ali ibn-i Ali bin Abdullah nâmkimesne dahî müşteri-yi merkûmun nefesine ve hîn-i mütâlebede meclis-i şer'a ihzâr ve tarafeyden emr ve kabûlü hâviye kefâletle kefil olmağın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Abdünnebi bin Süleyman, Mehmed bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Ramazan bin Hüseyin.

[25] 23b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Istabl-ı Amire-i Sultânî Ağası olan Ali Ağa ibn-i Ömer mahfil-i kazâda Anadolu ağası olup mahrûsa-i merkûme muhâfazasında olan Mehmed Ağa bey odabaşısı olan Kasım bin Abdullah nâm yeniçeri mahzarında takrîr-i kelâm edip bundan akdem Acem oğlanı nâmına olan Ahmed nâm şakî benim odamda olan sandığımın içinde on iki bin nakd akçemi ahz ve sirka edip ve Emir hanında Zeyneddin nam kimesnenin odasını açıp esbâbın sirka eylerken ahz olunup, mahkemeye gitirdiklerinde dülbendi ve çakşırı ve yan cebi ve koyun cebinde anahtarları bulunup içinde birisi mezbûr Zeyneddin'in odasının kilidin açıp fesâd ve kabâhati zuhûr etmekle Anadolu ağası habsine verilmişidi. Dünkü gün mezbûr Ahmedi bir tarikle halâs edeceklerin istimâ' eylediğimde hâkim-i muvakkî'l-kitâb hazretleri huzûrunda merkûm Kasım Şakî-yi mezbûru kemâ yenbagî hıfz ve zabt eyle dediğimde merkûm Kasım dahî ben ânı hıfz ederin ve kefilim, giderse benden bilip benden taleb eyle demişidi. Halâ firâr etmiş su'âl olunsun dedikde gibbe's-su'âl mezbûr Kasım mezkûr Ali Ağa'yı cemî' kelimâtında tasdik ve nehc-i mestûr üzere nefesine kefil olduğun tahkîk edip lâkin bu gece Anadolu ağasıyla ben şehri devr etmeğe çıkdım idi. Hapisten firâr etmiş deyücek sûret-i hâl gibbe't-taleb ve's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min şehr-i Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Sefer Subaşı bin Hayran, Hüseyin bin Receb, Ramazan bin Hüseyin.

[25] 24a-1

Sahn müderrislerinden Şah Mehmed el-Gâzî birâderi olup kuzât-ı şer'iyeden olan Mevlânâ Pir Mehmed bin Mehmed el-Gâzî meclis-i şer'de bi'l-fi'il sütte-i devlet kapıcıları başı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim hâvi7l-mehâmid ve'l-mekârim Fazıl? Ağa bin Abdüddâyim muvâcehesinde ikrâr-ı tav'î eyleyip Lapseki kâdîsı olup avâriz

akçesinden zimmetime ba'zı mâl lâzım olup muzâyakam olmağla ağa-yı müşârun-ileyh hazretlerinden İstanbul'da altmış bin akçe istikrâz etmişdim. Otuz bin akçesi İstanbul'da Derviş Ali mahallesinde bir tarafı Camcı Bâli mülküne ve bir tarafı Mustafa Paşa nâm Yeniçeri mülküne ve bir tarafı Çeşmî Efendi ittibâ'ından Abdullah nam Müderris mülküne ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup, iki fevkânî oda, üç fevkânî sofayı ve iki tahtânî odayı ve birkenifi ve ahuru ve hadîkayı hâvî olan mülk menzilimi bey' edip semenini zimmetimde olan altmış bin akçe deynimin otuz binine mukâsa eyleyip ben yeni fiddî? Edâ edip bâkî hâlâ zimmetimde yirmi beş bin akçe kalmıştır. Vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ merkûm Ali hazretlerine deynimdir dedikde mâ vaka'a bi't-taleb kayd olundu.

Fî evâhir şehri-i Ramazânî'l-mübârek

Şuhûdü'l-hâl: Osman Çavuş hâssa-i harc, Mustafa Çavuş, kâtib, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim muhızırbaş.

[25] 24a-2

Mahrûsa-i Kostantiniyyede Aksaray kurbunda Sofular mahallesi sâkinelerinden olan işbu bâ'isetü'l-kitâb Belkıs bint-i Üveys Çavuş nâm hâtûn meclis-i şer' de mahrûsa-i Bursa'da Karakedi mahallesi sükkânından olup esirci tâyifesinden olan el-Hâc Ali bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne mahzarında takrîr-ida'vâ edip mezbûr el-Hâc Ali'nin yedinde ve taht-ı tasarrufunda olup işbu meclisde hâzıra ve müşârunileyhâ olan orta boylu açık kaşlı sarı ela gözlü Rûsiyyetü'l-asl sâbıka Mercibin ve hâlâ Belkıs ismiyle müsemmât olan câriye bundan akdem benim ümme-i memlûkem olup târîh-i kitâbdan yedi yıl mukaddem İstanbul'da mülkünden ayak etmişdi. hâlâ mezbûr el-Hâc Ali'nin yedinde buldum. Bi-gayr-ı vech-i şer'î vaz'-ı yed eylemiştir. Su'âl olunup kasr-ı yedine tenbîh olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr el-Hâc Ali cevâbında işbu câriye-i mevsûfeyi târîh-i kitâbdan üç yıl mukaddem Yenişehir kazâsı sükkânından Martin oğlu demekle ma'rûf Sefer Bey nâm yeniçeriden yedibin beş yüz nakd-i fiddî-i Osmânî akçeye iştira eyledim. minvâl-imeşrûh üzere müdde'îye-i merkûmenin ümme-i memlûkesi olup yedi yıl mukaddem mülkünden ayak eylediği ma'lumum değildir deyü inkâr etmeğin müdde'îye-i merkûmeden da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Abdülbâkî Çelebi ve Ahmed Çelebi ibney Mustafa Çavuş nâm karındaşlar li-ecliş-şahâde hâzırân olup, gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' işbu câriye-i mevsûfe

mezbûre Müdde'îye-i merkûmenin ümme-i memlûkesi olup târîh-i kitâbdan yedi yıl mukaddem İstanbul'da mülkünden ayak eyledi idi. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olduktan sonra müdde'îye-i mezbûre câriye-i merkûmeyi âhara bey' veyâ hibe etmeyip vücûh-ı şer'îyyeden bir vechile mülkünden ihrâc etmediğine gıbbe'l-istihlâf yemîn billâhi'l-azîm etmeğin mücebiyle mezbûr el-Hâc Ali'nin kasr-ı yedine tenbîh olunup müdde'îye-i mezbûreye teslîm etmeğe emr olundu.

Tahrîren fî evhâhir-i şehri-i Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim bin Mustafa, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Yahya Beşe bin Abdullah, Ramazan bin Hüseyin.

[25] 24a-3: (Okunamadı)

[26] 24b-1

Mahrûsa-i Bursa'da bi'l-fi'il hâssa harç emîni ve mukâta'ât nâzırı olan fahrü'l-a'yân Osman Ağa nâm kimesne meclis-i şer'de işbu bâ'isetü'l-kitâb Yahya Bey bin Abdullah nâm yeniçeri mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i merkûmede vâki' kahve resmi mukâta'asına târîh-i kitâb senesi şehri-i Şevvâli guresinden sene-i kâmile gâyetine değin ayda ikişer bin beş yüz akçeye merkûm Yahya bey'e der'uhde edip ol dahî kabûl ve iltizâm eyledikten sonra zikr olunan Şevval aylığının bin akçesini nezâret-i muhkiyem hasebiyle ber-vech-i peşîn mezbûr Yahya Bey'in yedinden alıp mîrî için kabz ve tesellüm eyledim. Şol vech üzere ki merkûm Yahya Bey Şevval tamâmında cânib-i mîrîye iki bin üç yüz akçe verip beş yüz akçesi ba'demâ mezbûr Yahya Bey mukâta'a-i mezbûre için cânib-i mîrîye teslîm eylediği altı bin akçe-i peşîni tamâm oluncaya değim meblağ-ı mezbûra mahsûb oluna dedikde mukırr-ı müşârunileyhi kelimât-ı meşrûhasında mezbûr Yahya Bey bi'l-muvâcehe tasdîk ve minvâl-i meşrûh üzere kabûl ve iltizâm eylediğin tahkîk etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâhir-i Ramazân sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi muhızırbaşı, Salih Beşe bin Abdi, Mehmed bin Ramazan.

[26] 24b-2

İşbu bin yirmi beş Ramazân-ı şerîfinin yirmi beşinci gecesi ba'de salâti'l-mağrib mahrûsa-i Bursa bezzâzistancıları tarafından mahkeme-i şerîfeye âdem gelip bezzâzistân içinde bir hırsız ahz olunup, yedinde mâl-ı tüccârdan mâl bulunmuşdur. Li-ecli'l-keşf ve't-tahkîk âdem gönderilsün denildikde cânib-i şer' den Mevlânâ Ramazan şeşir Subaşı olan Sefer Bey bin Hayran ile irsâl olunup bezzâzistân içinde Mehmed bin Abdullah nâm şahıs elinde bir mikdâr mâl ile bulup bezzâzistâncılar ve nice müslimîn ile huzûr-ı muvakkı'-ı kitâba getirilip mezbûr Mehmed'den sen kimsin ve bu ne hâldir deyü su'âl olundukda ben dikici sarrâçlardanım adım Mehmed'dir. İğvâ-yı şeytana uydum. Gündüzün bezzâzistânın içine girip biryerde saklandım. Ancak bunları aldım. Bir sandıktan çıkardım. Murâdım gece ânda yatıp ertesi halk geldikten sonra ben dahî kesret arasında çıkıp sirka ettiğim ne ise ânı tahlîs etmek idi. Hikmet-i rabbâniyye duyuldum. Me'hûz oldum dedikten sonra yedinde bulunn eşyâ-yı mesrûkaya nazar olundukda bir kağıd içinde yirmi beş sikke altın ve bir alaca işlenmiş köhne bez içinde bir çift altın bilezik v ebir altın gerdâniye ve bir altın levhalı bir pazubendlü altın zincir ve bir alaca örme işlenmiş kesenin içinde yirmi altı aded kâmil kuruş ve üç rub' kuruş ve yirmi iki nısf kuruş ve bir akçe ve bir ağzı alaca ve haremi alaca kesenin içinde altmış dokuz kuruş ve beş nısf kuruş ve altı rub' kuruş ve altı sikke altın birisi iki altınlık bulunup zikr olunan eşyâdan gayrı nesne sirka etdin mi denildikde etmedim mecmû' meskûkum budur deyip ba'dehû bezzâzistân ahâlîsinden Sinan Celebi ibn-i Hasan nâm kimesne mahfil-i kazâya gelip benim dahî bezzâzistânda olan dükkânımın kilidi kırılıp içinde bir kese ile yüz otuz kuruşum sirka olunmuş deyücek merkûm Mehmed getirdilip su'âl olundukda fi'l-vâkim mezbûrun dahî dükkânının kilidin kırıp içinden bir kese ile yüz otuz kuruşu ahz ve sirka edip bezzâzistanın cânib-i şimâlisinde esir kapısının içinde bir karanlık yerde defn eyledim deyip cânib-i şer' den tekrâr Mevlânâ es-Seyyid Mehmed ve Sefer Subaşı ve cemm-i gafîr irsâl olunup vardıklarında mezbûr Mehmed defn eylediği mevzi'den zikr olunan yüz otuz kuruşu aynı ile bulup çıkarıp mahkemeye götürdüklerinde yine sâhibine teslîm olunup mezbûr Mehmed'in sârik ve harâm-zâde ve sâ'î-i bi'l-fesâd olduğu sübût ve zuhûr bulmağın mâ vaka'a mezkûr Sefer Subaşı talebiyle ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eşrâf es-Seyyid Cafer Efendi ibni'l-merkûm İbrahim Adil, Çukadâr Salih Beşe, Muhzırbaşı İbrahim Çelebi.

[26] 24b-3: (Okunamadı)

[26] 25a-1

Mahrûsa-i Bursa kal'ası mahallâtından Çıracık Bey mahallesinde sâkin olan Celal bin Ali nâm şâb-ı Akıl ve bâliğ hemşîreleri olan Kerîme ve Ayşe nâm âkiletân-ı bâligatân ve vâlideleri olan Ehliyaşa Bint-i İskender Çelebi taraflarından ikrâr-ı tâti'z-zikre fahrü'l-kuzât Pir Mehmed Efendi ve Abdülkadir Çelebi ibn-i Mustafa Çelebi nâmkimesneler şehâdetleriyle vekâlet-i hasm-ı şer'î câhid ammîleri râfi'ul-kitâb el-Hâc Sinan bin seferşah muvâcehesinde şer'an sâbite olduktan sonra bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı şer'î ta'bîr eyleyip bundan akdem babamız sâlifü'z-zikr Ali bi-emrillâh müteveffâ olup ammimiz mezbûr el-Hâc Sinan vasîmiz olan vâlidemiz müşârunileyhâ Ehliyaşa bint-i İskender Çelebi bundan babamız mezbûr Ali'den li'z-zekeri misle hazzi'l-ünseyeyn mûcebince kalan mâl-ı mevrûsumuzdan elli altı bin altı yüz akçemizi kabz eyleyip üzerine deyn etmiş imiş. Hâlâ cümlemiz âkıl ve bâliğ olduktan sonra ben bi'l-vâris mbelâğ-ı mezbûrun nısfı olan hakkım yirmi sekiz bin üç yüz akçemi mesfûr ammim elinden aldım kabz eyledim. bir akçe hakkımkalmadı. Ve mesfûretân hemşîrelerim Kerime ve Ayşe dahîvâlidemiz olan merkûme Ehliyaşa elinden meblağ-ı mezbûrdan nısf olup ve ale's-seviye babalarından hakları olan on dörder bin ellişer akçe haklarını mesfûr ammim el-hâc Sinan vâlidemize teslîmden sonra alıp kabz eyleyip bi't-tamâm istifâ etmişlerdir. Husûs-ı mezbûra mûte'allik kat'an alâkaları kalmamışdır deyüp mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunda el-mukırrun lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk edicek ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb ketb ve tahkîk olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min şehri Ramazâni'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-müderrisîn Mevlânâ Mehmed Efendi bin İbrahim. Sun'î Efendi bin el-Hâc Mahmud, Mehmed Bey bin el-Hâc Ali, Mustafa Çelebi bin İskender.

[26] 25a-2

Mahrûsa-i Bursa kal'ası mahallâtından Çıracık Bey mahallesinde sâkin Celal bin Ali nâm şâb-ı âkil ve bâliğ akârîr-i şer'îyyesi mu'tebere olduğu halde işbu râfi'ul-kitab ammi el-hâc sinan bin Seferşah muvâcehesinde ikrâr-ı şer'î eyleyip bundan akdem mezbûr ammim el-Hâc Sinan bederim müteveffâ oldukda vâlidem olup vasım olan Ehliyaşa bint-i İskender Çelebi nâmhâtûn elinden benim mâl-ı mevrûsumdan yirmi sekiz bin üç yüz râyici'l-vakt akçem kabz v ezabt etmişidi. bamde'l-bülûğ meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm mesfûr ammimin elinden alıp kabz eyledim. bir akçe v ebir habbe hakkım kalmadıkdansonra yine meblağ-ı mezbûrdan on iki bin akçeyi mesfûr ammim el-Hâc Sinan'a bi-tarîki'l-karz verdim mezbûr dahî meblağ-ı mesfûru bi't-tamâm bi-tarîki'l-karz benden alıp kabz eyledi dedikde bi'l-muvâcehe müşârun-ileyh el-Hâc Sinan Bey'in meşrûhü'l-hâl cemî' makâlinde tasdik ve bi'l-müşâhede tahkik edicek ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi gurre-i Şevvâli'l-mükerrerem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzâtî'l-müteşerri'in Mevlânâ Mehmed Efendi bin Mustafa Çelebi, Mevlânâ Mehmed Efendi bin İbrahim, Sun'î Efendi bin el-Hâc Mahmud.

[26] 25a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Karakıran? Mahallesin sâkinlerinden el-Hâc Ali bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne yine mahrûsa-i mezbûrede Çoban Bey mahallesi sükkânından Mehmed bin Mehmed nâm kimesneyi meclis-işer'a ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelam edip mezbûr Mehmed işbu mâh-ı Şevvâliin üçüncü günü ikindi zamânında namazgâh altında ara Çelebizâde Efendi'nin kapısı önünde hidmetkârım Mehmed bin Yusuf nâmkimesnenin depesinde taş ile urup mecrûh eylemiş hâlâ mecrûh yatıp cânib-i şer'den üzerine varılıp vâki' hâl keşf ve tahrîr olunmak taleb ederim dedikde cânib-işer'den Mevlânâ Mustafa irsâl olunup ol dahî zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî müslimîn ile mecrûh-ı mezbûrun menziline varıp mu'âyene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-hakîka mezbûr Mehmed bin Yusuf depesinde taş yarası ile mecrûh bulunup cârihinden su'âl olundukda cârihim merkûm Mehmed'dir mâh-ı Şevvalin üçüncü günü ikindi zamanında mâlik olduğum menzile gelirken namazgah altında Karaçelebi-zâde efendinin kapısı önünde baş ve belden taş ile vurup mecrûh eyledi. cârihim mezbûr

Mehmeddir ahâlî-i mahalleden ve gayriden bir ferd ile da'vâ ve nizâ'im yokdur dedikde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip, ba'dehû gelip meclis-i şer' de ihbâr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Es-Seyyid Mehmed Çelebi b. es-Seyyid Mahmud, Mehmed bin Yusuf, Mehmed Çelebi bin Hasan, Hüseyin bin Piri.

[26] 25a-4

Mahrûsa-i Bursa mahalâtından Kara Yakub mahallesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-kitâb Mehmed bin Kurd nâm kimesne meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâmedip mahalle-i merkûme sâkinelerinden Çeşmeci kızı demekle ma'rûfe olup câr-ı mülâsıkım olan Ayşe nâm hâtûn mahalle-i mezbûrede vâki' mülk menzilimin üzerine bir çardak binâ ve ihdâs edip damlası benim duvarımın üzerine icrâ etmekle sâkin olduğum menzilimin içerisine su girip küllî zararı olmağla kıbel-i şer'den üzerine varılıp zikr olunan çardağımın dersi keşf ve tahrîr olunup vâki' olan zararı def'a tenbîh olunmak taleb ederim dedikde kıbel-i şer'den mevlânâ Sadullah irsâl olunup ol dahî hâssa mi'mârî üstâd Mehmed bin Veli ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî bî garaz ve ehl-ivukûf müslimîn ile üzerine **[25b]** mu'âyene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-vâki' mezbûre ayşe merkûm Mehmed'in menzilinin üzerine bir çardak binâ ve ihdâs edip damlası mezbûrun duvarı üzerine icrâ etmekle sâkin olduğu menzilinin içerisine su girip küllî zarar olduğu muhakkak ve mukarrer olup bu vechile def' olunması lâzım ve mühim olduğun mi'mâr-ı mezbûr ve sair ehl-i vukûf icmâ' ve ittifâk eylediklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû ihbâr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Efendi bin el-Hâc Mehmed el-Hâc Tahsin, el-Hâc Ali bin Hüseyin, el-Hâl Mehmed bin İbrahim, Hasan bin Abdullah, Ahmed bin İbrahim

[27] 25b-1

İşbu bâ'isü'l-kitâb Abdurrahman bin Hasan nâm kimesne mahfil-i kazâya Hüseyin bin Musa nâm kimesneyi ihzâr ve üzerine da'vâ edip Bogadis demekle ma'rûf bir Ermeni zimmetinde üç bin akçe sahtiyan bahâsından hakk-ı şer'im olup ba'dehû ben merkûm

Hüseyin'e ..... mezbûr? ferâce..... Üç bin akçeye bey' edip kable kabzi's-semen mezbûr Hüseyin dahî zikr olunan ferâceyi müşârun-ileyh Bogadis yine üç bin akçeye bey' ve teslîm edip aynı ile zikr olunan ferâceyi mezbûr Bogadis dahî bana olan üç bin akçeye ..... bey' edip semenini zimmetinde olan üç bin akçem ile mukâsa eyleyip beynimizde mezbûr Bogadis ile mübârât-ı şer'iyeye vâkı'a olduktan sonra ben hakkımı mezbûr Hasan'dan talep eyleyip mezbûr Hüseyin dahî ben müşârun-ileyh Bogadis'den çuka bahâsından bana olan deyni için almağa vekîl eyleyip ben dahî bi'l-vekâle talep eyleyip merkûm zimmî Bogadis'den bin beş yüz akçe aldım bin beşyüzü almadım. Bu takdîrce benim merkûm Hüseyin zimmetinde olan üç bin akçeme çuka bahâsından hakkımdan bin beş yüzü alınmış ve bin beş yüzü bâkî kalmış olur. Hâlâ ol bin beş yüz akçe çuka bahâsından olan hakkımı talep ederim dedikde gıbbe's-su'âl cemî' ahvâl zikr olunan minvâl üzere olduğuna merkûm Hüseyin mukır ve mu'terif olucak zimmetinde olan meblağ-ı mukırraya bin beşyüzün edâsıyla hükm olup ol ki vâki'dir bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, el-Hâc İbrahimbin Mustafa, Ahmed bin Abdullah, Mustafa bin Yunus?.

[27] 25b-2: (Okunamadı)

[27] 25b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Şeyh Konur mahallesi mescid-i şerîfnde merhûm Emir Hoca rûhiyçün ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet eden Ramazan bin Carullah vefât edip yeri mahlûl oldukda işbu hâmilü'l-kitâb Muharrem bin Zeynelabidin nâm kimesne her vechile mahal ve müstahak ve sezâvâr- ilâyık olmağın zikr olunan cüz'-i şerîf vezîfe-i merkûme ile mezbûr Muharrem'e tevcîh ve ta'yîn olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb olunup yedine def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc ede. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Sâbıkûn.

[27] 26a-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Mumcu tâyifesinin kethüdâları olan el-Hâc Mahmud bin el-Hâc Yusuf ve tâyife-i mezbûreden es-Seyyid Yahya bin es-Seyyid Hasan ve el-Hâc Abdülkerim bin Mehmed ve el-Hâc Ali bin Mehmed ve el-Hâc Mehmed bin Abdullah ve Cafer bin Abdullah ve sâyirleri bi-ecma'ihim mahfil-i kazâyâ gelip sevk-i kelim ve bast-ı mukaddemât-ı merâm edip kadîmü'l-eyyâmdan mahrûsa-i mezbûre kasablarından alınan iç yağ ı elli bir hisse olmak üzere takrîr ve ta'yîn olup elli birden ziyâde olmamak üzere yedimize hüccet verilip cümlemizin ittifâkı ile elli bir hisse olmak üzere beynimizde tevzî' ve taksîm olup hâlimiz intizâm üzere iken hâlâ içimizden ba'zı kimesneler zikr olunan elli bir hisseyi ziyâde etmek isteyip ittifâkımıza muhâlefet etmekle ihtilâl vermekden hâlî değİllerdir. Üslûb-ı kadîm üzere amel olup kethüdâmızın yedinde mahfûz olan defter mücebince ve hüccet-i kadîme muktezâsınca elli bir hisseden ziyâde olmayıp cümlemizin ittifâkına muhâlefet olunmamak için ber-vch-i ekîd tenbîh ve te'kîd olunmak taleb ederiz dediklerinde nazm-ı umûr-ı müslimîn için me'mûllerine müsâ'adeden mübâ'adet olunmayıp üslûb-ı kadîm üzere elli bir hisse olmak üzere ta'yin ve takarrür olup mâ vaka'a ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-evâyil-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Mevlânâ Mehmed Efendi bin Lutfullah, Zahrü'l-müderresîn Mevlânâ Bostan Efendi b. Mehmed, es-Seyyid Mehmed Çelebi bin es-Seyyid Mehmed Efendi.

[27] 26a-2: (Okunamadı)

[28] 26a-3

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde hâl olan merhûm Hazret-i Emir Sultan mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât eden merhûm es-seyid Mustafa nâm kimesnenin sulbiye kızı bâ'isetü'l-kitâb Ayşe nâm hâtûn mahfil-i kazâyâ gelip takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i mezbûre hâricinde Çamlıca nâm mevzi' kurbunda vâki' ekserci Emir bahçesi demekle ma'rûfe olup iki tarafı Dolugeç? Deresi demekle ma'rûf vâdî ve bir tarafı yine benim mülkûme ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk-i mevrûsum iken Rıdvan ve Piyâle? Nâm kimesneler bir tarikle vaz'-ı yed edip tasarruf ederler. cânib-i şer'den

üzerine varılıp zikr olunan bahçe hudûd-ı erba'asıyla babam mezbûr es-Seyyid Mustafa'nın mülkiyet üzere tasarrufunda olduğun bilen müslimânlardan su'al olunup vâki' hâl keşf ve tahrîr olunmak taleb ederin dedikde kıbel-i şer' den mevlânâ Sadullah irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslimîn ile zikr olunan bahçenin üzerine varıp müşâhede olunduktan sonra mezbûrân Rıdvan ve Piyâle gaybet edip mahrûsa-i mezbûre sükkânından Abdülkerim bin Hüsâm ve Abdüllatif bin Derviş nam kimesneler hâzırân olup fi'l-vâki' işbu hudûd-ı mezkûre ile mahdûd olan bahçe-i mezbûre Ayşe'nin babası mezbûr es-Seyyid Mustafa'nın mülk-i olup ba'de vefâtihî mezbûre Ayşe Hâtûn'a intikal eyledi deyü haber verdiklerin mevlânâ-yı müşârun-ileyh mahallinde tahrîr edip gelip haber vermeğın bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: El-Hâc Mehmed bin Veli, Nasuh Çelebi bin Salih, Ahmed bin Ali, Hızır bin Yahya.

[27] 26a-4

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Şeyh Konur mahallesi mescidinin yılda yüz seksen akçe vazîfe ile müezzin olan Ahmed bin Bayram nâm şâb-ı emred dâyimâ fisk u fücûr üzere olup edâ-yı hizmet etmediğini ahâlî-i mahalle ihbâr edip yeri ahara tevcîh olunmak ricâ eylediklerinde işbu hâfızü'l-kitab Ali bin Halil nâm kimesne her vechile mahal ve müstahak olup hizmet-i merkûmenin uhdesinen gelmeğe kâdir olmağın zikr olunan müezzinlik vazîfe-i mu'ayyenesiyle mezbûr Ali'ye tevcîh olunup bu hurûf li-eclit-temessük ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud Dede bin Ahmed, Ahmed bin Emrullah, Sefer bin Mustafa, Mehmed bin Satılmış, Süleyman bin Yusuf, Sırrı bin Ali.

[28] 26b-1

Mahrûsa-i Bursa ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'a gelip takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i merkûmede âsûde olan merhûm-ı mağfîret-disar Gâzî Hüdâvendigâr tâbe serâhu imâret-i âmiresinde fukarâ-i müslimîn için tabh olunan ta'âmdan mutasarrıf olduğum yevmî on iki kıt'a

fodula ve on kefçe aşın temessükü bundan akdem zâyi' olmağla hâlâ mütevellî-yi vakf olan Mustafa bin nâm bevvâb-ı sultânî mühr ve temessükü mühür? Kaydı nazar olunup mücebince hüccet-i şer'iyeye verilmek taleb ederim deyü mütevellî-yi merkûmun hat ve hatemini müştemil ve bin yirmi dört senesi şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzamının evâhiri târihiyle müverrah ve takrîri meşrûhuna mutâbık temessük ibrâz etmeğın mücebince bu hurûf ketb ve temhîr olunup yedine def' olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eşrâf es-Seyyid Cafer Efendi ibni'l-merhûm Emir Gâzi, es-Seyyid Hayrullah Çelebi bin es-Seyyid Halil, Es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Ali.

[28] 26b-2

Mahrûsa-i Bursa Kal'ası dâhilinde Pirkapı mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât eden merhûm Ali Hoca ibn-i Ahmed nâm kimesnenin li-ebeveyn karındaşı olan Mehmed Halife el-imâm meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahrûsa-i merkûmede âsûde olan merhûm-ı mağfiret-disar Gâzî Hüdâvendigâr Evkâfi'na bi'l-fi'il mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Mahmud mahzarında takrîr-i kelim edip evkâf-ı mezbûre arâzîsinden olup mahrûsa-i merkûme tevâbi'inden Mir? nâm karyede vâki' inde'l-ahâlî'l-diyâr ma'lûmü'l-hudûd ve'l-mikdâr olan mezâri' karındaşım mezbûr ali Hoca'nın yed ve taht-ı tasarrufunda olup hâlâ mezbûr Ali Hoca vefât edip evlâd-ı zükûru kalmamağla mezâri'-i mezkûreyi il verdiği resm-i tapu ile mütevellî-i mezbûr bana teklîf edip lâkin benim zikr olunan mezâri'a bir vechile rağbetim olmamağın il verdiği tapu ile almakdan bi'l-külliyeye ferâğ eyledim. mütevellî-yi mezbûr cânib-i vakıfdan tâlib olanlara resm-i tapu ile versin. Benim be-vech-i mine'l-vücûh rağbetim ve talebim yokdur dedikde mâ vaka'a gibbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Çelebi bin kâtibi'l-vakf, Hasan Çelebi bin Mustafa, Abdi Halife bin Yahya, İbrahim Çelebi bin Mustafa.

[28] 26b-3

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Hamidler karyede bundan akdem vefât eden Yahya Bey ibn-i Abdullah nâm kimesnenin sulbiye kızları işbu bâ'isü'l-kitâb Raziye ve Ayşe nâm

hâtûnlar meclis-i şer‘de mahrûsa-i merkûme sükkânından el-Hâc Abdülhalim nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edip merhûm Gâzî Hüdâvendigar Vakfî'ndan karye-i merkûmede vâki‘ inde'l-ahâli'd-diyâr ma‘lûmü'l-hudûd ve'l-mikdâr olup el-ân mezbûr el-Hâc Abdülhalim yedinde olan on beş müdlük mezra‘a mukaddemâ tapu ile babamız müteveffâ—yı merkûmun yedinde ve tasarrufunda olup ba‘de vefâtihî evlâd-ı zükûru kalmamağla mezra‘a-i merkûme kânûn üzere tapuya müstahak oldukda mezbûr el-Hâc Abdülhalim bizim haberimiz yoğiken cânib-i vakfa on beş bin akçe resm-i tapu verip tasarrufuna izin almağla biz dahî il verdiği resm-i tapuyu verip almak için hâlâ Şeyhülislam ve müftiyyü'l-enâm hazretlerinden fetvâ-yı şerîfe mücebince emr-i Sultanî alıp mezbur el-Hâc Abdülhalim'den taleb eylediğimizde mezbûr dahî fi'l-vâki‘ mezra‘a-i merkûmeyi on beş bin akçe resm-i tapu ile almışdım. Lâkin mezra‘a-i merkûme için birkaç re’s öküz iştirâ etmişdim. Üzerine varılıp ehl-i vukûf ittifâkıyla bahâları tahmîn olunduktan sonra bahâsıyla iştirâ olunmak üzere zikr olunan on beş bin akçe resm-i tapuyu bizden taleb edip mezra‘-i merkûmeyi bize teslîme ta‘ahhüd eylemişidi. Su’âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb ederiz dediklerinde gıbbe's-su’âl mezbûr el-Hâc Abdülhalim cevâbında fi'l-vâki‘ mezra‘a-i merkûmeyi on beş bin akçe resm-i tapu ile alıp, mezra‘a-i merkûme için birkaç re’s öküz iştirâ eylemişdim. Ehl-i vukûf ile üzerine varılıp zikr olunan öküzlere her ne bahâ tahmîn olunursa bahâsıyla iştirâ eylesinler ve cânib-i vakfa verdiği on beş bin akçe resm-i tapuyu versinler ben dahî mezrama-i merkûmeyi zikr olunan öküzleri teslîm edeyin dedikde vâki‘-i hâl hıfzan li'l-makâl ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: Mevlânâ Mehmed Efendi bin Yakub, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Hamza bin Mustafa, Salih bin Abdi.

[28] 26b-4: (Okunamadı)

[28] 27a-1

Mahrûsa-i Bursa mukâta‘âtından Bozahâne ve tevâbi‘i mukâta‘ası ayda üçer bin üç yüz akçeye Mehmed bin Mustafa nâm kimesnenin uhdesinde iltizâmında olup hâlâ sipâh-ı zafer-penâh zümresinden bâ‘isü'l-kitâb Mehmed Bey bin Sadık yılda beş yüz akçeye icâreteynle mukâta‘a-i mezbûreyi iltizâma râğıb oldukda husûs-ı merkûm cânib-i mîrîye

nâfi‘ olmağın mahrûsa-i mezbûrede bi’l-fi‘il hâssa harc emîni olup mukâta‘aya nâzır ve kâbız-ı emvâlimiz olan kıdvetü'l-a‘yân Osman Ağa vech-i merkûm üzere mukâtama-i mezkûreyi merkûm Mehmed Bey'e der‘uhde edip ol dahî iltizâm ve kabûl edip cânib-işer‘den dahî istîzân olundukda tasarrufiye bu hurûf kebt ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Hafız Mehmed Çavuş el-kâtib, el-Hâc İbrahim kethüdâ-yı şehir, İbrahim Çelebi muhızırbaşı ve gayruhum.

[28] 27a-2: (Okunamadı)

[28] 27a-3

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan kutbü'l-ârifin ve gavsü'l-vâsılın Hazret-i Emîr kaddese sırruhü'l-hatîr hazretlerinin hamâmı kurbunda vâki‘ olan çeşmede ve merhûm-ı müşârunileyhin câmi‘-i şerifinin hareminded vâki‘ olan şadırvanda cereyân eden Akçağlan suyunun vakfına ayda yirmi dokuz akçe vazife ile nâzır olan Hemdem bin Abdullah nam kimesne vefât edip nezâret-i merkûme mahlûl oldukda işbu bâ‘isü'l-kitâb fahrü'l-eşrâf ve's-sulehâ es-Seyyid Hasan Çelebi ibn es-Seyyid Murtazâ nâm kimesne her vechile mahal ve müstahak olmağın nezâret-i mezkûre vazîfe-i mu‘ayyenesiyle müşârun-ileyh es-Seyyid Hasan Çelebi'ye tevcîh ve ta‘yîn olunup, bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi‘ aşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: fahrü'l-müderrişini'l-kirâm Mevlânâ İbrahim Efendi ibn-i Mehmed, Mehmed Çelebi ibn-i Abdurrahman el-ma‘rûf bi Hamdi-zâde, Mehmed Halîfe ibn-i Zeynelabidin, es-Seyyid İbrahim ibn-i Hüseyin Şeyhü'l-imâret, Ahmed Reis bin Abdullah, Yahya bin Mustafa?

[28] 27a-4

Bundan akdem şehri Ramazânda bir Yahudi katl eyledi deyü muzınna ittihâz olup habs olunan Rıdvan bin Abdullah nâm gulâmın nefsine vasî ve mahkemeye de ihzârına Mevlânâ Sarraç Fazlı bin Yusuf kefil oldukda mâ vaka‘a kayd olundu.

Fî 17 Şevvâl minhü

Şuhûdü'l-hâl: Ahmedbin Abdullah, İbrahim Çelebi bin Fazlu'l-hayr?, İsmail Bey bin Abdullah.

[28] 27a-5

Mahrûsa-i Bursa'da ve tevâbi'inde bi'l-fi'il beytü'l-mâl-ı âmme ve hâssa emîni olan fahrü'l-iştibâh Mehmed Bey bin Fazlullah nâm cündî meclis-i şer' de mahrûsa-i merkûme nevâhîsinden Mudanya nâhiyesi sükkânından işbu bâmisü'l-kitâb fahrü'l-a'yân Mehmed Bey bin Osman nam cündî mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip nâhiye-i merkûmede ve tevâbi'inde vâki' olan beytü'l-mâlî ahz ve kabza ve lede'l-îsâle ve kabz ve îsâl tevakkuf eylediği umûrun cümlesine mezbûr Mehmed Beyi vekîl ve nâyib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini edâya ta'ahhüd ve iltizam etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbsûr

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çavuş bin İbrahim, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa el-bevvâb, Sefer Subaşı.

[29] 27b-1

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Zindankapısı mahallesinde merhûm Ivaz Paşa'nın? vakf eylediği nukûdun bi'l-fi'il mütevellîsi olan bâ'isü'l-kitâb Abdünnebi bin Ali nâm kimesne mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip bundan akdem vakf-ı mezbûrun zimem-i nâsda olan nukûdu cem'an otuz sekiz bin akçe olup vech-i merhûm üzere yedimde olan muhâsebe defterine kayd ve mestûr olup sâl-be-sâl vech-i merkûm üzere muhâsebem görülor idi. Lâkin nukûd-ı merkûmeden benden mukaddem mütevellî olanlar zamânından Ak Mehmed nâm kinmesne zimmetinde üç bin akçe olup mukâbelesinde Eski Kaplıca mahallesinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd menzilin cânib-i vakfa deyn-i merkûm mukâbelesinde rehn vaz' etmiş imiş. Bamdehû medyûn-ı mezbûr müflisen vefât edip mâl-ı vakf-ı mezbûra vefâ eder bir habbesi kalmamağla menzil-i mezbûru izn-i hâkim-i şer'î ile deyn-i mezbûr için Osman bin Molla nâm kimesneye iki bin akçeye bey' etmişidim. Mezbûrun yedinde iken menzil-i mezkûra ..... Ahmed nâm müteveffânın oğlu Ebubekir nâm kimesne müstahak çıkıp istihkâkını şuhûd-ı udülle isbât edip hükm-i şer'le yedinden almağla mezbûr osman dahî cânib-i vakfa

mürâ'ca'at edip hükm-i şer'le vakfa verdiği iki bin akçeyi alıp ve medyûn-ı sâbık Ak Mehmed müflisen Fevt olup vekîli dahî olmayıp bir vechile mâl-ı vakfdan cüz'î ve küllî akçe tahsiline ikmân olmamağın nukûd-ı mezbûrenin üç bin akçesi noksân gelip otuz beş bin akçe kalmıştır. Husûs-ı mezbûr görülüp ba'dehû yedimde olan muhâsebe defterine işâret olunup yedime hüccet verilmek taleb ederim deyü kelimâtına mutâbık vech-i mestûr üzere mezbûr Ebubekiri şuhûdla isbât istihkâk edip hükm-i şer'le menzil-i mezbûru alıp kabz eylediğini nâtika hüccet-i şer'iyeye ibrâz edip ve sikât ve ihbâr dahî mütevellî-yi mezbûrun kelimât-ı meşrûhasına muvâfık ihbâr etdiklerinde vech-i mezbûr üzere defter-i muhâsebede şerh verilip mûcebince bu hurûf ketb ve tahrîr olunup, yedine verildi.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Efendi bin Lütfullah, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Ahmed bin Abdullah.

[29] 27b-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merkûm Mahmud Ağa Vakfı'nın bi'l-fi'il mütevellîsi olan işbu bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Halilbin Piri nâm kimesne meclis-i şer'de vakf-ı merkûmun bundan akdem mütevellîsi olup mahrûsa-i merkûme mahallhâtından Azab Bey mahallesinde vefât [eden] Abdülaziz bin Maksûd nam kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olup muhalledfâtına vâzı'u'l-yed olan Duran ibnet-i el-Hâc Hasan nâm hâtûn muvâcehesinde takrîr-i kelâm edip müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayûtunda vakf-ı merkûmun mütevellîsi olup vakf-ı merkûm malından tevliyeti hasebiyle altmış beş bin yedi yüz akçe kabz ve zabt edip mukâbeleye verip her sene altmış beş bin yedi yüz akçe makhbûzdan muhâsebesin verip vakf-ı merkûm malından ber-mûceb-i defter-i muhâsebe altmış beş bin yedi yüz akçe kabz edip müchelen vefât edip ba'de veâtihî mebla-ı merkûmun on dokuz bin dört yüz akçesi zâyim olup ve mezbûre Duran zevci müteveffâ-yı merkûmun muhalledfâtına vaz'-ı yed etmekle yedimde olan muhâsebe defteri mûcebince meblağ-ı merkûmun damânına emr ve tenbîh olunmak taleb ederim dedikte gibbe's-su'âl mezbûre Duran Hâtun cevâbında fi'l-vâki' zevcim mezbûr Abdülaziz vakf-ı merkûmun mütevellîsi olup mâl-ı vakf-ı merkûmdan altmış beş bin yedi yüz akçe kabz etmişidi. lâkin kendinin dâmâdı olan Mehmed bin Halil vakf-ı merkûme mütevellî olmağla meblağ-ı merkûmu hâl-i hayûtunda ber-mûceb-i defter-i

muhâsebe mezbûr Mehmed İzn-i hâkimle teslîm edip, yerli yerin göstermişidi ve rol-i vakfdan hâl-i hayûtunda alâkasın kat' etmişidi dedikde hâl-i hayûtunda müteveffâ-yı merkûmun vech-i meşrûh üzere mezbûr Mehmed'e teslîm-i mâl-ı mevkuûf-ı mezbûr edip kendi aradan çıktığına beyyine talep olunup müdde'ıye-i mezbûre dahî mütevellî zevcim tevliyet-i mezbûreyi meblağ-ı mezbûr ile dâmâdı merkûm Mehmed'e teslîm edip kendi kat'-ı alâka etdiğine beyyinem var deyip ve ihzâr edecek olduğun mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Süleyman Efendi bin Ali, Ebubekir bin Halil, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Hasan bin Osman.

[29] 27b-3: (Okunamadı)

[29] 28a-1

Dârü's-saltanatı'-s-seniyye-i mahmiye-i Kostantiniyye'de vâki' Tersâne-i Amire-i Sulatî mühimmâtıyçün nakl olunan fiçı ve varil tahtası resm-i mukâta'ası emîni olan Franko nâm Yahudi'nin vekîli olan Haham veled-i Mosi nâm Yahudi meclis-i şer'de Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Mudanya nâhiyesine fiçı ve varil işleyen kefereden Vasil veled-i Yorgi ve Tranoz veled-i Nikola ve Manol veled-i Madıroz ve sâyirleri muvâcehelerinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edip, Mudanya ve tevâbi'inde fiçı ve varil işleyen keferenin her birinden yılda mîrî için altışar akçe tahta akçesi ve yüz yirmişer akçe meremmet?? akçesi ve yirmi dörder akçe fiçı akçesi ve dağda kat' olunan tahta başına ikişer akçe alınmak için emr-i şerif verilmişidi. El-hâletü hâzihî bin yirmi beş senesinde vâki' olan rüsûmu yedimde olan rüsûmu yedimde olan emr-i şerîfde mestûr olduğü üzere bi't-tamâm ve'l-kemâl kefere-i merkûmûnun yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl vekâletim hasebiyle alıp mîrî için kabz eyledim. zimmetlerinde bir akçe bâkîkalmadı dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Mustafa, Fettah Çelebi bin Abdi.

[29] 28a-2

Bundan akdem bin yirmi üç senesinin Rebî'ü'l-evvelinde leyle-i hamsde İstanbul'da Kâtib Şemseddin odaları demekle ma'rûf olan odalarda Yeniçeri Ocağı'nda kâtib olan Derviş Efendi'nin bir odası açılıp içinde otuz beş cild kitabları ve iki kümüşlü kılıçları ve giyecek kısmından hayli esbâbı sirka olunup kütüb-i merkûmeden merhûm Arab İmam'ın Münyetü'l-Musalli Şerhi, ve Kâfiye Şerhi Mutavassıt nâm kitab ve Molla Câbi'nin dahî Kâfiye şerhi, Bursa'da el-Hâc Rasul nâm Devecinin oğlu Ali nâm şâbba bey' olunup mesfûr Ali dahî müteveffâ olup, babası müşârun-ileyh Rasul zikr olunan kitabları el-Hâc Mûsâ nâm attâra bey' edip ânın yedinde iken müşârun-ileyh Kâtib Derviş Efendi isbât-ı istihkâk eyleyip alıp mâ'adâ şöyle ..... el-hâletü hâzihî müşârun-ileyh Derviş Efendi muvakkî'-i kitâba hitâben emr-i şerîf ihrâc eyleyipve li-ecli'l-keşf ve't-tahkîk Ali Hoca bin Mehmed nam kimesneyi emr-i şerîf ile ve ba'zı ekâbîr mektublarıyla Bursa'ya gönderilip binâenaleyh evvelâ mezbûr attâr el-Hâc Musa ihzâr olunup su'âl olundukda vâki'de benim yedimde müşârun-ileyh Derviş Efendi isbâten istihkâk eyleyip zikr olunan kitabları alıp ve ben el-Hâc Rasul nâm Deveciden almışidim rücû'-ı bi's-semen etdim mâ'adâsın bilmezim deyüp mesfûr el-Hâc Rasul dahî ihzâr olunup ben bir ümmî adamım oğulluğum Ali ilme çalışırdı ve henüz Bursa'dan taşra çıkmış âdem değil idi. Ben Antakya'ya deve almağa gitmişdim. Oğlu mezbûr Ali pazarda dellal elinden ol kitâbları iştirâ etmiş, ba'dehû oğlum müteveffâ oldu. Terekesi bana intikâl etmekle bamzı kitâbları ile dahî merkûm el-Hâc Musa'ya bey' etdim. Anda isbât-ı istihtâk etmişler almışlar. Ben dahî bundan gayrı bilmezem deyüp vekîl-i mezbûr Ali Hoca sahaflar tarafına li-ecli'l-istihbâr gönderilip ve ba'zı kimesnelerden su'âl olundukda şöyle şâyi'dir ki suhte Ömer nâm Karaman bir yüke karîb kitab ile Bursa'ya gelmiş hayli kitab satmış cümleden bunları satmış, eğer ol suhte Ömer'in ahvâli ve kandeliği ahâlî-i Karaman'dan su'âl olunsa haber-i sahîh olunurdu ve nefsinde ol suhte Ömer fesad ile, sirka ile müttehim kimesne imiş. Bu takdîrce bir mikdâr gûşmâl olunsa vâki'i beyân edip hak merkezinde var ederdi denilip nefsü'l-emrde eğer el-Hâc Rasul ve eğer el-Hâc Musa sîmalarında iyi âdemler olmak fehm olunup el-Hâc Rasul'ün oğlu müteveffâ Ali dahî dânişmend olmağla heves etmekle bulduğu kitabları iştirâ edermiş, taşralara çıkmamış, kendi hâlinde taleb-i ilmde iken müteveffâ olmuş olup, hakîkatde muzınna vâcibü't-teftîş Suhte Ömer Karamanî idüğü münakkah oldukda ol ki vâki'dir gibbe't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Eş-Şeyh Mehmed bin Sadi, Abdülkerim bin İskender, Mehmed Halife el-İmam, Ali Çavuş el-mübâşir, İbrahim Çelebi.

[30] 28b-1

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Demirkapı mahallesi sâkinelerinden Kalmiye bint-i Bali nam zimmiye meclis-i şer'-i hatîrde âti'z-zikr olan bahçeye hâlâ vâzı'u'l-yed olduğu şer'an ma'lûm olan bâ'isü'l-kitâb Totos veled-i Manol nam zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ edip mahrûsa-i mezbûrede Alacahırka mahallesinde vâki' bir tarafı İmros nâm zimmî mülküne ve bir tarafı Dokana nâm zimmiye mülküne ve bir tarafı vârise ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olup el-ân merkûm Tonos'un yedinde olan bahçe mezbûr İmros'un mülkü olup hâlâ mezbûr Tonos'a iki bin akçeye bey' ve teslîm eylemiş. Zikr olunan bahçe benim mülk bahçeme muttasıl ve mülâsık olup şefi' olmağla bey'-i mezbûru istimâ' eylediğim hinde bilâ te'ehhür taleb-i muvâsebe edip ve vech-i merkûm üzere taleb-i şüf'a ve muvâsebe eylediğime işhâd etmişidim. Hâlâ zimmî zikr olunan bahçeye şefi' olup taleb edip zikr olunan bahçe bana teslîm olunmağa emr olunsun dedikde gibbe's-su'âl müşteri-yi mezbûr cevâbında zimmiye-i mezbûrenin mülk bahçesi kendi iştirâ eylediği mezkûr bahçeye muttasıl ve mülâsık olduğuna mukır olup lâkin zikr olunan bahçenin arzı merhûm-ı mağfîret-disâr Gâzî Hüdâvendigâr Vakfı olup arzının sâl be-sâl cânib-i vakf-ı mezbûra on sekiz akçe mukâta'ası olmağla şer'an ahkâm-ı şüf'a câriye değildir deyüp mezbûre kalemiye dahî zikr olunan bahçenin arz-ı vakf olup mukâta'ası olduğuna i'tirâf edicek arz-ı vakf üzerinde gars olunan eşcâr menkûlât hükmünde olup ve kütüb-i fihhiyyede ve lâ-şüf'atin fi'l-vakf ve'l-menkûl deyü tasrîh olunup, zikr olunan bahçenin arzı vakf olmağla ve eşcârı akâr olmayıp ve akâr hükmünde dahî olmamağla ne arzında ve ne eşcârında şüf'a talebine mesâğ-ı şer'î olmayacak müdde'iyeye-i mezbûre vech-i merkûm üzere taleb-i şüf'adan men' olunup, müşteri-yi mezbûr yedinde alâ hâlihî ibkâ olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, Mehmed bin Veli Mimarbaşı, Hasan bin Ahmed, Ahmed Reis bin Abdullah, Hızır bin Yahya.

[30] 28b-2

Mahrûsa-i Bursa'da Ali Paşa mahallesi sükkânından bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Rasul bin el-Hâc Ali mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip ben Deveci tâyifesinden bir ümmî âdem olup germiyyet ve uruk-ı cebînin ile geçinip kimesnenin mâlına tama' ve sadâkatçe? esâsı? ihlâl eder hâlim yoğiken oğlum olup müteveffâ olan Ali taleb-i ilm olmağla esvâkdan birkaç kitâblar alıp fevt oldukda muhallefâtı bana intikâl edip ben dahî zikr olunan kitablari Bursa sukkânından Hacı Musa nam kimesneye bey' etmişidim. İstanbul'da Yeniçeri Ocağı'nda kâtib olan Derviş Efendi'nin odası açılıp küllî esbâbı ve kitâbları sirka olunmağla zikr olunan Derviş Efendi'nin odası acılıp küllî esbâb ve kitâbları sirka olunmağla zikr olunan kütüb-i mesrûkadan üç kıt'a kitâb benim mezbûr el-Hâc Musa'ya bey' eylediğim kütüb arasında bulunup şer'le alındıktan sonra mezbûr el-Hâc Musa semenine bana mürâca'at etmişidi. hâlâ müşârun-ileyh Derviş Efendi tarafından işbu hâzır fi'l-meclis Ali Hoca nâm kimesne bi'l-ve kale husûs-ı mezbûru teftîş için gelip zikr olunan kütübün bâkîsi için beni rencîde eder. benim oğlumun keyfiyet-i hâli sâkin olduğum mahalle halkından ve ahâlî-i şehirden istihbâr olunup haberleri ketb ve tahrîr olunmak taleb ederin dedikde mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Hüseyin Çelebi bin Mehmed ve el-Hâc Mustafa bin el-Hâc Durmuş ve Mehmed bin Hüseyin ve Hızır Çelebi bin Kutbü'l-imâm ve el-Hâc Eyüb bin el-Hâc Mehmed ve Halil bin Veli ve Veli bin Sunullah ve Nurullah bin Ali ve Mustafa bin Mehmed nâm kimesneler ve cemm-i gaffîr ve cemm-i kesîr hâzırûn olup mezbûr el-Hâc Rasul salih ve mütedeyyin ve muttakî ve deyyin kendü hâlinde kesb ve kâr üzere berâtî deveci adamı olup ve oğlu dahî hayûtunda tâlib-i ilm-i şâb sâlih olup kat'â mezbûr el-Hâc Rasul ve oğlu bu makûle sirka töhmeti ile ve fesâd ile müttehim olmayıp ilm-i şerîfe gâyet heves olmağla pazarda kitab iştirâ edip taleb-i ilmde iken müteveffâ olmuşdur. İyi adamlardır deyü alâ vechi'l-ittifâk haber verdiklerinde vâkim-i hâl mezbûr el-Hâc Rasul talebiyle ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Çelebi bin Mustafa, İbrahim bin Mustafa kethüdâ, Salih bin Abdi, Hızır bin Ali.

[30] 28b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Göğerik? Mektebi'nde merhûm Muslihiddin Efendi rûhiyün ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerif tilâvet eden Yusuf bin Abdurrahman vefât edip yeri hayli zamândan beri mahlûl olmağın yerine işbu hâmilî'l-kitâb Mustafa bin el-Hâc Ahmed nam kimesne her vechile mahal ve müstahak olmağın cihet-i merkûme vazîfe-i mezbûre ile mezbûr Mustafa'ya tevcîh olundukda bu hurûf li-eclî't-temessük ketb olunup yedine def' olundu ki lede'l-hâce ihticâc edine. Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc İbrahim bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Ömer, Salih Bey bin Abdî, Ahmed Reis bin Abdullah.

[30] 29a-1

Mahrûsa-i Bursa kurbunda vâki' kasaba-i Yenişehir sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb Emirzâde Davud nâm kimesne meclis-i şer'de mahrûsa-i mezbûrede vâki' Merhûm Molla Fenârî aleyhi rahmeti Rabbihi'l-bârî vakfı'nın kâyimmakâm-ı mütevellîsi olan Receb bin Ali nâm kimesne mahzarında tahrîr-i da'vâ edip vakf-ı merkûmdan mahrûsa-i mezbûrede Eski Tahte'l-kal'a kurbunda Haffâflar Çarşısında vâki' bir tarafı Hacı Mustafa dükkânı ve bir tarafı Hızır Bey nam Yeniçeri dükkânı ve bir tarafı yine vakf-ı mezbûrdan olan odayı ve taraf-ırâbî'i tarîk-i âmm ile mahdûd olup arzının ayda otuz akçe icâre-i müeccelesi olan bir bâb dükkân bundan akdem cüret-i müeccele ve mu'accele ile li-ebeveyn karındaşım olan Yusuf Bey nâm kimesnenin yedinde ve tasarrufunda olup Celâlî Vak'asının bi-emrillâhi te'âlâ bi'l-küllîye muhrik oldukda mezbûr Yusuf Bey dükkân-ı merkûmu izn-i mütevellî ile kendi malından müceddeden binâ ve imâret edip hâlâ karındaşım mezbûr Yusuf Bey vefât edip verâseti bana münhasıra olmağla zikr olunan dükkânın ebniye-i memlûkesi bi-tarîki'l-irsi's-şer'î bana intikâl etmeğın mezbûr Receb dükkân-ı merkûmu tasarrufa mâni' olur. Su'âl olunup tasarrufuma mâni' olmamak için tenbîh olunmak taleb ederim dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr Receb cevâbında fi'l-vâki' dükkân-ı merkûmu bundan akdem müteveffâ-yı merkûmun ücret-i müeccele ve mu'accele ile yedinde ve tasarrufunda olup Celâlî vak'asında bi'l-küllîye muhrik olmuşıdi. lâkin müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayûtında izn-i mütevellî ile kendi malından mücededen binâ ve imâret eylediği ma'lumum değildir

deyü bi'l-küllîye inkâr edip, müdde'î-i merkûmdan da'vâsına mutâbık beyyine t aleb olundukda udûl-i müslimînden Sefer bin Zinnun ve el-Hâc Mustafa bin Yusuf nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' dükkân-ı merkûm ücret-i müeccele ve mu'accele ile müteveffâ-yı merkûmun yedinde ve tasarrufunda olup Celâlî vak'asında bi'l-küllîye muhterik oldukda mezbûr Yusuf Bey hâl-i hayûtundı kendi malından izn-i mütevellî ile müceddiden binâ ve imâret etmişidi. dükkân-ı merkûmun ebniye-i memlûkesi bi-tarîki'l-irsi'ş-şer'î müdde'î-i merkûma intikâl etmişdir. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olup mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâhir-i Şevvâli'l-mükerremli-sene hams ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ramazan bin Hüseyin, Sefer bin Zinnûn, Mustafa bin Ali Yusuf bin Abdullah.

[30] 29a-2

El-emr u kemâ harrere fihi ve inne'l-ahkâmî'l-istihkâk fi'l-a'tiyyeti'l-beyti'l-mâlîyyeti izâ lem yekün fi mukâbilihî el-hidmeti kemâ ..... ve ..... mukayyidetin bi-yevmi'l-idrâk ketebehü'l-abdi'l-müznib Yusuf bin İlyas eş-şehîr bi Razi el-müvellâ Bursati'l-mahrûsa ufiyi anhümâ.

Sâbıkâ Bursa sancağı beyi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kiram umdetü'l-küberâi'l-fihâm Nogay Bey dâme izzetühûnun mütesellimi ve vekîli olan Mustafa Bey bin Ahmed mahfil-i kazada takrîr-i kalam edip zikr olunan sancak işbu târîh-i kitâb senesi şehr-i Şa'bânın on ikinci gününden müşârun-ileyh Nogay Bey üzerinde Kıgı sancağı Beyi Hüseyin Bey'e serdâr-ı ekrem ve sadr-ı a'zam hazretleri tarafından şeriflerinden tevcîh ve sadaka buyurulup emr-i âlîşânla âdamları gelip sancağı zabt eylediler. Lâkin zikr olunan sancağın mahsûlünün bir mikdâr üzüm mahsûlü olup işbu sene-i mübârekede üzüm şehr-i şa'bânın evvelinde zuhûr etmekle üzüm mahsûlü müvekkil-i müşârunileyhe âyid olmuştur. Sicill-i mahfûza mürâca'at olunup işbu sene-i mübârekede üzüm ne zamân zuhûr edip narh verilmişdir görülüp tahrîr olunmak taleb ederim dedikde sicill-i mahfûza mürâca'at olundukda işbu sene-i mübârekede yaş üzüm şehr-i Şa'bânın

guresinde zuhûr edip narh verildiği mestûr ve mukayyed olmağın gıbbe't-taleb bu hurûf ketb olundu.

Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Bey bin Ömer el-bevvâb, Sefer Bey bin Çırak, Mustafa Çavuş bin Abdullah, Salih Beşe bin Çukadâr.

[30] 29a-3: (Okunamadı)

[31] 29b-1

Mahrûsa-i Bursa tevâbi'inden Hamamlıkızık nâm karye sükkânından olup bundan akdem mahrûsa-i mezbûreden Ağzyeri köprüsü kurbunda mahrûkan kaktûl bulunan Mehmed bin Yusuf nâm kimesnenin babası ve vârisi olan mezbûr Yusuf bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımüt-tevkîrde bâ'isü'l-kitâb Mehmed bin Hüseyin nâm habbâz tarafından tasdîk-i âtiye vekîl olup el-Hâc İbrahim bin Hüseyin ve Ali bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar-ı hasmda vekâleti sâbite olan Davud ibn-i Yahya nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip oğlu mezbûr Mehmed'i mezkûr Mehmed bundan akdem zikr olunan mevzi'de bıçakla amden vurup katl eyledikten sonra mezbûr Mehmed ahz olunup, da'vâ eylediğimde kendi vurup katl eylediğini ikrâr edip habs olunmuşidi. Lâkin maktûl-i mezbûrun verâseti bana ve vâlidesi Ayşe bint-i el-Hâc Abdî nâm hâtûna münhasıra olmağla mezbûre Ayşe kâtil-i mezbûru kısâsından avf etmekle istîfâ-yı kısas şer'an mütekarrer olup diyete münkalib olmamağın ben dahî maktûl-i mezbûrun diyetinden bana âyid olan hisse-i şer'iyemi talep ve da'vâ edip beynimizde münâza'ât-ı kesîre vukû'undan sonra tavassut-ı muslihîn ile her biri bin akçe kıymetli biri riyâlî ve biri çatârî ve iki kıt'a münakkaş kadife yasdık ile bin nakd-i fiddî râyicü'l-vakt akçeye beynimizde akd-i sulh inşâ edip bedel-i sulh olan yasdıkları ve bin nakd akçeyi mezbûr Mehmed'in yedinden alıp kabz edip oğlu müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'in dem ve diyetine müte'allik olan cemî' de'âvî ve mütâlebâtdan min külli'l-vücûh zimmetini ibrâ-yı âmm-ı kâtı'u'n-nizâ'la ibrâ eyledim. Min ba'd husûs-ı mezbûra müte'allik benden bi'z-zât veyâ bi'l-vâsita da'vâ ve talep sâdıra olursa lede'l-hükkâmi'l-kiram istimâ' olunmaya dedikde gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-kirâm li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Bey bin Mehmed er-râcil, Ali Beybin Hüseyin, Mustafa Çelebi bin el-kâtib, Mehmed Ağa bin Abdullah, Mehmed bin Pervâne.

[31] 29b-2

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Karaağaç mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitâb İsa Bey bin Abdullah nâm cündî meclis-i şer'-a gelip takrîr-i kelâm edip mahalle-imezbûre sükkânından olup vefât eden Mustafa Bey nâm kimesnenin utekâsından olup benim ecîrim olan Piyâle bin Abdullah nâm kimesne ücretle benim kârhanemde kadifecilik san'atı işlemekle mülk menzîlim içinde bir odada sâkin olup lâkin mezbûr Piyâle'ye cünûn ârız olup mecnûn olmağla hâlâ dahî cünûnı müştedd olup dağa gitmekle avcılardan Hüdaverdi nâm kimesne dağda bulup işbu târîh-i kitâb-ı şehrînin yirmi üçüncü vâki' olan Perşembe gecesi getirip mahalle-i mezbûrede vâki' sâkin olduğu odaya kodukda mezbûr Piyâle kapusun içerden kilidleyip ile'l-ân kapısın kilidlidir. Kîbel-i şer'den üzerine varılıp vâki' hâl keşf olunup haberleri tahrîr olunmak taleb edirim dedikde kîbel-i şer'den Mevlânâ Muslihiddin irsâl olunup ol dahî deyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslimîn ile mezbûr İsa Bey'in menzîlinde mezbûr Piyâle'nin sâkin olduğu odaya varıp nazar eylediklerinde fi'l-vâki' kapısı üzerinden kilidlenmiş bulunup kapıyı bir tarikle açıp içeri girdiklerinde mezbûr Piyâle odanın içinde olan bir kürdeyi ve bıçağı beline kuşanıp ve göğsünde tüfenk cerâhati ile müteveffâ olmuş bulunduktan sonra zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî mislimînden ve gayriden ve cemm-i gafîr hâzırûn olup fi'l-vâki' mezbûr Piyâle'ye cünûn ârız olup mecnûn olmağla kâhî cünûnı müştedd olup ba'dehû mündefi' olurdu. Bu eyyâmda dahî cünûnu müştedd olup mezbûr Hüdaverdi dağda bulup getirip bu gece odasında iki def'a tüfenk atduğun istimâ' eyledik. Gâlibâ hâl kendisin tüfenk ile vurmuş, vech-i merkûm üzere mecnûn olduğu ma'lûmumuzdur deyü haber verdiklerinde mevlânâ-yı mezûr mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû gelip ihbar etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Ali Çelebi bin Mehmed, Ali Efendi bin Abdullah, Ali bin Memi, Mustafa bin Alaaddin, Pervane bin Abdullah, Mehmed bin Hasan.

[31] 29b-3

Bundan akdem merhûm Zılgışah nâm sâhibetü'l-hâyr emlâkinden bir bahçe ve bir menzil ve iki kıt'a bain vücûh-ı hayrâta vakf edip yevmî bir akçe vazîfe ile tevliyetini batnen ba'de batnin aslah ebnâsına ve ebnâ-i ebnâsına şart ve ta'yîn edip hâlâ vâkıfe-i mezbûreni ebnâ-i ebnâsından işbu bâ'isü'l-kitâb Mahmud bin Mahmud tevliyete aslah olmağın hasbemâ şartiyeti'l-vâkıfe tevliyet-i mezbûre vazîfe-i mestûre ile mezbûr Mahmud'a ta'yîn olunup, li-ecli't-temessük talebiyle bu hurûf ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: Nesim bin Ahmed, Hızır bin Bâli, el-Hâc Abudllah bin Ali, Mustafa bin Hüseyin.

[31] 30a-1

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Merhûm Ali Paşa vakfindan ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile ber cüz'-i şerîf ve Merhûm Gazi Timurtaş Vakfın'ndan kezâlik ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile bir cüz'-i şerîf tilâvet eden Bostan bin Mehmed nâm kimesne vefât edip zikr olunan cüzler mahlûl oldukda işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid Nimetullah bin Mehmed nâm şâb her vechile mahal ve lâyıq ve sezâvâr-ı müstahak olmağın tevcîh ve ta'yîn olunup bu hurûf li-ecli't-temessük ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi evâhir-i Şevvâli'l-mükerrem sene hamse ve ışrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: umdetü'l-müderrişini'l-kirâm Mevlânâ Mehmed Efendi bin Bostan Efendi, Mevlânâ Mehmed bin Lütfullah el-kâdî, Zahrü'l-müderrişin Mevlânâ Bostan Efendi bin Ali, el-Hâc İbrahim bin Mustafa.

[31] 30a-2

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Câmî'-i kebîr Evkâfının bi'l-fi'il mütevellîsi olan bâ'isü'l-kitâb Mehmed Çavuş bin Abdullah meclis-i şer'de takrîr-i kelâm edip vakf-ı mezbûrdan câmî'-i mezkûr kurbunda vâki' Sinekli Hamamı demekle ma'rûf olan hamamın kubbeleri ve külhanı ve kazganı ve ocağı ve sathının ba'zı yerleri ve iki kapısı murûr-ı eyyâmıla harâbe müşrif olup ta'mîr ve meremmete eşedd-i ihtiyâcla muhtâc olmağın

mukaddemâ üzerine kıbel-işermden nâyib ve mi'mâr alıp gidip tecdîd ve meremmete muhtâc olan yerleri keşf ve tahmîn olunup, yedime hüccet-i şer'iyye verilmişidi. Hâlâ kemâ-yenbagî tecdîd ve meremmet eyledim. kıbel-i şermden tekrâr üzerine varılıp sarf eylediğim meblağın tahammülü keşf ve tahmîn olunmak taleb ederim dedikde cânib-i şerî'at-i mutahharadan Mevlânâ Sadullah irsâl olunup ol dahî zeyl-i kitâbda mestûrül-esâmî olan müslimîn ile zikr olunan hamâmın üzerine varıp mu'âyene ve müşâhede eylediklerinde fi'l-vâki' hamâm-ı mezbûr tecdîd ve meremmet olunmuş bulunup beş yüz elli akçeye yüz on bir yük kum ve iki yüz kırk akçeye on iki keyl horasân ve bin beş yüz akçeye yüz yük kireç ve üç yüz elli akçeye bin aded firenk kiremit ve bin iki yüz akçeye altı yüz aded Malta? Kiremidi ve yüz altmış akçeye on vukiyye bezir yağı ve iki yüz seksen akçeye kırk aded çam ve sathının sakafının tahtasına ve sâyir harcına iki yüz akçe ve üstâdiye bin dört yüz akçe ve diğêr üstâdiye ve ırgâdiye doksan akçe ve külhanın cehennemliğinin tanzîfine ve od taşlarına ve döşemesine ve levâzımına üç bin akçe ve kafesine dört yüz akçe cem'an dokuz bin üç yüz otuz akçeye tahammülü vardır noksânla mümkün değıldir deyü mi'mâr-ı mezbûr ve sâyir ahâlî-i vukûf haber verdiklerin mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr edip ba'dehû gelip ihbâr ve takrîr etmeğın mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâhir-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eimme Muslihiddin Efendi imâm-ı câmi'i'l-mezbûr, Bostan Çelebi bin Sinan el-müezzin, Mehmed Çelebi bin Mustafa, el-Hâc Osman el-müezzin.

[31] 30a-3

Kefele Ömer bin Ali min mahalle-i Pınarbaşı Burûsa el-mahrûsa bi-nefsi Hayati bin Celal Paşa? Min mahalle-i Tuzpazarı bi-talebi garîme ve ..... El-bevvâb

Şuhûdü'l-hâl: Es-seyyid Nûrullah bin es-Seyid Mehmed, Kasım Beşe bin Abdullah, Mustafa Çelebi bin Şaban.

[31] 30a-4

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Hamza Bey Vakfi'nın bi'l-fi'il meşrûtiyet üzere mütevellisi olan merhûm-ı müşârun-ileyhin evlâdından fahrü'l-a'yân Mehmed Bey ibn-i Hamza Paşa'nın kâyimmakâmı ve vekîli olan Kulu Bey bin Abdulah mahfil-i kazâda

Kütahya kazâsına tâbi‘ Emet? Nâm karye sükkânından bâ‘isü'l-kitâb Yunus bin Fazlullah mahzarında takrîr-i kelâm edip kazâ-i mezbûr tevâ‘bi‘inden Gümüş nâhiyesinde Şani nam karyede vâki‘ zırnîh ma‘deni merhûm-ı müşârunileyhin evâkıfından olup ve zikr olunan mamdende hâsıl olan zırnîh vakfin câbî ve mütevellîleri yediyle furuht olunup, bilâ temessük alınıp satılmaya deyü yedimizde müekked evamir-i şerîfe olmağla mezbûr Yunus İstanbul'da Beylik tüfenk işleyen kârhâne hüddâmından Hasan bin Abdullah nâm kimesneye yüz yetmiş vukiyye zırnîh bey‘ etmekle merkûm Hasan ve mezbûr Yunus mahfil-i kazâya ihzâr eylediğimde mezbûr Yunus zikr olunan zırnîhi ben vakf-ı mezbûr câbîsinden satın aldım yedimde temessükü vardır deyüp lâkin temessükü yanında bulunmmağla ahz ve zabt olunmuşıdi. Hâlâ mezbûr Yunus vakfin câbîsi olan Abdullah nâm kimesnenin hat ve tahemini müştemil temessükü ibrâ edip mazmûnunda vakıf tarafından câbî-yi mezbûr merkûm Yunus'a seksen kalıp zırnîh bey‘ edip akçesin vakıf için alıp kabz eylediği mestûr bulunup fi'l-vâki‘ mezbûr Abdullah vakfin câbîsi olup ve zikr olunan zırnîhi mezbûr Yunus taraf-ı vakıfdan aldığı zâhir olmağın mezbûre kimesne ta‘arruz etmemek için cânib-i şer‘den yedine temessük verilsin dedikde sûret-i hâl gibbe't-taleb ve's-su‘âl ketb olundu. tahrîren fi evâhir-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene Hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mahmud bin Yusuf, el-Hâc İbrahim bin Mustafa, Salih bin Abdi, Mehmed bin Hamza.

[31] 30a-5

Mahrûsa-i Bursa'da Selçuk Hâtûn mahallesi sükkânından bâ‘isü'l-kitâb es-Seyyid Nîmetullah bin es-Seyyid Mustafa nâm mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelam ve ta‘bîr ani'l-merâm edip benim zevcem ve menkûham olan Hayrûnnisa bint-i Osman nam hâtûn el-ân benim taht-ı nikâhımda olup benden ..... ve i‘râz üzere olup beynimizde mu‘âdât olmağla enim iznim yoğiken karındaşı Mehmed Bey nam sipâhî Mudanya'ya alıp gitmiş. Ben dahî ardınca mütâlebe için mudanya'ya gitmek isterim. Sûret-i hâl ketb ve tahrîr olunmak taleb ederin deyüp mahalle-i mezbûre ahâlîsinden istihbâr olundukda fi'l-vâki‘ mezbûrun menkûhasını karındaşı Mehmed Bey nam sipâhî Mudanya'ya alıp gitdi deyü haber verdiklerinde sûret-i hâl mezbûr es-Seyyid Nîmetullah'ın taleb ve suvâli ile ketb ve tahrîr olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl: el-Hac İbrahim....., Mustafa bin Nebi, Ahmed bin Abdullah.

[32] 31b-1: (Okunamadı)

[32] 31b-2

Mahrûsa-i Bursa'da bi'l-fi'il hâssa harcı emîni olan işbu bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-a'yân Osman Ağa bin Murad nâm kimesne meclis-i şer'a mahrûsa-i merkûme sükkânından Salih bin ibn-i Abdi nâm râcül mahzarında takrîr-i kelâm edip bundan akdem cânib-i mîrîden lüzûmu olmağla anbar-ı hâssa için iştirâ olunan buğdayın bahâsı için mezbûr Salih Bey'den bi-tarîki'l-karz yedi bin sekiz yüz on akçe alınıp meblağ-ı merkûm Mîzân-ı Harîr Mukâta'ası mahsûlünden edâ olunmakiçün sâbıkâ hâssa harc emîni olan Piri Çavuş bin Mehmed târîh-i kitâb senesi Cemâziye'l-evvel şehrinin yirmi birinci günü târîhiyle müverrah ve kendünün hat ve hatemini müştemile tezkire verip lâkin meblağ-ı mezûr mezkûr Piri Çavuş'un zamânında edâ olunmağa mecâl olmayıp benim zamânımda vâki' olan mahsûlden edâ olunmağla hakikat-i hâl mezbûr Salih Bey'den su'âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb ederim deyü mezbûr piri Çavuş'un hat ve hatmini müştemile ve târîh-i mezbûr ile müverraha ve takrîr-i meşrûhuna mutâbıka tezkire ibrâz edip mezbûr Salih Bey istintâk olundukda cevâbında fi'l-vâki' mezbûr Piri Çavuş zamânında anbar-ı hâssa için iştirâ olunan buğdayın bahâsıyçün benden yedi bin sekiz yüz on akçe istikrâz olunup meblağ-ı merkûm Mîzân-ı Harîr Mukâta'ası mahsûlünden edâ olunmakiçün vech-i meşrûh üzere yedime tezkire verilmişidi. Lâkin mezbûr Pîri Çavuş'un zamânında alınmak mümkün olmayıp hâlâ mûmâ-ileyh Osman Ağa'nın zamânında vâki' olan mahsûlden alıp kabz eyledim. cânib-i mîrîde bir kım kalmadı dedikde mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl: İbrahim Beybin Ömer, Mahmud bin İlyas, İbrahim Çelebi ebvâb, Ahmed bin Mehmed.

[32] 30b-3

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Haremeyn-i Muhteremeyn şerefehünullâhu te'âlâ evkâfına bi'l-fi'il fi'il mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb Mustafa bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip evkâf-ı mezbûreden mahrûsa-i mezbûre

kurbunda Süle nâm karye toprağında zirâ'at olunan çeltik dinginin duvarları ve anbarının bir kalkan duvarı bundan akdem bi'l-küllîye yıkılıp harâb olup, ve anbarının sakafı dahî harâb olup tecdîd ve imâret olunmağa muhtâc olmağın izn-i hâkim ile tecdîd ve imâret etdirdim idi. Hâla kıbel-i şer' den üzerine varılıp ne mikdâr akçeye tahammülü vardır görülmesin taleb ederim dedikde cânib-i şer' den Mevlânâ Sadullah ve hâssa mi'mârlardan Üstad Mehmed bin Veli irsâl olunup ânlar dahî zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan ehl-i vukûf ve erbâb-ı ebniye ve sukûf bî garaz müsliman ile varıp nazar eylediklerinde fi'l-vâki' zikr olunan dingin iki duvarı ve anbarının kalkan duvarı müceddiden binâ olunmuş bulunup hasâb-ı şatrancî üzere cümlesi tûlen ve arzen ik iyüz yirmişer zirâ' olup her zirâ'ı yirmişer akçeden cem'an dört bin beşyüz akçeye tahammülü olup ve anbarının dahî sakafı müceddiden binâ ve imâret bulunup tûlen ve arzen hesâb-ı şatrancî üzere yüz on yedi zirâ' olup her zirâ'ı otuzar akçeden üç bin beş yüz on akçeye tahammülü olup ve zikr olunan sakafının on üç zirâ' yeri dahî meremmet olunmuş bulunup dört bin yirmi akçeye tahammülü olup ve zikr olunan dink harkının dahî meremmeti üç yüz kırk akçeye tahammülü olup bu cümlenin cem'an sekiz bin yedi yüz yetmiş bin akçeye tahammülü vardır. Noksan ile olmak mümkün değildir deyü mi'mâr-ı mezbûr ve hâzır olan ehl-i vukûf kimesneler icmâ' ve ittifâk etdiklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr edip ba'dehû gelip meclis-i şer'de alâ vukû'ihî inhâ etmeğın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren evâhir-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa bin Bâli, el-Hâc Ali bin Abdullah, Mehmed bin Bâli, Alibin Bekir.

[32] 30b-4: (Okunamadı)

[32] 30b-5: (Okunamadı)

[32] 31a-1

Bursa kasâblarından Kara Ali bin Hüseyin ve Ahmed bin Hüseyin nâm şerîkler mahkeme-i şerifeye gelip Bursa ..... bu gece üç atlı ve üç yaylak müsella adamlar koyunlarımız basıp iki koyunumuz alıp ve Mehmed bin Hüseyin nâm çobanın sağ kolunda muhkem mecrûh etdiler. Sabaha karîb Bursa'dan koyunum üzerine varıp vak'a

henüz olmuş. Üzerince gittim buldum. Yolcu arabalarına rast geldiler. Onların dahî malların alıp ba'zısını mecrûh ettiler. .... semti ma'lûmumuzdur. Ale'l-acele üzerlerine varılırsa bulunurlar ve ahz olunmak kâbildir demekile Çukadar Salih Beyle ve Avcıbaşı Emir Ahmed ve mirlivâ adamlarından bir mikdâr âdem irsâl olunup üç gün ardılarınca gidilip akşamüzeri .... bir köyde inmişler. İçlerinden Arık oğlu demekle meşhûr Hüseyin Beşe ibn-i Mustafa nâm râcil atı ve .... ikisi ahz olunup mâ'dası varanların üzerine ok atıp köy ucundan Kara Gökçe'de el vermeyip firâr firâr ettikler. Gidenler dönüm mahkeme-i şerîfeye gelip haber verdiklerinde me'hûz-ı mezbûr Arık oğlunun heybesinde hayli koyun eti bulunup sen kimsin ve bu ne hâldir deyü su'âl olundukda ben Yenişehir'den Mekri köyünden kırk ikinci yayabaşlarından sekiz akçe ulûfelü Kuloğlu Arık oğlu demekile meşhûr Yeniçeri Hüseyin Paşaibn-i Mustafa'yım. Bu etleri akçemle Bursa kasablarından aldım deyüp, yoldaşların kimlerdir, isimlerin beyân eyle denildikde ben yalnız idim. Ol cenk edenleri ve firâr edenleri bilmezim ve koyundan çobandan haberim yokdur deyip ol mahalle karîb Berk köyünden İbrahim Beşe ibn-i el-Hâc Mustafa nâm Yeniçeri bunlar üç atlı ve üçü dahî yayak müsellaht adamlar. Bu gün gelip benim evime konuk oldular ben dahî nâcâr olup onlerine bir mikdâr ta'âm verdim andan gidiler. .... bahçem var idi vardılar ânda kebâb pişirdiler. Tabl ve serenâ getirip şarab içtiler ba'de'l-asr kalkıp gitdiler deyüp böyle ..... denildikde inkâr edip lâkin Ali bin Sefer nâm na'alband ve Ali Bali bin Mehmed nam kimesne meclis-i şer'a gelip bi'l-muvâcehe bunlar üç atlı üç yayak müsellaht âdemler idiler ve akrânları var imiş. Mezbûr İbrahim Beşe'nin bahçesine girip kebab pişirip tabl ve serenâ ile içip ve ba'de'l-asr göçüp tağıldılar deyü yüzüne şehâdet edüp, ... Mecrûh çoban Mehmed bin Abdullah ihzâr olunup seni vurani bilir misin denildikde, beni boğazımdan tutup cerh eyleyen bu zâlimdir deyüp bâkî çobanlar dahî görüp cümlesi bizim üzerimize üç atlı üç yayak gelmiştir..... bir kır ata biner idi deyü at dahî mirlivâ adamlarının ahırında atlar arasında olup, efendi atı bilirmisiniz hangisidir bul denildikde aynı ile mezbûr Hüseyin Beşe'nin bindiği ata yapışıp bu ata binmişidi deyüp Bursa Subaşı Sefer Çavuş'un ve Bursa'da muhtesib Ağası olan Lütfü Bey'den siz bu adamı nice bilirsiniz deyü su'âl olundukda bu misillü kâtı'u't-tarîkdir, Ark oğlu derler ortalığa fenâ vermişdir deyüp mezbûr Ark oğlu Yenişehirli olmağla Bursa'ya gelen giden Yenişehirliilerden su'âl olundukda cümlesi el-ıyâzen billâh işbu Ark oğlu Hüseyin Beşe reisü'l-eşkiyâdır kâtı'u't-tarîkdir. Balıklar nâm karyeden Yeniçeri oğlu

nâmına ve Moronköy karyesinden Eyüb ve Şişik Piri oğlu Çelticili'den Solak oğlu Halil ve Karaçalı nâm karyeden İstafan oğlu ve Yassıbağ nâm karyeden Gedik Ali oğulları ve Mensi? Nâmkaryeden Dîvâne Mehmed ve Boğaz köyünden Ömer oğlu nâm şakîler cümlesiyle yekdil ve yekcihetlerdir. Zerrelü cübbeler giyip zorba olup, kat'-ı tarîk ederler. bunların etdileri fesad had ve adedden bîründür. Kurtula deyü havf olunur. ve illâ nice yüz âdem ayağ üzere kalkıp bunları feryâd eylerler idi dey haber verip ve kasaplar getirilip heybesinde olan et pârelerine nazar etdiklerinde kasabdan aldım dediği beyhûdedir kasab eti böyle kesmez deyü ittifâk edip ve çün Bursa kasâblarından aldın kimden aldın yerin göster denildikde gösteremeyip mezbûrun ehl-i fesad olduğuna karâin-i dâlle-i vâzıha olup ve bi'l-cümle mezbûr Hüseyin Beşe'nin sâ'î-i fesad ve eşkıyâdan olduğu günden zahir olmağla sûret-i hali gıbbe's-su'âl ketb olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Zilka'de li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hac İbrahim bin Mustafa, İbrahim Bin Ömer, SalihBeşe Bin Ömer(?),Mehmed Bin Abdullah(?)

[32] 31a-2

Mahrûsa-i Bursa mahallâtından Veled Habib mahallesi ahâlîsinden el-Hâc Sefer bin İbrahim nâm kimesne mahfil-i kazâda bâmisü'l-kitâb el-Hâc Yusuf bin Abdullah nâm kimesne mahzarında takrîr-i kalam edip ve ikrâr-ı tâm edip bundan akdem mezbûr el-Hâc Yusuf abd-i memlûkum olup mezbûr el-Hâc Yusuf Gülistan bint-i Abdullah nâm eimme-i memlûkemi tezvîc eylediğimden sonra ikisini otuz bin akçeye kitaba kesdim idi. Hâlâ meblağ-ı mezbûr bi't-tamâm bana edâ olunup iki dahî ahrâr-ı asliyyîn gibi hür olmuşlar idi. Lâkin mezbûr el-Hâc Yusuf mülküm olan emvâlîmde beş yüz altmış adet arakiye kabı ve iki çift bir raht örtüsü ve üç beyaz velencem kalmağın taleb eylediğimde mezbûr el-Hâc Yusuf seksen kalıp ve bir çift örtü ve iki velence ikrâr edip mâ'adâsını inkâr etmekle beynimizde münaza'ât-ı kesîre vâkı'a oldukdan sonra tavassut-ı muslihîn ile husûs-ımezbûru iki bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye inkârdan sulhlanıp bedel-i sulh olan iki bin akçeyi mezbûrun yedinden bi't-tamâm alıp kabz edip husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan zimmetini bi'l-küllîye ibrâ-yı amm ile ibrâ ve iskât eyledim dedikde, gıbbe't-tasdîk mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zilka'de li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Mehmed, Abdüllatif bin Halil, el-Hâc Mustafa bin Abdullah, Sefer Efendi bin Mustafa.

[32] 31a-3: (Okunamadı)

[33] 31b-1

Nişân-ı Şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî.....

Bi'l-fi'il mahrûsa-i Bursada hâssa harc emîni olan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Piri Çavşu zîde kadruhû arz gönderip mahrûsa-i mezbûrede vâki' bâc-ı bazâr ve galle ve damga-yı Akmeşe ve îş-i hamr ve arak ve gümrük-i kantâreyn-i dingil ve bâc-ı iskele-i Mudanya mukâta'aları bin yirmi iki Şevvali guresinden üç yıla on üç yük seksen bin akçeye Rıdvan ve Mustafa ve Silahdarlardan Hasan bin İbrahim ber-vech-i kefâle nâzır ve kâbız-ı mâl olmak üzere uhdelerinde iltizâmda olup tahvilleri âhar olmağa karîb olmağın hâlâ mahrûsa-i Bursa hânlarından Mehmed ve Hüseyin nâm kimesneler zikr olunan beş kıt'a mukâta'anın tahvîlât-ı cedîdelerini bin yirmi beş Şevvali guresinden geri iltizâm-ı sâbık üzere Bâc-ı bazâr Galle Mukâta'ası dört yüz yirmi beş bin akçeye ve Damga-yı Akmeşe Mukâta'ası yüz on beş bin akçeye ve îş-i hamr ve Arak Mukâta'ası üç yüz yirmi bin akçeye ve Gümrük-i Kantâreyn Mukâta'ası yüz on bin akçeye ve Bâc-ı İskele-i Mudanya Mukâta'ası dört yüz on bin akçeli Mukâta'a bedeli üç yılı on üç yük seksen bin akçeye iltizâm ve kabûl ederiz. Minvâl-i meşrûh ki nâzır-ı sâbık Silahdarlardan Seksen beşinci Bölükde yevmî yirmi üç akçe ulûfeye mutasarrıf olan mezbûr Hasan İbrahim ehl-i vukûf olmağla tahvîlimiz âharına değın ber-vech-i kefâle nâzır ve kâbız-ı mâl olup hakkım havâle ola ve âhardan havâle kılmaya ve nâzır-ı mezbûrun Hazîne-i Amire'de olan yüz kırk bin akçe peşın kemâ-kân peşınımız olup ve mukâta'âtın mevâcibât-ı kadîmesi mukarrer olup ibtidâ-yı târihden hazîne mahsûb ola ve küttâb ve hüddâm-ı sâyire dilediğımız kimesneler olup âhardan kimesneye verilmeye ve Bursa'da vâki' anbar-ı hâssadan Mudanya iskelesine giden hâs ve harcı, dakîk ve tarhana ve bulgur ve gendüm Lufta? Ve Kochisar tuzunun kirâlarından ümenâ-i sâbıkın şart-ı iltizâmları mücebince her sene ber-vech-i maktû' iki yüz elli üç bin akçe uslûb-ı sâbık üzere deynimize mahsûb ola ve olıgeldiği üzere ekmekçi ve arpacı ve hammallar kethüdâları dilediği kimesneler ola ve mukâta'ât birbirinden ayrılmayıp birni fazlası birinin kesrine mahsûb ola ve tahvîlimiz

tamâm olmadın mukâta'ât bir tarikle âhara verilir ise makbûzumuzdan mes'ûl olup, kıstü'l-yevm taleb olunmaya ve peşnimizin bi't-tamâm verilmeyince âhara zabt etdirilmeye ve ba'zı ekmeçiler e arpaçılar ve bozacılar ve yağcılar hufyeten buğday ve arpa ve darı ve ..... iştirâ eyleyip mîrî esmâları edâ olunmadan dükkânlarına ve mahzenlerine dolup mâl-ı mîrîye gadr ve iltizâmımıza küllî kesr müterettib olur ol makûleler bulundukda satun alanlardan bi't-tamâm kaydı isimleri alına. İnâd edenlerin mîrî için girift oluna ve âhar kazâdan getirdik dediklerine amel olunmaya ve ümenâ-i sâbıklar berâtlarında mukayyed olan şürût ve kuyûd kemâkân bize dahî mukarrer ola deyü tevcîh olunmak ricâ etdikleri bin yirmi beş Cemâziye'l-âhiresinin on sekizinci günü arz olundukda hâdis nesne olmayıp şürût-ı sâbika üzere sene be sene haklaşıp bir senenin muhâsebesin vermeden bir seneye mübâşeret eylemeye ve zıkr olunan peşin sahîh peşinleri peşin ola deyü verilmek fermân-ı şerifim olmağın mezbûrların şürût ve kuyûdu Hazîne-i Amire defterlerine kayd olunup işbu dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn-ı meserret makrûn-ı hâkânî mezbûrân Mehmed ve Hüseyin haklarında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûre getirip mukâta'ât-ı merkûmeye hâssa-i harc-ı müşârun-ileyhin arzı mücebince iltizâmının müddeti tamâm olan Rıdvan ve Mustafa yerlerine arz olunduğu târîhde bâlada mezkûr olan şürût ve kuyûdu ri'âyet olunmak üzere emîn ve mültezim-i merkûm Silahdar Hasan İbrahim zîde kadruhûya ber-vech-i kefâle nâzır ve kâbiz-ı mâl nasb ve ta'yîn edip ve berâtı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûrlar varıp mukâta'ât-ı merkûmeye emîn ve mültezim olup şol ki vezâyif-i hidemât emânetdir ber-vech-i iştirâk ve iltizâm mer'î ve müeddî kıldıklarından sonra iltizâmına cevâb verilen mecd ve sâ'î olalar ve mukâta'ât-ı mezbûre huddâmı, merkûmları kendülere emîn ve mültezim bilip emânete müte'allik umûrda murâca'at eyleyip sözlerine muhâlefet eylemeyeler. Ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min Cemâziye'l-âhir li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[33] 32a-1

İftihârü'l-e'âlî ve'l-e'âzım müstecma'-ı cemî'i'l-me'âlî ve'l-me'âzım havâkîn-i .....el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ vezâretten mütekâ'id olup işbu ..... ve Menteşe sancaklarında taht-ı ..... Paşa dâmet me'âliyhû ve a'lemül-ulemâi'l-

mütebahirîn efdalü'l-fudalâi'l-müteverri'în yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn keşşâfû'l-müşkilâti'd-dîniyye ..... ve'l-yakîniyye ..... hakâyık-ı misbâhı rumûzü'd-dakâyık el-mahfûf-ı bi-sunûfi avâtıfı meliki'l-mu'în sâbıkâ Rumeli kâdî askerî olup ber-vech-i arpalık Mihaliç kazâsına mutasarrıfe olan ..... Mehmed..... zîdet fezâilehû ve akzâ kutâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'âdenü'l-fezâil ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vârisûn-ı ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Bursa ve Manisa ve Tira kâdîları zîdet fezâilehüm ve .....[okunamıyor]

olucak ma'lûm olaki mukaddemâ vezîr-i a'zam iken vefât eden İbrahim Paşa kethüdâsı olup uğûr-ı hümâyûnumda şehîd olan Mehmed Kethüdâ'nın kızı Fatma Hâtun südde-i sa'âdetüme arz gönderip zevci olan Ali Çavuş nâm kimesne ticâret..... taraflarından dahl ve ta'arruz olunmayıp ânın gibi müteveffâ-yı mezbûrun muhallefâtından da'vâ-yı hak eder kimesne zuhûr ederse ânda istimâ' etmeyip hasmı ile dîvan-ı hümâyûnumda kâdî askerler huzûrlarında murâfa'a-işer' olunmak için südde-i sa'âdetüme havâle olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin bu husûsa mukayyed olup müteveffâ-yı mezbûrun emvâl ve erzâkına ve emlâkına ve davar ve nukûduna ve abd-imemlûku ve câriyelerine ve defteri mücebince zimem-i nas da olan akçelerine bi-hasebi's-şer'i's-şerîf mezbûre Fatma'nın vekîli ve eytâmına vasîsi tarafından hüccet-i şer'iyye ile varan vekîl-i müşârun-ileyh Ahmed zîde mecdühûya zabt ve kabz etdirip min ba'd tarafınızdan ve beytül-mâl emînleri ve hâricden bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz ve müteveffâ-yı mezbûrdan da'vâ-yı hak eder zuhûr ederse ânda isti'â' etmeyip sen südde-i sa'âdetime havâle eyleyesiz ki gelip vasîsi ile dîvân-ı hümâyûnumda kâdî askerlerim huzûrlarında murâfa'a-i şer' olup fasl olunalar ve nefsi Tira'de sâkin Şeyh ( ) nâm kimesne müteveffâ-yı mezbûrun eytâmına vasî muhtâr etmişdir deyü ikâmet-i beyyine eyleyip yüzüne ba'zı da'vâ istimâ' olunduğu i'lâm olundu. imdi mezbûr mâdâmki gelip vasî olduğun Dîvan-ı Hümâyûnumda sâbit etmeden min ba'd dahl etdirmeyip mûmâ-ileyh Ahmed zîde mecdühûya kabz etdirdip hilâfına cevâb göstermeyesiz deyü bin yirmi beş Ramazânî'l-mübârekinin evâsıtı târîhiyle müverrah dîvân-ı ..... Unvânım tarafından emr-i şerîfüm verilip mücebince mâliye cânibinden dahî hükm-i hümâyûnum talep olunmağın buyurdum ki bu bâbda vech-i meşrûh üzere Divân-ı Hümâyûnum cânibinden verilen emr-işerîfüm mücebince

amel eyleyip hilâfına sâlik ve zâhib olmayasız. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[34] 32b-1

Temniye câmi'i vazîfesi emridir.

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denül-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn, hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i Bursa zîdet fezâyilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olucak mahrûsa-i Bursa'da vâki' Mevlânâ Hâşim Hüssâm Câmi'-i şerifinin mütevellîsi olan el-Hâc İbrahim hâlâ Dersaadet'üme arzuhâl gönderip Bursa ve etrâfında vâki' Anadolu perakendesinin cizyeleri malından müşârun-ileyhin binâ eylediği câmi'-işerîfinin hüddâmına berât-ı şerifle yevmî yirmi akçe vazîfe ta'yîn olunup beher sâl cizye cem'ine me'mûr olanların zimmetlerine mahsûb olagelmişiken hâlâ cizye cem'ine me'mûr olanlardan ba'zıları vermekte nizâ' ve ta'allül eylemeleriyle hüddâmın vazîfeleri vakt ü zamâniyla kendülere vâsıl olmayıp dâyimâ muzâyakadan hâlî değillerdir. Beher sâl cizye-i mezbûre cem'ine me'mûr olanlara kat'an inâd ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîf verilmek ricâsına i'lâm eylemeğin Hazîne-i Amiremde mahfûz olan cihât defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzere cizye-i mezbûre malından ol mikdâr vazife ta'yîn olduğu mukayyed bulunmağın cizye cem'ine me'mûr olanlara kat'ân ta'allül etdirilmeyip bi't-tamâm vazîfeleri aliverilmek emr edip buyurdum ki hükm-i şerifüm vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mücebince amel edip dahî emrim üzere müşârun-ileyhin câmi'-i şerifi hüddâmına mukaddemâ berât-ı şerifle cizye-i mezbûre malından ta'yîn olunan yevmî yirmi akçe vazîfelerinde her sâl cizye cem'ine me'mûr olanlardan bi't-tamâm aliverip mütevellî-i merkûma teslîm etdirdip bu bâbda emr-i şerîfüme ve berât-ı hümayûnuma muhâlif kimesneye ta'allül ve nizâ' ve inâd ve muhâlefet etdirmeyesin. Şöyle bilesin cizye cem'ine me'mûr olanlar vazife-i mezbureyi vermemek için bizim elimizde emr-i şerif vardır deyü özr ve bahâne etmek isterler ise ol vechile bahâne etdirmeyip ve ibrâz

eyledikleri emr-i şerifi onlardan alıp keseleyip ve mühürleyip Asitâne-i sa'âdetüme irsâl edesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılasın.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî min şehri Rebî'u'l-evvel li-sene ihdâ ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[34] 32b-2

Yeniçeriler sefere gitmek için gelen emr-i şerifdir.

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'âdenü'l-fezâyî'l ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vârisü ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Bursa ve Kütahya ve Manisa ve İzmir ve Tire kâdîları zîdet fezâyilehüm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenü'l-fezâyîl ve'l-kelam Hüdâvendigâr ve Aydın ve Saruhan sancaklarında ve etrâfında vâki' ve Cezîre-i Midillü'de vâki' olan kâdîlar zîde fazluhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki inşâallâhü'l-meliki'l-gaffâr evvel-bahâr-ı huçeste âsârda vâki' olacak şark seferine azîm takayyüd-i? hümâyûnum olmağın düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'l-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-manfûf-ı bi-sunûf-ı avâtıfû'l-meliki'l-a'lâ asâkir-inusret me'serime serdâr olup vezîr-i a'zam olan Mehmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû mahrûsa-i Haleb'de yanında olan iftihârü'l-ümerâ' ve'l-ekâbir bi'l-fi'il yeniçerilerim ağası olan Mustaa dâme ulüvvuhû Yeniçeri kullarımla ve sâyir asâkir-i deryâ misâl ile evvel bahâr erişdiği gibi mahrûsa-i Haleb'den kalkıp düşman vilâyetine teveccüh ve atların içeride çâyırlatmak üzere azîmet eylemesi muhakkak olmağla umûmen müşârun-ileyh serâdıyla me'mûr olan mîr-i mîrân ve ümerâ ve sâyir asâkir-i fevz me'serim nevrûz-ı firûzdan mukaddem ordu-yı hümâyûnuma dâhil olmalarıçün memâlik-i mahrûsamda olan hükkâmın her birine müekked evâmîr-i şerife ile mübâşirler gönderilip muhkem tenbîh olunmuşdur. Ve sefer-i mezbûra me'mûr olan Yeniçeri kullarım dahî cümle ocağın zâbitleri ve şorbacıları ve odabaşlılarıyla ma'an müşârun-ileyh ağaları yanında bayrakları altında mevcûd bulunmaları mühimmât-ı umûrdandır. Taht-ı kazânızda sefer-i hümâyûna me'mûr olan tâyife-i mezbûre evlerinden ihrâc ve vilâyet serdârlarına koşulup nevrûz-ı firûzdan mukaddem ordu-yı hümâyûnuma ulaştırılmak için gediklülerden kıdvetü'l-

emâsil ve'l-akrân Mumcu Mehmed zîde kadruhû ta'yîn olunup müşârun-ileyh ağaları tarafından mufassal ve meşrûh mektûb verilmeğın buyurdum ki ( ) vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bi'z-zât mukayyed olup dahî müşârun-ileyh ağaları tarafından verilen mufassal ve meşrûh mektûb mücebince sefer-i mezbûra me'mûr olup taht-ı kazânızda sâkin olan tâyife-i mezbûrenin cümlesini zâbitleri ma'rifetiyle vakt ü zamanıyla kaldırıp nevrûz-ı firûzdan mukaddem ordu-yı hümâyûnuma ulaşırdasız ki çorbacıları ve odabaşıları ile bayrakları altında müşârun-ileyh ağaları yanında me'mûr oldukları hizmetde mevcûd bulunalar ve bi'l-cümle bu sefer-i nusret eserim sâyire kıyâs olunmaz mühimmât-ı umûrdandır. Âna göre mukayyed olup müşârun-ileyh ağaları tarafından verilen mektûb mücebince cümlesin zâbitleri ma'rifetiyle kaldırıp irsâl ve ordu-yı hümâyûna îsâlde her biriniz bezl-i makdûr ve sa'yini mahsûr eylesin. Avk ve te'hîrden ve bir vechile müsâmaha ve ruhsat vermekden ihrâz eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zilhicceti's-şerife li-sene erba'a ve ısrîn ve elf.

Buyurdu-yı??? Haleb

[34] 33a-1

Nişân-ı şerîf-i âlîşân hükmü oldur ki

Nevâl-i âtifet-i hüsrevânem ile behremend ve pür-sedâd olmağa lâyük ve sezâvâr olup dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından işbu râfî'-i tevkî'uş-şân ve gâyesinde?? Yarlığ-ı belîğ-i mekremet unvân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Çavuş zîde kadruhû hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûre getirip mahrûsa-i bursada vâki' merhûm Kasım Paşa-yı Cezerî Evkâfına mütevellî olup âhar diyârda sâkin olup ve mâl-ı vakfi zâyî' ve telef eyledikleri sebebden ref' olunan bevâb Mehmed ve Osman yerlerine bin yirmi beş Recebi'l-müreccebinin üçüncü gününden yevmî on akçe ile hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla mütevellî nasb edip bu berât-ı meserret-âyât ve izzet-gâyâtı verdim ve buyurdum ki varıp evkâf-ı mezbûreye mütevellî olup şol ki vezâyif-i hidemât-ı tevliyettir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî on akçe vazîfesin evâkf-ı mezbûre mahsûlünden alıp mutasarrıf ola. ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' ve mezâhim olmaya, şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Recebi'l-mürecceb li-sene hams ve ısrîn ve elf.

[34] 33a-2

Nişân-ı şerif-i âlîşân hükmü oldur ki

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' Ürgbî ve Kebud? demekle ma'rûf vakıf bahçeye yevmî bir akçe ile mütevellî olan râfi'u tevkî'-i refî'-i sa'âdet nişân-ı hâkân Hacı Ali üzerinden Yusuf nâm kimesne alıp gadr eylemeğin yine mezbûr Hacı Ali her vechile mahall olup berât-ı şerîfîm ricâeylemeğini sadaka edip bu berât-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki varıp mütevellî olup hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî bir akçe ile mutasarrıf olup vâkıfın rûhiyçün ve devâm-ı devletimçün du'âya müdâvemet göstere. Ol bâbda kimesne mâni' olmayıp dahl eylemeye. Şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâyil-i şehr-i Cemâziye'l-âhir li-sene hamse aşer ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[34] 33a-3

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hücceti'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i Bursa zîdet fezâilehû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mukâta'ât-ı mezbûre nazırî zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki bundan akdem mahrûsa-i Bursa'nın bin yirmi sene târîhinde vâki' olan mîzânü'l-harîr mukâta'ası havâle beyi silahdarlardan Hüseyin Mehmed nâm kimesneye verilmişiken ref' olunup yerine dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri korucularından Mehmed havâle ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfümle mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mücebince amel edip dahî mezbûr Mehmed korucu mahrûsa-i Bursa'nın mîzân-ı harîr havâle beyi hizmetinde ref' olan Hüseyin yerine istihdâm etdiresiz. Emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz şöyle bilezi alâmet-i şerîfeme i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[34] 33a-4

Nişân-ı şerîf-i âlîşân hükmü oldur ki

Bursa'da vâki' merhûm-ı ma'fûrûn-leh Yıldırım Bâyezîd Hân aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân İmâret-i âmirelerinden yevmî iki akçe vazîfe, altı müd cerâyeye ile bevvâb olan Uzun Mehmed ibn-i Fethi müterâhî? olmağla bevvâblık hidmetini ihmâl olmağın ref olunup yerine işbu râfi'ü tevki'-i refi'-i sa'âdet-nişân-ı hâkânî Mehmed bin Mahmud her vechile mahal olmağın tevcîh olunup berât-ı şerif ricâsına nâzır kıldvetü'l-havâs ve'l-mukarrabîn Hasan Ağa dâme uluvvühû arz eylemeğın sadaka edip bu beârt-ı hümâyûnu verdim ve buyudrum ki varıp ânda mezbûrun yerine bevvâb olup hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra yevmî iki akçe vazife ve altı müd cerâyeye ile mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı devletimçün du'âya müdâvemet gösteresin. Bu bâbda hiç ferd mâni' ve dâfi' olmayıp aslâ dahl ve ta'arruz kılmayalar. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe imtimâd kılalar.

Hurrire fî evahir-i şehri Şevvâli'l-mükerrem min sene hamse ve ısrîn ve elf. Min hicreti'n-nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

[35] 33b-1

Mahûk alâ minvâli asli müseccel ketebelu'l-fakîr Hüseyin bin Mehmed el-kâdî bi-asâkir-i memâlik-i Anadolu ufiye anhumâ.

Çün avâtıf-ı aliyye-i vâfire ve avârif-ı mütekâsire-i pâdişâhânem müstahakk-ı inâyet ve müceb-i himâyet olup mebzûl ve masrûf ve bî-dirîğdir binâen alâ zâlik işbu râfi'-i tevki'-i refi'ü's-şân enâmil-i yarlığı-ı mekremet unvân kudvetü'l-emâcid ve'l-a'yân dergâh-ı âlî müteferrikalarından Osman zîde mecdühû hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip mahrûsa-i Bursa hâssa harcı emîni iken mîrî buğday bahâsına ziyân gadr eylediği sebebden ref olunan Pîrî Çavuş yerine sene hamse ve ısrîn ve elf Recebinin on beşinci gününden bilâ ta'yîn hâssa harcı emîni nasb edip bu berât-ı sa'âdet âyât ve meserret gâyatı verdim ve buyurdumki ba'de'l-yevm varıp mahrûsa-i Bursa'da hâssa harc emîni olup hidmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan akdem hâssa harc emîni olanlar ne vechile mutasarrıf olugelmişler ise mezbûr

dahî ol vechile mutasarrıf ola ve emîn-i sâbık mezbûr Piri Çavuş dakîk-i ve buğdayın is'ârı husûsunda küllî gadrı zuhûra gelmeğın ref' olunup sâyir zamânda geldiğı üzere kumaş gönderip ve dakîk-i hâs fodula-i miyânei dahî kâtib gönderip kusûr eylemeyip min ba'd muzâyaka çekdirmemek üzere merkûm müteferrika Osman zîde mecdühûya tevcîh olunmuştur. Ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' ve mezâhim olmaya. Şöyle bileler alâmet-işerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Recebi'l-mürecem min şuhûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

İşbu emr-i şerif Recebü'l-ferdin yirmi birinci evvel gününde kayd olunup Osman Ağa'nın vekili İbrahim Bey zabt etmiştir.

[35] 33b-2

Tıbkı aslihi'l-mutâ' nemmakahu'l-fakîr ileyhi sübhânehû Mustafa bin Bâlî el-Kâdî bi Kostantiniyyetü'l-mahmiyye ufiye anhu.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Mahrûsa-i Bursa'da medfûn olan merhûm Hamza Bey Evkâfi'nın tevliyeti evlâda ve evlâd-ı evlâda batnen ba'de batnin vakf ve şart eyleyip ber-mûceb-i şart-ı vâkıf evlâdiyyet üzere râfi'ü tevkî'-i refi'-i sa'âdet-nişân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş zîde kadruhû aslah evlâd olup mutasarrıf iken karındaşı fevt olmağla müteveffânın oğlu Mehmed derece-i sâniyede olup alâkası yok iken babam dahî mutasarrıf idi deyü bir tarikle alıp lâkin bu hayâtda oldukça mezbûr müdâhaleye kâdir olmayıp hakk her vechile bunun olup ve yedinde vech-i meşrûh üzere fetvâ-yı şerife olup ve a'yân-ı vilâyetden mahzar dahî olmağın geri kemâkân kendüye ibkâ ve takarrür kılınmak bâbında berât-ı şerif ricâ etmeğın sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim v ebuyurdum ki varıp ânda kemâkân mütevellî olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra mukaddemâ ne vechile mutasarrıf olmuş ise yine ol vechile mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere. Bu bâbda hiç mezbûr Mehmed ve sâyiri aslâ mâni' ve dâfi' olmayıp dahl ve ta'aruz kılmayalar. Şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

[35] 33b-3

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

İşbu râfî'-i tevkî'-i hümayûn İbrahim Karahisârî hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip Mahrûsa-i Bursa'da vâki' hamr mukâta'asına sene hams ve ısrîn ve elf Şa'bânü'l-mu'azzamının on dördüncü gününden bilâ ta'yîn kâtib nasb edip bu berât-ı hümayûnu verdim v ebuyurdumki ba'de'l-yevm varıp zikr olunan hamr mukâta'âtına kâtib olup şol ki şerâyit-i hidemât-ı kitâbetdir bî-kusûr mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra bundan akdem kâtib olanlar ne vechile tasarruf edegelmişler ise mezbûr İbrahim dahî ol vechile mutasarrıf olup ol bâbda kimesne mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler alâmet-i şerifeme i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ısrîn min Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse ve ısrîn ve elf.

[35] 34a-1

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlanâ Bursa Kâdîsı zîdet-fezâilehü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm olaki dergâh-ı mu'allâm Yeniçerilerinden olup kazâ-i mezbûrda sakın oan Mustafa nâm kavîm Dersâdet'üme âdem ve arzuhâl gönderip ben bundan akdem vâki' olan Engürüs ve Şark seferlerinde nice hizmetler ve yoldaşlıklar edip Eğri seferinde gözlerim a'mâ olduğu ecilden sefere varmağa iktidârım olmamağla üç akçe ulûfe ile oturak olup ve Bursa'da bir bâb bozahâne dükkânım olup iki ile geçinip ve dükkân-ı mezbûr için kadîmü'l-eyyâmdan mîrî için ikişer akçe alınır iken mukaddemâ Vezîr-i a'zam Nasuh Paşa zamânında tevâbi'inden Hasan nâm kimesne hâssa harc emîni olmağın zikr olunan bozahâne dükkânına kadîmden olugelmişe muhâlif garazan iki akçe dahî ziyâde eylemekle bana küllî gadr ve hayf eylemişdir. Kadîmü'l-eyyâmda iki akçe alınugeldiği üzere ziyâde aldirmamak bâbında emr-i şerif ricâ ederim deyü bildirdiğın kadîmî alınugeldiği üzere alınıp ziyâde alınmaya deyü emr edüp buyurdum ki hükm-i şerifüm

ile vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel edip dahî husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin fi'l-hakîka mezbûrun bozahânesinden mîrî için kadîmden iki akçe alınagelmiş iken hâlâ kadîmden olugelmişe muhâlif dört akçe talep eyledikleri vâki' ise men' u def' edip min ba'd kadîmden olugelmişe muhalif emr-i hümâyûnuma mugâyir ziyâde bir akçe v ebir habbesin aldırmasın. Husûs-ı mezbûr için terâr mekâtib olunmalı eylemeyesin. Şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu yedinde ibkâ edip alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehr-i Receb li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[35] 34a-2

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Çün zümre-i sulehâ ki enîs-i hazret-i kaddese ve celîs-i halevât-ı ânisdir ki sâye-i sa'âdetimde onların âlî maksûdları hâsıl olmak âdet-i hasene-i hüsrevânemden olmağın binâen alâ zâlik sulehâ-yı zevil'l-ihtirâmdan Mevlânâ Şeyh Muhîti südde-i sa'âdetüme gelip arzuhâl sunup sâlih ve dindâr ve mütedeyyin ve ehl-i ilm olduğundan gayrı yirmi yıldan ziyâde cevâmi'-i şerîfede tefsîr-i şerif ve ehâdis-i şerife nakl edip hayır du'âsınan istimdâd olunmak e'izzeden olmağla cihet-i ma'âşiyçün Bursa ve kapan ve Pazar-ı galle mahsûlünden yirmi beş akçe vazîfe ta'yîn olunup berât edip devâm-devlet-i pâdişâhânem ed'iyesine müdâvemet üzere kien ba'zı ümenâ vazîfesin vermekde ta'allül eylemekle ulemâdan olmağla vazîfesi merfû'âta dâhil olmayıp mutasarrıf olduğu yirmi beş akçesi berât mücebince mukarrer ve ibkâ olmak için bi'l-fi'il Sadr-ı a'zam ve serdâr-ı ekrem Mehmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tarafından bin yirmi dört Cemâziye'l-evvelinin on yedinci günü târihiyle müverrah mukarrernâme verildiğın bildirip mücebince inâyet ricâ eylemeğın husûs-ı mezbûr bin yirmi beş Cemâziye'l-âhîrinin altıncı günü pâye-i serîr-i a'lâya arz olundukda hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla kemâkân vazîfesin verile deyü fermân olunup, târih-i merkûmeden verilmek buyurulup ve mezkûrun elinde olan atîk berât-ı zâyi' edip ve zâyi' olan berât bir tarikle ibrâz olunursa amel olunmamak üzere berât-ı cedîd verilmek fermân-ı şerifim olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refi'u-ş-şân kıdvetü's-sulehâi's-sâlihîn mevlânâ mezbûr Şeyh Muhîti zîde takvâhu hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip sene hamse ve ısrîn ve

elf. Cemâziye'l-âhîrinin altıncı gününden müceddiden bu berât-ı sa'âdet-âyât ve meserret gâyatı verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varıp ta'yîn olunan yevmî yirmi beş akçe vazîfesin on akçesin Bursa kapan mahsûlünden ve on beş akçesin dahî marhûsa-i mezbûrede galle pazarı mukâta'ası mahsûlünden her kim emîn olursa emînden alıp mutasarrıf ola. ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmaya. Şöyle bileler alâmet-işerife [i'timâd] kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min şehr-i Cemâziye'l-âhir sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

[36] 34b-1

Mutâbık li-aslihi'ş-şerif nemmakahu'l-abdi'z-za'îf Abdülhalim bin Mustafa el-mevlâ bi-kazâ-i Tırhala ufiye anhümâ.

Kıdvetü kuzâti'l-müslimîn umdetü vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn ..... kâdîsı ve Karesi ve Uşak mukâta'ât müfettişi Mevlânâ Mehmed zîde fazluhû ve kıdvetü'l-..... ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından olup livâ-i Karesi ve Uşak ve tevâbi'i mukâta'asına muhassıl-ı emvâl olan Ömer dâme mecdühû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki senki muhassıl-ı müşârun-ileyhsin umûmen vilâyet-i Anadolu'nun cümle sâli sefer-i hümayûnuma me'mûr olunan kullarımın ulûfeleri ve sâyir mühimmât-ı sefer için ta'yîn olunmağla bundan akdem taht-ı muhassıllığında vâki' mukâta'ât mültezimlerinin atık ve cedîdinin zimmetlerinde olan mâlımdan küllî akçe cem' ve tahsîl edip taraf-ı âhara bir akçe vermeyip cümlesin ordu-yı hümayûnum hazînesine îsâl ve teslîm edip ve Uşak nezâretine tâbi' olan bedel-i mütekâ'idîn ve sâir mukâta'ât mültezimlerinin tahvîlleri tamâm olanların ve sâyir bî berât mukâta'â zabt edenlerin yerlerine yarar tâlibler tedârik edip ve peşînlerin ve kifâyet mikdârı kefillerin alıp ziyâde ile der'uhde eyleyip ordu-yı hümayûnuma arz ve i'lâm eylesin ki tasarruflarıçün ellerine berât-ı şerîf verile deyü eline ekîd ve şedîd müte'addid ahkâm-ı şerife verilmişiken taht-ı muhassıllığında vâki' Uşak nezâretini ve nezâret-i mezbûreye tâbi' eyâlet-i Anadolu'da vâki' bedel-i mütekâ'idîn ve sâyir mukâta'aları ba'zı kimesneler Asitâne-i Sa'âdete peşîn verip almışız deyü berât ve emri şerif ibrâz edip mâ'adâ müdâhale eyleyip teslîm eylediğimize peşîn mer'î ederiz deyü sefer-i hümayûnuma ta'yîn olunan mala izlâl verdikleri i'lâm olunmağla imdi

mukaddemâ ordu-yı hümâyûnum tarafından verilen ahkâm-ı şerife mücebince bakâyâ-yı atîka ve cedîdeden ve âhar müstevfâ akçeler cem' ve tahsîl ve ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i hazîne edip ol makûle Asitâne-i sa'âdetüm tarafından berât ve emr-i şerif ibrâz edip sefer-i hümâyûnuma ta'yîn olunan malıma müdâhale edenleri dahl etdirmeyip ve ne mikdâr akçe kabz eylemişler ise ellerinden alıp der-kîse edip ve mühürleyip kendüleri ile ma'an ordu-yı hümâyûnuma irsâl eylemeniz bâbında fermân olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfümle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî aslâ te'hîr ve terâhî eylemeyip taht-ı aklâmınızda olan mukâta'ât mültezimlerinin atîk ve cedîdinin kıst-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine lâzım gelen malımı aslâ emân ve zamân vermeyip bî-kusûr ve lâ-küsür taleb ve tahsîl eyleyip malımdan kimesne zimmetinde bir akçe bâkî kodurmayasız ve hâsıl olan akçeleri aded ve vezin ve der-kîse eyleyip ve mühürleyip yarar ve mu'temedün aleyh âdemleriniz ile kadîmden olugeldikleri üzere mütevâliyeten ve müte'âkıbeten ordu-yı hümâyûnuma irsâl ve teslîm-i hazîne etdiresiz. Kat'ân taraf-ı âhara bir akçe vermeyesiz. Ve irsâl eylediğiniz akçenin aded ve ecnâsın yazıp bildiresiz ve tahvili tamam olan mukâtamât mültezimlerinin ve müflis ve medyûn ve âharda mukâta'aya alâkası olanların ve bî berât ve bilâ kefil mukâta'a zabt edenlerin mukaddemâ vârid olan emr-i şerif mücebince yerlerine yarar tâlibler tedârik ve kifâyet mikdârı yerli yurtlu ve mütemevvil kefillerin ve peşinlerin aldıktan sonra ziyâde ile der'uhde edip nihâyedlerini ve şart-ı iltizâmlarını târîhiyle mufassal ve meşrûh yazıp ordu-yı hümâyûnuma arz ve i'lâm eyleyesiz ki tasarruflarıyçün ellerine berât-ı şerifüm verile. Zinhâr hilâf-ı kânûn bir ferde bî berât ve bilâ kefil mukâta'a zabt etdirmeyesiz. Ol makûle taht-ı aklâmınızda vâki' Uşak nezâretine ve nezâret-i mezbûreye tâbî' bedel-i mütekâ'idîn ve sâir mukâta'alara Asitâne-i sa'âdetüm tarafından berât ve emr-i şerif ibrâz edip dahl eylemekle malımın tahsiline ızlâl verenler peşin teslîm eyledik deyü sefer-i hümâyûnum mühimmâtiyçün ta'yîn olunan malımdan şimdiye değin ne mikdâr akçe kabz eylemişler ise bi't-tamâm taleb ve tahsîl ve ordu-yı hümâyûnum hazînesine irsâl ve teslîm etdirdip kat'â malıma müdâhale etdirmeyip ziyâde inâd edenlerin ibrâz eyledikleri berât ve emr-i şerif ellerinden alıp der-kîse edip, ve mühürleyip yanlarına yarar âdemler koşup kendüleriyle ma'an ordu-yı hümâyûnuma irsâl eyleyip kat'â ta'allül ve inâd ve muhâlefet etdirmeyesiz. Şöyle ki vilâyet-i Anadolu'nun [35a] ..... sefer-i hümâyûnuma me'mûr olan kullarımın ulûfeleri ve sâyir mühimmât-ı sefer- için ta'yîn olunmuş, Asitâne-i

sa'âdet'den emr-i şerif varid olmuşdur deyü ba'zı masârîf veyahud taraf-ı âhara akçe veresiz bir vechile gadr ve cevâbınız makbûl-i şerifim olmayıp, ve verdiğiniz akçe elinizden tazmîn etdirdildikden gayrı itâb ve ikâba müstahak olursuz. Ana göre mukayyed olup vâfir ve müstevfâ akçe irsâl eyleyüp hilâf-ı emr-i şerif vaz'ın irtikâbından hazer eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn Rebî'u'l-evvel li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Buyurdu-yı Sahrâ-yı
Ayıntab

[36] 35a-1

Akzâ kuzâtı'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i Bursa zîdet fezâyilehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından olup bi'l-fi'îl mahmiye-i İstanbul gümrüğü ve tevâbi'i mukâta'âtına ber-vech-i iltizâm emîn olan Murad zîde mecdühü dersa'âdetüme arz gönderip taht-ı iltizâmıma dâhil mahmiye-i Bursa'da sâkin Yahudî ve kefer ve Ermeni tâyifesinin hizmetlerinde olan üserânın kesimleri mu'tâd-ı kadîm üzere cem' v etahsîl etirilmek lâzım ve mühim olmağın tarafımdan Avraham nâm Yahudî'ye der'uhde olunmuşdur deyü ol bâbda emr-i şerifüm verilmek ricâ eylemeğın buyurdum ki hükm-i şerîfümle vardıkda mahmiye-i Bursa'da vâki' Yahudî ve Ermeni ve keferenin istihdâmında olan üsârânın kesimleri âdet-i kadîme üzere merkûm Avraham Yahudî'ye cem' ve tahsîl etdirdüp bu bâbda bir ferde ta'allül ve inâd ve muhâlefet etdirmeyesiz. Ammâ bu bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerîf ve olugelmişe muhâlif bir ferde zulm ve te'addî ve tecâvüz etdirmeyesiz. Şöyle bilsiz alâmet-işerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis şehri Muharremi'l-harâm şuhûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[36] 35a-2

Sâhib-i fazîlet-me'âb şerî'at nisâb Bursa'da vâki' olan efendi hazretlerinin huzûr-ı şeriflerine der-tahiyyât-ı sâfiye ve özr-i teslîmât-ı vâfiye inhâsından sonra i'lâm-ı muhibbâne olunan budur ki hâliyâ taht-ı kazânızda altı bölük sipâhî yoldaşlara kethüdâ

yeri olan sefer-i hümâyûna gidip ve yerine kâyimmakâm alıkoyup mezbûrun yerine kalan ehl-i san'at olmağla zabt ve rabta kâdir olmayıp eline bir habs verip habsine verildikde firâr etdirip ol ecilden hakkında arzın gelmekle ebnâ-yı sipâhiyândan yüz kesseninci bölükde yevmî on altı akçe ulûfeye mutasarrıf olan Mustafa Ahmed bevvâb kulları yarar ve emekdâr olmağla eski ketühdâ yeri ref' olunup yeri mezbûr Mustafa Ahmed nâm sipâhiye verilip mektûb ile huzûr-ı şerîfinize irsâl ve revâne kılınmıştır. huzûr-ı şerîfiniz ile müşerref oldukda üzerinde nazar-ı şerîfiniz dirî' buyurmayıp mezbûru kethüdâ yeri hizmetinde istihdâm edip âharan bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz. Ve ol cânibde olan sipâhî yoldaşlar mezbûru kendilerinin üzerine kethüdâ yeri bilip kethüdalığı umûrunda mezkûra mürâca'at edeler ve sen ki kethüdâ yerisin şirret üzere hareket edip sipâhî nâmıyla gezip ve re'âyâ ve sâyir fukarâya te'addî ve tecâvüz edenleri etdirmeyip men' ve def' edip men'le memnû' olmayanları izn-i şer'le muhkem te'dîb ve muhtâc-ı arz olanları hâkimü'l-vakt olanlar ma'rifetiyle arz ve i'lâm eylesiz sonra fermân ne vechile cereyân olursa amel oluna. Bâkî hemîşe ömr-i devlet-i dirîne şerî'at-ı müstedânem bâd-ı beriyetü'l-ibâd.??

Tahrîren fî evâhir-i şehri Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Bende el-muhibb el-fakîr
Malkoç

[36] 35a-3

Medrese-i Manastır der Bursa bâ hatt-ı hümâyûn

Medrese-i mezbûre müderrisine Konya kazâsı verilmekle yeri mahlûl olmağın cennet-mekân merhûm Sultan Süleymân Hân hazretlerinin Çorlu'da vâki' medrese-i şerifelerinde müderris olan mevlânâ İbrâhim Efendi'nin İstanbul'da vâki' Hângâh medresesi bu def'a açıldıkda verilmek üzere verile deyü buyuruldu.

Fî 11 Şehr-i Rebî'u'l-evvel li-sene 1025

El-Fakîr
Hamza

Tıbkı aslihi'l-hatîr nemmakahu'l-fakîr Mustafa el-kâdî bi Kostantiniyye ufiye anhu

Tahrîren fî'l-yevm fî'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehri Şa'bân sene hamse ve işrîn ve elf.

[37] 35b-1

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki mahrûsa-i Bursa'da vâki' hallâc tâyifesinden hâlâ Dersaadet'üme âdem ve arzuhâl gönderip feth-i hâkânîden beri mahrûsa-i mezkûrede işlenen bogasilerden şimdîye değin damga resmi alınmış değil iken hâlâ Bâc-ı Zirâ' Mukâta'ası emînleri bogasi damgası bir tarikle iltizâmlarına ilhâk etdirip ellerine berât almaları ile hâlâ bogasiden resm-i damga talep eyleyip rencîde ederler. ma'a hâzâ bilâd-ı selâsede işlenen bogasiden damga resmi alınmış değildir. Hayfdir men' ve def' olunup min ba'd iltizâmımıza dâhildir deyü talep olunmamak bâbında emr-i şerifüm ricâ etmeğin hızâne-i âmiremde mahfûz olan mukâta'ât defterlerine nazar olundukda mahrûsa-i Bursa'da vâki' Bâc-ı Zirâ' Mukâta'ası işleri mukâta'a-i mezbûreyi iltizâm eylediklerinde mahrûsa-i Bursa'da işlenen bogasiden damga resmi alına deyü şart edip mâliye tarafından birât-ihümâyûn verildiği mestûr ve mukayyed idüğü arz olundukda ref' olunmak emrim olmuştur. Buyurdumki hükm-i şerifüm ile vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mûcebince amel edip dahî mahrûsa-i mezbûrede sâkin olan hallaç tâyifesinin işledikleri bogasilerden resm-i damga ref' olunmuştur. Min ba'd iltizâmımıza dâhil ve berâtımızda mukayyedir deyü ümenâ ve ummâl resm-i damga nâmına bir akçe ve bir habbe almayalar ve aldirmayasız. Emr-i şerifüme muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olmalı eylemeyesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-ihümâyûnumu sicill-i mahfûza kayd eyledikten sonra cellâh tâyifesinin ellerinde ibkâ edip alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' şehr-i Şa'bân min şuhûr sene hamse ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[37] 35b-2

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn oldur ki

Dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret makrûn Ahmed mahmiye-i Bursa'da vâki' merhûm Sultan türbesinde merhûm Bayezid Paşa rûhiyçün iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrabîn muhtâr-ı ashâbü'l-iz ve't-temkîn bâb-ı sa'âdetüm ağası evkâf-ı mezbûre

nâzırını Mehmed Ağa dâme ulüvvühû arzı mücebince mezkûrun elinden bilâ sebep aldığı ecilden ref' olunan Abdurrahman yerine bin yirmi beş Cemâziye'l-evvelinin on dördüncü gününden yevmî iki akçe ile cüz'hân ta'yîn olunup bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varıp hizmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfesin merhûm İsa Bey evkâfı mahsûlünden mâh be-mâh mütevellîsinden alıp mutasarrıf ola. olbâbda bir ferd mâni' ve müzâhim olmaya. Şöyle bilesiz alâmet-işerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min şehr-i Recebi'l-ferd min şuhûr sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[37]35b-3

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Edirne kâdîsı pâyesiyle Bursa kâdîsı olan Mevlânâ Ali zîde fezâilehû tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki mukaddemâ Vezîr-i a'zam iken vefât eden Ali Paşa-yı Cedîd Evkâfı mütevellîsi Ömer Çavuş ile nâzırını Şaban Çavuş zîde kadruhumâ südde-i sa'âdetüme mektûb gönderip müteveffâ-yı müşârun-ileyhin mahrûsa-i Bursa'da vâki' olan evkâfından Amele Pazarı demekle ma'rûf hâlde kırk elli seneden beri vâki' olan tekâlîf-i örfiyyeden ve sürsât ve gayriden mu'âf olup ol makûle tekâlîf teklîf olunmuş değil iken vech-i meşrûh üzere müte'addid evâmir-i şerife ve mu'âfnâme-i hümâyûn var iken hâlâ hân-ı mezbûrdan sürsât akçesi nâmına dokuz bin akçe alınmağla müste'cirleri tahammül edemeyip firâr eylemeleri vakf-ı mezbûra gadr olması lâzım geldikde arz eyledikleri ecilden kadîmden olugelene muhâlif ol vechile rencîde olunmamak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki ( ) vusûl buldukda sâdır olan emrim üzere husûs-ı mezbûra onât vechile mukayyed olup göresin fi'l-vâki' vakf-ı mezbûra ol vechile tekâlîf teklîf olunagelmediğinden gayrı ellerinde ol vechile mu'âfnâmeleri var iken sürsât nâmıyla akçe alındığı vâki' ise men' ve def' edip bu bâbda ellerinde olan evâmir-i şerife ve mu'âfnâme-i hümâyûnuma mugâyir mezbûrları bir ferde rencîde etdirmeyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife imtimâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene erba'a ısrîn ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

[37] 36a-1

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vârisü ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâilehû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenü'l-fezâyil ve'l-keâm ( ) ( ) ve gayrı kâdîlar zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından dârende fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf Çavuş zîde kadruhû südde-i sa'âdetüme gelip şöyle arz eyledikde berât-ı şerifümle mutasarrıf olduğu tımarından cemâ'at-i Süleymanlı ve Kayalica ve Sarılar cemâ'atlerinin re'âyâsı defter-i cedîdde kendüye hâsıl kayd olunup rüsûm-ı ra'iyetleri buna âyid iken yerlerinden kalkıp taht-ı kazâlarınızda tavattun etmekle mahsûlüne küllî gadr etmişler. Buyurdum ki hükm-i şerifümle vardıkda dergâh-ı mu'allâmdan ihrâc olunmuş mühürlü sahîh defter-i cedîd-i hâkânî taleb edip göresin. Zikr olunan cemâ'atlerin rüsûm-ı ra'iyetleri defterde buna hâsıl kayd olunmuş ise göçüp gideli on yıl geçmemiş ise kânûn-ı kadîm üzere kaldırıp yerlerinde iskân etdirdesiz. Eğer göçüp gideli on yıl olmuş ise kaldırmak olmaz. Oturdukları yerlerde âhara ra'iyet kayd olunmuş değiller ise rüsûm-ı ra'iyetlerin oturdukları yerde güzeşesiyle buna hükm edip bî-kusûr alıverip hilâf-ı şer'-i mutahhar ve mugâyir-i kânûn-ı defter kimesneye iş etdirmeyesiz. Eslemeyenleri yazıp bildirip tekrâr bu husûs için şikâyet olunmalı eylemeyesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu elinde ibkâ edip alâmet-işerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Saferi'l-hayr li-sene erba'a ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[37] 36a-2

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa ve Mudanya kâdîsı zîdet fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki dârende-i fermân-ı hümâyûn kazâ-i mezbûre metropolidi olan İvan nâm râhib südde-i sa'âdetüme gelip yine kasaba-i Mudanya'da metropolid olanlar mürd ve gâyib oldukda evlâdı ve vârisi olmayan râhiblerin metrûkâtı ve emlak yerlerine her kim metropolid olursa onlar tasarruf ede deyü mukaddemâ emri

şerif ve temessükât verilmele mukaddemâ Mudanya metropolidi olan Papa Menoş nâm râhib mürd olup evlâdı ve sâyir vâris-i ma'rûfu olmamağla nâhiye-i mezbûre Esporça Hâtun Evkâfı toprağında vâki' olup ma'lûmü'l-hudûd olan beher sene kırk akçe mukâta'alı bağı temessükât-ı mâziye mücebince buna intikâl eylediğine elinde hüccet-i şer'iyeye verilip mezkûr dahî zikr olunn bağı ol vechile dört beş seneden beri tasarruf eyledikde hâlâ vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olan ( ) nâm kimesne bu bâbda olan hüccet-i şer'iyeye ve temessükât-ı mâziyeye muhâlif olbağı ben tasarruf ederim deyü dahl edip buna küllî te'addî eylediğın ve bu bâbda Şeyhülislamdan eline fetvâ-yı şerife ve hüccet-i şer'iyyesi olduğun bildirip inâyet ricâ etmeğın buyurdum ki hükm-i şerifümle vardıkda bu husûsa onât vechile mukayyed olup hak üzere teftiş ve elinde olan fetvâ-yı şerife ve hüccet-i şer'iyyesi var iken ol vechile mücerred mütevellîsi olduğum vakf toprağındadır deyü dahl ederse ve fetvâsı da'vâsına mutâbık ise zikr olunan bağı mâdâmki cânib-i vakfa ta'yîn olunan rüsûmâtın verdikçe hilâf-ı şer' dahl ve ta'arruz etdirilmeyip elinde olan temessükât mücebince kadîmden olugeldikleri üzere buna zabt ve tasarruf etdiresiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-âhire li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[37] 36a-3

Mahrûsa-i Bursa'da Pirkapı mahallesinde vefât eden merhûmAli Hoca'nın birâderi ve vakf-ı âti'z-zikrin mütevellîsi olan Mehmed Efendi bin Ahmed mahfil-i kazâda bâ'isü'l-kitâb Sahil Paşa bin Abdi nâm yeniçeri tasarrufunda tevliyeti hasebiyle takrîr-i kelâm edip mahrûsa-i mezbûrede kapan önünde Doğan Gözü Hanı kurbunda vâki' dolanı dükkanın Ali Dede dükkanı tarafına muttasıl olup sakafi tûlen altı zirâ' ve arzan dört zirâ' olup eser-i binâsı merhûm Mehmed Çelebi Vakfi olmağla vakf-ı mezbûra yılda on beş akçe ücret-i maktû'a-ikadîmesi olan dükkânın binâsı karındaşım mezbûr Ali Hoca'nın mülkü olup hâl-i sıhhat ve hayâtında vakf etmişidi. hâlâ ben dahî binâ-i mevkûf-ı mezkûru tevliyetim hasebiyle mezbûr Salih Beşe'ye yevmî bir buçuk akçe ücret-i müeccele ile icâr ve teslîm eyledim. Ol dahî ber vech-i meşrûh kabûl ve istîcar edip ücret-i mezbûrenin yevmî bir akçesin hasbemâ şartü'l-vâkıf Pirkapı mahallesi müezzine ve bir buçuk akçesin mukâta'a-i arza verecek olup dedikde mezbûr Salih

Beşe dahî merkûm Mehmed Efendiyi cemî‘ kelimâtında tasdik v etahkik edicek mâ vaka‘a bi't-taleb ketb olundu.

Tahrîren fi evâyil-i şehri Recebi'l-ferdi'l-harâm li-sene sitte ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Bey bin Hüseyin, Ali Dede Restî, Hasan bin Abdullah el-râcil, Mehmed Beşe bin Abdullah ve gayrum.

[38] 36b-1

Defter oldur ki işbu sene hamse ve aşrîn ve elf târihinde vâki‘ Sefer-i hümâyûna fermân buyurulan erbâb-ı tîmârın alçâk hâllülerinden livâ-i Hüdâvendigar'da muhâfaza için kadîmden olugeldiği üzere otuz nefer sipâhîye birisi baş ve buğ nasb olunup birer yazuları mîrî için işbu hâmil-i defter es-Seyyid Mustafa Çavuş zîde kadruhû yediyle mîrî akçe kabz olunup, mezbûr es-seyyid Mustafa Çavuş kuluyla ber-mûceb-i emri şerîf ketb ve termîm olundu.

Fi'l-yevmi'l-âşir min âhiri'l-cemâzîn li-sene el-mezbûre.

Tablo 6: Alınan Tımar tablosu

Tımar-ı Ali baş ve buğ ber-mûceb-i fermân-ı âli der Hüdâvendigar Karye-i Tatarlar ve gayrihî tâbi‘-i Göynük 5000 beş bindir	Tımar-ı Şaban der M. Karye-i çiftlik ve gayrihî tâbi‘-i Gölpaazar 2000 iki bindir
Tımar-ı İbrahim der M. Karye-i Deperikler? Ve gayrihî tâbi‘-i Göynük 2000 iki bindir	Tımar-ı Ali der M. Karye-i Seke Alan ve gayrihî tâbi‘-i Taraklı Yenice 1300 bin üç yüzdür, kâr-ı nevbet?
Tımar-ı Şahbaz der M. Karye-i Hızırlar ve gayrihî tâbi‘-i mezbûr 2000 iki bindir	Tımar-ı Mirza der M. Karye-i Gündüzlü nâm-ı diğer Ta‘amcılar ve gayrihî tâbi‘-i Geyve 2100 iki bin yüzdür
Tımar-ı Murtaza der M Karye-i Gündüzlü nâm-ı diğer Taamcılar tâbi‘-i Geyve 2100 iki bin yüzdür	Tımar-ı Halil Karye-i Ulaş ve gayrihî tâbi‘-i Geyve 2000 iki bindir.
Tımar-ı Mehmed der M. Karye-i Sürülü ve gayrihî tâbi‘-i Gölpaazar 2000 iki bindir	Tımar-ı diğer Mehmed Çiçekli? Ve gayrihî tâbi‘-i Taraklı Yenice 2000 iki bindir
Tımar-ı Şükrullah der M. Karye-i Tatarlar ve gayrihî tâbi‘-i Geyve 1500 bin beş yüzdür	Tımar-ı Hamza der M. Karye-i Kulköy ve Menekşeler? Ve gayrihî tâbi‘-i Beypazarı 2000 iki bindir
Tımar-ı Hasan der M. Karye-i Çiftlik ve gayrihî tâbi‘-i Gölpaazarı 2000 iki bindir	tımar-ı Kurd der M. karye-i Marınca? Ve gayrihî tâbi‘-i Sivrihisar 2000 iki bindir

Tablo 6'nın devamıdır.

Tımar-ı Hasan der M. Karye-i Gökçesu ve gayrihî tâbi'-i Yarhisar 2000 iki bindir	Tımar-ı İdris der M. Karye-i Sevinceyük? Ve gayrihî tâbi'-i Mihaliçcik 2300 ikibin üç yüzdür
Tımar-ı Celil der M. Karye-i Cilağlı? ve gayrihî tâbi'-i Akyazı 1300 bin üç yüzdür	Tımar-ı Ali der M. Karye-i Gözlek? ve gayrihî tabi'-i Geyve 1800 bin sekiz yüz
Tımar-ı Kadri der M. Karye-i Süleyman Fakihli ve gayrihî tâbi'-i Göynük 2000 iki bindir	Tımar-ı İbrahim der M. Karye-i Sıcak ve gayrihî tâbi'-i Karahisâr-ı Na'allı? 2000 iki bindir.
Neferen 20 yirmidir.	

Tıbkı aslihi'l-mu'temedin aleyh harrere bi-ma'rifeti'l-afkarü'l-verâ Abdülkerim bin Hüsam el-kâdî bi-Göynük ufiye anhumâ.

[38] 37a-1

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûrül-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'l-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i irkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf-ı bi-sunûf-ı avâtıfû'l-meliki'l-a'lâ Anadolu eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Ahmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa kâdîsı zîdet fezâyilehû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelem Mevlânâ Harmancık? Kâdîsı zîde fazluhû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lum olaki dârende-i fermân-ı hümâyûn İbrahim südde-i sa'âdetüme gelip Kütahya muzâfâtından Tavşanlı nâhiyesinde karye-i Pazar'da vâki' müteveffâ Dede Bâli zâviyesinin tevliyeti aslah evlâda meşrûta olup bu evlâddan olup selâtîn-i mâziyyeden beri evlâd-ı zükûr olanlar zabt ve tasarruf edegelim kimesne dal edegelmış değil iken hâlâ Fatma nâm hâtûn ben dahî evlâddanım deyip berât ibrâz edip dahl etmekle bunun üzerinde ve tasarrufunda iken mezbûre Fatma ihsân nâm kimesneyi vekîl edip ol dahî vekîlim deyü vakfın akçesin kabz edip zâyi' ve telef eylediğinden mâ'adâ bunun tasarrufuna mâni' olup nizâ' etmekle tekrâr buna mukarrer kılınıp bir iki def'a mumarrernâmeler verilmişken mezbûre yine kanâ'at etmeyip nizâ'dan hâlî olmaduğun bildirip berât ve sâyir temessükât mücebince tevliyeti-

mezbûre kendüye zabt etdirilmek bâbında inâyet ricâ etmeğin buyurdumki tevliyet-i mezbûreyi elinde olan berât ve sâyir temessükât mücebince buna zabt ve tasarruf etdirip mezbûre Fatma'yı ve vekili İhsan ve âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz ve dahl edip tahvîl ve târîhine düşmüş mahsûlünden nesnesin dahî almışlar ise ba'de's-sübût vakf için hükm edip bî-kusûr alıverdikten sonra memnû' olmayıp inâd ederler ise ahvâllerin vukû'u üzere yazıp arz eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şa'bâni'l-mükerrem sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[38] 37a-2

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mudanya ve Gemlik kâdîları zîde fazluhumâ tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki taht-ı kazânızda ashâb-ı hayrâtdan Asıyorca? Hâtûn'un Mudanya ve Gemlik'de olan vakf karyelere mütevellî olan Hasan dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderip evkâf-ı mezbûreden bağ ve bahçe ve tarla tasarruf, bağı tarla ve tarlayı bağ edip ve kimi firâr edip bağları köhne olmağla iki seneden ziyâde mukâta'aları alınıp mürtezikaya hakları verilmediğinden gayrı ellerinde hüccet ve mütevellî tezkireleri olmamağla vakfa küllî gadr olduğun bildirip bu makûle tefîş ve tefahhus olunması vakfa evlâ ve enfa' olup oşr-i bedel-i mukâta'aları .....? Olmağla vakf-ı mezbûrdan hâsıl olan mukâta'âtdan mürtezikasına hakları verildiğinden gayrı zevâyid dahî Asitâne-i sa'âdetüme gönderilmek için emri şerif verilmek ricâsına arz etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak emr edip buyurdum ki hükm-i şerifümle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim mücebince vakfa enfa' ve evlâ olmağla amel edip ve mürtezika ve sâyir masârıfa sarf olunup ziyâde bâkî kalan zevâyidi dahî her ne mikdâr ise defter edip her sene Asitâne-i sa'âdetüme irsâl ve îsâl eylesiniz. Bu bâbda inâd ve muhâlefet üzere olanlar ism ve resmleri ile yazıp bildiresiz. Şöyle siz alâmet-i şerifüme i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Cemâziye'l-ülâ sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[39] 37b-1

Nişân-ı şerîf-i âlîşân hükmü oldur ki

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret makrûn-ı hâkânî Ahmed Kasım Bursa'da vâki' merhûm Asıyorca Hâtûn Evkâfı cibâyetine iftiharü'l-havas ve'l-mukarrabîn evkâf-ı mezbûre nâzırı Saray-ı Cedid Ağası Osman Ağa dâme ulüvvuhû arzı mücebince kendi hevâsında olup ref' olunan Sefer bin İbrahim? yerine Bin yirmi beş muharreminin on beşinci gününden yevmî iki akçe vazîfe ile ve senede iki müd hinta ve iki müd şa'îr ile câbî nasb edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdumki varıp şolki vezâyif-i hidemat-ı cibâyetdir mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra zikr olunan yevmî iki akçe ve iki müd hinta ve iki müd şa'îr ceresin Evkâf-ı mezbûr mahsûlâtından alıp mutasarrıf olup şöyle bilesiz. Alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i Saferi'l-hayr sene 1025.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[39] 37b-2

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-melik'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki livâ-i Bursa ahâlîsi dergâh-ı mu'allâma âdem gönderip livâ-i mezbûrda bundan akdem mîrlivâ kâimmakâmı olan Mustafa umûr-ı şer'-i şerife kemâl-i istikâmet ile hidmet üzere olup min ba'd kimesneye zulm ve te'addîsi olmayıp re'âyâ ve fukarâ âsûde hâl üzere olup herkes ef'âl ve akvâlınden rızâ ve şükrân üzere olduğundan gayrı ziyâde müdebbir olup bundan akdem livâ-i mezbûrda zuhûr eden eşkıyâyı hüsn-i tedbîr ile ele getirip ve her birerlerinin bi-hasebi's-şer'i'l-mutahhar haklarından gelinip başların Asitâne-i sa'âdete irsâl edip ve icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyede ziyâde ikdâm üzere iken İlyas Çelebi oğlu Ali nâm kimesne livâ-i mezbûr beyine mektûb ve âdem gönderip ba'zı mu'âhede ile kâyimmakâmlık kendisi almak ile kendisi il üzere devre çıkıp ve cevânib-i erba'aya ziyâde atlı gönderip müte'addid evleri olmayan fukarânın ehl ve ıyâlleri ile sâkin oldukları evleri üzerine konup müft ü meccânen yem ve yemeklerin yedirdiklerinden gayrı ve her bir karyeyi akçeye kesip ve bir bahâne ile hilâf-ı şer'-i şerif akçelerin alıp ziyâde te'addî üzere olduğun bildirip mezbûr ref' olunup yine

mezbûr Mustafa müsellemler olmak bâbında inâyet ricâ etmeğin re'âyâ ve fukarâyâ enfa' olan müsellemler nasb olunmak emr edip buyurdum ki hükm-i şerifümle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî re'âyâ ve vilâyete enfa' olan müsellemler nasb edip min ba'd mezkûr İlyas Çelebi oğlu Ali'yi müsellemlerlik hizmetinde istihdâm etdirmeyesiz ve mezbûr Mustafa müsellemlerlik hizmetinde istihdâm edip mezbûru aslâ dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılâsız.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene hamse ve işrîn ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

[39] 37b-3

Emir Sultân Hazretlerinin Meşîhatine müte'allik

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în. El-muhtâs bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâilehü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan kutbü'l-ârifîn Emir Sultan kaddese sırruhûnun seccâdesinde şeyh ve nâsîh olan dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn Şeyh Mehmed zîde takvâhu südde-i sa'âdetüme gelip zikr olunan meşîhatde müderrisînden Abdurrahman zîde fazluhü ile nizâ'ı olup ahvâlleri telhîs olunup pâye-i serîr-i sa'âdet-masîr-i hüsrevaneme arz olundukda meşîhat-ı mezbûre tansîf olunup mezbûrân ber-vech-i münâsafe mutasarrıf olmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlîşânım sâdır olup eline sûret-i ru'ûs verilip mücebince emr-i şerif ricâ etmeğin ber-vech-i münâvebe bir hafta biri bir hafta biri kürsiye çıkıp va'iz ve nasîhat eylemek emrim olmuşdur. Buyurdum ki emrim üzere mezbûrlar zikr lunan meşîhate ber-vech-i münâsafe mutasarrıf olup münâvebe ile bir hafta biri ve bir hafta merkûm Abdurrahman kürsiye çıkıp va'iz ve nasîhat edip emr-i hümâyûna muhâlif ta'allül ve bahâne etdirmeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılâsın. Tahrîren fi evâhir-i şehri'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve işrîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye
Kayd fi 5 Saferi'l-hayr yevmi's-sebt.

[39] 38a-1

Nişân-ı şerîf-i âlîşân hükmü oldur ki

Akzâ kuzâtî'l-müslimîn mahrûsa-i Bursa kâdîsı mevlânâ Razi zîde fezâilehû arz gönderip Hoca Yar Bey nâm kimesne bundan akdem Gence'de kul mevâcibi için yüz doksan altı batman harîr verip hakkı kendüye verilmemekle mukâbelesinde Bursa'da mîzân-ı harîr mukâta'ası vezzânlık verilip mutasarrıf iken yeri Sinan Çavuş nâm kimesneye verilmekle tüccâr tâyifesi mahall-i kazâyâ gelip mezbûr Hoca Yar Bey ehl-i vukûf ve sadâkatkâr ve emânet-disâr ve her vechile hizmet-i mezbûrede istihdâm olunmağa sezâvâr kimesne olduğun haber verip hüccet olunup hizmetde ibkâ ve mukarrer olunmak ricâsına i'lâm eylediğın arz olundukda geri mezbûr Hoca Yar Bey'e mukarrer olunmak fermânım olup işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn mezbûr Hoca Yar Bey mahrûsa-i Bursa'da Mîzân-ı Harîr Mukâta'asına mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı mûcebince ref' olunan Sinan Çavuş yerine bin yirmi beş Ramazânın sekizinci gününde yevmî beş akçe ile vezzân nasb edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdumki varıp hizmet-i lâzimesin müeddîyledikden sonra yevmî beş akçe vazîfesin mukâta'a-i mezbûrenin mevâcib-i kadîmesinden alıp mutasarrıf ola. Şöyle bileler, alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşer min Ramazânî'l-mübârek li-sene hams ve işrîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye

[39] 38a-2

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultânî budur ki

Sâbıkâ sancakdan ma'zûl olup merhûme Hançerli Sultan evlâdından olup yevmî on akçe ile mûmâ-ileyhin Bursa'da ve gayride olan evkâfına mütevellî olan Abdurrahman zîde izzühû südde-i sa'âdetüme gelip kendisi evlâd-ı zükûrdan ve batn-ı evvelden olmağla tevliyet-i merkûme şart-ı vâkıf mûcebince mutasarrıf iken batn-ı sâniiden olan Kâsım nâm kimesne gelip hilâf-ı vâki' inhâ ile tevliyeti üzerinden alıp bana gadr eylemişdir deyü geri mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ eylemeğın mezbûr Abdurrahman Bey'e geri mukarrer olmak fermân-ı şerifim olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refi'u's-şân-ı hâkânî kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân müşârun-ileyh Abdurrahman zîde izzühû hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirip evlâd-ı zükûr ve batn-ı evvelden olup yedinden bilâsebeb almağla ref' olunan merkûm Kasım yerine bin yirmi beş Ramazan-ı şerifinin on dokuzundan yevmî on akçe ile geri mütevellî nasb ve ta'yîn edip bu berât-ı sa'âdet-gâyâtı verdim ve buyurdumki mûmâ-ileyh Abdurrahman Bey

zîde izzühû varıp şol ki vezâyif-i hidemât-ı evkâf-ı mezbûre tevliyetidir mer'î ve mü'eddî kıldıktan sonra yevmî on akçe vazîfeyi evkâf-ı merkûme mahsûlünden kemâkân alıp mutasarrıf ola. evkâf-ı merkûmenin cibât ve küttâb ve sâir mürtezikası mûmâ-ileyh Abdurrahman Bey'i evkâf-ı merkûmeye kemâkân mütevellî bilip lâzım olan umûr-ı evkâfda mürâca'at eyleyeler. Şöyle bileler, amâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-ısrîn min şehr-i Ramazâni'l-mübârek min şuhûr sene hams ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyyetü'l-mahrûsa
Kayd fi 16 Şevval yevmi'l-cum'a

[40] 38b-1

Hamza Paşa oğlunun berâtıdır.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Çün avâtıf-ı vâfire-i şâhâne ve avârıf-ı mütekâsir-i pâdişâhânem müstahakk-ı inâyet ve müstevceb-i râhat olanlar bâbında mebzûl ve masrûfdur. Binâen alâ zâlik hamza Paşa oğlu Mehmed Dersaadet'üme arzuhâl gönderip mahrûsa-i Bursa'da vâki' ecdâdı olan Hamza Paşa ve Mehmed Bey ve Mahmud Bey ve Hadice Hâtûn vakıflarına şart-ı vâkıf mûcebince mütevellî olup bi'l-fi'il berât-ihümâyûn ile mutasarrıf iken babası müteveffâ Hamza Paşa'nın karındaşları tevliyete dahl etdiklerin bildirip inâyet ricâ eylemeğin gerü mukarrer olmak fermânım olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i şehriyârî mezkûr Mehmed zîde kadruhû hakkında inâyet olunup bin yirmi beş Şa'bânının yirmi dördüncü gününden ref' olunan Hamza Paşa karındaşları yerlerine nisf öşr-i mahsûl ile mütevellî nasb edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varıp evkâf-ı mezbûreye kemâkân mütevellî olup hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıktan sonra ta'yîn olunan nisf öşr-i mahsûl evkâf-ı mezbûreden alıp mutasarrıf ola. ol bâbda hiç kimesne mâni' olmaya. Şöyle bile, alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Ramazâni'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye

[40] 38b-2

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı emcamîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtâs bi-mezîd-i

inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed zîde mecdühû südde-i sa'âdetüme gelip babası müteveffâ Hamza Paşa evkâfına ve Mehmed Bey ve Mahmud Bey ve Hadice Hâtun vakıflarına şart-ı vâkıf mûcebince mutasarrıf iken babası müteveffâ-yı mezbûrun karındaşlırı tevliyet-i mezbûreye dahl eyledikleri ecilden tekrar kendüye mukarrer kılınıp mâliye tarafından berât-ı şerîf verilip mûcebince zabt etdirilmek bâbında emr-i şerîfüm ricâ etmeğin berât mûcebince zabt etdirilmek emrim olmuştur. Buyurdum ki emr-i celîlü'l-kadrim üzere tevliyet-i mezbûreyi merkûm Hamza Paşa oğlu Mehmed'in elinde olan berât mûcebince kemâkân zabt ve mutasarrıf etdirip min bamd mezkûrları ve âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz. Tekrâr kanâ'at etmeyip nizâ' ederler ise min ba'd ta'allül etdirmeyip merkûm Mehmed'e zabt etdiresinz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Ramazânî'l-mübârek sene hamse ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[40] 38b-3

Nişân-ı şerîf-i âlîşân oldur ki

Hoca Yar Bey bundan akdem Gence'de kul mevâcibi için yüz doksan altı batman harîr verip hakkı kendüye verilmemeğin mukâbelesinde ba'zı hizmetler verilip lâkin tasarruf müyesser olmamağla kendüsüne Bursa'da vâki' mîzân-ı harîr mukâta'ası vezanlığı sulbî oğulları mezbûrân Mehmed ve Mustafa'ya mukâta'a-i mezbûre mahsûlünden yevmî beşer akçe vazîfe ta'yîn olunup mutasarrıflar iken bin yirmi iki senesinde cümle vezâyif ref' olunmağla merkûmların dahî vazîfelerin ref' olunmakla hâlâ mezbûrlar Dîvân-ı Hümâyûnuma gelip geri vazîfeleri mukarrer olunmak bâbında inâyet ricâ eyledikleri ecilden bin yirmi beş Ramazânının guresinde arz olundukda güzeşteleri hazîne-mânde olup berây-ı tashîh beyân oluna deyü fermân-ı şerîf olduğu berâtlarında kayd olunmak fermân-ı şerîfim olmağın işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mustafa zîde kadruhû hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip târîh-i mezbûrda geri mukarrer edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varıp zikr olunan yevmî beş akçe vazifesi Bursa'da Mîzân-ı Harîr Mukâta'ası mahsûlünden alıp mutasarrıf ola. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşer min şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı Kostantiniyye

[40] 40a-1

Nişân-ı şerîf-i âlişân oldur ki

Hoca Yar Bey bundan akdem Gence'de kul mevâcibi için yüz doksan altı batman harîr verip hakkı kendüye verilmemeğin mukâbelesinde ba'zı hizmetler verilip lâkin tasarruf müyesser olmamağla kendüsüne Bursa'da vaki' Mîzân-ı Harîr Mukâta'ası vezanlık sulbî oğulları mezbûrân Mehmed ve Mustafa'ya mukâta'a-i mezbûre mahsûlünden yevmî beşer akçe vazife ta'yîn olunup mutasarrıflar iken lâkin yirmi iki senesinde cümle vezâyif ref' olunmakla merkûmların dahî vazîfeleri ref' olunmakla hâlâmezbûrlar Dîvân-ı Hümâyûn'a gelip geri vazîfeleri mukarrer olmak bâbında inâyet ricâ eyledikleri ecilden bin yirmi beş Ramazânın guresinde arz olunup güzeşteleri hazîne-mânde olup yerleri tashîh oluna deyü fermân-ı şerîf olmağın işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip târîh-i mezbûrda geri mukarrer edip bu beârt-ihümâyûnu verdim ve buyurdum ki varıp ta'yîn olunan yevmî beşer akçe vazifesi Bursa'da vaki' Mîzân- Harîr Mukâta'ası mahsûlünden alıp mutasarrıf ola. ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmaya, şöyle bile, alâmet-i şerife i'timâd kıla.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehri Ramazân li-sene hamse ve işrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[40] 39a-2

Defter oldur ki kadîmü'l-eyyâmdan mahrûsa-i Bursa'da kasablardan alınan iç yağı mumcu tâyifesine verilip elli bir hisse olmak üzere mumcu tâyifesi miyânında tevzî' ve taksîm olugelip yedlerinde vech-i merkûm üzere hüccet olup hâlâ dahî cümlesi ile bir hisseden ziyâde olmayıp üslûb-ı kadîm üzere amel olunmağışün defter olunmak ricâ eylediklerinde itifâklarıyla tahrîr olundu.

Fî evâyil-i Şevvâli'l-mükerrem sene hamse ve işrîn ve elf.

Tablo 7: Mumcu taifesine verilen iç yağı hisse tablosu

An vakf-ı Medîne-i Münevvere şerefallâhu te'âlâ 1 hisse	An vakf-ı Zekeriya Efendi 2 hisse	An vakf-ı Molla Efendi 1 hisse	An vakf-ı Kara Çelebi-zâde 4 hisse
An vakf-ı Selim-zâde 3 hisse	An vakf-ı Lal Ahmed Efendi 1 hisse	An vakf-ı Mehmed Çavuş 3 hisse	An vakf-ı Ali Paşa 3 hisse
An vakf-ı Kasab Selim? 3 hisse	An vakf-ı Adanalı-zâde 1 hisse	An vakf-ı Abdurrahman Çelebi kethüdâ-yı sâbık 1 hisse	Mülk-i es-Seyyid Yahya Çelebi 3 hisse
Mülk-i Hacı Ali 4 hisse	Mülk-i Hacı Mehmed bin Abdullah 1 hisse	Mülk-i Hacı Mahmud Kethüdâ-yı Mumcıyân 3 hisse	Mülk-i Hacı Abdülkerim 2 hisse
Mülk-i Evlâd-ı Mustafa Çelebi 5 hisse	Mülk-i Değirmenci-zâde Mehmed 2 hisse	Mülk-i Hidâyetullah 1 hisse	mülk-i Nasuh 4 hisse
Mülk-i Bostan Çelebi 1 hisse	Mülk-i Nazil-zâde 2 hisse	Mülk-i Arpacı-zâde 2 hisse	Mülk-i Yeniçeri Mehmed n
Yekûn 51			

[41] 39b-1

Sûretün menkûletün an aslihâ'l-mutâ' min gayri tagayyür bi ma'rifeti'l-fakîr Hasan bin Şaban el-kâdî bi-medîne-i Galata an mahmiye-i .....? Marmara.

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

Bundan akdem cezîre-i Sakız keferesi tarafından Simo Nikova ve Papa ve Kono Prenikova? ve Anton Grava? Ve Manol Alfo nâm zimmîler Asitâne-i adâlet-âşiyâneme gelip vâki' olan maslahatlarına sancak beyi ve kâdîdan gayri medhal olmayanlar karışmayıp ve kendiler talep etmediklerinde yasakçı nâmına kimesne gönderilmeyip şehirden ve re'âyâlarımın oğlanlarından oğlan devşirmeyeler ve haraca müstahak olmayanlardan harac alınmayıp ve harac ve mukâta'âtdan gayri nesne alınmaya ve âdet-i me'lûfeleri üzere kiniselerine zamân ile varıp gelmekte ve mürd olanları kinisede deft etmeğe ve harâb olan kiniseleri vaz'-ı kadîmi üzere ta'mîr etmesine ve bağ ve bahçelerinden öşr alınmayıp ve avârız ve kürekçi ve ispençe ve salgun ve celeb ve ma'denci ve bunların emsâli tekâlîf-i örfiyeden mu'âf olup evlerinden ve bağlarından ve bahçelerinden cebren kimesne mâni' olmayıp ve fethden mukaddem fasl olunmuş da'vâlar yine âdet âyinlerince ba'zı kağıdları olup makbûl tutulup geçmiş da'vâlarına nizâ' olunmaya ve hâkim olanlar eğersicil ve eğer hüccetdir alınmış gelenden ziyâde nesne almayıp ve mâbeynlerinde sulh olacak maslahatlara ehl-i hibre ihtiyâr etdikleri

kimesnelerin tahmînine ehl-i hükm olan makbûl tutup ve şâhid-zordan ihtiyât etdikleri için beş yüz akçelik da'vâdan ziyâde vâki' olan husûs sicillât ve temessüksüz yalnız şâhid ile mal talep ederler ise istimâm olunmaya ve şehrin dâhilinde bey' olunan hamrdan ve ipekden ve ekl ve şürbe müte'allik olan zâd u zevâdeden gümrük alınmayıp cezîreye haricden gelen metâ'ın gümrüğün ve ânda ve sâyir vilâyete giden metâ'ın gümrüğün sâyir memâlik-i mahrûsada olan harc-güzâr kereferesi edâ edip ve memâlik-i mahrûsaya hâricden gelen buğday ve sâir hubûbâtın gümrük alınmadığı gibi ânda dahî alınmayıp ve Anadlu cânibinden Çeşme'ye gelen metâ'ın gümrüğün Çeşme iskelesinde veyâhud Sakız iskelesinde alalar. İki kere gümrük alınmayıp ve Karadeniz'den getirdikleri metâ' gemi ile mahrûsa-i İstanbul'a ve sâyir iskeleye varıp yük çıkarmayınca emînler dahl edip gümrük almayalar ve cezîreden vilâyete? Ve dârü'l-harbe gidip ve gelen gemileri ve bâzargânları ve içinde olan sagîr ve kebîr kapudânlardan ve sâyir reislerden kimesne dahl etmeyip pişkeş için zulm eylemeyip Müslüman gemisi veya Fransa veyâ İspanya gemilerinden Sakızlıdan esbâb olursa girift olundukda Sakızlıyı ve esbâbını kapudanlardan ve reislerden kimesne rencide etmeye ve memâlik-i mahmiyede alış veriş edip ticâret eden sakızlı bâzârgânlarının biri mürd oldukda metrûkâtına yave emînleri ve beytü'l-mâlcı şer'le göre ve İslâma inhirâf edip müslümân olmak isteyen kimesneler kâdî huzûrunda gelip kelime-i şehâdet diline getirince mücerred mâl almağışün kimesne cebren islâma da'vet etmeye ve müslümana menkûha olmak isteyen avrat kâdî huzûrunda bi-nefsihâ rızâ verilince kâm? olmaya ve eşkıyâdan biri fesâd eyledikde şer'le buldurması lâzım olmayanlara mücerred ahz için hilâf-ı şer' teklîf olunmaya. Ehl-i fesâdı bulup hakkından geleler ve tuzdan gayarı nesne amel verilmeye. Şem'hâne ve boyahâne ve keçe ile âteş-i şu'lesi ile giden kimesneleri ehl-i örf tutup rencide etmeye ve kuraya nâyibler varıp girmeyip her husûsda mahkemeye gelip görüle. Ve hukûk ve resm cem' edenler ziyâde nesne almaya ve cebr ile temessükleri ..... almayıp kazıyye'de medhali olmayanlar dahl etmeyip ve oğlan alınmayıp şer'-i şerife mugâyir harac vaz' olunmayıp ve şer' ve kânûn mücebince vaz' olunan mukâta'aâtdan ziyâde hilâf-ı şer' ve kânûn nesne talep olunmayıp ve hîn-i fethde ta'yîn olunan kimesneler yine âdet-i bâtılaları üzere vardıklarında ve harâbe müşrif olan yerlerin şer'-i şerîf tecvîz ettiği üzere izn-i hükm ile sagîr ve mürdeleri defn etmek hilâf-ı şer'-i şerif kimesne mâni' ve ihrâc olunmayıp ve piri mürd olup ânın mülk ve esbâbından ta'yîn eylediği müşterileri hilâf-ı şer' beytü'l-mâlcı ve kassâmlar dahl eylemeyeler. Ve kable'l-

feth fasl olumuş da'vâlarına kadîmî âyînleri üzere illerinde olan temessüklerine mugâyir tekrar istimâ' olunmaya ve hâkim olan hüccet ve sicilden ziyâde nesne almayalar. Biri biriyle nizâ'ları olup ihtiyâr ettikleri ehl-i hibre mâbeynlerin ıslâh etmekde hilâf-ı şer' hâkimler nizâ' etmeyip kabûl eyleyeler. Ve beş yüz akçeden yukarı olan da'vâların hüccet-i şer' istimâ' etmeyeler ve dâhil-i şehirde bey' olunan hamr ve ipekden ve sâyir me'kûlât kısmından kadîmden gümrük alınagelmiş değil ise ihdâs olunmaya ve hâricden gelen ve cezîreden hârice giden metâ'ın gümrüğü sâyir haraç-güzârlar gibi edâ edip hâricden gelen buğdap ve sâyir [40a] hubûbât kısmından sâyir yerlerde alınmadığı gibi ânda dahî alınmaya. Anadolu'dan gleen metâ'ın gümrüğü dahî kadîmden eğer Çeşme'de alınagelmiş ise ânda ve Sakız'da alınagelmiş ise sakız'da alınıp iki yerde alınagelmiş değil ise iki yerde alınmaya. Ammâ alınagelmiş ise geri alınma ve Karadeniz'den getirdikleri metâ'ı İstanbul'a ve sâir iskeleye yanaşp yük çıkarmadan ümenâ gümrük talep etmeyeler. Ve cezîrelerinden ticâret için etrâf ve cevânibe gidip gelen gemilerine ve içinde olan Sakızlarına ve esbâblarına kendi hâllerinde olup gidip geldikleri yerlerde kapudanlardan ve sâyirlerden kimesne dahl etmeye. Emn ü âmân ile ticâret eyleyeler ve mezbûr cezîre keferesinden kimesneyi cebren islama da'vet etmeyip ve nikâhlanmak isteyip etmek? İsteyenleri hâkimü'l-vakt olanlar men' u def' eyleyeler ve eşkıyâdan biri fesâd etdikde şer'an buldurması lâzım olmayanlara teklîf etmeyeler ve boyahâne ve şem'hâne kadîmden amel verilmiş değil ise verilmeye ve müft ü meccânen kimesne yemlerin ve yemeklerin almayıp dahl etmeye ve muhızrlar şer'le habsi lâzım gelenleri habs eylediklerinde ekl ve şürbe mâni' olmaya. Bi'l-cümle hilâf-ı şer' ve kânûn olugelen âdete mugâyir kimesneye iş etdirmeyeler edenleri hâkim olanlar men' edip memnû' olmayanları arz etmeli ki haklarından geline ve beş yüzden ziyâde olan da'vâları sicilleri istimâ' olunmadığı ahidnâmelerinde mukayyed olunduğu bilip Pazar edenlerin da'vâları sicilleri istimâ' olunmaya deyü merhûm ve mağfûrûn-leh pederim Sultan Selim Hân zamânında ahidnâme-i hümâyûn verilip ba'dehû dedem Sultan Murad hân zamânında sonra babam Hüdâvendigâr zamânlarında tecdîd olunup hâlâ dahî tecdîd olunmak talep etdikleri ecilden ben dahî mukarrer tutup bu nişân-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki ol ahidnâme-i hümâyûn mücebince alem olunup âna muhâlif iş olmaya şöyle bileler alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i Muharremü'l-harâm li-sene sitte ve aşerete ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[41] 40a-1

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîdet fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki dârendegân-ı fermân-ı hümâyûn Sakız sâkinlerinden tüccâr tâyifesi südde-i sa'âdete gelip bunlar varıp ticâret eyledikleri şehirlerde kimesne rencîde eylemeyeler deyü ellirende ahidnâme-i hümâyûnum verilmesin bamzı yaveci tâyifesi ahidnâme-i hümâyûnuma muhâlif bunları rencîde etdiklerin bildirip olbâbda emr-i şerîfüm ricâyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfümle vardıklarında hak üzere göresin arz eyledikleri gibi ise ol bâbda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavîm ile amel edip min ba'd ahidnâme-i hümâyûna muhâlif yaveci tâyifesine ve sâyirlere bir ferdi rencîde vü remîde etdirmeyesiz. Mütemerridi söküdüp muhtâc-ı arz olanı yazıp bildiresiz. Tekrâr şikâyet etdirmeyesiz şöyle bilesiz. Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be-makam-ı
Kostantiniyye

[41] 40a-2

Bursa'da merhûm Muallimzâde Efendi Evkâfi'ndan olup Meydancık nâm mevzi'de vâki' hücrâtın on başısı olan bâ'isü'l-kitâb Bayram bin Mehmed mahfil-i kazâya gelip takrîr-i kelâm edip hücrât-ı merkûmenin birisinde ücret ile sâkin olan Abdi nam kimesne niçe zamandan beri gâyib olup hayâtı ve memâtı nâ-ma'lûm olup ve sâkin olduğu odayı kilidleyip nice zamândan .....? Olan icâre verilmeyip cânib-i vakfa gadr ve taksîr olunmuşdur. Kıbel-i şer'den üzerine varılıp keşf olunup zikr olunan oda feth olunmak tahrîr ederim dedikde cânib-i şer'den Mevlânâ Sadullah irsâl olunup cem'-i kesîr vardıklarında zikr olunan oda feth olunup bir köhne yasdık ve bir köhne döşek ve bir köhne kepe ve bir köhne kaliça ve bir torba ve bir gömlek ve bir babuç ve bir köhne mest v ebir köhne kuşak ve bir köhne abazin çaşkırı ve üç hasır ve üç sahan ve bir saçayak v ebir taba ve bir küçük nühâs v ebir köhne ..... sini bulunduğunu mevlânâ-yı merkûm tahrîr edip ba'dehû gelip haber verdikde zikr olunan eşyâ-yı merkûme onbaşıda emânet vaz' olunup mâ vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Fî evâsıt-ı şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene hamse ve ısrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Ahmed Subaşı el-imâm, Halil Dede bin Mehmed, Abdî Dede bin Mahmud, İsa bin Ahmed Çelebi Şeyh.

[42] 40b-1

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâyim dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşılardan Halil dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâyi'l-ve'l-keâm Hüdâvendigâr sancağında vâki' olan kâdîlar zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüdâvendigar sancağı kâyimmakâmı zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki hâliyâ ol câniblerde suhte eşkıyâsı zuhûr edip yollara ve beldelere inip kasabât ve kurâya salgınlar salıp emred oğlanları çelip ve bi'l-cümle tâyife-i mezbûrenin levs-i vücûdlarından ol vilâyetler pâk ve tathîr eylemek aksâ-yı murâd-ı şâhâne ve lâzıme-i ırz u nâmus-ı pâdişâhânem olup vilâyet-i Anadolu'nun bu makûle eşkıyâsın ele getirip def'-i mazarratları için bir beylerbeyi ta'yîn olup gönderilmek tasmîm olunmuşiken vilâyet-i Anadolu nice zamân zulme ve Celâl pençesinden halâs olmuş ve hadd-i zâtında düşmandan zedelenmiş memleket olmağla birkaç yüz adamla beylerbeyi gönderilirse müslümanlara te'addî eylemek lâzım gelir deyü fukarâya merhameten ve ahâlî-i vilâyeti sıyâneten beylerbeyi gönderilmekten ferâgat olup senki müşârun-ileyh kapıcıbaşımın ve siz ki mûmâ-ileyhim kâdîlar ve kâyimmakamsız bu ahvâlde cümleiniz yekdil ve yekcihet olup ve her sancağın muhâfazasıyçün kalan alçak halli erbâb-ı tîmâr ve il eri ile kalkıp her bir kasabada ve kurâ-yı mu'azzamada ne mikdâr suhte tâyifesi vardır evvelâ mecma'-ı nâs olan mahallerde nidâ etdirilip ol suhte ki tavr-ı kadîmden ferâgat ve suhteliğe tevbe ve inâyet edip min ba'd kâr ve kisbe ve zîrâ'at ve hırâsete iştigâl edeceklerine mu'temed kefiller verirler ise febihâ, günâhlarında tecâvüz olup ve ahâlî-i vilâyet dahî min ba'd suhte tâyifesine mu'âvenet etmeyip ve yem ve yemek vermeyip ve üzerlerine varılmak lâzım geldikde hufyeten haber vermeyip def' ve izâlelerinde ittifâk ve ittihâd eylemeleriçün muhkem tenbîh ve min ba'd suhte eşkıyâsının demleri heder olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnumla fermân-ı âlîşân sadır olmuşdur buyurdum ki

Vusûl buldukda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere siz ki müşârunileyhimsiz bu husûsa cümleiniz ittifâk ve ittihâd ve ahâlî-i vilâyet ile ma'rifetde ehl-ifesâd suhte tâyifesi var ise ve zuhûr ederse üzerlerine varıp demleri heder olmak üzere fesâd ve

şenâ'atları def' u ref' etdirdip vech-i meşrûh üzere her kasabanın suhtesi teftîşe mübâşeret eylediklerde ibtidâ tenbîh ve nidâ etdiresiz ki ol makûle suhtelikden ferâgat ve ol libâsdan çıkıp günâhlarına tevbe ve inâyet eyleyip min ba'd irtikâb-ı fesâd etmeyeceklerine kefil verenleri rencide etdirneyip hâl üzerine ibkâ eyleyip mâ'adâsına vilâyet halkı min ba'd himâyet ve sıyânet eylemeyip yem ve yemek vermeyip ve üzerlerine varılmak ikitzâ eyledikde hufyeten haber vermeyip def' ve izâlelerine cümlesi yekdil ve yekcihet olup demleri heder olunmak üzere def' ve izâlelerine mecd ü sâ'î olup ve vilâyet halkından suhte tâyifesi hufyeten evine getirip saklayıp ve ba'zıları yem ve yemek verip himâyet eyleyenleri görüp ol makûleleri dahî sâyire müceb-i ibret için şer'le muhkem haklarından gelesiz ve siz ki kâdîlarsız bu husûsu bu vechile görüp vilâyet halkını bir birine ne tarikle kefil verdiklerini ve bu bâbda sâdır olan emrimi ne vechile edâ ettikleri sûret-i sicillerin yazıp müşârun-ileyh kapıcı başım ile âsitâne-i sa'âdete irsâl eyleyesiz. Bu ahvâle hafîye âdemler gönderip yoklanması gerekdir. Fermânım üzere edâ-yı hizmet etmiş bulunursanız her biriniz fevka'l-me'mûl ri'âyet olunup ve illâ ihmâl ve müsâhelenüz müşâhede olunursa sâyire müceb-i ibret için haklarınızdan gelinmek mukarrerdir. Âna göre ziyâde basîret üzere olup ve müşârun-ileyh kapıcıbaşımın şükr ve şikâyeti cümleliz hakkında müsmir ve müessirdir. Mûmâ-ileyhe imdâd ve i'ânet ve emr-i şerifimin icrâsına sa'y ve dikkat eyleyesiz. Hayır du'âma mazhar olduklarından gayrı me'mûlleri ile behremend olurlar. Ve senki kâimmakâmsın re'âyâ üzerine çıkıp selâmlık ve ..... ? nâmıyla re'âyâdan hilâf-ı şer' akçe alıp ve salgun salıp te'addî üzere olduğun mesmû'-ı hümâyûnum olmuştur. İmdi min ba'd ol vechile re'âyâ üzerine çıkıp te'addî olduğuna rızâ-yı şerifim yükür. Min bamd te'addî ve tecâvüz eylediğin mesmû' olmayıp bu makûle te'addî üzere olanları isim ve resmleri ile yazıp arz eyleyesin ki emr-i şerifüm gönderilip haklarından geline. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be makâm-ı
Kostantiniyye

[42] 41a-1

Akzâ kuzâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hccetü'l-hakkı ale'l-halkı ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i

inâyeti'l-melikü'l-mu'în mevlânâ Bursa kâdîsı zîde fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bi'l-fi'il sÛdde-i sa'âdetüme tuğrâ-yı şerîfim hizmetinde olan iftihârü'l-ümerâ' ve'l-ekâbir müstecma'u'l-me'âlî ve'l-mefâhir Hasan Hakemî dâme ulüvvuhû tarafından sÛdde-i sa'âdetüme şöyle arz olundu ki Hüdâvendigâr sancağında mutasarrıf olduğı Nişancı Hâslarından taht-ı kazâna tâbi' defter-i cedîd-i icmâlde dört yüz seksen dört akçe yazar karye-i Kadı nâm-ı diğeri Hüsameddin tâbi'-i Bursa deyü mukayyed ve musarrah müstakil karye için Mehmed Çavuş nâm kimesne karye-i mezbûre için hâric-ez defter mezra'a olmağla Osman Çavuş alıp berât edip fevt oldukda ze'âmete ( ) verilmekle ânın ferâğından bana verilmişdir deyü dahl ve nizâ' edip lâkin karye-i mezbûre havâss-ı mezbûrenin taht-ı râdde cümlesinin on dört bin akçe yekûn olan sekiz kalemin biri olmağla taht-ı râdde müstakil karye yazılan kalemi yekûndan ayırıp başka âhara vermek hilâf-ı kânûn olup karye-i mezbûre defter-i cedîdde mevcûd müstakil karye olmağla merkûm Mehmed Çavuş'un hâric-ez defterdir deyü dahl ve nizâ' edip mahsûlüne dahl eder imiş, etmeyip mezbûrun ol vechile dahl eylediğinin aslı olmayıp nizâ'ı bî-vech olmağın karye-i mezbûre müşârunileyhin âdemîsine zabt etdirilip min ba'd merkûm Mehmed Çavuşu dahl etdirilmemek emr edip buyurdum ki emr-i şerîfüm mücebince karye-i mezbûreyi mezbûr Mehmed Çavuş'a ve âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz ve tahvîl ve târihine düşen mahsûl ve rÛsûmundan nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût hükm edip bî-kusûr alıveresin. Memnû' olmayıp geri dahl ve nizâ' eder ise berât ve temessükâtı ile sÛdde-i sa'âdetüme murâfa'aya havâle edip karye-i mezbûreye aslâ dahl ve ta'arruz etdirmeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cemâziye'l-evvel li-sene hamse ve ısrîn ve elf.

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

[42] 41a-2

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki

İşbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı meserret makrûn-ı hâkânî kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadruhû hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûre getirip mahmiye-i Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun-leh sultan Mehmed Hân tâbe serâhu'nun câmi'-i şerifi ve Yeşil İmâret demekle ma'rûf imâret-i âmireleri Evkâfına iftihârü'l-havâs ve'l-

mukarrabîn mu'temetü's-sülûk ve's-selâfîn Dârü's-sa'âde Ağası olup evkâf-ı mezbûre nâzırını el-Hâc Mustafa Ağa arzı mücebince elinden bilâ sebep aldığı ecilden ref' olunan bevvâb Nasuh yerine bin yirmi beş Ramazâni'l-mübârekinin on beşinde yevmî sekiz akçe ve senede altı müd buğday ve altı müd arpa cere ile evkâfına kâtib nasb edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki varıp mezbûr Mustafa kâtib olup hidmet-i lâzimesin müeddî kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî sekiz akçe vazîfesin ve senede altı müd hinta ve altı müd arpa ceresin evkâf mahsûlünden alıp mutasarrıf ola. Olbâbda merkûm Nasuh ve âhardan kitâbet-i merkûmeye bir ferd mâni' ve mezâhim olmayıp dahl ve ta'arruz kılmaya. Şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehr-i Ramazâni'l-mübârek li-sene hams ve işrîn ve elf.

Be-makâm-ı Kostantiniyye

BÖLÜM 4: B-35 NUMARALI BURSA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİ DEĞERLENDİRMESİ

4.1. B-35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili Defteri Değerlendirmesi.

B-35 Nolu Bursa şer'iyye sicili defteri değerlendirilmesi yapılırken Osmanlı devletinin XVII.yy. daki siyasi, idari, sosyo - ekonomik, kültürel ve adli yapısı göz önünde bulundurularak defter hükümleri hakkında genel değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan bu değerlendirmeler ışığında özelde Bursa'nın, genelde ise Osmanlı devleti siyasi, sosyal, kültürel ve iktisadi yapısı hakkında bazı bilgiler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

B.35 Nolu Bursa Şer'iyye sicili Defteri ile ilgili değerlendirme yapılmadan önce Osmanlı devletinin 1615 ila 1617 yılları arasında ki dönemin genel özellikleri hakkında bilgiler vermek konun daha iyi anlaşılması hususunda faydalı olacağı kanaatindeyiz.

17.asır Osmanlı devletinde tam bir iç kargaşanın yaşandığı dönem olarak bilinir. Naima'ya göre 17.yy.da devletin başındaki ağa zorbaları, eşkıyalar ve rüşvetle vezir olanlar devleti ölüme doğru götürmekteydi. Onları bu hale getiren ise dünyalık hırsıydı.

Kanuni'den sonra Osmanlı devletini devşirmeler ele geçirmiş, padişahlar sefere çıkmaz olmuş, sarayda eğlenceden başka bir şey bilmez olmuşlardı¹⁵.

1615-1617 yılları Osmanlı'sına baktığımızda devletin başında Padişah Sultan I. Ahmed bulunmaktadır. B.35 Nolu Bursa Şer'iyye sicili Defterinde geçen (bkz; [33] 32a-1), [41]39b-1 "...Pazar edenlerin da'vâları sicilleri istimâ' olunmaya deyü merhûm ve mağfûrûn-leh pederim Sultan Selim Hân zamânında ahidnâme-i hümâyûn verilip ba'dehû dedem Sultan Murad hân zamânında sonra babam Hüdâvendigâr zamânlarında tecdîd olunup hâlâ dahî tecdîd olunmak taleb etdikleri ecilden.....") hükümler ve hükümdende anlaşıldığı üzere dönemin padişahı Sultan I.Ahmed'dir. Sultan I.Ahmed Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra gelen padişahlar arasında devlet işleriyle yoğun şekilde uğraşan ilk Padişah olarak kabul edilir. Sultan I.Ahmed Dönemine baktığımızda batı da Avusturya, doğuda ise İran'la uzun yıllardan beri devam eden savaşlar

---

¹⁵ Aslantürk, Z., *Naima'ya Göre 17. yy.da Osmanlı Toplum Yapısı*, Ayışığı Kitapları, İstanbul 1997. Say.102.

yapılmaktadır. Bu uzun süren savaşlar devletin ordunun masraflarını karşılamak için Anadolu da ki halktan daha fazla vergi toplamaya ve zaten uzun süren savaşlardan bıkmış olan halkta rahatsızlık hat safhaya çıkmış ve tımarlı Sipahilerin zaafa uğraması da isyan hareketlerinin genişleyerek yayılmasına ve böylece celali isyanların had safhaya ulaşmasına neden olmuştur¹⁶.

Celali isyanlar toplumsal sıkıntılara neden olmuş, isyancılar isyan ettikleri bölgeleri tahrip etmiş, yakıp yıkmışlardır. B-35 nolu Bursa Şer'iyye Sicili defterinde Bursa'da da celali isyanların olduğu ve bu isyancıların şehirde bazı tahribatlar gerçekleştirdiklerini görmekteyiz "...Ergandi başı nâm mevzi'de vâki' olan yirmi üç aded odanın on beş odası Celâlî istîlâsında bi'l-küllîye muhrik olup bir vechile kâbil-i süknâ olmayıp..." . (bkz:[16]15a-1.). İsyancıların hak hukuk dinlemedikleri, mekan gözetmeksizin tahribatlarda bulduklarını yine B.35 numaralı Bursa şer'iyye sicili defterinden öğrenebilmekteyiz. Buna örnek olarak Vakıf tahribi, cami şadırvanına, ekmek fırınına ve keneflere gelen su yolunun yıkılması çarşı ve bozahane tahribi ve yakılması örnek olarak verilebilir . [17]15b-2) "Mahrûsa-i Bursa'da vâki' merhûm Kaygan-zâde Câmî'i Evkâfi'na bi'l-fi'l mütevellî olan Pervane bey bin Aydın nam bevvâb-ı sultânî mahfil-i şer'-i hafırde bâ'isü'l-kitâb Mustafa Bey bin Mehmed nâm yeniçeri mahzarında takrîr-i kelâm edip kadîmü'z-zamândan zikr olunan Kaygan-zâde Câmî'inin şadırvanına cârî olan Gökdere suyundan câmi'in hark içinde olan maksimden birmikdârsu câmi'-i mezbûrun garb tarafında olan kapısı önünde vâki' ekmek fırını ardındaki kenîflere cârî olup ândan Bitpazarı çarşısı başında Ekserici Emir binâ eylediği çeşmeye cârî olup ondan karşusunda olan mîrî bozahâneye cârî olugelmişidi. Lâkin Celâlî vâki'asında zikr olunan çarşı ve bozahâne bi'l-küllîye yanmağla zikr olunan suyun mecrâsı dahî bozulup akmaz olmuş idi". Anadolu'da İsyanların çoğalmasi üzerine halkın ekserisi köylerini terk etmiş, çok sayıda köy harap olmuş ve bazı askeri sınıflar halkı dağılmış olan köyleri "Mülk-ü mevrus"ları gibi tasarrufları altına almışlardır. Bu yüzden hazine nüzül ve avarız vergilerinden mahrum kalmıştır¹⁷. Dönemin meşhur veziriazamı Kuyucu Murat Paşa isyanları çok sert bir şekilde bastırmıştır. Bursa ve Manisa çevresinde isyan

---

¹⁶ İlgürel, M., "Ahmed I", *DİA*, C.II, T.D.V. Yay., İstanbul 1989., s.31

¹⁷ İlgürel, Mücteba, *age.*, s . 31.

çıkaran Kalenderoğlu'na Ankara sancak beyliği verilerek isyan durdurulmuştur¹⁸. Sultan Anadolu da çıkan isyanlarla ilgili alınması gereken önlemlerle ilgili Bursa'ya da emr-i şerif göndermiştir. Bkz; [42]40b-1 "... ... Hüdâvendigâr sancağında vâki' olan kâdîlar zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüdâvendigar sancağı kâyimmakâmı zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki hâliyâ ol câniblerde suhte eşkıyâsı zuhûr edip yollara ve beldelere inip kasabât ve kurâya salgunlar salıp emred oğlanları çelip ve bi'l-cümle tâyife-i mezbûrenin levs-i vücûdlarından ol vilâyetler pâk ve tathîr eylemek aksâ-yı murâd-ı şâhâne ve lâzime-i ırz u nâmus-ı pâdişâhânem olup .../...-ileyh kapıcıbaşımın ve siz ki mûmâ-ileyhim kâdîlar ve kâyimmakamsız bu ahvâlde cümleiniz yekdil ve yekcihet olup ve her sancağın muhâfazasıyçün kalan alçak halli erbâb-ı tîmâr ve il eri ile kalkıp her bir kasabada ve kurâ-yı mu'azzamada ne mikdâr suhte tâyifesi vardır evvelâ mecma'-ı nâs olan mahallerde nidâ etdirilip ol suhte ki tavr-ı kadîmden ferâgat ve suhteliğe tevbe ve inâyet edip min ba'd kâr ve kisbe ve zîrâ'at ve hırâsete iştigâl edeceklerine mu'temed kefiller verirler ise febihâ, günâhlarında tecâvüz olunup ve ahâl-i vilâyet dahî min ba'd suhte tâyifesine mu'âvenet etmeyip ve yem ve yemek vermeyip ve üzerlerine varılmak lâzım geldikde hufyeten haber vermeyip def' ve izâlelerinde ittifâk ve ittihâd eylemeleriçün muhkem tenbîh ve min ba'd suhte eşkıyâsının demleri heder olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnumla fermân-ı âlişân sadır olmuştur buyurdum ki....."

1600'lü yılların başında celali isyanların tehlikeli bir hal alması, Osmanlı'nın doğuda İran'la, aynı anda batıda Avusturya ile savaş halinde olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum Osmanlı'yı ekonomik açıdan zora sokar ve Osman'lı devleti giderleri karşılamak için toplanılan vergileri arttırır bu da halkta rahatsızlığa neden olmuştur.

Bu dönemde (1606) imzalanmış olan Zitvatoruk anlaşması (Tarihçiler Osmanlı'nın büyümesinin bu anlaşma ile durduğu konusunda hemfikirdirler), 1616 ve 1617 yıllarında tekrar gözden geçirilen anlaşmanın kabul edilmesinde Anadolu'da devam eden celali isyanların büyük rolü olmuştur.

---

¹⁸ İlgürel, Mücteba, age., s. 33.

Bu dönemin önemli özelliklerinden biri de Sultan I. Ahmed'in "Ekberiyet ve Erşediyet" sistemini getirmesidir. Yine I.Ahmed döneminde bir çok önemli mimari yapı inşa edilmiştir. Bunların başında Sultan Ahmed Camii gelmektedir.

17. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı devleti doğuda ve batıda uzun süren savaşların yanında bir de Anadolu'da çıkan Celali isyanlarla uğraşmaktaydı. Bu durum Osmanlı devletinin duraklamaya girmesinde de etkili olmuştur.

4.1.1. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın İdari Yapısı

Bursa merkez kazası, Osmanlı taşra teşkilatı içinde bir idari birim olarak yer almaktadır. Osmanlı taşra teşkilatı uzun merhalelerden geçtikten sonra XVI. yy. da Rumeli, Anadolu, Arabistan ve Kuzey Afrika'da en gelişmiş şekline ulaşmıştır¹⁹. Bu şekilde taşra idaresi, aşağıdan yukarıya doğru köy (karye), nahiye, kaza, sancak (liva) ve eyalet şeklinde teşkilatlanmıştır. Kendisine bağlı köylerle birlikte nahiyelerin birleşmesi ile kazalar, kazaların birleşmesinden sancaklar, sancakların birleşmesinden ise eyaletler ortaya çıkmıştır²⁰.

Eyaletler beylerbeyi ve buna eşit değerde mir-i miranlar tarafından idare edilirdi. İlk dönemde beylerbeyi belli bir bölgenin idarecisi olmak yerine bütün ordu işlerinden sorumlu bir kimse hüviyetindeydi²¹. İlk beylerbeylik fetihler sonucunda Osmanlı devletinin sınırlarının genişlemesi sebebiyle I.Murad zamanında Rumeli'de kurulmuştur. Ancak yine fetihlerin artmasıyla Anadolu ve Rumeli'nin tek kumanda ile idaresi mahzurlu görülerek, I. Bayezid 1393 yılında Anadolu da bir beylerbeylik kurdu ve bu beylerbeyliğin merkezi Kütahya oldu. İstanbul'un Fethinden sonra ise İmparatorluk niteliği kazanan devlet, 16. yüzyılda Anadolu'da ki topraklarını 6 eyalete böldü. Bunlar Anadolu, Kastamonu, Sivas, Diyarbakır, Erzurum ve Maraş'tır²².

---

¹⁹ İpşirli, Mehmet, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teskilatı", Osmanlı Devleti Tarihi,C. I, Ed. Ekmelettin İhsanoğlu, İstanbul. 1999, s. 221.

²⁰ Halaçoğlu, Yusuf, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı Ve Sosyal Yapı, Ankara 1998., s.83.

²¹ Halaçoğlu, Yusuf, age., s. 85.

²² Ergenç, Özer, XVI.Yüzyılın Sonlarında Bursa, Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma, TTK. Yay., Ankara 2006, s.121,

Sancak ve Kazalar Osmanlı yönetiminde en fazla yere sahip idari birimlerdir. Osmanlının taşradaki ana birimi Sancak'tır. Vergi toplama ve asayişini sağlaması bakımından sancakların çok önemli bir yeri vardır. Sancakların başında merkezden atanan Sancakbeyleri vardı. Osmanlı vergi kanunnameleri tamamıyla sancakları esas almaktadır²³.

Osmanlı devletinde devlet ile halk ilişkileri bakımından en önemli idari bölüm ise kaza idi. Kazada idari, beledi ve adli olmak üzere üç örgüt bulunuyordu. Kazalarda yönetici sınıf olarak kadı, alaybeyi ve subaşı bulunuyordu. Kadının hukuki görevleri vardı. Subaşılar kazanın asayişini sağlamakla yükümlüydüler. Alaybeyleri ise askeri meselelerle ilgiliydi²⁴.

Bu idari teşkilatlanma içerisinde Bursa; 18 sancaktan oluşan Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı Hüdavendigâr Sancağının merkezidir ve bu şekliyle taşra yönetim birimlerinden biri olarak kalmıştır. Hüdavendigâr sancağı 1530 tarihli tahrir defterine göre sancak sınırları içinde bir büyük şehri(Bursa), 21 kasaba ve 1966 köyden oluşmaktaydı. Sancağın tek büyük şehri olan Bursa kaza birimi sınırları içinde 147 mahalle, 60 köy, 10 çiftlik, 373 mezraa, 80 bahçe, 669 dükkan, 10 büyük han, 608 bekar odası, 11 hamam, 1 bedesten, 5 değirmen, 18 camii, 22 medrese, 130 mescid, 10 zaviyeyi içermekteydi. 1573 tarihli deftere göre ise mahalle sayısı 117'ye çıkmış ve nüfus 50.380 olmuştur²⁵.

B-35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili Defterinin, Bursa merkez kazası idari yapısı hakkında bize sunmuş olduğu veriler; Sancak, Kaza, Nahiye, köy, Mahalle ve karyeler gibi yerleşim yerlerinin adlarının tespitine ve vazife başındaki yerel idarecilerin görevlerini ifa etmelerine dairdir.

Osmanlı devletinde bir bölgeye başlıca iki yönetici gönderilmiştir. Bunlardan biri yürütme kuvvetini (ehl-i örf) temsil eden Bey diğeri ise yargı kuvvetini(ehl-i şer) temsil eden Kadı'dır.

---

²³Kunt, Metin, Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi, Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul 1978, s.27.

²⁴ Aslan, Rukiye, 16. Yüzyıl Ortalarında Bursa (A-84 ve A-202 Numaralı Bursa Şer'iyye Sicilerine Göre), Basılmamış Yüksek lisans Tezi., s. 34., Uludağ Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü., Ankara 2006

²⁵ Aslan, Rukiye, age., s. 35.

Şer'i sicilleri bize Sancaklarda, kazalarda, nahiyelerde ve benzeri idari birimlerde idarecilerin kimler olduğu , bu idareci ve memurların atamaları ve görevden alınma nedenleri gibi bilgilere birinci elden kaynaklardan ulaşma imkanı sağlamaktadır(bkz. [1]1a-4, [1]1a-7). Yine Devlet memurların tayin ve görevden alınmaları, vakıf idarecileri, imam, müezzin-kayyım, cüzhan, müderris hakkında ki bilgileri de şer'iyye sicillerinden öğrenebilmekteyiz. Çünkü bu belgeler o dönemde yazılmış resmi evraklardır.

Yine az sayıda olsada çalışmamızda gayrimüslimlerin ayrı mahallelerde ikamet ettiklerini şer'iyye sicillerinden öğrenebilmekteyiz “[4] 2b-1 İşbu bin yirmi beş senesi şehr-i Ramazâni'l-mübârekinin yirmi beşinci gecesi mahrûsa-i Bursa'da Yahudiler mahallesi kurbunda İlya veled-i Yasef nâm Yahudi...)

Şer'iyye Sicillerinin idari yapı hakkında birinci elden bilgiler vermesi, bu konu ile ilgili araştıma yapacak olan akademisyenlerin başvurması gereken birinci derecede önemli kaynaklar olduğunu ortaya koymaktadır.

4.1.2. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın İktisadi Yapısı

Osmanlılar küçük bir beylikten zamanla üç kıtaya hakim bir cihan devleti haline gelirken aynı zamanda ihtiyaçlar doğrultusunda tüm kurumları ile gelişme göstermiş ve sağlam esaslara dayalı bir iktisadi yapının da oluşmasını sağlamıştır. Maliye teşkilatının başında defterdar adı verilen idareciler bulunurdu. Defterdarlar aynı zamanda mali konularda sadrazama karşı sorumludurlar. Devletin sınırlarının genişlemesi ile birlikte mali idarenin yönetiminde yeniliğe gidiliyor bir olan defterdar sayısı Anadolu ve Rumeli defterdarlıkları diye ikiye çıkarılıyor. Amaç mali işleyişte kolaylık sağlamaktır. Defterdarlar kendi bölgelerindeki mali işlerin amiri olmakla birlikte Rumeli defterdarı Başdefterdar olarak mali işlerin birinci derecede sorumlusu idi²⁶. Başdefterdar vergi toplanması ile ilgili her türlü yetkiye sahipti, emin, mültezim, ve kadılar da dahil olmak üzere bu işlerle ilgili herkesi denetlemeye ve uygun görmediklerini görevden almaya yetkili idi. Mültezim ve Eminler ise vergi toplamada geniş yetkilere sahipti.

---

²⁶ Heyet, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, C.I., İRCICA, İstanbul 1994, s. 513-514.

Osmanlı Devleti'nin de Köylere tarımsal faaliyetlerle, Şehirler ise sanayi ve ticaret faaliyetleri ile iktisadi hayata katılmaktadırlar. Çalışmamızda kullandığımız Şer'iyye Sicili Köyleredeki ve Merkez Kazadaki mali veriler konusunda bilgiler ihtiva etmektedir.

Banka kurumlarının henüz olmadığı bir dönemde para, sicillerde yapılan senet ve sözleşmelerde elden ele dolaşmaktadır. Kişiler bir birilerine kredi sağlıyorlardı (bkz; [25]24a-1, [26]25a-2, [27]25b-1 vb...). Yine kadılar noter görevi görüyorlardı. Kiraya verilen mallar(dükkan-işyeri vs....) şer'iyye sicillerine kaydedilirdi [28]27a-1 nolu hükümde bozahanenin kiraya verilmesiyle ilgilidir "...Mahrûsa-i Bursa mukâta'âtından Bozahâne ve tevâbi'i mukâta'ası ayda üçer bin üç yüz akçeye Mehmed bin Mustafa nâm kimesnenin uhdesinde iltizâmda olup hâlâ sipâh-ı zafer-penâh zümresinden bâ'isü'l-kitâb Mehmed Bey bin Sadık yılda beş yüz akçeye icâreteynle mukâta'a-i mezbûreyi...", (bkz; [37]36a-3).

B-35 Nolu Bursa şer'iyye sicili defteri incelendiğinde bizlere Bursa'nın mali yapısı hakkında bilgiler verdiği görülmektedir. Bunun yanında B-35 Nolu defterin yazıldığı dönemde Osmanlı devletinin aldığı vergiler, memurlara verdiği ücretler, paranın değeri, ticari mallar, esnaf kolları, hangi ülke ve şehirlerle ticaret yapıldığı, ticari mallar ve benzeri konularda bilgiler sunmaktadır.

B-35 Nolu Bursa şer'iyye sicili defterinde bu konulara ilişkin bir çok örnekler bulunmaktadır. "[1] 1a-2Muhzır Ahmed'in Hatunu Mehdi bint-i Piri'ye on kuruşa bir çuka bey' etmiş." Hükümünden bir çukanın fiyatının kaç kuruş olduğu, yine alınan vergilere örnek olarak [2] 1b-1 nolu belge örnek olarak verilebilir. Sonraki belgenin de bize devlet memurlarının maaşları hakkında bilgi vermesi önem arz etmektedir.

[2] 1b-1 Alınan vergilere örnek olarak aşağıdaki tablo-1 verilebilir.

An bahâ-i ağnâm-ı sergi fûruhte şode be kazâ-i Bursa Re's 713 fi 110 Kıymet 78320	An Mahssûl-i resm-i ağıl ve mürde bahâ-i ağnâm ve Bere ve gayrihî 26610			
An bahâ-i makbûz-ı hazret efendi 78320 an bahâ-i ağnâm şod 05090 an kusûr-ı resm-i ağıl ve gayrihi 83410	An resm-i ağıl ber müceb-i âdet-i kadîme Ağıl 41 Beher ağıl fi 300 Akçe 12300	An bahâ-i mürdehâ-i ağnâm 593 re's fi 10 Akçe 5930	An bahâ-i mürde-i bere Re's 1476 Fî 5 7380	An resm-i tapu-yı zemîn 1000
				An bahâ-i makbûzât-ı Emîn-i M. 21520
Vudi'a min zâlik 104125				
An bahâ-i Hazret Efendi 83305 el-kesr 105	An bahâ-i âdet-i ağnâm 20820	Yekûn-ı makbûzât-ı Emîn 700		

Aşağıdaki belge bize devlet memurlarının maaşları hakkında bilgi vermektedir (din görevlilerinin gelirlerini gösteren belge; [3] 1a-1). Tablo-3

Vazîfe-i Mevlânâ Mehmed Efendi el-vâ'iz Yevm: 3 Akçe: 450 an gurre-i Şevvâl sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025	Vazîfe-i Ahmed Efendi ibn-i Şaban Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Hüseyin Efendi Hacı Halilzâde Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Abdullah Çelebi el-imâm Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Abdi Yevm: 3 Akçe: 450	
Vazîfe-i Mustafa bin Ali? Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Çilingir el-müezzin Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Ahmed Efendi Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i mehmed bin Abdullah Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Ebubekir bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450
Vazîfe-i Bekir bin Kasım Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Eyüb-zâde Musli Çelebi Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa bin Mehmed Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Ali Dede Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mehmed bin Ramazan Yevm: 3 Akçe: 450	
Vazîfe-i Mehmed Çelebi eş-şehîr Eşmi-zâde? Yevm: 3	Vazîfe-i Bostan Efendi hatîb-i câmi'-i kebîr Yevm: 3 Akçe: 450 an gurre-i	Vazîfe-i Bostan Efendi el-mezbûr Yevm: 5 Akçe: 900 berây-ı	Vazîfe-i Abdurrahman Çelebi Yevm: 3 Akçe: 540 an gurre-i		

Tablo-3'ün devamı

Akçe: 450		Ramazan sene 1024 ilâ gâye-i Safer sene 1025 fi 6 eşhur		sermahfil-i in'âmhân fi't-târîhi'l-mezbûr	Şevval sene 1024 ilâ gâye-i Rebî'u'l-evvel sene 1025 fi 6 eşhur
Vazîfe-i Seyyid Mahmud Yevm: 3 Akçe: 450	Vazîfe-i Mustafa Yevm: 2 Akçe: 300	Vazîfe-i Ramazan bin Yusuf Yevm: 3 Akçe: 450	Yekûn nakden Fî yevm Akçe: 10830 Resîde tamâmen be-ma'rîfet-i Hazret Efendi gayr-ı ez masârîf-ı emîn. Gurre-i Rebî'u'l-âhir sene mezbûr		

B.35 nolu defterde Konya'dan ve Erdebil'den Bursa'ya ticaret yapmaya gelen tacirlerin olduğu anlaşılmaktadır(bkz; [7]5b-1). Bursa'nın ekonomik yükselişinde önemli unsur çarşıları idi. Yine Bursa'nın stratejik konumu(ticari geçiş noktaları), hammadde üretimi, pazarlama alanı şehrin ekonomik yükselişinde önemli bir paya sahiptir.

Bursa yine ipekçilik alanın da dünyanın önde gelen merkezlerinde biri olmuştur. Hammaddesi Hazar denizinin güneyindeki bölgelerden sağlanan ipek Bursa'da işlenir, ardından doğu ve batı ülkelerine ihraç edilirdi²⁷.

Şer'iyye sicillerinde vakıf mallarının tamiri için yapılması istenen keşfler (tamir için hangi malzemeden ne kadar lazım olduğu ve ücretlerinin tek tek ne kadar tuttuğunun bilirkişi tarafından tespitinin yapılması.) o dönemde kullanılan inşaat malzemeleri ve fiyatları hakkında bilgi vermektedir (bkz; [16]15a-1, [22]20b-1, [24]22b-2, [31]30a-2, vb....). B-35 Nolu Defterde geçen konu ile ilgili örnek [16]15a-1; "... .. zikr olunan on beş bâb odanın her biri binâ zirâ'ıyla tûlen ve razen yetmiş iki zirâ' olup her zirâ'a mu'tâd üzere dört duvarına yirmişer akçeden bin dört yüz kırk akçe ve sakafı dahî kezâlik hesâb-ı şatrancî üzere yetmiş iki zirâ' olup her zirâ'a otuzar akçeden iki bin yüz altmış akçe ve her bir odaya birer pencere levâzımıyla iki yüz akçe ve kapusuna üçer yüz akçe ve her odaya bir sofa ev kapusu ve sakafı ve lefâzımıyla beşyüz akçe cem'an her odaya dörder bin altışar yüz akçeden on beş bâb odaya altmış dokuz bin akçe ve sekiz bâb odanın dahî kapuları ve pencereleri bi'l-küllîye yıkılıp ve üstü harâb olup kapularını ve pencerelerini tecdîde ve üstünü ve ba'zı mevâzi'i harkına her birine dörder yüz akçeden üç bin iki yüzakçe ve mescid-i şerîfin üzerinde otuz tahta kurşun eskiyip dökülüp tecdîd olunmağa muhtâc olmağın zikr olunan kurşunları müceddiden döküp

²⁷ İnalçık, Halil, "İpek", *DİA*, C. XXII., TDV.Yay., İstanbul 2000, s. 363

yerine komağa üç yüz akçe ve mescid-i şerîfin üzerinden otuz tahta kurşunu eskiyip bükülüp tecdîd olunmağa muhtâc olmağın zikr olunan kurşunları müceddiden döküp yerine komağa üç yüz akçe ve mescid-i mezbûrun minâresi şerefesini tecdîd ve ta‘mîre dörtyüz akçe.... /.....invâl-i meşrûh üzere tecdîd ve imârete izin verilip.... ....”. verilen örnekten de anlaşılacağı üzere şer’iyye sicilleri bize yazıldıkları dönemin inşaat malzemeleri ve fiyatları hakkında birinci elden bilgiler vermektedir.

B-35 Nolu Defterde geçen bazı inşaat malzemeleri adları ve fiyatları; beş yüz elli akçeye yüz on bir yük kumun verilmesi(bir yük kumun elli akçe tuttuğunu gösterir), iki yüz kırk akçeye on iki keyl Horosan, bin beş yüz akçeye yüz yük kireç, üç yüz elli akçeye bin adet Frenk kiremit, bin iki yüz akçeye altı yüz adet Malta kiremidi (kullanılan kiremit çeşitlerinin neler olduğu hakkında bilgiler sunmakta), yüz altış akçeye on vukiyye bezir yağı, iki yüz seksen akçeye kırk adet çam(bir adet çamın fiyatının 40 akçe olduğunu gösterir.), yine değirmen tamirinde kullanılan bazı malzeme; kerpic, Varna taşı, çal, oluklar, malzeme yanında inşaat için kullanılan bazı terimler ise şöyle sıralanabilir; neccariye, sakaf, hesab-ı şatraci meremmetine, mismarına, üstadiye, mekkariye, ırgadiye, hamaliye, ticariye, müşafehe, özellikle camiler için kurşun kullanılan malzeme ve tabirlerdir. Yine vakıf binalarının tamiri için devletin öncelikle tamiri yapılacak yerin tamirinin yapılıp yapılmaması ve yapılacaksa nerelerin yapılacağı ve kaç akçeye yapılacağıın tespiti için bir mimar görevlendirdiğini yine şer’iyye sicili defterlerinden öğreniyoruz.

4.1.3. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa’ da Kadın

Osmanlı toplumunda kadının farklı ve önemli bir yeri vardı. Oryantalistler, İslam toplumlarının kadını hareme kapattıkları, dolayısıyla onu sosyal hayata katılmaktan engellediklerine dair yanlış fikirler yaymışlardır. Bu konuda genel kanaat kadının son derece baskı altında tutularak toplum hayatının dışında olduğudur. Osmanlı toplumunda kadın bu yaygın kanaatin aksine hiç de sanıldığı gibi toplum hayatının dışında değildir²⁸.

---

²⁸ Canlı, Abdülkadir, A 151 Nolu Mahkeme Siciline Göre 1593 yılında Bursa, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s.8.

Osmanlı toplumunda kadın değişik alanlarda farklı rollerde karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar mirastan hak sahibi olmakta, hakkını aramak için mahkemelere baş vurup dava açabilmekte, vasi tayin olunmakta, mal-mülk sahibi olabilmekte, toplumsal hayata katkı sağlamak amacıyla vakıflar kurmakta, farklı esnaf kollarında çalışa bilmekte, eşinden kendi isteği ile boşana bilmekte idi. B.35 Nolu şer'iyeye sicili defterinde konu ile ilgili bir çok örnek bulunmaktadır (Bkz; [6]5a-2, [10]9a-2, [12]10b-1, vb...). Kocasından kalan mallar ile ilgili mahkemeye başvuran kadınla ilgili hüküm [8]6b-2 “Bundan akdem mahrûsa-i Bursa'da Hacı Yakub mahallesinde vefat eden Koruk demekle ma'rûf Mehmed bin Hüseyin nam kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan Ümmü Gülsüm ibneti'l-Hâc Mehmed nâm hâtûn mahfil-i şer'-i hafîrde âti'z-zikr olan menzile vâzı'u'l-yed idüğü şer'an ma'lûm olan bâ'isü'l-kitâb Mevlânâ Receb Çelebi bin el-Hâc Yusuf mahzarında takrîr-i da'vâ edip, el-ân mezbûrun yedinde olan mahalle-i mezbûrede vâki' iki yer evini ve bir sofayı altında zîr-i zemîn ve bir su ..... ve kenîfi ve eşcâr-ı müsmireyi hâviye muhavvatayı müştemil olup ...”. kadınların mahkemeye başvurup haklarını aramalarına yönelik verilebilecek birçok örnekten sadece biridir.

B.35 Nolu şer'iyeye sicili defterinden kadınların mahkemeye başvurusu ve miras almaları ile ilgili başka bir örnek;[13]12a-3 “Bursa'da Umurbey mahallesi sâkinelerinden olan İstemihan Hâtûn ibnet-i el-Hâc Mehmed nâm hâtûnun zevci ve husûs-ı âtiye vekîli olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzere sâbite olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mustafa âti'z-zikr olan dükkâna vâzı'u'l-yed olduğunu şer'an ma'lûm olan Mehmed Bey bin Hasan nâm Yenieri muvâcehesinde takrîr-i da'vâ edip.../ müvekkile-i merkûmenin taht-ı icâre ve tasarrufunda idi. Bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahî ederiz..).

Yine kadınların adına ve kadınların kurmuş olduğu vakıfların olması kadınların toplumda ki etkinliğini ve yerini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. B.35 Nolu Defterde geçen kadın isimleri ile kurulmuş vakıf adılarını zikrederim; Gülruh Hatun Vakfı [12]10-1, Şah Sultan Vakfı [12]10b-3, Merhume Selçuk Hatun Vakfı [16]15a-1, Asıyorca Hatun Vakfı [39]37b-1, Hadice Hatun Vakfı [40]38b-1, Esporça Hatun Vakfı [37]36a-2.

Yukarıda verdiğimiz örnekler göz önünde bulundurulduğu zaman oryantalistler tarafından ortaya atılmış olan Osmanlı da kadının hareme kapatılmış ve erkeklerin

güdümünde yaşayan, hak ve özgürlükleri olmayan bireyler olduğunun aksine toplumda değişik alanlarda farklı roller üslenmiş olduğunu görmekteyiz. Kadınlar serbestçe mahkemeye gidip dava açabilmekte, isterse boşanma hakkına sahip olabilmekte, mirasta hak sahibi olabilmekte, hibe yapabilmekte vb... konularda hak ve özgürlüklere sahip bireyler olarak Osmanlı toplumunda yerini aldığını görüyoruz.

4.1.4. B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın Toplumsal Yapısı

B-35 Nolu Deftere Göre Bursa'nın Sosyo - Kültürel Yapısı Osmanlı içinde bir çok farklı millet ve farklı etnik kökene mensup toplulukları barındırmaktadır. Bu toplumsal yapının Bursa'da da mevcut olduğunu görmekteyiz.

Bursa fethedildiğinde şehirde Hıristiyan Rumlar yaşamaktaydı. Fetihden sonra Ortadoks Rumlar, kaleden aşağı yerlere nakledilerek yerlerine Müslüman Türkler iskan edildi. Orhan Bey ve ondan sonra ki hükümdarların imar ve iskan faaliyetlerinin sonucunda Bursa, bu bölgenin en önemli yerleşim merkezi haline geldi. Müslüman Türklerin Bursa'ya yerleşmesinden sonra zamanla Yahudiler, Ermeniler ve Müslüman olmayan başka unsurlar da buraya yerleşerek şehre etnik zenginlik kazandırdılar²⁹. Fakat nüfus bakımından hakim unsur müslümanlardı.

“Osmanlı Devleti'nin en büyük şehirlerinden biri olan Bursa, tahrir defterlerine göre XVI.yy. başlarında 152 civarında mahalleye sahipti. Bu asrın ikinci yarısında 168'e yükseldi, nüfus giderek artış gösterdi. II. Mehmet devrine ait bir sicil kaydına göre Bursa'da 5000 avarız hanesi, yani yaklaşık 30.000 kadar nüfus barındırıyordu. Bu rakam 1487'de 6456 haneye (yaklaşık 37.000 kişi) yükseldi. XVI.yy.'ın başlarında hemen hemen aynı durumunu muhafaza eden şehir, bu asrın ikinci yarısında daha da kalabalıklaştı ve nüfus 1753 tarihli tahrir göre 60.000 'i geçti. XVI.yy. başında Bursa'da ki gayrimüslimlerin sayısı 400 Hıristiyan, 600 Yahudi olmak üzere 1000; bu asrın ikinci yarısında ise 3000 Hıristiyan, 1500 Yahudi olmak üzere 4500 kadardı³⁰.

---

²⁹ Çetin, Osman, “Bursa (Fethi, Etnik Yapısı, Müslim-Gayrimüslim Münasebetlerine Kısa Bir Bakış)”, *Osmanlı*, C.IV., Yeni Türkiye Yay., Ankara 1999, s.271.

³⁰ İnalçık, H., “Bursa”, *DİA.*, C.VI, TDV. Yay., İstanbul 1992, Ed; Hasan Celal Güzel ve Diğerleri, s. 447.

Bir ülke İslam Devleti hakimiyetine geçtiği zaman burada bulunan gayri Müslimler ya İslam ülkesini terk edip diledikleri bir yere giderler veya İslam Devleti ile bir anlaşma yaparak bu anlaşmadaki esaslar dahilinde eski yurtlarında yaşamaya devam ederlerdi. İslam devleti ile gayrimüslim tebaa arasında yapılan bu anlaşmaya “zimmet anlaşması”, buna taraf olan gayri Müslimlerde “zımmi” denilmektedir. Bu anlaşma ile zımmiler esas itibariyle İslam hukukunun hükümlerine uymayı ve askerlik yapmama karşılığında cizye denilen bir baş vergisini vermeyi taahhüt etmektedirler. [4] 3a-2 “ Bin yirmi beş senesinin yave cizyesi cem‘ine livâ-i Hüdâvendigâr'a gelen Mustafa bin Şakir ve Sarraç ve yoldaş Hamza bin Ramazan meclis-i şer‘-i şerîfde Mudanya ve Seki ve Kurşunlu keferesi tarafından tasdîki'd-deyne? Vekâleti sâbite olan Laskari veled-i Mihâl Papas ve Rali veled-i Kolokoş nâm harcîler muvâcehelerinde takrîr-i kelim eyleyip Mudanya'nın dört yüz on bir neferinden ve Tirilye'nin üç yüz otuz dört neferinden ve Seki'nin yüz neferinden ve Kurşunlu'nun yüz seksen neferinden her nefer başına yüzer akçe ziyâde cizye ve onar akçe gulâmiye Bursa Hassa Harcı..... ... ..”. Buna mukabil İslam Devleti de zımmilere can ve mal güvenliğini taahhüt etmekte, kendi dinleri üzerine yaşamalarına izin vermektedir. Bir İslam devleti olan Osmanlı devleti de ilk dönemde gayrimüslimlerle yapılan zimmet anlaşmalarında bu üç noktanın vurgulandığı görülmektedir³¹.

B.35 şer‘iyye sicili defterinde yukarıda saydığımız konu ile ilgili sakız adası keferesi ileri gelenlerinin başvurusu üzerine padişahın konu ile ilgili emri şerifte ki (bkz: [41]39b-1, [41]40a-1) hususlar buna örnek olarak verilebilir.

B.35 şer‘iyye sicili defterinde Yahudiler, Araplar, Ermeniler, Rumlar ile acem milletlerinin bahsi geçmektedir. (Bkz, [5]3b-3, [6]4b-5, [41]39b-1.vb...). Defterde [4]2b-1 nolu hükümden Yahudileri ayrı mahalleleri bulunduğu anlaşılmaktadır. “İşbu bin yirmi beş senesi şehr-i Ramazânî'l-mübârekinin yirmi beşinci gecesini mahrûsa-i Bursa'da Yahudiler mahallesi kurbunda İlya veled-i Yasef nâm Yahudi.....”.Farklı milliyetten insanların Bursa da beraber yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu politika (Müsamaha) da Osmanlı devletinin uzun yıllar hüküm sürmesinde etkili olmuştur. Bursa da Çingenelerin de bulunduğu dair bir hüküm bulunmakta ve bu Çingenelerin

---

³¹ Aydın, M.Akif, “Osmanlı’da Hukuk”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.2, Ed: E.İhsanoğlu, 419-420

Rumeli'den Bursa'ya geldiklerinden bahsetmektedir. [10] 9a-1 “Mahrûsa-i Bursa'da sâkin cingân tâyifesinden Hobyar bin Şimşir? Ve Ali bin Ali ve Mustafa bin Şimşir? Nâm kimesneler ve sâyirleri bi-ecma'ihim mahfil-i kazâya vilâyet-i anadolu'da vâki' cizye-i yave-i gebrân ve kıbtiyân mukâta'alarının ber-vech-i iltizâm emîn olan Tımaşvarî Mehmed Bey bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelim edip bizim her birimiz yirmi yıldan ziyâdedir ki .../.... hâlâ Rumeli'nde olan kıbtiyân nâzırı Hasan Ağa tarafından ba'zı kimesneler gelip siz Rumeli cingânelerisiz sizden birer yıllık bedel-i avârız almağa yedimde emr-i şerîf vardır deyü bizi rencide ederler.../.....”. Bu hükümden Osmanlı da ırk, din, gurup gözetmeksizin herkese adil davranıldığı da ortaya çıkmaktadır. Buna aykırı sadece bir örnek geçmektedir B.35nolu defterde; [18] 16b-3 “Mahrûsa-i Bursa'da Bedreddin mahallesi ahâlîsinden imâm-ı mahalle Ahmed Halîfe bin Süleyman ve müezzin Osman? Bin Yusuf ve cemâ'atinden Kazzaz el-Hâc Mustafa ve Bezzâz Ebûbekir ve Boyacı Hızır ve Çeşmeci Ali ve el-Hâc Ali bin el-Hâc Halil nâm kimesneler meclis-i şer'a mahalle-i mezbûrede sâkin Mehmed bin Abdullah nâm Yeniçeriyi ihzâr ve üzerine takrîr-i kelim eyleyip mezbûr Mehmed evinde icâre ile kâfirler koyar küffârdan müte'ezzî olmuşuz killet-i cemâ'ate sebep olur. Müslimîne icâr mümkündür, müslimîne icâr etsin ve kâhrîzin sokağa akıdır..... ” hükümün devamında evini kiraya veren kişi mahallede sadece kendisinin değil başkalarının da kafirlere ev kiralandığını söyler. Bu da bize şikayette bulunanların farklı nedenlerle böyle bir şikayette bulduklarını düşündürmektedir. Ve bunu genellemenin doğru olmayacağını ortaya koymaktadır.

Osmanlı Devletinde köle alım ve satımı serbesti, hatta esircilik bir meslek sayılıyordu. Devlet bu işleri yürütmesi için kethüdalar tayin ediyordu. Osmanlı toplumunda köle ve cariyelere kötü muamele yapılmadığı, hatta ailenin bir ferdi gibi muamele edildiği bilinmektedir. Çalışmamız da buna aykırı bir örnek bulunmaktadır. (Cariyesini darp eden bir kadından bahseder bkz.[16]14b-1.). Yine Osmanlıda köleliğin devam ettiğini gösteren hükümler bulunmaktadır. [25] 24a-2 “Mahrûsa-i Kostantiniyyede Aksaray kurbunda Sofular mahallesi sâkinelerinden olan işbu bâ'isetü'l-kitâb Belkıs bint-i Üveys Çavuş nâm hâtûn meclis-i şer'de mahrûsa-i Bursa'da Karakedi mahallesi sükkânından olup esirci tâyifesinden olan el-Hâc Ali bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne mahzarında takrîr-ida'vâ edip mezbûr el-Hâc Ali'nin yedinde ve taht-ı tasarrufunda .... ”.

Yine B.35 nolu defterde köle olmadığı halde köle olarak saltmış Saliha bint-i Bali Bey adındaki kadınla ilgili bir hüküm bulunmaktadır(bkz.[22]21a-1).

Osmanlı'da efendi isterse kölesini hayatta iken serbest bırakır veya ölümü ile beraber azad olacağını söylerdi. Hürriyeti efendisinin ölümüne bağlı olan kölelere “müdebber” adı verilirdi³². Bunun yanında bazı kimseler hayatta iken sahip olduğu eşyaları ve malları öldükten sonra köle veya cariyesine hibe edeceğini vasiyet ederdi. Örneğin Fatma ibnet-i el-Hac Geyvan adındaki hatun ben öldükten sonra bahçem cariyeme vakf olsun dedi.(bkz.[21]19b-1).

Kölelerin satılmasında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da kölenin ruhi ve bedeni bir sakatlığı olmamalıydı. Böyle bir köleyi satmak da yasaktı. Prensip olarak Osmanlılar da Müslüman olmayanlara köle satışı men edilse de bu yasağın zaman zaman çiğnendiği görülmektedir. Diğer taraftan gayrimüslimlerin, Müslüman olmayan köleleri alıp satması serbest iken kendilerine Müslüman bir kölenin satılması yasaktı³³.

Osmanlı'nın sosyal hayatında önemli fonksiyonlar üstlenen bir kurum olarak karşımıza çıkan Vakıf müessesesi ile ilgili bilgilere de Şer'iyye sicillerinden ulaşmak mümkün. Her vakıf senedinin aslı vakfa asılır ve bir kopyası da şer'iyye sicillerine kaydedilirdi. Hz. Peygamber döneminde sadaka-i cariye olarak başlayan vakıf geleneği, sonraki dönemlerde sistemli hale getirilerek İslam Medeniyeti'nin köşe taşlarından biri olmuştur. Vakıflar en parlak dönemini Osmanlı'larla yaşamış ve camii, imaret, han, mektep ve medreseler gibi halka hizmet veren bir çok kurum genellikle vakıflar sayesinde hayatîyetlerini sürdürmüştür³⁴. Osmanlı devletinin temellerinin atıldığı Bursa, ilk Osmanlı vakıflarının bilinmesi ve mahiyetlerinin araştırılması bakımından önemlidir. B-35 Nolu Şer'iyye sicili defterinde Bursa da birçok vakıf kurulmuş olduğu görülmektedir. B-35 Nolu Defterde geçen vakıf adları aşağıda sıralanmıştır; Reyhan paşa Vakfı[18]17a-2, Kasım Paşa Cezeri Vakfı[10]8a-3, Haremeyn

---

³² Develioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Lügat, Aydın kitapevi, Ankara 1999, s.203.

³³ Kılıç, Nalan, 1650 Yılında Bursa (B 87 Nolu Mahkeme Siciline Göre), BYL.Tez., Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005, s. 19.

³⁴ Demirel, Hale, Mahkeme Sicillerine Göre XVI. Yüzyıl İlk Yarısında Bursa Vakıfları, BYL.Tez., Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s. 3.

Vakfi[32]30b-3, Camii Kebir Vakfi[31]30a-2, Mahmut Ağa Vakfi[29]27b-2, Ivaz Paşa Vakfi[8]7a-1, Mola Yegan Vakfi[24]22b-2, Rüstem Paşa Vakfi[21]20a-2, Hamza Bey Vakfi[21]19b-3, Hüdavendigâr Vakfi[30]28b-1, Kaygan-zade Camii Vakfi[17]15b-2, Baba Sultan Vakfi[23]22a-3, Suleha Vakfi[24]22b-1, Muallim-zade Ahmed Efendi Vakfi[12]10b-1, Asıyorca Hatun Vakfi[38]37a-2, Kara Ali Paşa Vakfi[19]17b-1, Gülruh Hatun Vakfi [12]10-1, Şah Sultan Vakfi [12]10b-3, Merhume Selçuk Hatun Vakfi [16]15a-1, Hadice hatun Vakfi[40]38b-1, Mehmet Çelebi Vakfi[37]36a-3, Gazi Timurtaş Vakfi[36]30a-1, Molla Fenari Vakfi[30]29a-1, Akçağlansuyu Vakfi[28]27a-3, Hallac Ali Vakfi[8]6a-3, sultan Mehmet han Vakfi[8]7a-4, Lami Efendi Vakfi[9]7b-3, İzzeddin Bey Vakfi[9]7b-3, Hasan Çelebi Vakfi[11]10a-3, İplikçi Hacı Memi Vakfi[13]11b-1, Sultan Yıldırım Han Vakfi[13]12a-3, Kiremidçi-zade Vakfi[14]12b-2, El-Hac Hüsrev Vakfi[14]12b-2, İmam Vakfi[15]14a-1, Medine-i Münevvere Vakfi[15]14a-1, Salih Molla Vakfi[20]18b-3, Arslaniye Vakfi[20]18-3, Zekeriya efendi Vakfi[40]39a-2, Kara Çelebi-zade Vakfi[40]39a-2, Selim-zade Vakfi[40]39a-2, Lal Ahmed Efendi Vakfi[40]39a-2, Mehmed Çavuş Vakfi[40]39a-2, Ali Paşa Vakfi[40]39a-2, Kasap Selim Vakfi[40]39a-2, Adanalı-zade Vakfi[40]39a-2, Abdurrahman Çelebi Vakfi[40]39a-2.

B-35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili defterin de toplam kırk beş vakıf ismi geçmektedir. Bursa da vakıf müesseselerinin bu kadar çok bulunması; Bursa'nın Osmanlı'nın İlk başkentlerinden olmasındandır.

SONUÇ

Altı yüzyıllık bir imparatorluğun uzun bir süre başkentliğini yapmış özellikle kültürel ve ekonomik alanda bir çok gelişmelere öncülük etmiş olan Bursa, ilk Osmanlı Padişahları tarafından yaptırılan külliyeler, çarşılar ve hanlar sebebiyle daha da önemli bir şehir haline gelmiştir. İstanbul'un alınması ile her ne kadar ikinci plana düşse de yine ticari ve kültürel açıdan Osmanlı'nın en önemli şehirlerinde biri olma özelliğini korumuştur.

Bursa Osmanlı Devleti'nin kuruluş devrinden itibaren fiziki olarak bizzat Osmanlı padişahları tarafından şekillendirilmiş bir şehirdir. Dolayısıyla camileri, hanları, hamamları, imaretleri ile Osmanlı şehir anlayışını ve tarifini en iyi şekilde gözler önüne serebilmektedir. Bununla birlikte Osmanlı'nın hem yönetim hem de sosyo - ekonomik ve kültürel hayatına başkentlik yapan bir şehir olması hasebiyle de araştırma yapacak olanlar için tarihi, siyasi, idari, kültürel ve ekonomik yönden büyük bir potansiyele sahiptir.

Yapılan bu tez çalışmasının amacı B-35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili defterinin transkripsiyonunu yapıp, ortaya çıkan belgeler ışığı altında Bursa'nın (1615-1617) dönemine ait sosyal, kültürel, ekonomik, idari ve adli yapısının incelenerek Bursa'nın tarihinin gün yüzüne çıkarılmasına ve Bursa ile ilgili yapılacak olan araştırmalara katkıda bulunmaktır.

B-35 nolu Bursa Şer'iyye Sicili defterinin tamamının transkripsiyonu ve günümüz Türkçesi ile belge özetleri verilmiştir. 1615-1617 yılları arasını kapsayan defterde ki belgeler toplam 245 adettir. Bu belgelere dayanılarak Bursa'nın XVII. yy. başlarındaki sosyal, kültürel, ekonomik, idari ve adli yapısı hakkında tahliller yapılmaya çalışılmıştır.

B-35 Nolu Bursa Şer'iyye Sicili defteri incelendiğinde defterde geçen belgelerin, halkın hayat şartlarını, toplumsal ilişkilerini, kullanılan her türlü eşyayı, geçim kaynaklarını, nüfus yapısını, devlet hizmetlerini, idari yapısını, hukuki yapısını ve benzeri bir çok önemli hususu ortaya koyduğu ve dolayısı ile zengin bir kaynak olduğu görülmektedir.

B-35 Nolu defterde ki hükümlerin içeriklerini şu şekilde sıralayabiliriz; kefalet, narh(fiyat belirleme), muhızır tayini, alınan vergiler ve miktarları, yaralama ve öldürme, alacak – verecek ile ilgili hükümler, cizye dağıtımı, temessük, veraset, şikayet

(Su baskını, darb, görev devirlei, vakıf cabisini şikayet, taciz edilme ile ilgili, alış verişteki devlet mallarını çalma, köle ve cariyelik ile ilgili, usulsüzlük vb...), miras konusu, vakıf tamiri, vakıf mütevellisi atama, cüzhan atamaları ve değişiklikleri, imam görevlendirmeleri, müezzin tayini, mal tespiti, sirkat (hırsızlık), kiraya vermek, firar, düzeltme, hüccet verilmesi, vasi tayini, müderris ataması, satış, muafnameler, tahrir kayıtları, Emr-i Şerifler, buyuruldular, şeklinde sıralanabilir.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet, (1988), *Şer'iyeye Sicilleri*, C. 1, TDAV Yay., İstanbul.
- ARSLANTÜRK, Zeki, (1997), *Naima'ya Göre 17. yy. Osmanlı Toplum Yapısı*, Ayışığı Kitapları, İstanbul.
- AYDIN, M. Âkif, (1996), *Türk Hukuk Tarihi* (Genişletilmiş 2. Baskı), Beta Bas.Yay., İstanbul.
- CİN, Halil.- AKGÜNDÜZ, Ahmet, (1990), *Türk-İslâm Hukuk Tarihi*, C.2, İstanbul.
- ÇETİN, Osman, (1999), *Sicillere Göre Bursa'da ihtida Hareketleri Ve Sosyal Sonuçları* (1472–1909), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- ÇETİN, Osman, (1999), “Bursa (Fethi, Etnik Yapısı, Müslim-Gayrimüslim Münasebetlerine Kısa Bir Bakış)”, *Osmanlı*, C.IV, (Ed.) H. Celal Güzel ve Diğerleri, Yeni Türkiye Yay., Ankara
- ERGENÇ, Özer, (2006), *XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa*, TTK. Yay., Ankara.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, (1998), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 15. Bas., Aydın Ktb. Yay., Ankara, XIX, 1195.
- GÜRKAN, Feyyaz, (1988), “Şer'iyeye Mahkemeleri Sicilleri Üzerine Bir Araştırma, IX. TTK. Kongresi Bildirileri, II, Ankara.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, (1998), XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlıda Devlet Teşkilatı Ve Sosyal Yapı, TTK. Yay. Ankara.
- HEYET, (1994), *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, C.I, IRCICA. Yay., İstanbul.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin, (Ed.), (1999), *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.2, İrcica yay., İstanbul.
- İNALCIK, Halil, (2000), “İpek”, *DİA.*, C.XXII., TDV. Yay., İstanbul.
- İPŞİRLİ, Mehmet, (1999), “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı devlet Tarihi*, C.I, Ed. Ekmelettin İhsanoğlu, İrcica yay., İstanbul.
- KUNT, Metin, (1978), *Sancaktan Eyalete*, 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası Ve İl İdaresi, Boğaziçi Üniversitesi Yay., İstanbul.
- İLGÜREL, Mücteba, (1989) , “I.Ahmed”, *DİA*, C.II, TDV.Yay., İstanbul.

- ÖZTÜRK, S. - AKGÜNDÜZ, A., (1999), *Bilinmeyen Osmanlı*, OSAV. Yay., İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, (1988), *Osmanlıda İlimiye Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara,
- ŞAHİN, Hatice, (2002), “Bursa Şer’iyye Sicillerinin Dili Üzerine İnceleme Denemesi”,
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.12, Say. 1, Elazığ.
- CANLI, Abdülkadir, (2006), A 151 Nolu Mahkeme Siciline Göre 1593 yılında Bursa,
Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ARSLAN, Rukiye, (2006), 16. Yüzyıl Oratalarında Bursa (A-84 Ve A-202 Numaralı
Bursa Şer’iyye Sicillerine Göre), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniv.
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- KILIÇ, Nalan, (2005), 1650 Yılında Bursa (B 38 Nolu Mahkeme Siciline Göre),
Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- DEMİREL, Hale, (2006), Mahkeme Sicillerine Göre XVI. Yüzyılın İlk Yarısında
Bursa Vakıfları, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniv. Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Bursa .
- YEĞİN, Abdullah, (1992), *Yeni Lugat*, Hizmet Vakfı Yay., İstanbul.

EK 6: Bursa Şer'iyeye Sicilleri Listesi

İli	Defter no	Sayfa Sayısı	Defter tarihi
BURSA	B / 141	132	1091-1094
BURSA	B / 86		1240
BURSA	B / 38	210	1027-1029
BURSA	A / 1	90	867-868
BURSA	A / 2	205	872-883
BURSA	A / 3	428	883-886
BURSA	A / 4	472	889-890
BURSA	A / 5	468	891-892
BURSA	A / 6	154	892-893
BURSA	A / 7	490	893-895
BURSA	A / 7a	122	894-895
BURSA	A / 8	437	896-897
BURSA	A / 9	186	897-898
BURSA	A / 10	218	898
BURSA	A / 16	125	896-897
BURSA	A / 20	388	915-917
BURSA	A / 21	305	920-923
BURSA	A / 23	388	919
BURSA	A / 24	524	919-924
BURSA	A / 25	548	924-925
BURSA	A / 41	158	946-952
BURSA	A / 42	306	949-951
BURSA	A / 43	192	951-955
BURSA	A / 44	80	951-959
BURSA	A / 45	365	958-960
BURSA	A / 32	125	925-926
BURSA	A / 35	587	972-973
BURSA	A / 36	413	935-936

EK 6'nın devamı.

BURSA	A / 37	115	944-945
BURSA	A / 38	91	945-948
BURSA	A / 39	84	949-950
BURSA	A / 40	400	944-945
BURSA	A / 116	87	987-989
BURSA	A / 27	522	929-934
BURSA	A / 28	188	927-974
BURSA	A / 29	211	927-929
BURSA	A / 30	468	926-973
BURSA	A / 46	196	960-961
BURSA	A / 47	290	961-963
BURSA	A / 48	197	944-974
BURSA	A / 49	226	947-974
BURSA	A / 50	143	933-934
BURSA	A / 52	92	940-941
BURSA	A / 53	319	941-942
BURSA	A / 54	99	954-956
BURSA	A / 55	170	952-954
BURSA	A / 56	75	955-956
BURSA	A / 57	106	956-958
BURSA	A / 58	86	957-963
BURSA	A / 59	347	942-944
BURSA	A / 60	269	955-956
BURSA	A / 61	39	958-963
BURSA	A / 117	87	988-989
BURSA	A / 62	245	959-960
BURSA	A / 63	185	957-963
BURSA	A / 64	195	958-961
BURSA	A / 65	159	963
BURSA	A / 84	12	970-971
BURSA	A / 85	114	975-977, 1055

EK 6'nın devamı.

BURSA			
BURSA	A / 86	59	975-980
BURSA	A / 87	77	977
BURSA	A / 88	68	975-977
BURSA	A / 89	67	976-977
BURSA	A / 90	89	977
BURSA	A / 91	136	978-980
BURSA	A / 92	52	973
BURSA	A / 93	96	977-978
BURSA	A / 94	258	974-978
BURSA	A / 68	105	963-965
BURSA	A / 69	164	966-967
BURSA	A / 70	169	938-998
BURSA	A / 72	248	967-968
BURSA	A / 82	158	967-968
BURSA	A / 73	281	967-968
BURSA	A / 75	66	945-952
BURSA	A / 74	250	965-967
BURSA	A / 77	103	966-971
BURSA	A / 78	179	968
BURSA	A / 79	246	968-969
BURSA	A / 80	245	967-968
BURSA	A / 81	245	967-970
BURSA	A / 83	89	967-970
BURSA	A / 118	49	987-988
BURSA	A / 119	119	988-991
BURSA	A / 120	75	990-991
BURSA	A / 121	63	990-993
BURSA	A / 122	197	990
BURSA	A / 123	239	990-992
BURSA	A / 95	182	977-980

EK 6'nın devamı.

BURSA	A / 96	242	978-979
BURSA	A / 97	246	979-980
BURSA	A / 98	218	979-980
BURSA	A / 99	135	979-981
BURSA	A / 100	248	981-982
BURSA	A / 101	246	981-982
BURSA	A / 102	186	980
BURSA	A / 103	78	981-982
BURSA	A / 104	120	982-983
BURSA	A / 105	202	983-986
BURSA	A / 106	109	983-985
BURSA	A / 108	279	983-984
BURSA	A / 107	246	981-983
BURSA	A / 109	297	973
BURSA	A / 33	375	910-957
BURSA	A / 110	194	984-991
BURSA	A / 111	241	959-987
BURSA	A / 112	252	985-987
BURSA	A / 113	248	988
BURSA	A / 114	55	985-987
BURSA	A / 115	177	987-988
BURSA	A / 66	285	964-967
BURSA	A / 67	781	961-966
BURSA	A / 124	81	990-992
BURSA	A / 125	31	991
BURSA	A / 126	68	990-991
BURSA	A / 127	198	991-993
BURSA	A / 130	110	930-932
BURSA	A / 128	90	992-994
BURSA	A / 129	220	992-993

EK 6'nın devamı.

BURSA	A / 131	388	994 / 1585
BURSA	A / 132	293	975-976
BURSA	A / 133	132	970-971
BURSA	A / 134	98	940-943
BURSA	A / 135	12	972
BURSA	A / 136	38	994
BURSA	A / 137	133	992
BURSA	A / 138	177	973-995
BURSA	A / 139	51	983-994
BURSA	A / 140	86	993-995
BURSA	A / 141	248	993-994
BURSA	A / 142	87	993
BURSA	A / 143	248	994
BURSA	A / 147	72	998-1000
BURSA	A / 146	98	996-999
BURSA	A / 145	296	995-996
BURSA	A / 144	248	995-996
BURSA	A / 148	151	998
BURSA	A / 149	157	998-1000
BURSA	A / 150	248	998-1000
BURSA	A / 151	49	1001
BURSA	A / 152	136	1008-1009
BURSA	A / 153	171	1006-1007
BURSA	A / 154	198	1011
BURSA	A / 155	198	1012
BURSA	A / 156	36	1013
BURSA	A / 157	53	1017
BURSA	A / 158	101	1018-1020
BURSA	A / 159	76	1023-1024
BURSA	A / 160	255	1046-1048

EK 6'nın devamı.

BURSA	A / 161	195	1048-1049
BURSA	A / 162	176	1051-1054
BURSA	A / 163	56	975-976
BURSA	A / 164	71	982-983
BURSA	A / 165	276	906
BURSA	A / 166	91	970-972
BURSA	A / 167	74	979
BURSA	A / 168	86	902-928
BURSA	A / 169	177	978-979
BURSA	A / 170	97	1001-1003
BURSA	A / 171	200	1001
BURSA	A / 172	176	982-984, 995
BURSA	A / 173	46	1003-1004
BURSA	A / 174	115	1004
BURSA	A / 175	91	1003-1005
BURSA	A / 176	70	1003-1004
BURSA	A / 177	40	1007-1008
BURSA	A / 178	252	1000-1003
BURSA	A / 179	58	995
BURSA	A / 180	150	1016-1017
BURSA	A / 181	67	1048-1049
BURSA	A / 182	68	1196
BURSA	A / 183	68	1228
BURSA	A / 184	54	1227
BURSA	A / 185	111	984-989
BURSA	A / 186	42	1221
BURSA	A / 187	154	1229
BURSA	A / 188	87	1279-1286
BURSA	A / 189	80	995-996
BURSA	A / 190	274	938-973

EK 6'nın devamı.

BURSA	A / 191	64	937-942
BURSA	A / 192	72	1223
BURSA	A / 193	31	1326
BURSA	A / 194	164	948-949
BURSA	A / 195	260	909-910
BURSA	A / 196	72	1004-1005
BURSA	A / 197	15	1220
BURSA	A / 198	18	894-895
BURSA	A / 199	300	860-891
BURSA	A / 200	305	926-1062
BURSA	A / 201	327	926
BURSA	A / 202	70	971
BURSA	A / 206	30	1018-1021
BURSA	A / 207	12	1224
BURSA	A / 208	36	1226
BURSA	B / 1	54	918-932
BURSA	B / 2	145	962-967
BURSA	B / 3	145	964-967
BURSA	B / 4	86	989-991
BURSA	B / 5	86	990
BURSA	B / 6	96	992-993
BURSA	B / 7	115	1000-1001
BURSA	B / 8	79	1000-1001
BURSA	B / 9	211	1001-1028
BURSA	B / 10	148	998-999
BURSA	B / 11	92	1001-1002
BURSA	B / 12	149	1003-1004
BURSA	B / 13	192	1005
BURSA	B / 14	98	1006-1007
BURSA	B / 15	148	1003-1004

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 16	67	1004-1006
BURSA	B / 17	84	1007-1069
BURSA	B / 18	96	1008
BURSA	B / 19	130	1011-1012
BURSA	B / 20	198	1013
BURSA	B / 21	150	1013
BURSA	B / 22	100	1013
BURSA	B / 23	99	1018-1019
BURSA	B / 24	124	1015
BURSA	B / 25	190	1014-1015
BURSA	B / 26	139	1017
BURSA	B / 27	98	1018
BURSA	B / 28	150	1020-1021
BURSA	B / 29	96	1021-1023
BURSA	B / 30	150	1022
BURSA	B / 31	138	1023
BURSA	B / 32	98	1023
BURSA	B / 33	148	1023
BURSA	B / 34	98	1024
BURSA	B / 35	59	1025
BURSA	B / 36	245	1025
BURSA	B / 37	122	1026-1027
BURSA	B / 39	127	1028
BURSA	B / 40	197	1029
BURSA	B / 41	171	1041
BURSA	B / 42	196	1031-1032
BURSA	B / 43	150	1022
BURSA	B / 44	200	1033-1034
BURSA	B / 45	208	1034
BURSA	B / 46	88	1036-1039

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 47	117	1036-1037
BURSA	B / 48	197	1037-1039
BURSA	B / 49	146	1038-1042
BURSA	B / 50	147	1038-1039
BURSA	B / 51	250	1039-1043
BURSA	B / 52	178	1041
BURSA	B / 53	271	1041-1043
BURSA	B / 54	186	1041-1044
BURSA	B / 55	189	1039-1040
BURSA	B / 56	152	1043-1048
BURSA	B / 57	120	1043
BURSA	B / 58	141	1042-1046
BURSA	B / 59	209	1044-1045
BURSA	B / 60	97	1045-1046
BURSA	B / 61	197	1047-1048
BURSA	B / 63	167	1051-1052
BURSA	A / 22	185	919
BURSA	B / 64	212	1054-1057
BURSA	B / 65	155	1055
BURSA	B / 66	133	1050-1051
BURSA	B / 67	58	1056-1057
BURSA	B / 68	68	1057
BURSA	B / 69	184	1057-1058
BURSA	B / 70	84	1058
BURSA	B / 71	144	1058-1059
BURSA	B / 72	101	1055-1059
BURSA	B / 73	121	1059-1060
BURSA	B / 74	98	1059-1060
BURSA	B / 75	100	1090
BURSA	B / 76	98	1223

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 77	101	1109
BURSA	B / 78	96	1062
BURSA	B / 79	144	1166-1169
BURSA	B / 80	120	1217
BURSA	B / 81	99	1121-1124
BURSA	B / 82	63	1253
BURSA	B / 83	94	1084-1085
BURSA	B / 84	115	1207
BURSA	B / 85	134	1219
BURSA	B / 87	94	1060
BURSA	B / 88	260	1084-1087
BURSA	B / 89	98	1205
BURSA	B / 90	148	1081-1082
BURSA	B / 91	100	1079-1081
BURSA	B / 92	98	1113-1117
BURSA	B / 93	92	1194
BURSA	B / 124	242	1152-1164
BURSA	B / 125	102	1160-1161
BURSA	B / 126	70	1229
BURSA	B / 127	132	1221
BURSA	B / 128	92	1208
BURSA	B / 129	143	1065-1068
BURSA	B / 130	148	1066-1067
BURSA	B / 131	191	1069-1070
BURSA	B / 116	98	1082-1083
BURSA	B / 117	128	1178-1186
BURSA	B / 118	146	1027-1028
BURSA	B / 119	175	1064-1071
BURSA	B / 120	30	1145-1146
BURSA	B / 121	131	1155-1158

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 122	134	1167-1177
BURSA	B / 123	52	1190-1191
BURSA	B / 108	96	1097-1099
BURSA	B / 109	348	1074-1079
BURSA	B / 110	84	1039
BURSA	B / 111	149	1094-1096
BURSA	B / 112	106	1089-1099
BURSA	B / 113	145	1002
BURSA	B / 114	144	1087-1089
BURSA	B / 115	98	1060-1061
BURSA	B / 132	40	1068-1069
BURSA	B / 133	78	1073
BURSA	B / 134	134	1076-1079
BURSA	B / 135	67	1077-1079
BURSA	B / 136	135	1007-1008
BURSA	B / 137	91	1083-1086
BURSA	B / 138	19	1085
BURSA	B / 139	148	1088-1089
BURSA	B / 140	72	1088
BURSA	B / 142	165	1091-1096
BURSA	B / 143	149	1092-1094
BURSA	B / 144	148	1094-1096
BURSA	B / 145	98	1097-1098
BURSA	B / 146	156	1048-1050
BURSA	B / 147	98	1098-1099
BURSA	B / 149	101	1099-1100
BURSA	B / 148	77	1002-1099
BURSA	B / 150	81	1104-1105
BURSA	B / 151	101	1103-1105
BURSA	B / 152	99	1105-1112

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 153	119	1105-1108
BURSA	B / 154	82	1009-1041
BURSA	B / 155	99	1121-1122
BURSA	B / 156	99	1127-1128
BURSA	B / 157	50	1137-1138
BURSA	B / 158	101	1140-1141
BURSA	B / 159	97	1145-1146
BURSA	B / 160	96	1146-1148
BURSA	B / 161	91	1149
BURSA	B / 162	98	1148-1149
BURSA	B / 163	42	1150
BURSA	B / 164	98	1150-1151
BURSA	B / 176	73	1174
BURSA	B / 177	84	1173
BURSA	B / 178	94	1174-1175
BURSA	B / 179	87	1175
BURSA	B / 180	33	1176-1177
BURSA	B / 181	145	1176-1177
BURSA	B / 182	96	1177-1178
BURSA	B / 183	95	1177-1179
BURSA	B / 184	67	1177-1179
BURSA	B / 185	169	1071-1078
BURSA	B / 186	149	1073-1075
BURSA	B / 187	124	1109-1110
BURSA	B / 188	56	1115-1116
BURSA	B / 189	97	1117-1121
BURSA	B / 190	149	1116-1121
BURSA	B / 191	102	1148-1150
BURSA	B / 192	147	1152-1153
BURSA	B / 193	95	1171-1173

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 194	56	1172-1192
BURSA	B / 195	91	1174-1175
BURSA	B / 196	94	1178-1179
BURSA	B / 197	78	1152-1184
BURSA	B / 198	43	1177-1181
BURSA	B / 199	88	1152-1184
BURSA	B / 202	105	1187
BURSA	B / 201	137	1184-1186
BURSA	B / 203	147	1186-1187
BURSA	B / 204	140	1086-1091
BURSA	B / 205	34	1188
BURSA	B / 206	31	1189-1190
BURSA	B / 207	94	1189-1197
BURSA	B / 208	101	1189
BURSA	B / 209	101	1149-1150
BURSA	B / 210	146	1096-1099
BURSA	B / 211	78	1198
BURSA	B / 212	61	1191
BURSA	B / 213	101	1192-1193
BURSA	B / 230	30	1203-1205
BURSA	B / 231	105	1201-1202
BURSA	B / 232	65	1201-1202
BURSA	B / 233	41	1200
BURSA	B / 234	100	1201-1202
BURSA	B / 235	115	1203
BURSA	B / 236	100	1201
BURSA	B / 237	70	1207
BURSA	B / 215	69	1193
BURSA	B / 216	58	1194-1195
BURSA	B / 217	52	1193

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 219	26	1197
BURSA	B / 220	29	1198
BURSA	B / 221	32	1198
BURSA	B / 222	88	1198
BURSA	B / 223	96	1203
BURSA	A / 51	140	939
BURSA	B / 225	22	1199-1200
BURSA	B / 226	73	1199-1200
BURSA	B / 227	104	1199-1200
BURSA	B / 228	89	1198-1203
BURSA	B / 229	76	1202-1203
BURSA	B / 238	84	1204-1205
BURSA	B / 239	109	1207
BURSA	B / 240	100	1205
BURSA	B / 241	70	1204-1205
BURSA	B / 242	29	1208
BURSA	B / 243	64	1204-1205
BURSA	B / 95	100	1137-1139
BURSA	B / 244	59	1203-1209
BURSA	B / 245	57	1209
BURSA	B / 246	23	1209
BURSA	B / 247	100	1205-1206
BURSA	B / 249	86	1206
BURSA	B / 248	96	1206-1208
BURSA	B / 250	97	1204-1205
BURSA	B / 251	66	1208-1209
BURSA	B / 252	33	1208-1209
BURSA	B / 253	58	1209
BURSA	B / 254	68	1204-1205
BURSA	B / 255	76	1210-1212

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 256	90	1209-1210
BURSA	B / 257	18	1210-1211
BURSA	B / 259	67	1210-1212
BURSA	B / 260	78	1213
BURSA	B / 261	52	1213
BURSA	B / 262	13	1213
BURSA	B / 263	140	1210-1211
BURSA	B / 166	81	1154-1157
BURSA	B / 167	100	1155-1157
BURSA	B / 168	97	1158-1166
BURSA	B / 169	35	1161
BURSA	B / 170	41	1163-1164
BURSA	B / 171	74	1163-1164
BURSA	A / 34	225	913
BURSA	B / 172	99	1164-1166
BURSA	B / 173	100	1166-1169
BURSA	B / 174	100	1168-1170
BURSA	B / 175	142	1170-1174
BURSA	B / 258	94	1217
BURSA	B / 274	132	1217
BURSA	B / 276	98	1216
BURSA	B / 279	154	1217
BURSA	B / 264	79	1211-1212
BURSA	B / 265	53	1212-1214
BURSA	B / 266	130	1222
BURSA	B / 267	94	1210
BURSA	B / 268	48	1211-1212
BURSA	B / 269	110	1212
BURSA	B / 270	23	1214
BURSA	B / 271	106	1211

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 272	111	1214
BURSA	B / 273	100	1215
BURSA	B / 275	100	1216
BURSA	B / 278	97	1227
BURSA	B / 281	94	1219
BURSA	B / 280	100	1217-1218
BURSA	B / 282	116	1219-1220
BURSA	B / 283	136	1016
BURSA	B / 284	95	1217-1219
BURSA	B / 285	67	1087-1088
BURSA	B / 286	98	1102
BURSA	B / 287	129	1141
BURSA	B / 288	73	1214
BURSA	B / 289	138	1224
BURSA	B / 290	84	1243
BURSA	B / 291	46	1258
BURSA	B / 292	67	1224
BURSA	B / 277	80	1215
BURSA	B / 293	84	1247-1252
BURSA	B / 294	72	1255-1266
BURSA	B / 295	177	1248-1250
BURSA	B / 296	18	1251-1255
BURSA	B / 297	80	1256-1258
BURSA	B / 298	229	1251
BURSA	B / 299	116	1256
BURSA	B / 300	59	1255-1256
BURSA	B / 301	110	1257-1259
BURSA	B / 302	195	1248
BURSA	B / 303	120	1244-1245
BURSA	B / 304	96	1233

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 305	90	1236
BURSA	B / 306	27	1236
BURSA	B / 307	96	1247-1249
BURSA	B / 308	93	1239
BURSA	B / 309	128	1241
BURSA	B / 310	62	1243
BURSA	B / 311	67	1239
BURSA	B / 312	129	1243
BURSA	B / 313	99	1238-1239
BURSA	B / 314	99	1237
BURSA	B / 315	86	1239-1240
BURSA	B / 316	138	1239
BURSA	B / 317	100	1242
BURSA	B / 318	95	1233
BURSA	B / 319	122	1229-1230
BURSA	B / 320	120	1232
BURSA	B / 321	72	1233-1243
BURSA	B / 322	61	1233
BURSA	B / 323	205	1228
BURSA	B / 324	98	1229-1230
BURSA	B / 325	126	1231-1232
BURSA	A / 71	95	965-967
BURSA	B / 326	108	1235
BURSA	B / 327	128	1238-1239
BURSA	B / 328	95	1234-1235
BURSA	B / 329	92	1225-1235
BURSA	B / 330	137	1227
BURSA	B / 331	82	1233
BURSA	B / 332	92	1230-1231
BURSA	B / 333	160	1220

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 334	88	1223
BURSA	B / 335	89	1220
BURSA	E / 91	170	
BURSA	E / 92	95	
BURSA	E / 93	88	
BURSA	E / 94	130	
BURSA	E / 95	218	
BURSA	E / 96	98	
BURSA	E / 97	111	
BURSA	B / 349	131	1257-1259
BURSA	B / 350	80	1259-1260
BURSA	B / 351	26	1253
BURSA	B / 352	132	1200-1201
BURSA	B / 353	239	1335-1337
BURSA	B / 354	113	1172-1192
BURSA	B / 355	20	1213-1217
BURSA	B / 356	24	1254
BURSA	B / 357	132	1297
BURSA	B / 358	108	1237-1238
BURSA	B / 359	92	1224-1225
BURSA	B / 360	125	1172-1194
BURSA	B / 376	63	1169
BURSA	C / 1	60	960-963
BURSA	C / 2	200	1052-1054
BURSA	C / 3	150	1052-1055
BURSA	C / 4	132	1323-1324
BURSA	C / 5	99	1319
BURSA	C / 6	40	1264
BURSA	C / 7	124	1307
BURSA	C / 8	110	1283-1284

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 9	67	1275
BURSA	C / 10	141	1260
BURSA	C / 11	97	1271-1272
BURSA	C / 12	45	1209
BURSA	C / 13	94	1262
BURSA	C / 14	67	1191
BURSA	C / 15	48	1191
BURSA	C / 16	86	1193-1195
BURSA	C / 17	59	1195-1196
BURSA	C / 18	28	1196-1197
BURSA	C / 19	98	1206-1207
BURSA	C / 20	120	1213
BURSA	C / 21	119	1249
BURSA	C / 22	100	1259-1260
BURSA	C / 23	62	1252
BURSA	C / 24	101	1253 / 1837
BURSA	C / 26	126	1251-1252
BURSA	C / 27	147	1255-1258
BURSA	C / 28	196	1249
BURSA	C / 29	142	1248-1250
BURSA	C / 30	27	1254-1255
BURSA	C / 31	98	1236-1237
BURSA	C / 32	97	1243-1244
BURSA	C / 33	76	1234 / 1818
BURSA	C / 34	15	1236
BURSA	C / 36	52	1228
BURSA	C / 37	74	1225
BURSA	C / 38	93	1225-1226
BURSA	C / 39	99	1264
BURSA	C / 40	112	1272

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 41	134	1273-1274
BURSA	C / 42	58	1278
BURSA	C / 43	100	1277-1278
BURSA	C / 44	93	1271-1272
BURSA	C / 45	56	1278-1279
BURSA	C / 48	76	1276
BURSA	C / 49	67	1275
BURSA	C / 50	79	1269-1270
BURSA	C / 51	104	1275-1276
BURSA	C / 52	72	1231 / 1815
BURSA	C / 53	117	1275-1276
BURSA	C / 54	120	1279
BURSA	C / 55	65	1272
BURSA	C / 56	90	1268
BURSA	C / 57	100	1243
BURSA	C / 58	113	1261-1262
BURSA	C / 59	99	1268-1269
BURSA	C / 61	88	1279-1280
BURSA	C / 62	110	1271-1272
BURSA	C / 63	61	1269-1270
BURSA	C / 64	80	1265-1266
BURSA	C / 65	100	1267
BURSA	C / 66	80	1252
BURSA	C / 67	104	1268-1269
BURSA	C / 68	100	1264
BURSA	C / 69	122	1276-1277
BURSA	C / 70	76	1269-1270
BURSA	C / 71	112	1274
BURSA	C / 72	80	1266-1267
BURSA	C / 73	100	1268-1269

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 74	90	1270
BURSA	C / 75	90	1261-1262
BURSA	C / 76	120	1261
BURSA	C / 77	93	1264
BURSA	C / 79	63	1258-1261
BURSA	C / 78	52	1262
BURSA	C / 80	110	1256-1257
BURSA	C / 81	78	1266
BURSA	C / 82	90	1266-1275
BURSA	C / 84	60	1251-1285
BURSA	C / 85	86	1253-1255
BURSA	C / 86	67	1258-1261
BURSA	C / 87	83	1264-1265
BURSA	C / 88	94	1264
BURSA	C / 89	93	1265-1266
BURSA	C / 90	100	1277-1278
BURSA	C / 91	100	1282-1283
BURSA	C / 92	100	1252-1256
BURSA	C / 93	42	1278
BURSA	C / 94	77	1293-1294
BURSA	C / 95	112	1297-1299
BURSA	C / 96	99	1295-1296
BURSA	C / 97	150	1293
BURSA	C / 98	76	1297-1299
BURSA	C / 99	99	1283-1284
BURSA	C / 100	103	1291
BURSA	C / 101	102	1290-1291
BURSA	C / 102	38	1292-1293
BURSA	C / 103	118	1275-1280
BURSA	C / 104	59	1293-1295

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 105	166	1297-1299
BURSA	C / 106	90	1291-1292
BURSA	C / 107	80	1297-1299
BURSA	C / 108	97	1300-1309
BURSA	C / 109	54	1271-1272
BURSA	C / 110	44	1271-1272
BURSA	C / 111	50	1282-1283
BURSA	C / 112	60	1280-1281
BURSA	C / 113	98	1272-1273
BURSA	C / 114	80	1281
BURSA	C / 115	100	1282
BURSA	C / 116	87	1282
BURSA	C / 117	120	1286
BURSA	C / 118	15	1288
BURSA	C / 119	284	1286-1297
BURSA	C / 134	91	1289-1290
BURSA	C / 135	100	1299-1301
BURSA	C / 136	34	1306
BURSA	C / 137	118	1307-1309
BURSA	C / 138	118	1289
BURSA	C / 139	93	1304-1306
BURSA	C / 140	100	1306-1307
BURSA	C / 141	45	1303
BURSA	C / 142	76	1306-1307
BURSA	C / 143	98	1315-1317
BURSA	C / 144	147	1310-1311
BURSA	C / 145	102	1304-1305
BURSA	C / 146	74	1313-1314
BURSA	C / 147	98	1313-1315
BURSA	C / 148	80	1316

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 149	145	1310-1311
BURSA	C / 150	120	1311-1313
BURSA	C / 151	97	1311-1313
BURSA	C / 152	46	1314-1315
BURSA	C / 153	70	1315-1316
BURSA	C / 154	68	1317-1318
BURSA	C / 155	96	1317-1318
BURSA	C / 156	76	1323-1324
BURSA	C / 157	100	1290
BURSA	C / 158	32	1309
BURSA	C / 159	111	1317-1319
BURSA	C / 160	56	1310-311
BURSA	C / 161	194	1329
BURSA	C / 162	110	1299-1301
BURSA	C / 163	55	1319
BURSA	C / 164	86	1330
BURSA	C / 165	100	1327-1328
BURSA	C / 166	126	1302-1304
BURSA	C / 167	122	1302-1304
BURSA	C / 168	140	1301-1302
BURSA	C / 169	79	1301
BURSA	C / 170	50	1302-1303
BURSA	C / 171	162	1338-1339
BURSA	C / 172	96	1295
BURSA	C / 173	56	1301
BURSA	C / 174	63	1307-1308
BURSA	C / 175	100	1328-1329
BURSA	C / 176	39	1299-1300
BURSA	C / 177	22	1301-1302
BURSA	C / 178	52	1315-1316

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 179	123	1304-1306
BURSA	C / 180	79	1315
BURSA	C / 181	99	1319-1321
BURSA	C / 182	56	1320
BURSA	C / 183	66	1224-1225
BURSA	C / 184	101	1330-1331
BURSA	C / 185	100	1331-1332
BURSA	C / 186	183	1327-1328
BURSA	C / 187	85	1321-1322
BURSA	C / 188	87	1325-1326
BURSA	C / 189	84	1325
BURSA	C / 190	106	1327
BURSA	C / 191	101	1324-1325
BURSA	C / 192	100	1329-1330
BURSA	C / 193	70	1324-1325
BURSA	C / 194	133	1332-1337
BURSA	C / 195	95	1331
BURSA	C / 196	55	1328
BURSA	C / 197	71	1330-1331
BURSA	C / 198	100	1332-1333
BURSA	C / 199	100	1328
BURSA	C / 200	100	1333
BURSA	C / 201	44	1332
BURSA	C / 202	126	1287-1288
BURSA	C / 203	98	1337
BURSA	C / 204	80	1321-1323
BURSA	C / 205	201	1334-1335
BURSA	C / 206	88	1327
BURSA	C / 207	100	1332
BURSA	C / 208	216	1340-1342

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 209	98	1328-1329
BURSA	C / 210	92	1270
BURSA	C / 211	88	1330
BURSA	C / 212	82	1333-1334
BURSA	C / 213	136	1337-1339
BURSA	C / 214	81	1340
BURSA	C / 215	82	1339-1340
BURSA	C / 219	86	1264-1265
BURSA	C / 218	91	1339-1340
BURSA	C / 220	58	1264-1265
BURSA	C / 221	100	1339-1340
BURSA	C / 222	130	1263
BURSA	C / 223	146	1286-1287
BURSA	C / 224	96	1246-1247
BURSA	C / 225	92	1264-1265
BURSA	D / 1	315	1309
BURSA	E / 1	113	
BURSA	E / 2	150	
BURSA	E / 3	146	
BURSA	E / 4	185	
BURSA	E / 5	96	
BURSA	E / 6	187	
BURSA	E / 7	140	
BURSA	E / 8	100	
BURSA	E / 9	200	
BURSA	E / 10	304	
BURSA	E / 11	23	
BURSA	E / 12	175	
BURSA	E / 13	150	
BURSA	E / 14	231	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 17	199	
BURSA	E / 18	204	
BURSA	E / 19	203	
BURSA	E / 20	113	
BURSA	E / 21	88	
BURSA	E / 22	199	
BURSA	E / 23	162	
BURSA	E / 24	84	
BURSA	E / 25	294	
BURSA	E / 26	165	
BURSA	E / 27	199	
BURSA	E / 28	197	
BURSA	E / 29	194	
BURSA	E / 30	296	
BURSA	E / 31	96	
BURSA	E / 32	132	
BURSA	E / 33	207	
BURSA	E / 34	192	
BURSA	E / 35	196	
BURSA	E / 36	192	
BURSA	E / 37	145	
BURSA	E / 38	200	
BURSA	E / 39	194	
BURSA	E / 40	290	
BURSA	E / 41	97	
BURSA	E / 42	142	
BURSA	E / 43	94	
BURSA	E / 44	38	
BURSA	E / 45	98	
BURSA	E / 46	96	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 47	198	
BURSA	E / 48	122	
BURSA	E / 49	705	
BURSA	E / 50	164	
BURSA	E / 51	194	
BURSA	E / 52	298	
BURSA	E / 53	397	
BURSA	E / 54	98	
BURSA	E / 55	85	
BURSA	E / 56	282	
BURSA	E / 57	299	
BURSA	E / 58	98	
BURSA	E / 59	74	
BURSA	E / 60	65	
BURSA	E / 61	48	
BURSA	E / 62	7	
BURSA	E / 63	149	
BURSA	E / 64	40	
BURSA	E / 65	28	
BURSA	E / 66	12	
BURSA	E / 67	26	
BURSA	E / 68	800	
BURSA	E / 69	48	
BURSA	E / 70	5	
BURSA	E / 71	296	
BURSA	E / 72	25	
BURSA	E / 73	17	
BURSA	E / 74	33	
BURSA	E / 75	43	
BURSA	E / 76	21	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 77	74	
BURSA	E / 78	28	
BURSA	E / 83	124	
BURSA	E / 84	197	
BURSA	E / 85	75	
BURSA	E / 86	78	
BURSA	E / 79	196	
BURSA	E / 80	100	
BURSA	E / 81	333	
BURSA	E / 82	221	
BURSA	E / 90	58	
BURSA	E / 89	196	
BURSA	E / 88	109	
BURSA	E / 87	148	
BURSA	B / 336	98	1229-1230
BURSA	B / 337	139	1222-1223
BURSA	B / 338	15	1227
BURSA	B / 339	74	1221
BURSA	B / 340	99	1228
BURSA	B / 341	100	1224
BURSA	B / 342	98	1227-1228
BURSA	B / 343	97	1242
BURSA	B / 344	80	1274
BURSA	B / 345	98	1269-1271
BURSA	B / 346	52	1266-1271
BURSA	B / 347	121	1253-1254
BURSA	B / 348	99	1253-1255
BURSA	E / 98	215	
BURSA	E / 99	106	
BURSA	E / 100	98	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 101	99	
BURSA	E / 103	194	
BURSA	E / 104	14	
BURSA	E / 105	45	
BURSA	E / 106	25	
BURSA	E / 107	220	
BURSA	E / 108	75	
BURSA	E / 109	168	
BURSA	E / 110	135	
BURSA	E / 111	32	
BURSA	E / 112	51	
BURSA	E / 113	88	
BURSA	E / 114	45	
BURSA	E / 115	104	
BURSA	E / 116	60	
BURSA	E / 117	382	
BURSA	E / 118	69	
BURSA	E / 119	84	
BURSA	E / 120-2	75	
BURSA	E / 120-1	123	
BURSA	B / 107	158	1092-1093
BURSA	E / 121	213	
BURSA	E / 122	294	
BURSA	E / 123	150	
BURSA	E / 124	135	
BURSA	E / 125	138	
BURSA	E / 126	100	
BURSA	E / 127	101	
BURSA	E / 128	168	
BURSA	E / 129	173	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 130	75	
BURSA	E / 131	43	
BURSA	E / 132	150	
BURSA	E / 133	898	
BURSA	E / 139	46	
BURSA	E / 138	70	
BURSA	E / 136	42	
BURSA	E / 137	148	
BURSA	E / 135	77	
BURSA	E / 134	96	
BURSA	E / 142	499	
BURSA	E / 141	123	
BURSA	E / 140	208	
BURSA	E / 146	198	
BURSA	E / 145	15	
BURSA	E / 144	196	
BURSA	E / 143	400	
BURSA	E / 150	95	
BURSA	E / 149	498	
BURSA	E / 148	100	
BURSA	E / 147	88	
BURSA	E / 155	96	
BURSA	E / 154	400	
BURSA	E / 153	410	
BURSA	E / 152	15	
BURSA	E / 151	191	
BURSA	E / 158	199	
BURSA	E / 157	99	
BURSA	E / 156	112	
BURSA	E / 169	45	

EK 6'nın devamı.

BURSA	E / 168	105	
BURSA	E / 167	216	
BURSA	E / 166	98	
BURSA	E / 165	54	
BURSA	E / 164	298	
BURSA	E / 161	185	
BURSA	E / 163	105	
BURSA	E / 162	100	
BURSA	E / 160	70	
BURSA	E / 159	122	
BURSA	C / 35	10	1224-1225
BURSA	E / 15	96	
BURSA	B / 200	118	1184-1185
BURSA	A / 15	76	902
BURSA	A / 17	224	904-994
BURSA	A / 18	358	904
BURSA	A / 19	430	907
BURSA	A / 31	113	913-914
BURSA	B / 103	142	1080
BURSA	B / 165	87	1154
BURSA	B / 102	98	1110
BURSA	A / 14	379	902 / 1496
BURSA	A / 13	93	905 / 1499
BURSA	A / 11	318	897-898
BURSA	A / 12	252	901
BURSA	A / 26	400	898-899
BURSA	C / 121	82	1287-1288
BURSA	C / 132	65	1286
BURSA	C / 130	78	1281-1282
BURSA	B / 224	80	1199

EK 6'nın devamı.

BURSA	B / 105	94	1202-1203
BURSA	B / 214	91	1191
BURSA	C / 122	76	1283-1284
BURSA	C / 128	57	1286
BURSA	B / 98	141	1222
BURSA	C / 126	95	1295-1297
BURSA	C / 125	61	1292
BURSA	C / 47	79	1273
BURSA	C / 60	77	1270-1271
BURSA	B / 94	115	1102-1151
BURSA	B / 218	56	1193-1195
BURSA	C / 25	150	1245-1246
BURSA	B / 100	97	1203
BURSA	C / 120	144	1287-1289
BURSA	C / 46	81	1276-1278
BURSA	B / 101	44	1199
BURSA	C / 83	80	1268
BURSA	C / 129	98	1286-1287
BURSA	B / 99	96	1220
BURSA	C / 127	75	1297-1299
BURSA	C / 133	100	1289
BURSA	A / 76		965-967
BURSA	B / 62		1050-1051
BURSA	B / 97		1063-1067
BURSA	B / 104		1071-1092
BURSA	B / 375		1260
BURSA	C / 123		1279-1290
BURSA	C / 131		1280
BURSA	B / 96		1077-1081
BURSA	B / 106		1000-1001

EK 6'nın devamı.

BURSA	C / 124		1285
-------	---------	--	------

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Adıyaman Merkeze Bağlı İncebağ Köyünde doğdu. İlköğrenimini İncebağ Köyü İlkokulunda, orta öğrenimini Sarıharman Köyü Ortaokulunda ve Lise öğrenimini Adıyaman Atatürk Lisesinde tamamladı. 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü kazandı. 2002 yılında mezun oldu. 2009'da Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaçağ Tarihi Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Halen özel bir kurumda idareci olarak çalışmaktadır.